

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΟΖ' - ΤΕΥΧΟΣ 6 - ΙΟΥΝΙΟΣ 2000
ΑΘΗΝΑΙ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκδίδεται

Προνοία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν
καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. **ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

ὑπὸ τοῦ Κλάδου Ἐκδόσεων
τῆς Ἐπικοινωνιακῆς καὶ Μορφωτικῆς Ὑπηρεσίας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Διευθυντῆς τοῦ Κλάδου Ἐκδόσεων
Ἀρχιμ. Ἀγαθάγγελος Χαραμαντίδης

Διευθυντῆς Συντάξεως τοῦ Δελτίου
Εὐάγγελος Θεοδώρου
Ὁμότιμος Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν
Τακτικὸν μέλος τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἀκαδημίας
τῶν Ἐπιστημῶν καὶ τῶν Τεχνῶν

Ἀρχισυντάκτης
Εὐάγγελος Π. Λέκκος, θεολόγος, νομικὸς

Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ
Ἀρχιμ. Χρυσόστομος Σκλήφας
Ἀρχιμ. Νεκτάριος Παρασκευάκος
Πρωτοπρ. **Δημήτριος Τζέρπος**

Συλλογὴ ὕλης
Ἀριστομένης Ματσάγγας, Διδάκτωρ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν
Χρῆστος Καραγιάννης, Μ. Th.

Τηλ.: 72.18.308. Fax: 72.18.336
<http://www.ecclesia.gr>
e-mail: iera-synodos@ath.forthnet.gr

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου
τῆς Ἑταιρείας Γραφικῶν Τεχνῶν **“ΑΒΕΛ”**
Μενελάου 2, Ἡλιούπολη, Τηλ. 97.11.877. Fax: 97.61.274

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΠΙΣΗΜΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ - ΣΥΝΟΔΙΚΑΙ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ

Τὸ θέμα μὴ ἀναγραφῆς τοῦ θρησκευμάτος στὶς νέες ταυτότητες <i>Ἱερᾶς Συνόδου,</i> <i>Ἀνακοινωθὲν τῆς 26ῆς Μαΐου 2000</i> 487	
<i>Ἡ ἑκτακτος Σύγκλησις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος</i> 489	
<i>Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας, Ποιμαντορικὴ Ἐγκύκλιος 2695</i> 493	
<i>Ἐγκύκλιον Σημείωμα</i> 497	
<i>Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χριστοδούλου, Ὁμιλία κατὰ τὴ Λαοσύναξ τῆς Θεσσαλονί- κης</i> 498	
<i>Ὁμιλία κατὰ τὴ Λαοσύναξ τῶν Ἀθηνῶν</i> 509	
<i>Μηνύματα συμπαράστασως Προκαθημένων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν</i> 520	

ΣΥΝΟΔΙΚΑ ΑΝΑΛΕΚΤΑ

<i>Ἀρχιμ. Ἀγαθαγγέλου Χαραμαντίδη, Ἡ Ἐπίσκεψις τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθη- νῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου στὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρουμανίας</i> 529	
<i>Εἰδικὴ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῆς Βιοη- θικῆς</i> 562	

<i>Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ Θείας Λατρείας καὶ Ποιμ. Ἔργων, Β' Πανελλήνιο Λειτουργικὸ Συμπόσιο Στε- λεχῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων</i> 565	
<i>Εἰδικὴ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ διὰ τὰ Χριστια- νικὰ Μνημεῖα</i> 566	

ΤΟ ΑΡΘΡΟΝ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ - ΕΚΚΛΗΣ. ΧΡΟΝΙΚΑ - ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ - - ΔΙΑΦΟΡΑ

<i>Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας (Δεοντολο- γικὸν Μνημόνιον)</i> 571	
<i>Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χριστοδούλου, Ὁμιλία εἰς τὸ γεῦμα τῶν ξένων Ἀνταποκρι- τῶν</i> 574	
<i>Ἰωάννου Φ. Ἀθανασοπούλου, Παρουσίασις τῆς Ἀσματικῆς Ἀκολουθίας τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Πατρῶν κ. Νικοδήμου γὰ τὸ Ἰωβηλαῖο ἔτος 2000 μ.Χ.</i> 580	
<i>Ε.Π.Α. (ἐπιμέλεια), Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικὰ</i> 585	
<i>Ε.Δ.Θ., Παρατηρήσεις καὶ σχόλια</i> 597	

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

<i>Προκηρύξεις πληρώσεως κενῶν θέσεων</i> 600	
---	--

**ΕΠΙΣΗΜΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΣΥΝΟΔΙΚΑΙ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ**

ΤΟ ΘΕΜΑ ΜΗ ΑΝΑΓΡΑΦΗΣ ΤΟΥ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΟΣ ΣΤΙΣ ΝΕΕΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΕΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ τῆς 26ης Μαΐου 2000

Συνήλθε σήμερον, 26 Μαΐου 2000 εἰς ἑκτακτον Συνεδρίαν ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Χριστοδούλου, διὰ νὰ ἐξετάσῃ τὰς νέας ἐξελίξεις εἰς τὸ θέμα τῆς μὴ ἀναγραφῆς τοῦ θρησκευήματος εἰς τὰ Δελτία Ταυτότητος, μετὰ τὰς δηλώσεις εἰς τὴν Βουλὴν τῶν Ἑλλήνων (24.5.2000) τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ.

Ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος μὲ βαθεῖαν συναίσθησιν τῆς εὐθύνης τῆς ἐναντι τῆς ἰδικῆς τῆς ἀποστολῆς καὶ τοῦ Λαοῦ, τὸν ὁποῖον ἐκφράζει, καὶ μὲ ἐπίγνωσιν τῆς σοβαρότητος τοῦ θέματος, ὁμοφώνως ἀνακοινώνει πρὸς τὸν πιστὸν Ἑλληνικὸν Λαὸν τὰ κάτωθι:

1. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος εἶναι καὶ θὰ παραμείνῃ ξένη πρὸς πᾶσαν κοσμικὴν ἐξουσίαν, ὡς τοῦτο ἐπιβάλλει ἡ μακραίων παράδοσις τῆς. Καὶ οὔτε θέλγεται ἀπὸ αὐτήν, οὔτε κἂν διανοεῖται νὰ ὑποκαταστήσῃ τὰς κρατικὰς ἐξουσίας. Κατὰ τοῦτο, οἱ ρόλοι Ἐκκλησίας καὶ Κυβερνήσεως εἶναι ἀπολύτως διακριτοὶ ἀλλὰ καὶ ἀμοιβαίως σεβαστοί. Ὅμως αὐτὸ δὲν δύναται νὰ σημαίνει καὶ νὰ ὁδηγῇ εἰς προκλητικὴν παραθεώρησιν καὶ ἀγνόησιν τῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τὴν διαδικασίαν λήψεως κυβερνητικῶν ἀποφάσεων, αἱ ὁποῖαι τὴν ἐνδιαφέρουν ἀμέσως, οὔτε δύναται νὰ δικαιολογήσῃ τὸν εἰς βάρος τῆς ἐπιχειρηθέντα ἐμπαιγμὸν.

Πράγματι, ἐνῶ ἡ Ἐκκλησία ἐπέδειξε διάθεσιν γονίμου συνεργασίας μὲ τὴν Κυβέρνησιν εἰς τὸ θέμα τῶν ταυτοτήτων καὶ ἐνῶ ἔλαβεν ὑπευθύνως διαβεβαιώσεις, ὅτι δὲν ἐπρόκειτο νὰ ληφθοῦν ἀποφάσεις, πρὶν νὰ γίνῃ μετὰ αὐτῶν διάλογος, αἰφνιδίως καὶ μὲ ἄκομψον τρόπον, καὶ μάλιστα ἐνῶ ὁ Προκαθήμενὸς τῆς εὗρίσκετο μὲ ἐκκλησιαστικὴν ἀποστολὴν εἰς Ρουμανίαν, **εὐρέθη πρὸς τελεσεμένων, διότι ἐπεχειρήθη νὰ δοθῇ μονομερῶς**

καὶ αὐταρχικῶς λύσις εἰς ἓνα ζήτημα, τὸ ὁποῖον ἀπασχολεῖ ἑκατομμύρια Ἑλλήνων πολιτῶν καὶ ταυτοχρόνως μελῶν τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ Ἐκκλησία διατηρεῖ, ὡς ἐκ τούτου, τὴν πικρίαν καὶ τὴν ἀπορίαν καὶ διὰ τὸν αἰφνιδιασμὸν καὶ διὰ τὸν ἐμπαιγμὸν, τοὺς ὁποίους ἀναιτίως ὑπέστη. Καὶ διερωτᾶται, τί ἐμεσολάβησεν ἢ τί κρύπτεται πίσω ἀπὸ τὰς μεθοδεύσεις αὐτάς, τὸ τόσο σημαντικόν, ὥστε νὰ ὁδηγήσῃ τοὺς ἀρμοδίους εἰς αὐτοαναίρεσιν καὶ μάλιστα εἰς ὥρας κρίσιμους, ὡς αἱ παροῦσαι, κατὰ τὰς ὁποίας ἀπαιτεῖται ἐθνικὴ ὁμοψυχία καὶ κοινωνικὴ συνοχή.

2. Ἡ Ἐκκλησία σεβομένη ἀπολύτως τὴν οἰανδήποτε θρησκευτικὴν πίστιν ἑνὸς ἐκάστου τῶν Ἑλλήνων καὶ τὴν ἀξίαν τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου, ὅπως αὐτὴ διασώζεται καὶ ἐκφράζεται μέσα ἀπὸ τὸ ἀναφαίρετον δικαίωμα κάθε ἀνθρώπου **διὰ τὸν ἐλεύθερον αὐτοπροσδιορισμὸν του, ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ἐτάχθη ὑπὲρ τῆς προαιρετικῆς ἀναγραφῆς τοῦ θρησκευήματος εἰς τὰς νέας ταυτότητας.** Τοῦτο δὲν προσκρούει, οὔτε εἰς ἀνυπάρχοντες ὁδηγίας, οὔτε εἰς τὴν νομοθεσίαν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως, οὔτε πολὺ περισσότερο εἰς τὸν κείμενον ἑλληνικὸν Νόμον 1988/1991, ὁ ὁποῖος μάλιστα προβλέπει τὴν ὑποχρεωτικὴν ἀναγραφὴν τοῦ θρησκευήματος. Καὶ εἶναι βέβαιον ὅτι τὴν ἀπλὴν καὶ λογικὴν αὐτὴν πρότασιν τῆς Ἐκκλησίας, συμμερίζεται ἡ συντριπτικὴ πλειονοψηφία τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, γεγονός τὸ ὁποῖον δύναται εὐκόλως νὰ διαπιστωθῇ διὰ δημοψηφίσματος.

3. Ἡ Ἐκκλησία θεωρεῖ, ὅτι ἡ προαιρετικὴ ἀναγραφὴ τοῦ θρησκευήματος εἰς τὰς ταυτότητας συναρτᾶται ἀμέσως μὲ τὴν ἑλληνορθόδοξον ἰδιοπροσωπίαν τοῦ Ἔθνους μας, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ βασικὸν ἱστορικὸν στοιχεῖον τῆς οὐσιαστικῆς μας ἐπιβιώσεως καὶ ἀπαραίτητον ἔρεισμα τοῦ Λαοῦ, χωρὶς δὲ τοῦτο νὰ ἀποτελῇ μείωσιν ἐναντι οἰουδὴ-

τινος έτεροδόξου ή άλλοθρήσκου πολίτου, του όποιου την θρησκευτικήν έτερότητα ή Έκκλησία σέβεται άπολύτως. Καί μάλιστα, την ώραν, κατά την όποιαν ή Χώρα ταλανίζεται από μεγάλα και ούσιαστικά, έθνικά και κοινωνικά, προβλήματα και ό Λαός βιώνει καθημερινώς σειράν κρισίμων καταστάσεων, αί όποιοι άπαιτούν έπώδυνες λύσεις. Αύτην άτυχώς την ώραν έφευρέθη και με την συνδρομήν έσωγενών και έξωγενών κύκλων, ένα θεματολόγιον ρήξεων, με αίχμήν του δόρατος τό θέμα τών ταυτοτήτων, αί όποιοι στοχεύουν και εις τόν θρησκευτικόν άποχρωματισμόν της κοινωνικής και έθνικής μας ζωής, αλλά και ένδεχομένως εις την παραπλάνησιν και τόν άποπροσανατολισμόν του Λαού μας και εις την ταυτόχρονον άποδυνάμωσιν της Έκκλησίας. Αί αποφασισθείσαι έπιλογαι εις τό θέμα αυτό, με σύνθημα τόν δήτην έκσυγχρονισμόν και κυρίως ή προβολή έώλων νομικών κατασκευών, αί όποιοι στοχεύουν εις την άποδυνάμωσιν του Συνταγματικού Όρου «Επικρατούσα Θρησκεία» (άρθρον 3 του Συντάγματος), δημιουργούν βάσεις διά συγκρούσεις και διχασμούς. Άλλά ή Έκκλησία, θεματοφύλαξ της κοινωνικής και έθνικής ειρήνης και ένότητας, της λαϊκής άλληλεγγύης, της αντιθέσεώς της εις την βίαν και τόν ρατσισμόν, δέν πρόκειται βεβαίως νά παρασυρθη ή νά εϋνόηση τόν διχασμόν του Λαού. Έλπίζει δέ, ότι και οι κρατούντες θά πράξουν τό ίδιο.

4. Όμως ταυτοχρόνως ή Έκκλησία θεωρεί άπαραίτητον, νά καταστήση σαφές πρὸς πᾶσαν κατεύθυνσιν, ότι δέν διανοείται νά συμβιβασθῇ, έναντι οίουδήποτε άνταλλάγματος και οίασδήποτε άπειλῆς και νά προδώση την έμπιστοσύνην, με την όποιαν την τιμᾶ και την περιβάλλει ό πιστός Έλληνικός Λαός. Με σύνεσιν αλλά και με αποφασιστικότητα θά αγωνισθῇ με κάθε νόμιμον μέσον, διά νά πέση την Κυβέρνησιν ότι έπλανήθη. **Θά αγωνισθῇ διά νά μεταφέρει, όπου πρέπει, την άγωνίαν, την άνησυχίαν και τόν προβληματισμόν του Λαού.** Ό Λαός άνησυχεί σοβαρά, όχι μόνον διά την μή άναγραφήν του θρησκευμάτος του εις

τάς ταυτότητας, αλλά και διά πολλά άλλα συναφή, ως λ.χ. την ήλεκτρονικήν λωρίδα με άγνωστα εις τόν κάτοχον στοιχεῖα και τό ήλεκτρονικόν φακέλωμα. Δι' όλα αυτά ή Άρχή δέν έχει επιδείξει κανένα ζήλον πρὸς ούσιαστικήν προστασίαν του πολίτου. Ό ρόλος της Έκκλησίας δέν είναι νά αντιγράψῃ τά κοσμικά καμώματα, τά ιδιοτελῆ συμφέροντα και νά ικανοποιήσῃ εκείνους, οι όποιοι έπιβουλεύονται την έθνικήν μας ταυτότητα. Ό άγών θά είναι άνένδοτος, με δύναμιν λόγου, αλλά και ξένος πρὸς κάθε μορφήν περιθωριακῆς συμπεριφορᾶς, φανατισμοῦ και μισαλλοδοξίας, ή όποία πιθανόν νά προκληθῇ από προβοκάτορας, οι όποιοι επιδιώκουν νά δυσφημίσουν την Όρθοδοξίαν έντός και εκτός Ελλάδος. Τοιαῦτα συμπεριφοραί, όποθενδήποτε και άν προέρχωνται, είναι καταδικαστέαι.

5. Η Διαρκῆς Ίερά Σύνοδος κάνει έκκλησιν διά μία παραδεκτήν λύσιν ενός, κατά τρόπον περιέργον και αἰφνιδιαστικόν, δημιουργηθέντος θέματος. Τά λάθη είναι άνθρωπινα αλλά μεταβάλλονται σέ έγκλήματα, όταν τό πείσμα, οι έγωῖσμοι και ή ιδιοτέλεια κυριαρχούν επί της λογικῆς, της συνέσεως και του αίσθήματος εϋθύνης.

Η Διαρκῆς Ίερά Σύνοδος λυπεῖται, διότι μία μικρά μερίς έξωκοινοβουλευτικῶν πολιτῶν παραπλανᾶ τόν Πρωθυπουργόν της Χώρας και βαναύσως προκαλεῖ την Έκκλησίαν της Ελλάδος.

Η Έκκλησία προσεύχεται και έλπίζει διά την άμεσον άλλαγὴν πορείας, εις τάς ληφθείσας αποφάσεις.

Η Έκκλησία θά σταθῇ ένώπιον της κρίσεως, υπεύθυνη, συνετή, διαλλακτική, αλλά και άμετακίνητος εις τά «Πιστεύω» Της και τάς Άρχάς Της.

Η Όρθοδοξία θά εύρίσκεται εις μόνιμον συναγερόν. Η Έκκλησία έπαγρυπνεῖ.

6. Δι' όλα αυτά ή Διαρκῆς Ίερά Σύνοδος όμωφώνως άπεφάσισε την έκτακτον σύγκλησιν της Ίεράς Συνόδου της Ίεραρχίας κατά την 6ην προσεχοῦς μηνός Ιουνίου έ.έ., πρὸς λήψιν τών τελικῶν και όριστικῶν αποφάσεων.

(Έκ της Άρχιεραγματείας της Ίεράς Συνόδου)

Η ΕΚΤΑΚΤΟΣ ΣΥΓΚΛΗΣΙΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΤΗΣ ΙΕΡΑΡΧΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Συνήλθε τὴν 6ην Ἰουνίου 2000, ἡμέραν Τρίτην, εἰς ἑκτακτον Συνεδρίαν, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὴν συνήθη αἴθουσαν τῶν Συνεδριῶν αὐτῆς, ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Χριστοδούλου.

Πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς Συνεδρίας ἐτελέσθη εἰς τὸ καθολικὸν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἀσωμάτων Πετρακῆ, Ἀρχιερατικὴ Θεία Λειτουργία, προεξάρχοντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Φλωρίνης, Πρεσπῶν καὶ Ἑορδαίας κ. Θεοκλήτου.

Εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν Συνεδριῶν ἐτελέσθη ἐν ἀρχῇ ἡ προβλεπομένη ἐναρκτήριος Ἱερὰ Ἀκολουθία. Ἀνεγνώσθη ὁ κατάλογος διὰ τὴν διαπίστωσιν τῆς ἀπαρτίας. Διεπιστώθη δὲ ὅτι ἀπουσίαζαν ἕξ Σεβασμιώτατοι Μητροπολίται, κυρίως διὰ λόγους υἱείας.

Ὁ Μακαριώτατος Πρόεδρος, Ἀρχιεπίσκοπος κ. Χριστόδουλος, ἀνέγνωσε Προσφώνησιν πρὸς τοὺς Συνέδρους, εἰς τὴν ὁποίαν συμπεριέλαβε τὸ ἱστορικὸν τοῦ δημιουργηθέντος, κατὰ τὴν τρέχουσαν περίοδον, ζητήματος, περὶ τῆς ἀναγραφῆς ἢ μὴ τοῦ θρησκευματος εἰς τὰς ἀστυνομικὰς ταυτότητας.

Ὁ Μακαριώτατος μεταξὺ ἄλλων ἐτόνισε:

«Ὡς ἰσχυρὸν ἡμῶν πρόκειται ὑπόθεσις λίαν σοδαρὰ καὶ ἐπικίνδυνος. Δὲν πρόκειται περὶ παρωνυχίδος, διὸ καὶ ἐπιβάλλεται ἄμεσος, ἄνευ ἀναβολῶν, ἀντίδρασις. Τὰς ἐπιπτώσεις τῆς ὑποθέσεως ταύτης ἐπὶ τῆς γαλήνης τῶν καρδιῶν πᾶς τις διακρίνει, καὶ τὰς ἐκατέρωθεν ζημίας, τὰς ὁποίας μία κακὴ ἐξέλιξις προσιωνίζεται εὐκόλως τις κατανοεῖ. Νὰ σιωπήσωμεν δὲν δυνάμεθα καὶ νὰ προχωρήσωμεν διστάζομεν. Εἴμεθα ὑπεύθυνοι Ποιμένες τοῦ Λαοῦ καὶ ὀφείλομεν νὰ τὸν διδάξωμεν ὅτι χάριν τῆς πίστεως ἡμῶν εἴμεθα ἔτοιμοι καὶ εἰς πῦρ καὶ εἰς θάνατον νὰ χωρήσωμεν. Ἡ Ἐκκλησία οὔτε ἡττάται, ἀλλ' οὔτε καὶ συμβιβάζεται. Δὲν πρέπει νὰ ἀπεμπολήσωμεν τὸν διάλογον, ἀλλὰ καὶ δὲν πρέπει νὰ ἐγκαταλείψωμεν τὸν ἀγῶνα. Μακρὰν ἀφ' ἡμῶν σκέψεις ἡττοπαθείας καὶ ἀκρο-

τήτων. Σύνεσιν καὶ σοφίαν, διάκρισιν καὶ ἀποφασιστικότητα συνιστῶμεν. Καὶ Κύριος εἴη ἡμῶν βοηθὸς καὶ ἀντιλήπτωρ».

Εἰς τὴν προσφώνησιν τοῦ Μακαριωτάτου ἀντεφώνησεν ὁ Ἀντιπρόεδρος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας, Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομος, ἀναφερθεὶς ἐνδελεχῶς εἰς τὰς σχέσεις τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πολιτείας εἰς τὸ παρελθὸν μέχρι σήμερον καὶ εἰς τὰς ἐπεμβάσεις εἰς δάρος τῆς Ἐκκλησίας.

Ἀκολούθως εἰσηγήθη τὸ πρῶτον θέμα ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ναυπάκτου καὶ Ἀγίου Βλασίου κ. Ἱερόθεος μὲ θέμα: «Ἱστορικὴ ἐξέλιξις τοῦ θέματος τῆς ἀναγραφῆς τοῦ θρησκευματος εἰς τὰ δελτία τῶν Ἀστυνομικῶν Ταυτοτήτων τῶν Ἑλλήνων Πολιτῶν». Ὁ ὁμιλητὴς ἐτόνισε ὅτι:

Τὸ θέμα τῶν ταυτοτήτων καὶ εἰδικῶς ἡ ἀναγραφὴ ἢ μὴ τοῦ θρησκευματος δὲν εἶναι ἀπλοῦν ζήτημα, ἀλλὰ πολὺπλευρον καὶ πολυποίκιλον. Διὰ τοῦτο ἀπαιτεῖται δημιουργικὸς καὶ οὐσιαστικὸς διάλογος, μεταξὺ φορέων τῆς Πολιτείας καὶ τῆς Ἐκκλησίας. Εἰς τὴν συνέχειαν παρουσίασεν τὸ ἱστορικὸν τῆς νομοθετικῆς ρυθμίσεως τῶν ταυτοτήτων ἐν σχέσει μὲ τὸ θρησκευμα τὰ τελευταῖα ἔτη καὶ συγχρόνως ὑπεγράμμισεν ὅτι ἡ Ἱερὰ Σύνοδος μὲ τὰ Συνδικατὰ Τῆς Ὁργάνᾳ ἀντιμετώπισεν τὸ θέμα μὲ γνώσιν, ψυχραιμίαν καὶ σοδαρότητα, εἰς τὰ τέσσερα σημεία, ἥτοι τὴν ἀναγραφὴν τοῦ θρησκευματος, τὸν «ἀποκαλυπτικὸν» ἀριθμὸν 666, τὸν Ε.Κ.Α.Μ. καὶ τὰς ἡλεκτρονικὰς ταυτότητας. Τέλος ἀντιμετώπισεν μὲ θεολογικὰ καὶ πνευματικὰ ἐπιχειρήματα τὰς ἐναντίον τῆς ἀναγραφῆς τοῦ θρησκευματος εἰς τὰς ταυτότητας ἀπόψεις αἱ ὁποῖαι διετυπώθησαν ἐσχάτως.

Ἀκολούθως ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου κ. Προκόπιος παρουσίασε τὴν εἰσηγήσιν του μὲ θέμα «Νομικὴ θεώρησις τοῦ θέματος τῆς ἀναγραφῆς τοῦ θρησκευματος εἰς τὰ δελτία τῶν Ἀστυνομικῶν Ταυτοτήτων τῶν Ἑλλήνων Πολιτῶν».

Ὁ Σεβασμώτατος ἀναφερθεὶς εἰς τὴν διαποικὴν τοῦ ὡς ἄνω θέματος μεθ' ἑτέρων τινῶν κοινοῦ ἐνδιαφέροντος Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας ἐτόνισε τὰς σπουδαιότερας πτυχὰς τοῦ ἀπασχολοῦντος τὴν Ἱεραρχίαν θέματος ὅπως:

α) Ἡ Ἀρχὴ τοῦ Ν. 2472/1997, κατὰ τὴν νομικὴν φύσιν αὐτῆς, ὡς καὶ αἱ πράξεις αὐτῆς συμφώνως πρὸς τὸν ἰδρυτικὸν αὐτῆς νόμον εἶναι ἀνεξάρτητος διοικητικὴ Ἀρχή, αἱ δὲ ἀποφάσεις αὐτῆς (συστάσεις, ὁδηγίαι, ὑποδείξεις, διοικητικαὶ ἐξετάσεις καὶ ἔλεγχοι, ἐπιβολὴ διοικητικῶν κυρώσεων) δὲν ὑπόκεινται εἰς διοικητικὸν ἔλεγχον σκοπιμότητος καὶ νομιμότητος. Ὡς πρὸς τὴν ἀπόφασιν αὐτῆς τὴν ἀφορῶσαν εἰς τὰς ταυτότητας, εἶναι ἐσφαλμένη, μὴ νόμιμος καὶ συνεπῶς ἄκυρος. Ἡ πράξις αὕτη ὡς καὶ αἱ ἐξ αὐτῆς συνέπειαι δύνανται ἵνα ἀκυρωθοῦν εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας, διὰ προσφυγῆς παντὸς ἔχοντος ἔννομον συμφέρον.

β) Ὡς πρὸς τὸ περὶ τὰς ταυτότητας νομικὸν καθεστῶς ἐφαρμόζεται ἕως καὶ σήμερον τὸ Ν. Δ. 127/1969, οἱ δὲ Νόμοι 1599/1986 καὶ 1988/1991 ἰσχύουν ἂν καὶ ἔμειναν ἀνενεργοί, διότι δὲν ἐξεδόθησαν αἱ προβλεπόμεναι κανονικαὶ διοικητικαὶ πράξεις.

γ) Ὁ Ν. 2472/1997 ἀναφερόμενος εἰς τὴν προστασίαν προσωπικῶν δεδομένων δὲν καταργεῖ εἰδικὸν νόμον, ὁ ὁποῖος ὀρίζει ῥητῶς καὶ εὐθέως τὴν ἀναγραφὴν τοῦ θρησκευματος εἰς τὰ Δελτία Ταυτότητος, καὶ

δ) Ἐπὶ τῇ δάσει ἀπόψεων ἐγκρίτων νομικῶν καὶ δικαστικῶν, διὰ σειρᾶς ἐπιχειρημάτων καὶ γραπτῶν θέσεων εἰδημόνων, κατέστη ἔμφανές ὅτι ἡ ἀναγραφὴ τοῦ θρησκευματος εἰς τὰ δελτία τῶν ἀστυνομικῶν ταυτοτήτων, ἡ ὁποία ἐπιβάλλεται ὡς ὑποχρεωτικὴ ἀπὸ τὸ ἄρθρον 2 τοῦ Νόμου 1988/1991, δὲν προσκρούει οὔτε εἰς τὰς διατάξεις τοῦ Συντάγματος, οὔτε τοῦ Νόμου 2472/1997, ὅταν αὐτὸ ζητῆται ῥητῶς καὶ ἐγγράφως ὑπὸ τοῦ πολίτου.

Ἀναφερόμενος εἰς μίαν σειρὰν προτάσεων κατέληξεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ παρὼν θόρυβος περὶ τῆς ἀναγραφῆς τοῦ θρησκευματος εἰς τὰ δελτία τῶν ἀστυνομικῶν ταυτοτήτων ἀποσπᾷ τὴν προσοχὴν τῶν πολιτῶν, τοῦτο μὲν ἐκ τῶν νέων ἠλεκτρονικῶν ταυτοτήτων καὶ τοῦ ἀριθμοῦ 666,

τοῦτο δὲ ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς Συνθήκης SCHENGEN, εἰς τὰ ὁποῖα θὰ σωρευθοῦν εὐαίσθητα προσωπικὰ στοιχεῖα. Προέτεινε, ἐν τέλει, ὅπως ἐξουσιοδοτηθῇ ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος διὰ τὸν χειρισμὸν τοῦ ὡς ἄνω θέματος καὶ ἐπὶ τῇ δάσει νομικῶν δεδομένων προσφύγῃ εἰς τὰ ἀρμόδια Δικαστικά Ὑφολογία ὅλων τῶν βαθμίδων.

Ὁ τρίτος Εἰσηγητὴς Σεβασμώτατος Μητροπολίτης Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἀνθίμος, εἰσηγήθη τὸ θέμα «Αἱ περὶ τοῦ πρακτέου προτάσεις τῆς Ἐκκλησίας, μετὰ τὰς κυβερνητικὰς ἐξαγγελίας περὶ τῆς ἀπαγορεύσεως τῆς ἀναγραφῆς τοῦ θρησκευματος εἰς τὰ δελτία τῶν Ἀστυνομικῶν Ταυτοτήτων τῶν Ἑλλήνων Πολιτῶν».

Ὁ ὁμιλητὴς ἀνεφέρθη εἰς τὸ ἀναίτιον τῆς δημοουργίας τοῦ ζητήματος τῶν ταυτοτήτων, τὸ ὁποῖον ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῶν ἐμπνευστῶν τοῦ ἀποβλέπει εἰς τὴν δέσμευσιν τῆς ἐλευθερίας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ὁρθοδόξου πληρώματος Αὐτῆς.

Ὁ Σεβασμώτατος Ἀλεξανδρουπόλεως, μετὰ τὴν θεωρητικὴν θεμελίωσιν τῶν ἀπόψεων τῆς Ἐκκλησίας, προχώρησεν εἰς τὴν διατύπωσιν τῶν πρακτικῶν προτάσεων τοῦ εἰς τρεῖς κατηγορίας:

Α' Συναινετικὴ Λύσις,

Β' Παθητικὴ Ἀντίστασις καὶ

Γ' Ἀγωνιστικὴ Τακτικὴ.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, συνεζήτησε τὴν πρώτην πρότασιν καὶ ἀπεφάσισεν ὁμοφώνως τὴν συγκρότησιν τριμελοῦς Ἐπιτροπῆς ἐκ τῶν Σεβασμωτάτων Μητροπολιτῶν Φιλίππων, Ἀλεξανδρουπόλεως καὶ Ναυπάκτου, οἱ ὁποῖοι, μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον καὶ Πρόεδρον τῆς Ι.Σ.Ι. νὰ ζητήσουν συνάντησιν μετὰ τοῦ Πρωθυπουργοῦ κ. Κωνσταντίνου Σημίτη, διὰ νὰ ἐπιχειρήσουν διὰ τοῦ διαλόγου τὴν ἐξεύρεσιν μιᾶς λύσεως τοῦ προβλήματος, ἡ ὁποία θὰ ὁδηγήσῃ εἰς τὴν ἐκτόνωσιν τῆς καταστάσεως καὶ εἰς τὴν εἰρήνευσιν τοῦ Λαοῦ μας. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας, διέκοψε τὴν Συνεδρίαν καὶ ἀνέμενε ἐπ' ἀρκετὸν τὴν ἀπάντησιν τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ. Ἀντὶ ἀπαντήσεως ὑπὸ τοῦ Πρωθυπουργικοῦ Γραφείου, ἐτηλεφώνησεν εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ὁ Ὑπουργὸς Παιδείας κ. Πέτρος Εὐθυμίου, ὁ ὁποῖος εἶπεν ὅτι ὁ κ. Πρωθυπουργὸς δὲν δέχεται νὰ συζητήσῃ μὲ τὸν Μακα-

ριώτατον καὶ τοὺς Ἀρχιερεῖς διὰ τὸ ζήτημα τῶν ταυτοτήτων, τὸ ὁποῖον εἶναι ζήτημα μόνον τῆς Πολιτείας. Διὰ τὰ κοινὰ θέματα Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας ἡ Ἐπιτροπὴ παρεπέμφθη νὰ τὰ συζητήσουν μὲ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Παιδείας.

Ἡ στάσις τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ ἐξέπληξε τὴν Ἱεραρχίαν καὶ θαυμάτι πικρία ἐπεκράτησε εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν. Τὸ θέμα ἐθεωρήθη τόσο ἀπίστευτον, ὥστε ἀνετέθη εἰς τὸν Σεβασμιώτατον Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἀνθιμὸν νέα ἐπικοινωνία μετὰ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας, διὰ νὰ ἐπιβεβαιωθῇ τὸ γεγονὸς τῆς πρωθυπουργικῆς ἀρνήσεως. Ὁ κ. Πέτρος Εὐθυμίου διεβεβαίωσε τὸν Σεβασμιώτατον Ἀλεξανδρουπόλεως, ὅτι ὄντως ὁ κ. Πρωθυπουργὸς ἀρνεῖται νὰ συζητήσῃ τὸ θέμα τῶν ταυτοτήτων μὲ τὴν Ἀνωτάτην Ἐκπροσώπησιν τῆς Ἐκκλησίας, διότι θεωρεῖ ὅτι εἰς τὸ θέμα τοῦτο ἡ Ἐκκλησία δὲν ἔχει καμμίαν ἀρμοδιότητα.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας, ἐπανελάβε τὴν ἑκτακτον Συνεδρίαν καὶ ἐν μέσῳ ἐντάσεως, θλίψεως ἀλλὰ καὶ πατερικῆς σοφίας καὶ αποφασιστικότητος ὡμίλησαν οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολῖται Ἰωαννίνων, Ζακύνθου, Κιλκισίου, Πρεβέζης, Λαγκαδᾶ, Ἀττικῆς, Θηβῶν, Νέας Σμύρνης, Καισαριανῆς, Σπάρτης, Ναυπάκτου, Ἀλεξανδρουπόλεως, Δημητριάδος, Ἡλείας, Καρυστίας, Θεσσαλιώτιδος, Κεφαλληνίας, Κίτρους, Ἱερισσοῦ, Πειραιῶς, Ξάνθης, Σερρῶν, Σταγῶν, Θήρας, Ζιχνῶν, Καλαβρύτων, Βερροίας, Περιστερίου, Δράμας, Καστορίας, Μεσσηνίας.

Ἀκολουθῶς, ἔλαβε τὸν λόγον ὁ Μακαριώτατος Πρόεδρος, ὁ ὁποῖος συνῶψισε τὰς ἀπόψεις καὶ τὰς προτάσεις τῶν Ἱεραρχῶν καὶ ἀνέλυσε τὰς ἀποφάσεις καὶ τὰς ἐνεργείας τῆς Ἱεραρχίας.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας, ἔλαβε ἐν συνχειῇ τὰς ἀκολουθοῦσας ἀποφάσεις:

1. Νὰ ἀπευθυνθῇ ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Χριστοδούλου Διάγγελμα πρὸς τὸν Ἑλληνικὸν λαόν.

2. Νὰ ὑποβληθῇ κατὰ τὰς προσεχεῖς ἡμέρας ὑπόμνημα πρὸς τὸν κ. Πρωθυπουργὸν μὲ τὰς θέσεις τῆς Ἱεραρχίας ἐπὶ τοῦ θέματος μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι καὶ τὴν ὑστάτην στιγμὴν ὑπάρχει δυνατότης διαλόγου.

3. Νὰ μελετηθῇ ἡ δυνατότης προσφυγῆς εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας διὰ νὰ ἐπιδιωχθῇ ἡ ἀκύρωσις τῆς ἀποφάσεως τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Ἀρχῆς Προστασίας Δεδομένων Προσωπικοῦ Χαρακτήρος, δι' οὐσιαστικούς καὶ τυπικούς λόγους, καὶ

4. Νὰ διοργανωθοῦν δύο συγκεντρώσεις εἰρηνικῆς διαμαρτυρίας τοῦ Ὁρθοδόξου Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, ἡ πρώτη εἰς τὴν Θεσσαλονίκην, τὴν 14ην Ἰουνίου, ἡμέραν Τετάρτην καὶ ὥραν 7 μ.μ. καὶ ἡ δευτέρα εἰς τὰς Ἀθήνας τὴν 21ην Ἰουνίου ἡμέραν Τετάρτην καὶ ὥραν 7 μ.μ.

ΤΟ ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΡΧΙΑΣ

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος μὲ αἶσθημα πικρίας ἀπευθύνεται σήμερα πρὸς τὸν εὐσεβῆ καὶ πιστὸ Λαὸ μας γιὰ νὰ τὸν καταστήσῃ κοινῶν τῶν ὅσων συνέδησαν σήμερα, 6ῃ Ἰουνίου 2000, ὅτε συνεδρίασε σὲ ἑκτακτῇ Συνεδρίᾳ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας γιὰ νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὸ πολὺ σοβαρὸ ζήτημα τῆς ἀπαλείψεως τοῦ θρησκευματος ἀπὸ τὶς νέες ταυτότητες.

α) Ἡ Ἱεραρχία, ἀφοῦ ἤκουσε τρεῖς Εἰσηγήσεις σχετικὰς μὲ τὸ θέμα αὐτό, ἀπεφάσισε νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸν κ. Πρωθυπουργὸ νὰ δεχθῇ τὸ μεσημέρι σὲ ἀκρόαση τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Χριστοδούλου μὲ τρεῖς Ἀρχιερεῖς, τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτες Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου κ. Προκόπιον, Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἀνθιμο καὶ Ναυπάκτου καὶ Ἀγίου Βλασίου κ. Γερόθεο, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἐπιφορτισμένοι μὲ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς Ἱεραρχίας νὰ ἀρχίσῃ διάλογος μὲ τὴν Κυβέρνησιν γιὰ τὸ θέμα τῶν ταυτοτήτων.

Ἀτυχῶς ἡ φιλειρηνικὴ αὐτὴ πρότασις τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἐξετιμήθη ὡς ἔπρεπε καὶ ἀπερρίφθη κατὰ πρωτοφανῆ τρόπον. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας διαμαρτύρεται ἔντονα πρὸς τὸν Ἑλληνικὸ Λαὸ γιὰ τὴν περιφρονητικὴν αὐτὴν ἀντιμετώπισή της ἀπὸ μέρους τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ.

β) Ἡ Ἐκκλησία ἀνέκαθεν ἐπίστευε καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ πιστεύει εἰς τοὺς διακριτοὺς ρόλους Πολιτείας καὶ Ἐκκλησίας μέσα στὸ Κράτος. Τοῦτο βέβαιον δὲν τῆς στερεῖ τὸ δικαίωμα νὰ ἔχει γνώμη γιὰ θέματα ποὺ τὴν ἐνδιαφέρουν καὶ νὰ τὴν προβάλλῃ πρὸς κάθε κατεύθυνσιν μέσα ἀπὸ τὴν

διαδικασία του ἐλευθέρου διαλόγου με τοὺς ἀρμοδίους. Τοῦτο δὲν σημαίνει οὔτε συνδιοίκηση τοῦ Κράτους, οὔτε ἀνάμειξη τῆς Ἐκκλησίας σὲ κοσμικά ἔργα. Τὸ τί ἀνήκει ἢ ὄχι στὰ ἐνδιαφέροντα τῆς Ἐκκλησίας προκύπτει ἀπὸ τὴν Παράδοση τοῦ Γένους ποὺ ἐσμίλευσε διὰ τῶν αἰώνων ἀκατάλυτους πνευματικούς δεσμούς Ἐκκλησίας καὶ Λαοῦ.

γ) Ἡ ἀδιάλλακτη τακτικὴ τῆς Κυβερνήσεως στὸ θέμα τῶν ταυτοτήτων ἐπιστηρίζεται τὶς βασίμες ὑποψίες τῆς Ἐκκλησίας, ὅτι ἡ μὴ ἀναγραφή τοῦ θρησκευματος στὶς ταυτότητες ἀποτελεῖ τὸ πρῶτο σειρᾶς ἄλλων μέτρων, ποὺ ἀποβλέπουν πρακτικὰ στὴν ἀπώθηση τῆς θρησκείας στὸ περιθώριο τῆς δημόσιας, τῆς κοινωνικῆς καὶ τῆς ἐθνικῆς ζωῆς, μεῶν αὐτὸ συνεπάγεται γιὰ τὸ Λαὸ μας.

Ἡ τάση αὐτὴ εὐρίσκει ἀντίθετο τὸν πιστὸ Λαὸ μας, ποὺ δὲν εἶναι διατεθειμένος νὰ ἀποκοπεῖ βίαια ἀπὸ τὸ ζωηφόρο μαστὸ τῆς Μητέρας Ὁρθοδοξίας, ποὺ ἐξακολουθεῖ νὰ τὸν τρέφει πνευματικά. Ἐὰν παρ' ἐλπίδα τοῦτο συμβεῖ, εἶναι βέβαιον ὅτι ὁ Λαὸς θὰ στερηθεῖ ἐνὸς οὐσιώδους στοιχείου τῆς πνευματικῆς του ταυτότητος. Ὅσον δὲ ἀφορᾷ στοὺς Ἕλληνες Πολίτες ἄλλου θρησκευματος, ποὺ ἀποτελοῦν μειονότητα, σὲ τίποτε δὲν διόπτονται ἀπὸ τὴ δημοκρατικὴ ἀρχὴ τῆς ἀναγραφῆς προαιρετικὰ τοῦ θρησκευματος. Ἀλίμονο ἂν ὅποιος ἤθελε νὰ κάνει διακρίσεις σὲ βάρος τους, ἔπαιρνε τὴν πρὸς τοῦτο ἀφορμὴ ἀπὸ τὴν ταυτότητα. Στὴν Ἑλλάδα δὲν πέρασε ποτὲ ὁ ρατσισμός, ἡ μισαλλοδοξία καὶ ἡ ξενοφοβία. Ἐμεῖς δὲ οἱ Ὁρθόδοξοι ὑπῆρξαμε πάντοτε προστάτες τῶν μικρῶν καὶ ἀδυνάτων.

δ) Ἡ Ἱεραρχία πιστεύει ὅτι καὶ αὐτὲς τὶς κρίσιμες ὥρες ποὺ ὀρθώνονται ἀπειλητικὰ μεγάλα προβλήματα γιὰ τὸν Λαὸ μας, ἀκαίρως καὶ τελείως ἀψυχολόγητα ἐδημιουργήθη ἓνα τέτοιο σοβαρὸ ζήτημα ποὺ ἀπειλεῖ νὰ διχάσει τὸν Λαὸ καὶ

νὰ θίξει τὸν ἴστό τῆς κοινωνικῆς συνοχῆς. Ἡ Ἐκκλησία δὲν διανοεῖται νὰ μιμηθεῖ ἐκείνους ποὺ ὀδηγοῦν τὸν Λαὸ μας σ' αὐτὴν τὴν κατεύθυνση, γι' αὐτὸ καὶ ἐμμένει στὴν υἱοθέτηση εἰρηνικῶν μέτρων νηφάλιας ἀντίστασης πρὸς τὶς αὐθαίρετες λύσεις ποὺ ἐπιβάλλονται στὴ ράχη τοῦ Λαοῦ μας. Ὅμως ταυτόχρονα ἐπιθυμεῖ νὰ διακηρύξει ὅτι καταφεύγει πρὸς τὸ Λαὸ ποὺ πιστεύει καὶ τὸν καλεῖ σὲ διαμαρτυρία κατὰ τῆς διαγραφῆς τοῦ θρησκευματος ἀπὸ τὶς ταυτότητες καὶ κατὰ τῆς μετατροπῆς τῆς Ἑλλάδος σὲ ἄθρησκη χώρα. Τὴ μορφὴ αὐτῆς τῆς διαμαρτυρίας ἔχουν κατὰ καιροὺς υἱοθετήσει καὶ ἄλλοι Εὐρωπαῖκοι Λαοί, ποὺ ἤθελαν νὰ μεταπείσουν τὶς Κυβερνήσεις τους ἀπὸ τῆς λήψεως συγκεκριμένων μέτρων ποὺ ἐστρέφοντο κατὰ τοῦ Λαοῦ καὶ τῆς Πίστεώς τους. Σύμφωνα με ἀπόφαση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας διοργανώνονται δύο ἐπὶ τοῦ παρόντος παλλαϊκὲς συγκεντρώσεις στὴ Θεσσαλονίκη (14.6.2000) καὶ στὴν Ἀθήνα (21.6.2000) καὶ καλεῖται σύσσωμος ὁ Λαὸς τῆς Ἐκκλησίας νὰ εἶναι παρὼν εἰρηνικά, ἡσυχὰ καὶ ἀποφασιστικά στὶς διαμαρτυρίες αὐτές.

ε) Τέλος ἡ Ἱεραρχία ἐξακολουθεῖ καὶ μετὰ τὴν ἀχαρκτήριστη ἐναντί της συμπεριφορὰ τῆς ἐξουσίας νὰ ἐλπίζει, ὅτι ὁ εὐγενὴς καὶ εὐλογημένος Ὁρθόδοξος Λαὸς θὰ ἐπιτύχει τελικὰ ἐκεῖνο ποὺ ἡ ἴδια ἐπεχείρησε, δηλαδὴ νὰ πείσει τὸν κ. Πρωθυπουργὸ νὰ στέρξει στὸν διάλογο, γεγονὸς ποὺ χαρακτηρίζεται κάθε δημοκρατικὴ καὶ εὐνομούμενη Πολιτεία. Δὲν πρέπει ἄλλωστε ἡ ἀδιάλλακτη αὐτὴ στάση νὰ μεταβάλλει τοὺς πιστοὺς Ὁρθόδοξους Ἕλληνες σὲ ἀντιρρησίες συνειδήσεως.

Ὑπάρχουν πάντοτε περιθώρια συνεννόησεως με γνώμονα τὸ καλῶς ἐννοούμενο συμφέρον τοῦ πιστοῦ Λαοῦ καὶ τὴν εὐτυχία τῶν Ἑλλήνων.

(Ἐκ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας)

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πρωτ. 2750
Αριθμ. Διεκπ. 1263

Αθήναι τῇ 7ῃ Ἰουνίου 2000

ΕΓΚΥΚΛΙΟΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Πρὸς
τὴν Ἱερὰν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν
καὶ τὰς Ἱερὰς Μητροπόλεις
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Ἐκ Συνοδικῆς Ἀποφάσεως, ληφθεῖσης ἐν τῇ
ἐκτάκτῳ Συνεδρίᾳ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρ-
χίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τῆς 6ης ὁδεύον-
τος μηνὸς Ἰουνίου ἐ.ἔ., διαπέμπομεν ὑμῖν ἐν φωτο-

στατικῷ ἀντιγράφῳ τὴν ὑπ' ἀριθμ. 2695 ταυτάριθ-
μον Ἐγκύκλιον τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς
Ἑλλάδος, ἀφορῶσαν εἰς τὸ θέμα τῆς μὴ ἀνα-
γραφῆς τοῦ θρησκευματος εἰς τὰ νέου τύπου Δελ-
τία Ταυτότητος καὶ παρακαλοῦμεν ὅπως ἀναγνω-
σθῇ ἐπ' ἐκκλησίαις τὴν Κυριακὴν 11ην Ἰουνίου ἐ.ἔ.,
κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Θείας Λειτουργίας.

Ἐντολῇ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου
Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος
Ἀρχιμ. Θεολόγος Ἀποστολίδης

ΠΟΙΜΑΝΤΟΡΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 2695
ΤΗΣ ΙΕΡΑΡΧΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πρὸς
τὸν Ὁρθόδοξο Ἑλληνικὸ Λαὸ

Εὐλογημένε τοῦ Κυρίου Λαέ,

Ἡ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐπι-
κοινωνεῖ μαζί σας, τοὺς Κληρικοὺς καὶ λαϊκοὺς,
δηλαδὴ τὸν Λαὸ τοῦ Θεοῦ, ποὺ εἴσθε βαπτισμένοι
στὸ Ὄνομα τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ καὶ ἔχετε τὴν δω-
ρεὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ βεβαίως ἐκδηλώνου-
τε αὐτὴν τὴν πίστη σας μὲ διαφόρους τρόπους, γιὰ
νὰ σᾶς ἐνημερώσῃ ἐπισήμως γιὰ ἓνα σπουδαῖο θέ-
μα ποὺ ἀπασχολεῖ αὐτὲς τὶς ἡμέρες τὸν ἔντυπο καὶ
ἠλεκτρονικὸ Τύπο. Πρόκειται γιὰ τὸ θέμα τοῦ τύ-
που τῶν νέων ταυτοτήτων καὶ ἰδιαίτερος γιὰ τὸ
πρόβλημα τῆς ἀναγραφῆς ἢ ἀπαλείψεως τοῦ θρη-
σκευματος ἀπὸ αὐτές.

Ἡ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μὲ
αἰσθημα εὐθύνης ἀπέναντι στὸν Λαὸ τοῦ Θεοῦ, μὲ
σεβασμὸ στὶς διαχρονικὲς παραδόσεις αὐτοῦ τοῦ
τόπου καὶ μὲ πίστη ἀκλόνητη στὸν Θεὸ αἰσθάνεται
τὴν ἀνάγκη νὰ σᾶς ἐνημερώσῃ ὑπεύθυνα καὶ εἰλι-
κρινὰ γιὰ τὸ θέμα ποὺ ἀνέκυψε.

1. Τὶς τελευταῖες δεκαετίες ἔγινε πολὺς λόγος

γιὰ τὴν ἐνδειξη τοῦ θρησκευματος στὶς ταυτότη-
τες. Ψηφίσθηκαν σχετικοὶ νόμοι, ἐκδόθηκαν
ὑπουργικὲς ἀποφάσεις, ἀλλὰ δὲν γινόταν αὐτὴ ἡ
ἀλλαγὴ στὸ θρήσκευμα, γιὰτὶ ἀντιδροῦσε ὁ Λαὸς
τοῦ Θεοῦ, καθὼς ἐπίσης καὶ πολλοὶ Ἕλληνες Ὁρ-
θόδοξοι Βουλευτὲς στὸ Ἑλληνικὸ Κοινοβούλιο
ἀντελήφθησαν τὴν σοβαρότητα τοῦ θέματος καὶ
δὲν υἱοθετοῦσαν ἀλλαγὴς στὴν ὑπάρχουσα κατὰ-
σταση. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἀντιμετώπισε τὰ θέματα
μὲ ὑπευθυνότητα, νηφαλιότητα, ψυχραιμία, ἀλλὰ
καὶ γνώση τοῦ ἀντικειμένου καὶ τῶν προεκτάσεων
του. Συνέστησε Εἰδικὴ Ἐπιτροπὴ, ἡ ὁποία μελέτη-
σε ὅλες τὶς παραμέτρους του, ἀπέστειλε σχετικὰ
ἔγγραφα στοὺς ἀρμοδίους Ὑπουργοὺς, ἀπέφυγε
νὰ ἀνακινήσῃ τὸ θέμα αὐτὸ κατὰ τὴν προεκλογικὴ
περίοδο, ποὺ θὰ εἶχε ἀσφαλῶς ἐπιπτώσεις στὰ πο-
λιτικὰ πράγματα, εἶχε συναντήσεις μὲ διαφόρους
φορεῖς τῆς Πολιτείας καὶ ἀνέμενε νὰ ἀντιμετωπι-
σθῇ εἰρηνικῶς τὸ ζήτημα αὐτό.

Ἀλλὰ καὶ ἡ Πολιτεία ἔδειχνε προσοχὴ καὶ
ὑπευθυνότητα, παρὰ τὶς διάφορες φωνὲς ποὺ
ἀκούγονταν καὶ τὶς διαδόσεις ποὺ ἔβλεπαν τὸ φῶς
τῆς δημοσιότητας. Ἡ Πολιτεία ἔδωσε ἐπίσημες

γραπτές και προφορικές διαβεβαιώσεις ότι θα αντιμετωπισθῇ τὸ θέμα συναινετικῶς. Πὰ παράδειγμα ἀναφέρουμε τὴν ἀπάντησιν τῆς Ὑπουργοῦ Ἑσωτερικῶν κ. Βασιλικῆς Παπανδρέου πού δόθηκε μὲ ἀφορμὴ τὸ σχετικὸ ἔγγραφο τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἡ ὁποία διαβεβαίωσε τὴν Ἱερὰ Σύνοδο ὅτι οἱ νέες ταυτότητες δὲν θὰ «ἔλθουν σὲ ἀντίθεση μὲ τὸ θρησκευτικὸ αἶσθημα τῶν Ἑλλήνων πολιτῶν». Καὶ στὴν συνέχεια διαβεβαίωσε: «Πάντως τὸ Ὑπουργεῖο θὰ λάβει ὑπ' ὄψιν του τὶς ἀπόψεις σας, ὅταν θὰ ἀρχίσει ἡ διαδικασία ἐκδόσεως τῶν νέων ταυτοτήτων, ἡ ὁποία ἔχει σταματήσει λόγῳ ματαίωσης τοῦ διαγωνισμοῦ» (11.5.1999).

Παρὰ ταῦτα, ἐντελῶς ξαφνικά, λίγες ἡμέρες μετὰ τὶς βουλευτικὰς ἐκλογὰς καὶ τὸν σχηματισμὸ τῆς νέας Κυβερνήσεως, ἐτέθη ἐπὶ τάπητος ἡ διαγραφὴ τοῦ θρησκευματος ἀπὸ τὶς ταυτότητες, μαζί μὲ ἄλλα κρίσιμα θέματα πού προσβάλλουν τὴν συνείδηση καὶ τὸ φιλότιμο τοῦ ὀρθοδόξου ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ τὴν μακραίωνη ζωντανὴ παράδοσή μας. Στὴν συνέχεια διακόπηκε ὁ διάυλος ἐπικοινωνίας τῆς Πολιτείας μὲ τὴν Ἐκκλησίαν, ἀκόμη καὶ ὅταν ἡ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας, μὲ νηφαλιότητα καὶ ψυχραιμία θέλησε νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν κ. Πρωθυπουργὸ γιὰ νὰ συζητήσῃ μαζί του τὰ θέματα αὐτά. Ὅμως ἡ προσδλητική, ὄχι ἀπλῶς γιὰ τὸν Ἀρχιεπίσκοπο ἀλλὰ γιὰ ὁλόκληρην τὴν Ἱεραρχίαν τῆς Ἐκκλησίας, ἀπάντησιν τοῦ Πρωθυπουργοῦ τῆς χώρας καὶ ἡ οὐσιαστικὴ ἄρνησή του νὰ δεχθῇ ἀντιπροσωπεῖα τῆς Ἱεραρχίας ὅξυνε ἀκόμη περισσότερο τὴν ἠλεκτρισμένη κατάστασιν, ἡ ὁποία ἀσφαλῶς δὲν προῆλθε ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῆς Ἐκκλησίας.

2. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος παρακολουθεῖ πάντοτε μὲ ἀνύστακτο ἐνδιαφέρον ὅλα ὅσα ἔχουν σχέση μὲ τὰ δογματικὰ ζητήματα καὶ τὶς ἀλλοιώσεις τῆς παραδόσεώς μας, μάλιστα τὴν σημερινὴ ἐποχὴ πού τείνει νὰ ἐπικρατήσῃ ἡ λεγομένη παγκοσμιοποίηση, μὲ τὴν ὁποία, ἐκτὸς τῶν θετικῶν στοιχείων, ἐπιχειρεῖται ἡ παραθεώρηση καὶ ἀφομοίωσις διαφόρων πολιτιστικῶν παραδόσεων, καθὼς ἐπίσης ἡ Ἐκκλησία ἀσχολεῖται, ὡς πνευματικὴ μητέρα, μὲ τὰ διάφορα προβλήματα πού ἀπασχολοῦν τὸν λαό. Ἄλλωστε, τὸ δόγμα ἔχει σχέση μὲ τὸ ἦθος, καὶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ παράδοσις συνδέεται μὲ τὶς παραδόσεις τοῦ Γένους μας.

Ἀσφαλῶς, μετὰ τῶν θεμάτων μὲ τὰ ὁποία ἀσχολεῖται ἡ Ἱερὰ Σύνοδος εἶναι καὶ ἡ σχεδιαζομένη ἐκδόσις τῶν ταυτοτήτων. Βεβαίως, ἡ ἐκδόσις τῶν νέων ταυτοτήτων εἶναι θέμα τῆς Πολιτείας. Ἀλλὰ ὅμως καὶ ἡ Ἐκκλησία ἔχει βασικὸ λόγο γιὰ τὸ θέμα, ἀφ' ἑνὸς μὲν γιὰτὶ ἐκφράζει τὶς ἀνησυχίες πολλῶν μελῶν της, ἀφ' ἑτέρου δὲ γιὰτὶ σὲ τέτοια βασικὰ ζητήματα πρέπει ἡ Πολιτεία νὰ διαλέγεται μὲ ὅλους τοὺς φορεῖς, περισσότερο δὲ μὲ τὴν Ἱερὰ Σύνοδο, πού ἐκφράζει τὴν πλειοψηφίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ.

Τὸ θέμα τῶν ταυτοτήτων εἶναι ἓνα βασικὸ καὶ σπουδαῖο θέμα, δὲν εἶναι μιὰ παρονυχίδα, διότι συνδέεται μὲ τὴν προσωπικότητα τῶν κατόχων τους καὶ γενικὰ μὲ τὶς παραδόσεις τοῦ τόπου μας. Εἶναι δὲ γνωστὸν ὅτι ἡ πραγματικὴ ταυτότητα τοῦ Γένους μας δόθηκε ἀπὸ τὰ πρῶτα μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν Συντάγματα στὴν Τροιζήνα καὶ στὸ Ναύπλιο: «Ἕλληνες εἶναι ὅσοι αὐτόχθονες τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπικρατείας πιστεύουσιν εἰς Χριστόν». Ἡ πίστις στὸν Χριστὸ εἶναι σημαντικὸ στοιχεῖο τῆς παραδόσεώς μας. Π' αὐτὸ καὶ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐπανειλημμένως στὸ παρελθὸν ἀσχολήθηκε μὲ διάφορες πτυχὲς τοῦ ζητήματος αὐτοῦ καὶ μὲ ἀποφάσεις καὶ ἐγκυκλίους τῆς πρὸς τὸ ποίμνιό της ἔχει καθορίσει σαφῶς τὴν στάση της, σχετικὰ μὲ τὰ στοιχεῖα τὰ ὁποία ἀναγράφονται σὲ αὐτές, μὲ τὴν ἐνδειξὴν τοῦ θρησκευματος καὶ τὸν τρόπο ἐκτυπώσεώς τους.

Μάλιστα, τελευταῖα ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐπέλεξε νὰ προτείνῃ τὴν προαιρετικὴ ἀναγραφὴ τοῦ θρησκευματος ἐκφράζοντας ἔτσι τὴν πίστιν τοῦ λαοῦ πού διατυπώθηκε μὲ ψηφίσματα, διαμαρτυρίες, ὑπογραφὰς καὶ διασώζοντας τὴν ἐκφράση τῆς ἐλευθερίας, γιὰτὶ εἶναι γνωστὸν ὅτι τὸ δικαίωμα τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας δὲν ἔχει μόνον τὴν ἀρνητικὴν πλευρὰ, ἀλλὰ καὶ τὴν θετικὴν του πλευρὰ. Καὶ εἶναι γνωστὸν ὅτι καμία κοινοτικὴ ὁδηγία δὲν συνιστᾷ τὴν ἀπάλειψιν τοῦ θρησκευματος ἀπὸ τὶς ταυτότητες, ἀντίθετα μάλιστα οἱ διάφορες Συνθῆκες καὶ ἡ ἀπάντησιν τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Κοινοβουλίου σὲ σχετικὸ ὑποβληθέν ἐρώτημα, ἀφ' ἑνὸς μὲν ὑποστηρίζουν τὴν ἰδιαίτερην πολιτιστικὴν παράδοσιν κάθε Κράτους, ἀφ' ἑτέρου δὲ διαβεβαιώνουν ὅτι ἡ ἀναγραφὴ τοῦ θρησκευματος καὶ ἡ ἀναγραφὴ τῶν στοιχείων στὶς ταυτότητες εἶναι

έργο της κάθε Πολιτείας και ότι και αυτή ή υποχρεωτική αναγραφή του θρησκευματος στις ταυτότητες δεν παραβιάζει καμιά Ευρωπαϊκή ή διεθνή σύμβαση.

Άλλά και στον χώρο μας ακόμη ισχύει ο νόμος 1988/1991 που προϋποθέτει την υποχρέωση αναγραφής του θρησκευματος και κάθε προσπάθεια αλλαγής πρέπει να γίνη με απόφαση του Έλληνικού Κοινοβουλίου που είναι το μόνο αρμόδιο.

3. Το πρόβλημα, όμως, του θρησκευματος συνδέεται στενά και με την ύπαρξη του Ένιαίου Κωδικού Άριθμού Μητρώου, τον «άποκαλυπτικό» αριθμό 666, την μαγνητική ταινία, καθώς και τις ηλεκτρονικές ταυτότητες. Στις περιπτώσεις αυτές, κυρίως στις λεγόμενες ηλεκτρονικές ταυτότητες, υπάρχουν διάφορες μνήμες και διάφορες ζώνες, όπως είναι ή λεγομένη «κρυμμένη ζώνη», μέσα στην οποία διατηρούνται στοιχεία τα οποία δεν είναι προσβάσιμα στον κάτοχό τους. Και συνδέεται το θρήσκευμα με τις ηλεκτρονικές ταυτότητες, γιατί, ενώ διαγράφεται για λόγους δήθεν θρησκευτικής ελευθερίας από αυτές, εν τούτοις είναι δυνατόν μαζί με άλλα ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα να περιέχονται μέσα στις μνήμες των ηλεκτρονικών ταυτοτήτων. Πρόκειται για ένα ηλεκτρονικό φακέλλωμα των ανθρώπων, για μία αρίθμηση του προσώπου, για μία πνευματική υποτέλεια, που διευκολύνει σαφώς τα σχέδια των ήγγετων που θέλουν να κυβερνήσουν δικτατορικά τον κόσμο.

Αίσθανόμαστε βαθειά λύπη, γιατί τις τελευταίες ημέρες έγινε μία παραπλάνηση και παραπληροφόρηση του Έλληνικού Λαού, αφού το κέντρο του ενδιαφέροντος εστιάσθηκε μόνο στην ένδειξη του θρησκευματος και παραθεωρήθηκε το θέμα της καταστρατηγήσεως της προσωπικής ελευθερίας, με την σταδιακή πορεία προς την ηλεκτρονική ταυτότητα. Άλλά ή ελευθερία του ανθρώπου είναι θεόσδοτο χάρισμα, ίδιον γνώρισμα της προσωπικότητας του ανθρώπου που την σέβεται και Αυτός ο ίδιος ο Θεός. Μόνον αλαζονικοί άνθρωποι καταργούν τα αναφαίρετα δικαιώματα του ανθρώπου για την ελευθερία.

Τέκνα εν Κυρίω αγαπητά,

Ο αγώνας που κάνει ή Έρα Σύνοδος δεν είναι για τυπικά πράγματα, αλλά για τα μεγάλα και

αναφαίρετα αγαθά, είναι για την διατήρηση της μακραίωνης διαχρονικής παράδοσης του Γένους μας, που είναι ζωντανή και ζωοποιός. Σεις γνωρίζετε περισσότερο από κάθε άλλον ότι ή παράδοση δεν είναι ένα μουσείο, αλλά ή ζωή που σάς ένδυναμώνει, σάς ένισχύει, σάς έμπνέει και σάς καθοδηγεί στην καθημερινή σας ζωή. Αυτό δεν το γνωρίζουν όσοι παραμένουν στα σαλόνια και ασχολούνται με ιδεολογίες και δοξασίες που είναι ξεπερασμένες, ακόμη και σε αυτήν την Ευρώπη.

Μερικοί που δεν έχουν ζυμωθεί με την παράδοση του λαού, είρωνεύονται αυτούς που θέλουν να ζήσουν με τις παραδόσεις των προγόνων τους, λέγοντας ότι δεν συνδέεται ή έμμونه στην παράδοση με τον έκσυγχρονισμό, αλλά άγνοούν ότι ο έκσυγχρονισμός είναι το να ξεφύγει κανείς από τα στενά, άδυσώπητα, ξεπερασμένα και στεγανά πλαίσια του Διαφωτισμού, παρά τα μερικά θετικά στοιχεία που είχε. Σήμερα ο δυτικός κόσμος έλευθερώθηκε από τις ιδέες του Διαφωτισμού, και μάλιστα υπάρχει μεγάλη στροφή προς τον πλούτο και την όμορφια της Έλληνορθοδόξου Παραδόσεως.

Σας παρακαλούμε να μείνετε πιστοί στην μεταμορφωτική δύναμη της ζωής, που κυριαρχεί ζωηφόρα στον έκκλησιαστικό χώρο, και σάς καλούμε να συμμετάσχετε στις ειρηνικές διαμαρτυρίες που έτοιμάζει ή Έκκλησία, στις 14 Ιουνίου στην Θεσσαλονίκη και στις 21 Ιουνίου στην Άθήνα, ώστε να διαδηλώσουμε την πίστη μας στην παράδοση των Πατέρων μας, που είναι ή έλπίδα και ή αναγεννητική δύναμη του συγχρόνου κόσμου. Συγχρόνως σάς προσκαλούμε σε προσευχή και πνευματική έγρηγορηση.

Ή χάρις του Κυρίου ήμών Ήσου Χριστού και ή αγάπη του Θεού και Πατρός και ή κοινωνία του Αγίου Πνεύματος είη μετά πάντων ύμών.

† Ο Άθηνών Χριστόδουλος, Πρόεδρος
 † Ο Μεσσηνίας Χρυσόστομος
 † Ο Κορίνθου Παντελεήμων
 † Ο Τριφυλίας και Όλυμπίας Στέφανος
 † Ο Κασσανδρείας Συνέσιος
 † Ο Σύρου, Τήνου, Άνδρου, Κέας και Μήλου Δωρόθεος
 † Ο Αιτωλίας και Άκαρνανίας Θεόκλητος
 † Ο Θεσσαλονίκης Παντελεήμων

† Ὁ Δράμας Διονύσιος
 † Ὁ Πατρῶν Νικόδημος
 † Ὁ Σιδηροκάστρου Ἰωάννης
 † Ὁ Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης Ἱερόθεος
 † Ὁ Λαγκαδᾶ Σπυρίδων
 † Ὁ Πολυανῆς καὶ Κιλκισίου Ἀπόστολος
 † Ὁ Λευκάδος καὶ Ἰθάκης Νικηφόρος
 † Ὁ Καρυστίας καὶ Σκύρου Σεραφεῖμ
 † Ὁ Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως Θεόφιλος
 † Ὁ Σταγῶν καὶ Μετεώρων Σεραφεῖμ
 † Ὁ Σισανίου καὶ Σιατίστης Ἀντώνιος
 † Ὁ Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου Προκό-
 πιος
 † Ὁ Νέας Κρήνης καὶ Καλαμαριᾶς Προκόπιος
 † Ὁ Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως Διονύ-
 σιος
 † Ὁ Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς Ἀγαθόνικος
 † Ὁ Μεγάρων καὶ Σαλαμῖνος Βαρθολομαῖος
 † Ὁ Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου Σπυρίδων
 † Ὁ Μαρωνείας καὶ Κομοτηνῆς Δαμασκηνός
 † Ὁ Ἀλεξανδρουπόλεως Ἀνθίμος
 † Ὁ Χαλκίδος Χρυσόστομος
 † Ὁ Παροναξίας Ἀμβρόσιος
 † Ὁ Νέας Σμύρνης Ἀγαθάγγελος
 † Ὁ Παραμυθίας, Φιλιατῶν καὶ Γηρομερίου Τί-
 τος
 † Ὁ Πειραιῶς Καλλίνικος
 † Ὁ Ἰωαννίνων Θεόκλητος
 † Ὁ Περιστερίου Χρυσόστομος
 † Ὁ Γρεβενῶν Σέργιος
 † Ὁ Κεφαλληνίας Σπυρίδων
 † Ὁ Ζακύνθου Χρυσόστομος
 † Ὁ Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας Ἀμβρόσιος
 † Ὁ Τρίκκης καὶ Σταγῶν Ἀλέξιος
 † Ὁ Ἀττικῆς Παντελεήμων
 † Ὁ Καρπενησίου Νικόλαος
 † Ὁ Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν Διονύσιος
 † Ὁ Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης Μελέτιος
 † Ὁ Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης Εὐστάθιος
 † Ὁ Ἱερισσοῦ, Ἀγίου Ὄρους καὶ Ἀρδαμερίου
 Νικόδημος
 † Ὁ Ἡλείας Γερμανός
 † Ὁ Θηβῶν καὶ Λεβαδείας Ἱερώνυμος

† Ὁ Σερρῶν καὶ Νιγρίτης Μάξιμος
 † Ὁ Μαντινείας καὶ Κυνουρίας Ἀλέξανδρος
 † Ὁ Μηθύμνης Χρυσόστομος
 † Ὁ Θήρας, Ἀμοργοῦ καὶ Νήσων Παντελεή-
 μων
 † Ὁ Ἐλευθερουπόλεως Εὐδόκιμος
 † Ὁ Ἐδέσσης, Πέλλης καὶ Ἀλμωπίας Χρυσό-
 στομος
 † Ὁ Ἀργολίδος Ἰάκωβος
 † Ὁ Κίτρους καὶ Κατερίνης Ἀγαθόνικος
 † Ὁ Φωκίδος Ἀθηναγόρας
 † Ὁ Διδυμοτείχου καὶ Ὁρεστιάδος Νικηφόρος
 † Ὁ Μυτιλήνης, Ἐρεσσοῦ καὶ Πλωμαρίου Ἰά-
 κωβος
 † Ὁ Ἄρτης Ἰγνάτιος
 † Ὁ Λήμνου καὶ Ἀγίου Εὐστρατίου Ἱερόθεος
 † Ὁ Γουμενίσσης, Ἀξιουπόλεως καὶ Πολυκά-
 στρου Δημήτριος
 † Ὁ Λαρίσης καὶ Τυρνάβου Ἰγνάτιος
 † Ὁ Νέας Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας Κωνσταν-
 τῖνος
 † Ὁ Βεροίας καὶ Ναούσης Παντελεήμων
 † Ὁ Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανῆς καὶ Κονί-
 τσης Ἀνδρέας
 † Ὁ Ξάνθης καὶ Περιθεωρίου Παντελεήμων
 † Ὁ Νικαίας Ἀλέξιος
 † Ὁ Ναυπάκτου καὶ Ἀγίου Βλασίου Ἱερόθεος
 † Ὁ Ἐλασσῶνος Βασίλειος
 † Ὁ Σάμου καὶ Ἰκαρίας Εὐσέβιος
 † Ὁ Καστορίας Σεραφεῖμ
 † Ὁ Φθιώτιδος Νικόλαος
 † Ὁ Γυθείου καὶ Οἰτύλου Χρυσόστομος
 † Ὁ Δημητριάδος καὶ Ἀλμυροῦ Ἰγνάτιος
 † Ὁ Σερβίων καὶ Κοζάνης Ἀμβρόσιος
 † Ὁ Κυθήρων Κύριλλος
 † Ὁ Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων
 Θεόκλητος
 † Ὁ Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμητοῦ Δα-
 νιήλ
 † Ὁ Φλωρίνης, Πρεσπῶν καὶ Ἑορδαίας Θεό-
 κλητος
 Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος
 Ἀρχιμ. Θεολόγος Ἀποστολίδης

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
 Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
 ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πρωτ. 2779
 Ἀριθμ. Διεκπ. 1279

Ἀθήνησι τῇ 9ῃ Ἰουνίου 2000

ΕΓΚΥΚΛΙΟΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Πρὸς
 τὴν Ἱερὰν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν
 καὶ τὰς Ἱερὰς Μητροπόλεις
 τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐν τῇ Συνεδρίᾳ Αὐτῆς τῆς 6ης ὁδεύοντος μηνὸς Ἰουνίου ἐ.ἔ., διεξήλθεν μετ' αἰσθήματος εὐθύνης τὸ σοβαρὸν θέμα περὶ τῆς μὴ ἀναγραφῆς τοῦ θρησκευματος εἰς τὰ νέου τύπου Δελτία τῶν Ἀστυνομικῶν Ταυτοτήτων. Ἡ μὴ ἐπιτευχθεῖσα ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἐπιδιωκομένη διὰ τοῦ διαλόγου λύσις, ἤγαγεν Αὐτὴν εἰς τὴν Ἀπόφασιν διοργανώσεως δύο εἰρηνικῶν συγκεντρώσεων διαμαρτυρίας, τοῦτο μὲν εἰς Θεσσαλονίκην καὶ εἰς τὴν Πλατείαν Ἀριστοτέλους, τὴν 14ην ὁδεύοντος μηνὸς Ἰουνίου ἐ.ἔ. καὶ περὶ ὥραν 7ην μ.μ., τοῦτο δὲ εἰς Ἀθήνας καὶ εἰς τὴν Πλατείαν Συντάγματος, τὴν 21ην ὁδεύοντος μηνὸς Ἰουνίου ἐ.ἔ. καὶ περὶ ὥραν 7ην μ.μ.

Ὡσαύτως, ἐκφράζουσα τὸ ἦθος τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας ἡμῶν, ἦθος λατρευτικῆς ζωῆς, δι' ἧς ἐπιτυγχάνεται ἡ κοινωνία ἐκάστου πιστοῦ μετὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὡς καὶ τῶν Μελῶν τοῦ Τιμίου Αὐτοῦ Σώματος, δηλονότι τῆς Ἐκκλησίας, ἡ Ἱεραρχία ἀπεφάσισεν ὅπως κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν ὡς ἄνω Συγκεντρώσεων τελεσθῇ ἡ Θεία Λειτουργία εἰς ἅπαντας τοὺς Ἱεροὺς Ναοὺς, Ἱερὰς Μονὰς καὶ Ἱερὰ Προσκυνήματα τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἵνα ἀναπεμφθῶσι δεήσεις πρὸς τὸν Ἀρχοντα τῆς εἰρήνης, ὅπως λαλήσῃ ἐν ταῖς καρδίαις τῶν ἐν τῷ εὐσεβεῖ Ἔθνει ἡμῶν κρατούντων ἀγαθὰ ὑπὲρ τῆς Ἀγίας Ἐκκλησίας Αὐτοῦ, ἵνα ἡρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν ἐν πᾶσι εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι.

Ἐντολῇ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου
 Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος
 Ἀρχιμ. Θεολόγος Ἀποστολίδης

Η ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ κ.κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗ ΛΑΟΣΥΝΑΞΗ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ (14 Ιουνίου 2000)

Πιστέ κι αγαπημένε Λαέ, Άδελφοί τής Μακεδονίας και τής Θράκης μας, τής καρδιάς τής Ελλάδας,

Προσέρχομαι ταπεινά ενώπιόν σας, ως ό έσχατος τών Άδελφών μου Άρχιερέων, για να σας έκφράσω την κοινή μας θέση στο ζήτημα που μās άπασχολεί. Δεν ήλθα να σας διεγείρω. Ήλθα να σας έξηγήσω. Δεν ήλθα να σας φανατίσω. Ήλθα να σας ένημερώσω.

Βλέποντας αυτή τη συγκλονιστική εικόνα τής λαοθάλασσας, αυτή τη μεγαλειώδη παρουσία σας έδω, αντίλαμβάνομαι πόσο δίκαιο είχε ή Ί. Σύνοδος να όρίσει να γίνει πρώτα στη Θεσσαλονίκη, στην ίερή πόλη του άγίου Δημητρίου και του Γένους, του Γρηγορίου Παλαμά και τών ίεραποστόλων Κυρίλλου και Μεθοδίου, την πόλη τών Μαρτύρων, τών Όσίων, τών Ίεραρχών και τών όμολογητών τής πίστεως, την πόλη του πολιτισμού και τών μεγάλων άναστημάτων του Πνεύματος, ή σημερινή ειρηνική και πρωτοφανής σε παλμό και όγκο Λαοσύναξη τών πιστών. Γιατί πρώτοι έσείς με αυτή τη συγκλονιστική μαρτυρία σας έδω δίνετε σε όλη την Ελλάδα το Μήνυμα ενός άξεπέραστου ειρηνικού δυναμισμού, αλλά και ενός άπαράμιλλου χριστιανικού ήθους.

Είχε δίκαιο να περιμένει ή Ί. Σύνοδος ότι οι Μακεδόνες και οι Θρακιώτες, οι Ήπειρώτες και οι Θεσσαλοί θα έδιναν έδω ένα έπιβλητικό και πολυσήμαντο παρόν στην πρόσκληση τής Έκκλησίας τους, για να διατρανώσουν την άμετακίνητη θέλησή τους να προασπίσουν ίερά και όσια που κινδυνεύουν να ύπονομευθοϋν και στη συνέχεια να άλλοτριωθοϋν.

Είχε δίκαιο να στηρίζεται στην πανθομολογούμενη ευσέβειά σας, την ευσέβεια που στο βόρειο χώρο τής Πατρίδας μας έχει να έπιδείξει πρωτόφαντα έργα πνοής και χριστιανικής αλληλεγγύης, που άγκαλιάζουν όλους τους ανθρώπους, χωρίς διακρίσεις. Είμαστε μιá ανθρώπινη κοινωνία αγάπης, αλληλεγγύης και κατανόησης. Και το άποδει-

κνύουμε κάθε μέρα.

Εϋλογημένε Λαέ του Θεοϋ, πιστοί τής Έκκλησίας μας.

Πρίν από 13 χρόνια πάλι σ' αυτή την πόλη ό όρθόδοξος χριστιανικός λαός τής Έκκλησίας έδωσε προς κάθε κατεύθυνση το ειρηνικό μήνυμα τής ήρεμης ψυχικής του δύναμης που διατράνωνε τη θέληση για να μείνει άπρόσβλητο το αυτόδιοίκητο τής Έκκλησίας. Σήμερα πάλι ό ίδιος λαός, πολύ περισσότερος από τότε, και πολύ πιο ένημερωμένος, συνάζεται για να διατρανώσει την άπόφασή του να προασπίσει την κληρονομιά του, να έπαναβεβαιώσει τη θέλησή του να μείνει ή Ελλάδα χώρα όρθόδοξη, άληθινά προοδευτική και σύγχρονη.

Είναι άκρως συγκινητικό και συγκλονιστικό το θέαμα που άτενίζουμε όλοι μας σ' αυτό το χώρο. Έκατοντάδες χιλιάδες άνθρωποι κάθε τάξεως και κάθε ήλικίας ήλθαν σήμερα έδω χωρίς καμιά ειδική όργάνωση, με μοναδικό έφόδιο το πύρωμα τής καρδιάς τους και δίνουν το παρόν στη Λαοσύναξη έτούτη, την ειρηνική μεν αλλά και άποφασιστική, που διεκδικεί και άξιώνει από την έξουσία το σεβασμό για τη παράδοση και για τη διάρκεια του Έλληνισμού που έξασφαλίζεται μόνο με τη στενή και όργανική ένότητά του με τη ζωφόρα πηγή τής Όρθοδοξίας, όπως αυτό συμβαίνει έπί αιώνες τώρα. Σας ευχαριστώ και σας επαινώ γ' αυτή την έκκλησιαστική, την πολιτισμένη και δυναμική σας παρουσία. Στηρίζει ό λαός μας τους ποιμένες του στη διεκδίκηση τών δικαίων τής παράδοσής μας.

Είμαστε έδω άνεξαιρέτως όλοι οι πιστοί, ένωμένοι έν Χριστώ, παραμερίζοντας τα κοινωνικά και πολιτικά έμπόδια, δίνοντας το παρόν στο κάλεσμα τής Μάνας Έκκλησίας, γιατί νιώθουμε ότι κινδυνεύουν οι πατροπαράδοτες άξίες τής φυλής μας, τα δομικά και γνήσια στοιχεία τής αύτοσυνειδησίας μας.

Έδω είναι μεταξύ τών πρώτων οι Έπίσκοποι τής Έκκλησίας που εϋλογοϋν με την παρουσία

τους τὴν ἐκδήλωση καὶ διαδηλώνουν ἀποφασιστικά τὴν ἐνότητα τοῦ Σώματος τῆς Ἱεραρχίας, ποὺ ἀταλάντευτα καθοδηγεῖ τὸ σκάφος τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὸ λιμάνι τῆς σωτηρίας καὶ τῆς ἐλπίδας. Καὶ μαζί μας εἶναι πολλὲς ἄλλες ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Κρήτης ποὺ συμπαρίστανται στὸν ἀγώνα μας.

Ἐδῶ εἶναι καὶ οἱ ἱερεῖς μας. Οἱ ἀπλοί, ἔντιμοι καὶ ἀφοσιωμένοι παπὰδες τοῦ λαοῦ μας, ποὺ μὲ τὴν ὑποβλητική τους παρουσία θεμελιώνουν κάθε μέρα μέσα στὶς ψυχὲς καὶ οἰκοδομοῦν τοὺς πύργους τῆς πνευματικῆς ἰδιοπροσωπίας μας ὡς Χριστιανῶν καὶ Ἑλλήνων.

Ἐδῶ καὶ τὰ μοναστήρια μας, τὰ μετερίζια αὐτὰ τῆς Ὁρθοδοξίας μας, τὰ θυμιάτῃρια τῆς εὐλάβειάς μας, τὰ ἅπαντα κάστρα ποὺ στηρίζουν μὲ τὶς προσευχὲς τοὺς τὸν καθημερινὸ μας ἀγώνα.

Ἐδῶ εἶναι καὶ τὸ Ἅγιον Ὅρος, μὲ τὴ μακραίωνη κορυφαία προσφορά του στὴν οἰκουμένη Ὁρθοδοξία, ἡ ἀκρόπολη τῆς πίστεώς μας, καὶ ὁ προμαχῶνας τῶν ἁγίων μας στόχων.

Ἐδῶ εἶναι καὶ ἡ Θεολογικὴ μας Σχολή, τοῦ Ἀριστοτελείου, ποὺ μὲ τὰ ψηφίσματα τῶν δύο Τμημάτων τῆς στάθηκε ἀπὸ τὴν ἀρχὴ στὸ πλευρὸ μας καὶ δικαίωσε τὸν ἀγώνα μας. Μαζί της καὶ οἱ ἐκκλησιαστικὲς μας Σχολὲς ποὺ προετοιμάζουν τὰ νέα στελέχη τῆς Ἐκκλησίας μας.

Βλέπω ἐδῶ πολιτικούς ἀνδρες, ἀπὸ ὅλους τοὺς κομματικούς χώρους, αὐτοὺς ποὺ ὅλες αὐτὲς τὶς ἡμέρες βάστηξαν στοὺς ὤμους των τὸ βάρος τῆς ἀλήθειας καὶ ἀντιπαράτεθηκαν στὸ ψεῦδος καὶ στὴ μάυρη προπαγάνδα. Ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄρχοντες τῆς Τοπικῆς Αὐτοδιοίκησης μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Δήμαρχο τῆς πόλεως τοῦ Ἁγίου Δημητρίου.

Ἐδῶ εἶναι καὶ οἱ πιστοὶ μας ὅλων τῶν ἡλικιῶν, ἀνδρες καὶ γυναῖκες, ποὺ συνέρρευσαν στὴν πόλη αὐτή, ὁ καθένας μὲ τὸ δικό του παλμὸ φέρνοντας μαζί καὶ τὸ μήνυμα τῆς κοινῆς προσπάθειας γιὰ τὴ διάσωση τῆς ἁγίας Παράδοσής μας.

Ἄφησα τελευταίους νὰ μνημονεύσω τιμητικὰ τοὺς ἐλπιδοφόρους νέους μας, τὰ ἄλικα παιδιά μας, τὴ ζωντανὴ καὶ δυναμικὴ νεολαία μας, ποὺ μὲ τὸν ἐνθουσιασμό καὶ τὸν παλμὸ τους ὁμορφαίνουν αὐτὴ μας τὴ Σύναξη δίνοντας μὴ μαρτυρία ὁδύνης γιὰ τὸ μέλλον τοῦ τόπου, ἕνα συγκλονισμό γιὰ ὅ,τι μέλλει γενέσθαι στὴ χώρα αὐτή, στὴν ὁποία γεννήθηκαν καὶ ἐπιθυμοῦν διὰ παντός νὰ ζήσουν

ὡς χριστιανοὶ ὁρθόδοξοι.

Χρόνια τώρα σ' αὐτὸ τὸν τόπο συμπορεύονται θεσμικὰ καὶ ἀποφασιστικὰ Ἑλληνισμὸς καὶ Χριστιανισμός. Καὶ ὅλοι ξέρουν ὅτι δὲν ὑπάρχει πτυχὴ τοῦ ἰδιωτικοῦ καὶ δημόσιου βίου ποὺ νὰ μὴ διαποτίζεται ἀπὸ τὰ νάματα τῆς χριστιανικῆς πίστεως. Αὐτὸ εἶναι πλέον θεσμός, εἶναι ἔθιμο, εἶναι ἱστορικὴ νομοτέλεια. Καὶ τὸ ἔθνος στηρίζεται στοὺς θεσμούς του. Μέσα καὶ γύρω ἀπὸ τὴν ἐκκλησία ἀνελίσσεται ἡ ζωὴ τοῦ Ἑλληνα ἀπὸ τότε ποὺ γεννιέται μέχρι τότε ποὺ πεθαίνει. Τὰ πανηγύρια μας, οἱ χαρὲς μας, οἱ λύπες μας, τὰ τραγούδια μας, οἱ χοροὶ μας, τὰ πάντα ἀρχίζουν καὶ τελειώνουν στὴν ἐκκλησιά. Ἐκεῖ βαφτιζόμαστε καὶ μυρωνόμαστε, ἐκεῖ παντρευόμαστε, ἐκεῖ ἁγιαζόμαστε, ἐκεῖ παρηγοριόμαστε, ἐκεῖ προσευχόμαστε σὲ στιγμὲς μεγάλης λύπης καὶ εὐτυχίας, ἐκεῖ τέλος μὲ συγκλονιστικὴ στοργὴ μᾶς πᾶνε ὅταν παίρνουμε τὸ δρόμο τῆς αἰωνιότητος. Μέσα στὴν ἐκκλησία κάνουμε τὶς ἐθνικὲς τελετὲς μας, ἐκεῖ ἡ μνήμη τοῦ τόπου μένει ἄσβεστη. Ἐκεῖ ἡ σημαία μας ἀνεμίζει, ἐκεῖ ἡ ἱστορία μας ξεδιπλώνεται.

Σὲ κανένα ἄλλο μέρος τοῦ κόσμου λαὸς καὶ θρησκεία δὲν εἶναι τόσο πολὺ συνδεδεμένοι, γιατί πουθενά ἄλλου ἢ ἱστορία τοῦ λαοῦ δὲν γονιμοποιήθηκε τόσο πολὺ μέσα στὴν πίστη, καὶ πουθενά ἄλλου οἱ ἄνθρωποι δὲν ἔνιωσαν τὴν Ἐκκλησία τους τόσο πολὺ μέσα στὴ ζωὴ τους. Ρίξτε ἕνα βλέμμα σ' αὐτὴν ἐδῶ τὴ βυζαντινὴ πόλη, τὴν ὁμορφὴ καὶ ἁγιοτόκο Θεσσαλονίκη. Παντοῦ ἐκκλησιές, παντοῦ ὁ Σταυρός, παντοῦ ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ. Κορυφαῖος ἅγιός της ὁ Μεγαλομάρτυρας Δημήτριος καὶ μαζί του μὴ πλείαδα ἁγίων ποὺ τὴν περιζώνουν ἀπὸ παντοῦ καὶ τὴν προστατεύουν. Καὶ δὲν ὁμιλῶ μόνο γιὰ τὰ μοναδικὰ μνημεῖα τοῦ κλεινοῦ Βυζαντίου, οὔτε γιὰ ἕνα ἐνδοξο παρελθόν. Ὁμιλῶ καὶ γιὰ τὸ σήμερον. Σήμερον ὅπου ἡ πίστη μεγαλύνεται καὶ ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ ὑψώνει καθημερινὰ νέους ναοὺς, νέες ἐστίες πολιτισμοῦ μὲ ἐπίκεντρο τὴν τοπικὴ Ἐκκλησία, καὶ τὸν πολὺ Ἐπίσκοπό της, τὸν Μητροπολίτη της κ. Παντελεήμονα, νέα σεβάσματα ποὺ μᾶς κάνουν ὅλους ὑπερήφανους. Παντοῦ σ' αὐτὴ τὴν πατρίδα οἱ ἄνθρωποι μπορεῖ νὰ δραστηριοποιοῦνται, νὰ ἐκσυγχρονίζονται, νὰ βρίσκονται στὴν πρωτοπορία τῆς προόδου, νὰ νιώθουν εὐρωπαῖοι, νὰ δείχνουν τὸν ἀγώνα τους, νὰ ἔχουν καὶ τὶς ἀδύνατες στιγμὲς τους. Ὅμως μὴ

τούς πῆς νὰ ἀφήσουν τὴ πίστιν τους, νὰ προδώσουν τίς ἀρχές τους. Ἰδιαίτερα σήμερα πού τὴ σκυτάλη τῆς ἐπιστροφῆς στίς ρίζες μας τὴν ἔχουν πάρει στὰ σπιβαρά τους χέρια οἱ νέοι μας. Ἐνας ἀπ' αὐτοὺς μοῦ ἔλεγε πρὸ ἡμερῶν. «Ἀμαρτωλοὶ μπορεῖ νὰ εἴμαστε. Προδότες ὅμως δὲν εἴμαστε». Μπράβο στὰ νέα μας παιδιά. Ὅταν οἱ νέοι μας ἔτσι σκέπτονται, ἡ Ἑλλάδα δὲν πεθαίνει ποτέ.

Ζητᾷ εὐλόγα ὁ ἀπλοϊκὸς ἄνθρωπος αὐτοῦ τοῦ τόπου, νὰ πληροφορηθῇ γιατί αὐτὴ ἡ βιασύνῃ, γιατί, μὲ τὴν εὐκαιρία τῶν ταυτοτήτων, ἡ ἔκφραση τῆς ἐμπάθειας σὲ βάρος τῆς Ἐκκλησίας, γιατί αὐτὴ ἡ πεισματικὴ ἐμμονὴ σὲ μιὰ ἀπόφαση πού διχάζει, πού δὲν τὴν θέλει, δὲν τὴν ἀποδέχεται ὁ πιστὸς λαὸς μας, γιατί αὐτὴ ἡ περιφρόνηση πρὸς τὴν Ἱεραρχία, γιατί αὐτὸς ὁ αἰφνιδισμὸς;

Ἡ Ἐκκλησία δὲν μπορεῖ νὰ ἀφήσῃ ἀναπάντητα αὐτὰ τὰ κρίσιμα ἐρωτήματα. Καὶ δίδει τὴν ἀπάντησή της νηφάλια, ὑπεύθυνα καὶ πειστικά.

1. Καὶ κατ' ἀρχὴν πρέπει νὰ ποῦμε ὅτι ἡ Ὁρθοδοξία ἔχει διαχωρίσει τὴ θέσιν της ἀπὸ κάθε εἶδος φανατισμοῦ, φονταμενταλισμοῦ καὶ μισαλλοδοξίας. Ἡ Διακήρυξη τοῦ Φαναρίου τὸ 1994 εἶναι σαφής: «Τὸ διαπραττόμενον ἐν ὀνόματι τῆς θρησκείας ἐγκλημα εἶναι ἐγκλημα ἐναντίον αὐτῆς τῆς θρησκείας». Ἀλλὰ ἡ θλιβερὴ καὶ ἀντορθόδοξη ὑστερία μερίδας τοῦ δυτικοῦ τύπου, πού καλῶς γνωρίζουμε ἀπὸ πού παρακινεῖται, φαίνεται νὰ βρῇκε θιασῶτες καὶ στὴν Ἑλλάδα. Δὲν μνησικακοῦμεν ἐναντίον κανενὸς καὶ δὲν ὑποτιμοῦμε κανέναν. Ὅμως γιὰ τὴν πίστιν μας γινόμαστε λένοντες καὶ διεκδικοῦμε εἰρηνικὰ καὶ μὲ τὸν ἐπιβλητικὸ μας ὄγκο νὰ ἀκουσθοῦμε γιὰ νὰ μὴ περάσει ἡ παρακμὴ καὶ ἡ ἀλλοτρίωση.

2. Τὴν ἀξία ὡστόσο τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τοῦ πνεύματος ἀναγνωρίζουν σήμερα πιά ὅλοι οἱ σῶφρονες ἄνθρωποι. Π' αὐτὸ καὶ ἡ Εὐρώπη, ἀναζητώντας μιὰ σταθερὴ βάση ἐνότη-
τας τῶν λαῶν της, δὲν στηρίζεται πιά ἀποκλειστικά στὴν οἰκονομία καὶ στὴν ἀνάπτυξη. Στρέφεται κυρίως πρὸς τίς πνευματικὲς ἀξίες, πρὸς τὸν πολιτισμὸ. Ἐκεῖ δηλαδὴ πού ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες ἔχουμε νὰ ἐπιδείξουμε πρωτόγνωρες ἐπιδόσεις. Ἡ πνευματικὴ κρίση στὴν Εὐρώπη προήλθε ἀπὸ τὴν περιθωριοποίηση καὶ τὴν ἐκκοσμίκευση τῆς Ἐκκλησίας, πού δὲν κατώρθωσε νὰ στηρίξει τοὺς λαοὺς τὴν ὥρα πού ἔπρεπε. Σήμερα οἱ ἐτερόδοξοι

Ἐκκλησίες στὴ Δύση ἀγωνίζονται νὰ ξαναφέρουν τὸ Χριστὸ μέσα στίς κοινωνίες, νὰ ξαναδώσουν νόημα ζωῆς στοὺς νέους, νὰ ξανααναστήσουν τὸ χαμένο ὄραμα τῆς εὐτυχίας. Ἐμεῖς ἐδῶ, δόξα τῷ Θεῷ, μέχρι στιγμῆς διατηροῦμε ἄθικτα τὰ πνευματικά μας ἐρείσματα. Ὑπάρχει κανένας λόγος νὰ τὰ γκρεμίσουμε; Θέλουμε νὰ πριονίσουμε τὸ κλαδὶ πάνω στὸ ὁποῖο καθόμαστε; «Οἱ Ἕλληνες –γράφει ὁ Ράνσιμαν– ἔχουν μιὰ κληρονομιά γιὰ τὴν ὁποία μποροῦν νὰ αἰσθάνονται ὑπερήφανοι. Μιὰ κληρονομιά πού δὲν πρέπει νὰ χαθῇ μέσα στίς ἐναλλασσόμενες ὑλικὲς καταστάσεις». Αὐτὴ εἶναι ἡ μεγάλη ἱστορικὴ πρόκληση. Ἄν οἱ Ἕλληνες θέλουμε νὰ ἐπιβιώσουμε μέσα στὴν παγκοσμιοποιημένη χόανη πού ἀναμοχλεύει καὶ ἀναπλάθει πολιτισμοὺς καὶ λαοὺς, ἂν θέλουμε νὰ μὴ πολτοποιηθοῦμε, πρέπει νὰ διαφυλάξουμε τὴ μορφὴ μας, τὴ στερεὰ μορφὴ πού μᾶς χαρίζει διαχρονικὰ καὶ συγχρονικὰ ἡ παράδοσή μας. Ἀλλιῶς θὰ ἀφομοιωθοῦμε καὶ θὰ ἐξαφανισθοῦμε. Ἐχουμε οἱ Ὁρθόδοξοι τὸ μεγάλο προνόμιο νὰ ζοῦμε μέσα στὴν Ἐκκλησία μας τὴν ἐπιβίωση μὲ μέτρο καὶ ἁρμονία τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς σοφίας. Μέσα μας ὑπάρχει ἕνας ὁλόκληρος θησαυρὸς, ἕνας ἀδαπάνητος πλοῦτος πού δὲν ἔχει παραποιηθῇ μέχρι τώρα, πού συνέχει ὅλο τὸ Γένος μας. Ἡ ἱστορικὴ ἀλληλεγγύη μεταξὺ Ἑλληνισμοῦ καὶ Ὁρθοδοξίας δὲν μπορεῖ εὐκόλα νὰ διασπασθῇ γιατί βιώνεται καθημερινὰ μέσα στὴν Ἐκκλησία. Ἐτοί ἡ Ἐκκλησία ἀναδεικνύεται ἕνα ζωντανὸ προπύργιο αὐτοσυνειδησίας, ἕνα μετερίζι διάσωσης τῆς πνευματικῆς καὶ ἐθνικῆς μας ταυτότητας, ἕνα «τζίβαϊρικὸν πολυτίμητον», ὅπως τὸ ἔλεγεν ὁ Στρατηγὸς Μακρυγιάννης. Οἱ πνευματικοὶ μας Πατέρες, τὰ μοναστήρια μας, οἱ ἐνορίες μας, οἱ παπάδες μας, οἱ ἐπίσκοποι μας, ὅλοι εἶναι μιὰ δύναμη πού θὰ διαλύσει κάθε ἐναντίωση εἰρηνικὰ καὶ συστηματικά. Μιὰ ἀπαλὴ πνοὴ πού χαρίζει τὴν ἐλπίδα καὶ στηρίζει τὴν ἀντίσταση ἐνάντια στὴ διάσπαση καὶ στὴν ἀλλοτρίωση. Μέσα ἀπὸ τὴ Θ. Λειτουργία ξεπηδάει τὸ πνεῦμα τῆς ἐνότητος καὶ τῆς δύναμης. Πονᾶμε γιὰ ὅσα συμβαίνουν γύρω μας. Πατὶ ἀγαπᾶμε τὸν τόπο μας, τὴ θρησκεία μας καὶ τὰ παιδιά μας. Τὸ ἐνστικτο τοῦ λαοῦ λειτουργεῖ σωστικά. Καὶ δὲν θὰ ἐπιτρέψει ὁ κίνδυνος τῆς ἀφομοίωσης νὰ πραγματοποιηθῇ. Θὰ μείνουμε αὐτὸ πού εἴμαστε: πρῶτα Ἕλληνες καὶ Χριστιανοί, καὶ μετὰ Εὐρωπαῖοι.

Ὡς κι ἂν ἐσηκώνονταν ἀπὸ τοὺς τάφους των τὰ μεγάλα παλληκάρια τοῦ ἔθνους μας, οἱ Κολοκοτρώνηδες καὶ οἱ Μακρυγιάννηδες, οἱ Μιαούληδες καὶ οἱ Μποτσαραῖοι, οἱ παπᾶδες καὶ οἱ δεσποτάδες τοῦ μεγάλου Ἀγώνα, ὁ Γρηγόριος ὁ Ε', ὁ Διάκος, ὁ Παπαφλέσσας, οἱ πρόκριτοι τῆς Τροιζηνίας, κι ἔπειτα οἱ μεγάλοι μας διανοούμενοι, οἱ ποιητὲς καὶ οἱ πολιτικοί, ὁ Καποδίστριας κι ὁ Παπαρρηγόπουλος, ὁ Τρικούπης καὶ ὁ Ζαμπέλιος, ὁ Σολωμός, ὁ Κάλβος κι ὁ Μαβίλης, ὁ Παπαδιαμάντης καὶ ὁ Ἐλύτης, ὁ Καραολῆς κι ὁ Δημητρίου, ὦ κι ἂν ἐσηκώνονταν αὐτοὶ καὶ χιλιάδες ἄλλοι ποὺ μὲ τὸ λόγο καὶ τὶς πράξεις των θεμελίωσαν καὶ ἐστήριξαν καὶ ὕμνησαν τὴν πνευματικὴ ὑπόσταση αὐτοῦ τοῦ ἔθνους, τί θὰ ἔλεγαν ἂν ἔβλεπαν τὸ γκρέμισμα ποὺ ἐπιχειροῦν σήμερα κάποια παιδιὰ τους στὴν ἑλληνορθόδοξη παρουσία μέσα στὴ κοινωνία, καὶ τὰ ραπίσματα ποὺ δίνουν στὴ Μάνα τους, τὴν Ἐκκλησία;

3. Στ' ἀλήθεια δὲν μπορῶ νὰ ἀντιληφθῶ αὐτὰ ποὺ συμβαίνουν. Οὔτε καταλαβαίνω τὴ σκοπιμότητά των. Μᾶς λένε. Στὴν Ἑλλάδα δὲν ζοῦνε μόνο ὀρθόδοξοι πολῖτες, ζοῦνε καὶ πολῖτες Ἕλληνες ἄλλων δογμάτων καὶ ἄλλων θρησκειῶν. Καὶ πρέπει καὶ αὐτοὶ νὰ προστατευθοῦν. Κι ἐμεῖς ἀπαντᾶμε, νὰ νὰ προστατευθοῦν, ὅσο λίγοι καὶ ἂν εἶναι. Καὶ προστατεύονται. Ἀλλὰ γιατί τάχα ἡ προστασία τους περνάει μέσα ἀπὸ τὴν ταπείνωση τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τὴν ἐξουδετέρωσή της; Τὸ κράτος δὲν προστατεύει σήμερα τὶς μειονότητες τῶν γνωστῶν θρησκειῶν, ὅπως ἐπιτάσσει τὸ Σύνταγμα; Ἄν δὲν τὶς ἐπροστάτευε, πῶς οἱ ἑτερόδοξοι ἔχουν ἐλεύθερα τὶς ὁσες θέλουν μεγαλοπρεπεῖς ἐκκλησίες τους, τὰ πολυδιαφημισμένα σχολεῖα τους, τὶς κλινικὲς καὶ τὰ νοσοκομεῖα τους, τὰ ἄλλα κτίριά τους, τὶς ἐπισκοπὲς τους, τὶς ἐφημερίδες τους, τὶς περιουσίες τους; Πῶς οἱ χλιαστές ἀναγνωρίζονται ὡς ἀντιρρησίες συνειδήσεως καὶ δὲν πολεμοῦν γιὰ τὴν πατρίδα, ἀλλὰ τυγχάνουν προνομιακῆς μεταχείρισης σὲ σχέση μὲ τὰ ἄλλα στρατευμένα παιδιὰ μας; Πῶς οἱ ἰσραηλίτες ἔχουν τὶς συναγωγὲς τους, τὰ μουσεῖα τους, τὰ γραφεῖα τους, τὶς κοινότητές τους; Τὸ κράτος ἐπιτελεῖ τὸ καθήκον του κι ἐμεῖς ὡς Ἐκκλησία δὲν ἔχουμε ποτὲ ἐκφράσει ἀντίθετη γνώμη. Θέλετε νὰ συνεχίσω; Ἐδῶ προστατεύονται ὄχι μόνο οἱ ὁπαδοὶ τῶν γνωστῶν θρησκειῶν ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τῶν θρη-

σκειῶν ποὺ δὲν θέλουν νὰ εἶναι γνωστὲς καὶ τῶν παραθρησκευτικῶν κινήματων καὶ αὐτῶν ἀκόμη ποὺ εἶναι ἐπικίνδυνα γιὰ τὴν τύχη τῶν πολιτῶν ποὺ θὰ παρασυρθοῦν σ' αὐτὰ ἢ γιὰ τὴν ἐθνικὴ μας ἀσφάλεια. Δὲν ἐπιτρέπεται νὰ πῶ τίποτε ἄλλο σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο, ἀλλὰ οἱ ἀρμόδιοι δὲν τὰ ξέρουν αὐτά; Κι ἂν τὰ ξέρουν, γιατί ἐπιμένουν πῶς τάχα ἡ προστασία ὅλων αὐτῶν ἐπιβάλλει δὴθεν στὸ κράτος νὰ ἀπαρνηθῇ τὴν Ὁρθοδοξία;

4. Μέσα στὴν Ἐκκλησία καλλιεργοῦμε τὸ πνεῦμα τῆς ἀγάπης, τῆς ἀναγνώρισης τῆς ἀξίας τοῦ ἄλλου, τῆς ἐνότητος τοῦ λαοῦ μας. Ἐδῶ μπροστά μας σήμερα εἶναι ὁ κόσμος τῆς Ἐκκλησίας ποὺ ἀνήκει σὲ ὅλα τὰ κόμματα. Στὴν Ἐκκλησία δὲν κάνουμε διαχωρισμούς, δὲν ρωτᾶμε ποῦ ἀνήκει ὁ καθένας. Γιατὶ ἀναγνωρίζουμε σὲ ὅλους τὴν ιδιότητα τοῦ παιδιοῦ τοῦ Θεοῦ. Καὶ ὁ Θεὸς θέλει ὅλοι νὰ σωθοῦν καὶ νὰ ἔλθουν σὲ ἐπίγνωση ἀληθείας. Π' αὐτὸ καὶ αὐτὴ μας ἡ μεγαλειώδης Σύνταξη σήμερα δὲν ἔχει καμιά σχέση μὲ τὶς πολιτικὲς συγκεντρώσεις. Δὲν ἤλθαμε ἐδῶ γιὰ νὰ διακηρύξουμε τὸ μίσος μας ἢ τὴν ἀντίθεσή μας στὴ νόμιμη ἐξουσία ἢ καὶ σὲ ὅσους διαφωνοῦν μαζί μας. Ἦλθαμε γὰρ νὰ στείλουμε μηνύματα. Εἴμαστε νομοταγεῖς πολῖτες καὶ πονᾶμε γι' αὐτὸ τὸν τόπο, ὅπως τόσοι ἄλλοι. Ὅμως δὲν ἀνεχόμαστε νὰ ξεπουλιέται ἡ πίστη μας. Καὶ διστάζουμε νὰ δεχθοῦμε –ὅπως λέγεται καὶ γράφεται– πῶς ξένα κέντρα ἔξω ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα ἐπιβάλλουν κινήσεις καὶ ἀποφάσεις, ἐπειδὴ θέλουν νὰ ἐξασθενίσουν τὶς ἀντιστάσεις τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ νὰ τὸν στερήσουν ἀπὸ ἓνα ἰσχυρὸ ἔρεισμα ποὺ ἀποδείχθηκε ἀνθεκτικὸ στὶς λαίλαπες καὶ στὶς περιπέτειες τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ ὡς κιβωτὸς διέσωσε τὸν τόπο. Κι αὐτὸ εἶναι ἡ Ἐκκλησία. Τὸ ἀδυνάτισμα τῆς Ἐκκλησίας συνεπάγεται ἐξασθένηση τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἀποθωράκισή του. Οἱ ἱστορικοὶ δεσμοὶ Ἑλληνισμοῦ καὶ Χριστιανισμοῦ σ' αὐτὸ τὸν τόπο εἶναι ἀκατάλυτοι καὶ κανένας δὲν μπορεῖ, κανένας δὲν ἔχει τὸ ἀνάστημα νὰ τοὺς διαλύσει.

5. Δυστυχῶς μερικοὶ διανοούμενοί μας, ἡ ἰντελιγκέντσια ὅπως λέγεται, θέλουν πεισματικά νὰ ἀγνοοῦν αὐτοὺς τοὺς ἱστορικοὺς κανόνες καὶ τὸ ρόλο τῆς Ἐκκλησίας στὴ διαφύλαξη τῆς Παράδοσής μας. Μᾶς λέγουν πῶς ἐν ἐνόματι τῆς προόδου καὶ τῆς ἀνάπτυξης ἐπιβάλλονται ἀλλαγὲς ποὺ θὰ κάνουν τὴ χώρα ἀνταγωνιστικὴ καὶ προοδευτικὴ.

Δέν διαφωνοῦμε. Δέν εἴμαστε ἐναντίον τῆς ἀνάπτυξης καὶ τῆς προόδου. Χαιρόμαστε γιὰ τίς πρωτοβουλίες τῆς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας πού τὸ ἐλληνικὸ δαμόνιο τῆς δίδει φτερὰ καὶ θαυματουργεῖ προβάλλοντας διεθνῶς τὴ χώρα μας. Ἡ παγκοσμιοποίηση ὡς οἰκονομικὴ καὶ ἀναπτυξιακὴ ἐπιδίωξη μᾶς βρίσκει σύμφωνους. Ἀλλὰ ὡς ἰσοπέδωση πολιτισμῶν εἶναι ἐπικίνδυνη καὶ ἀπόβλητη. Ἐνα ἔθνος πορεύεται πρὸς τὸν ἐκσυγχρονισμό ὅχι ἀντιγράφοντας μηχανικὰ ἄλλων λαῶν τ' ἀχνάρια, ἀλλὰ μὲ βαθιὰ συναίσθηση τῆς ταυτότητάς του καὶ μὲ ἰσχυροποίηση τῶν στοιχείων πού τὴν ἀποτελοῦν. Πρῶτα ἰσχυροποιοῦμε τὴν πατρίδα μας, τὴν ὁργανώνουμε καὶ τὴ διασφαλίζουμε ἀπὸ κάθε κίνδυνο καὶ ὕστερα ἔχουμε ὅλο τὸν καιρὸ νὰ σκεφθοῦμε γιὰ τίς λεπτομέρειες τῶν ἰδεολογιῶν καὶ τῶν κατευθύνσεων πού θὰ ἀκολουθήσουν τάξεις καὶ στρώματα. Χωρὶς αὐτὴ τὴ διαδικασία ὅλα τὰ ἄλλα δέν εἶναι μόνο περιττά, εἶναι καὶ ἀφελῆ. Τί ἔχουμε νὰ κερδίσουμε ἀπὸ τὴν παγκοσμιοποίηση ἂν χάσουμε τὸν πλοῦτο τῆς παράδοσής μας, ἂν μεταβληθοῦμε σὲ λαὸ χωρὶς αὐτοσυνειδησία καὶ χωρὶς πολιτισμό; Ἐπομένως, αὐτὸ πού σήμερα προέχει εἶναι τὸ πῶς αὐτὸς ὁ λαὸς θὰ διατηρήσῃ ζωντανὲς τίς παραδόσεις του καὶ τίς ἀξίες του. Τώρα δὲ πού ἐπιχειρεῖται ἡ ἀποπροσωποποίηση τοῦ καθενὸς μας μὲ τὴ μετατροπὴ του σὲ ἄψυχο καὶ ἀπρόσωπο ἀριθμὸ, τώρα πρέπει νὰ ἀντιδράσουμε ὅλοι καὶ ἡ Ἑλλάδα νὰ ἀρχίσει νὰ λειτουργῇ καὶ ὡς ἐθνικὸ κέντρο μιᾶς διασποράς πού ἀγωνίζεται νὰ διατηρηθῇ στὰ δύσκολα χρόνια τῆς ἰσοπεδωτικῆς μανίας, τῆς παγκοσμιοποιημένης δυναμικῆς τόσο τοῦ πλούτου, ὅσο καὶ τῆς τεχνολογίας.

Καὶ μοῦ ῥχονται τώρα στὸ μυαλὸ τὰ λόγια πού ἔγραφε στὶς ἀρχές τοῦ αἰῶνα μας ὁ Παπαδιαμάντης, καὶ πού διατηροῦν καὶ σήμερα ἀμείωτη τὴν ἐπικαιρότητά τους: «Ἄγγλος ἢ Γερμανὸς ἢ Γάλλος δύναται νὰ εἶναι κοσμοπολίτης ἢ ἀναρχικὸς ἢ ἄθεος ἢ ὁ,τιδήποτε. Ἐκαμε τὸ πατριωτικὸν χρέος του, ἔκτισε μεγάλην πατρίδα... Ἀλλὰ Γραικύλος τῆς σήμερον, ὅστις θέλει νὰ κάμει δημοσίαν τὸν ἄθεον ἢ τὸν κοσμοπολίτην, ὁμοιάζει μὲ νάνον ἀνορθούμενον ἐπ' ἄκρων ὀνύχων καὶ τανυόμενον νὰ φθάσῃ εἰς ὕψος καὶ φανῇ καὶ αὐτὸς γίγας. Τὸ ἐλληνικὸν ἔθνος, τὸ δοῦλον ἄλλ' οὐδὲν ἤττον καὶ τὸ ἐλεύθερον ἔχει καὶ θὰ ἔχῃ διὰ παντὸς ἀνάγκην τῆς θρησκείας του». Τὴν Ἑλλάδα μας θέλουν νὰ τὴν κά-

μουν νὰ προσποιεῖται δημοσίαν τὸν ἄθεο, γιὰ νὰ ἀναγνωρίζεται προοδευτικὴ, νὰ φαίνεται πῶς ἀπαρνέται τὴν ἱστορία της καὶ τὴν παράδοσή της, πού εἶναι ἐλληνορθόδοξη. Ναί, ἡ παράδοσή μας περνᾷ μέσα ἀπὸ Ὁρθοδοξία, ἐθνικότητα καὶ γλώσσα. Αὐτὰ τὰ τρία θὰ ἔπρεπε νὰ προσέχουν ὅλοι ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ, ἀντὶ νὰ βάλλουν καταγιστικά ἐναντίον καὶ τῶν τριῶν. Καὶ νὰ φαντασθῇτε ὅτι ἐφέτος ἡ Ε.Ε. δέχθηκε πρόταση γιὰ καθέρωση τῆς διδασκαλίας τῆς ἐλληνικῆς γλώσσας στὰ σχολεῖα ὅλης τῆς Εὐρώπης. Ὅλοι μας εἴμαστε ὑπερήφανοι καὶ γιὰ τὴν Ὁρθοδοξία μας καὶ γιὰ τὴν ἐθνικότητά μας καὶ γιὰ τὴ γλώσσα μας. Καὶ δέν ἐπιτρέπουμε σὲ κανένα νὰ μᾶς θίξει καὶ τὸ ἐλάχιστο ἀπὸ αὐτά.

Στοὺς προοδευτικοὺς αὐτοὺς τεχνοκράτες πού θέλουν καλὰ καὶ σώνει νὰ μετατρέψουν τὴν Ἑλλάδα σὲ χώρα πού δέν θὰ ἀναγνωρίζῃ τὴν Ὁρθοδοξία καὶ δέν θὰ στηρίζεται σ' αὐτήν, λέμε ξεκάθαρα. Ματαιοπονεῖτε... Ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ δέν σᾶς ἀκολουθεῖ. Θὰ μείνετε καὶ πάλιν μόνοι σας. Δέν ἐκφράζετε τὸ λαό, λέτε ὅτι μιλάτε γι' αὐτόν, ἀλλὰ κατὰ βάσιν τὸν ἀπεχθάνεσθε καὶ τὸν λοιδορεῖτε, ὅταν διαπιστώνετε ὅτι δὲ σᾶς ἀκολουθεῖ. Ἀπὸ τὸν μεσοπόλεμο πασχίζετε λυσσώδως νὰ γκρεμίσετε τὰ βάθρα τῆς πνευματικῆς μας ζωῆς καὶ δέν τὸ καταφέρνετε. Τώρα νομίζετε ὅτι ἤλθε ἡ ὥρα σας καὶ πῶς μὲ τὴ σπάθη τῆς ἐξουσίας θὰ ἐπιτύχετε τὰ σχέδιά σας. Εἴσθε γελασμένοι. Σᾶς τὸ ἐπαναλαμβάνω. Θὰ μείνετε καὶ πάλι μόνοι σας. Δέν σᾶς ἀκολουθοῦν στὸν ὀλισθηρὸ σας δρόμο ὅλοι οἱ ἄλλοι ἐπώνυμοι καὶ ἐκλεκτοὶ διανοούμενοι, πολιτικοί, ἐπιστήμονες καὶ τεχνοκράτες, λογοτέχνες καὶ καλλιτέχνες πού εἶχαν αὐτὲς τίς ἡμέρες τὸ θάρρος νὰ ὁμολογήσουν ἐνώπιον ὅλου τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ τὴ πίστη τους καὶ στὴν Ἑλλάδα καὶ στὴν Ὁρθοδοξία. Ἀντιστέκεται στὰ σχέδιά σας ὅλος ὁ ἄλλος ἐλληνικὸς λαός. Καὶ μὴ νομίζετε ὅτι οἱ πνοὲς τῆς ζωῆς μποροῦν νὰ ἀντιμετωπίζονται μὲ νόμους καὶ διατάγματα. Οἱ νόμοι, ὅταν ὁ λαὸς δέν θέλει, δέν ἐφαρμόζονται, πέφτουν σὲ ἀχρηστία καὶ οὐσιαστικά καταργοῦνται. Τοὺς ἀπορρίπτει ἡ συνείδηση πού ἔχει τὸ ἔθνος γιὰ τὸ τί εἶναι ὀρθὸ καὶ τί ὄχι. Καὶ ὅσον ἀφορᾷ εἰδικότερα στὴν πολεμικὴ σας κατὰ τῆς Ἐκκλησίας σᾶς ὑπενθυμίζουμε ὅτι πολλοὶ ἄλλοι πρὶν ἀπὸ σᾶς ἐπεχείρησαν τὸ ἴδιο καὶ ἀπέτυχαν. Ἡ Ἐκκλησία ἂν ἦταν ἀνθρώπινο δημιούρ-

Ἡ φωτογραφία δὲν εἶναι σὲ θέση νὰ ἀποδώσει τὴν πραγματικότητα: Οὔτε τὸ μέγα πλῆθος οὔτε τὸν παλμὸ καὶ τὸ ἥθος (Φωτ. Χρ. Μπόνη).

γημα θὰ εἶχε πρὸ πολλοῦ ἄλωθῇ καὶ καταποντισθῇ. Εἶναι ὅμως θεῖος ὀργανισμός, εἶναι πνοή τοῦ Παρακλητοῦ, εἶναι τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ. Κανένας, μὰ κανένας δὲν θὰ μπορέσει ποτὲ νὰ τὴν ἐξαφανίσει ἀπὸ προσώπου γῆς. Μπορεῖ νὰ τὴν ταλαιπωρεῖτε, νὰ τὴν συκοφαντεῖτε, νὰ τὴν λιθοβολεῖτε. Μπορεῖ νὰ σηκώνονται ἐνάντια τῆς κύματα καὶ τυφῶνες. Ἡ Ἐκκλησία γιὰ λίγο «κλυδωνίζεται, ἀλλὰ ναυάγιον οὐχ ὑπομένει».

6. Ἀλλὰ νὰ καὶ ἄλλο ἓνα σοφιστικὸ ἐπιχείρημα πού τὸ ἀκούσαμε κατὰ κόρον αὐτὲς τὶς ἡμέρες. Εἶναι τὸ ἐπιχείρημα περὶ τῶν διακριτῶν ρόλων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας μέσα στὸ κράτος. Κι ἐμεῖς παραδεχόμαστε καὶ τὸ ἔχουμε τονίσει ἐπανειλημμένως, ὅτι ἀναγνωρίζουμε τοὺς διακριτοὺς μας ρόλους καὶ γι' αὐτὸ δὲν ἐπιδιώκουμε νὰ συγκυβερνήσουμε μὲ τὴν κυβέρνηση. Ἡ νόμιμη κυβέρνηση κυβερνᾷ. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος δὲν εἶναι κόμμα, δὲν εἶναι πολιτικὴ δύναμη. Ἡ Ἐκκλησία οὔτε ὀρέγεται τὴν ἐξουσία, οὔτε θέλγεται ἀπὸ αὐτή. Δὲ διεκδικεῖ οὔτε ἀπαιτεῖ ἀρμοδιότητες ἀπὸ τὸ κράτος. Τὸ σύστημα τῆς συναλληλίας καὶ οἱ ἐξ αὐτοῦ ἀπορρέοντες ρόλοι εἶναι σαφῶς διακριτοί. Τὸ πιστεύουμε αὐτὸ καὶ ἐπανειλημμένα τὸ διεκηρύξαμε. Καὶ στὸ θέμα τῶν ταυτοτήτων ποτὲ καὶ πούθεν δὲν εἴπαμε ὅτι τὶς ταυτότητες τῶν πολιτῶν θὰ τὶς ἐκδίδουμε τάχα ἐμεῖς καὶ ὄχι ἡ Ἀστυνομία. Ἡ Ἐκκλησία ἔχει ἄλλο ρόλο. Εἶναι ἡ πνευματικὴ Μητέρα τοῦ πιστοῦ λαοῦ καὶ εἶναι καὶ θεματοφύλακας τῆς παράδοσής μας καὶ τῶν ἀξιών τοῦ πολιτισμοῦ μας. Διεκδικεῖ νὰ ὁμιλεῖ καὶ νὰ διαλέγεται, ὅπως τοῦτο συμβαίνει στὴ δημοκρατικὴ χώρα μας πρὶν ἀπὸ κάθε λήψη σημαντικῆς ἀπόφασης ἀπὸ τὴν κυβέρνηση. Ὅταν οἱ ἐκπαιδευτικοί, οἱ ἐργαζόμενοι, οἱ δημόσιοι υπάλληλοι διαλέγονται μὲ τὴν κυβέρνηση γιὰ θέματα πού τοὺς ἐνδιαφέρουν, αὐτὸ σημαίνει ὅτι συγκυβερνοῦν. Τότε γιὰ τὸ μόνο στὴν Ἐκκλησία ἀρνοῦνται τὸ δικαίωμα νὰ ἔχει γνώμη καὶ τῆς συμπεριφέρονται μὲ αὐταρχισμό καὶ δὲν θέλουν νὰ συζητήσουν μαζί της καὶ τῆς κλείνουν τὴν πόρτα κατὰ πρόσωπον; Ἡ κάθε κοσμικὴ ἐξουσία ὅταν αὐτονομεῖται ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ τὸ λαὸ καὶ δὲν διαλέγεται μὲ τὴν Ἐκκλησία γιὰ θέματα πού ἀφοροῦν στὸ λαό, τότε αὐτὸ συνιστᾷ αὐτοθέωσή της, πού ὀδηγεῖ στὴν ἀλαζονία. Κι ἐμεῖς μὲν ὡς πρόσωπα δεχθήκαμε τὸν κόλαφο τῆς ταπείνωσης μὲ ταπείνωση καὶ

ὑπομονή, ἐπειδὴ ἔτσι μαθαίνουμε στὴν Ἐκκλησία, νὰ συγχωροῦμε καὶ νὰ ὑπομένουμε. Ὅμως ἡ προσβολὴ πέρασε στὸν εὐσεβῆ λαὸ πού ἡ Ἐκκλησία ἐκπροσωπεῖ. Καὶ μέσα στὸ λαὸ αὐτὸ εἶναι καὶ ἐκεῖνοι πού μᾶς προσέβαλαν. Δὲν κατάλαβαν ὅτι ταυτόχρονα προσέβαλαν καὶ τὸν ἑαυτὸν τους;

7. Ἀγωνιζόμαστε, ναί, γιὰ νὰ παραμείνει ἡ πατρίδα μας χώρα χριστιανικὴ ὅπως ἦταν ἀνέκαθεν. Θὰ ἐρωτήσετε ὅμως. Καὶ ἀπὸ ποῦ συνάγεται ὅτι ἐπιδιώκεται μία τέτοια ριζικὴ ἀλλαγὴ; Συνάγεται ἀπὸ ἐπίσημες παλαιότερες καὶ πρόσφατες δηλώσεις καὶ καταγραφές ἐνὸς ὑπεύθυνου φορέα τῆς σημερινῆς κρατικῆς ἐξουσίας – πού δὲν εἶναι βέβαια ὁ μόνος, ὑπάρχουν καὶ ἔξω τῆς κυβερνήσεως θιασῶτες του – ὅτι θὰ πρέπει σιγά - σιγά νὰ γίνεῖ σταδιακὴ ἀποκαθίλωση τῆς θρησκείας μας ἀπὸ τὴ δημόσια ζωὴ, χωρὶς αὐτὰ νὰ διαψεύδονται. Θέλετε παραδείγματα; α) Νὰ φύγει ζητάνε ἡ προμετωπίδα τοῦ Συντάγματός μας πού ἀρχίζει μὲ τὴ φράση πού ἔβαλαν ἐκεῖ οἱ εὐσεβεῖς πρόγονοί μας εὐθὺς μετὰ τὴν Ἐπανάσταση τοῦ 1821 «Εἰς τὸ ὄνομα τῆς Ἀγίας καὶ Ὁμοουσίου καὶ Ἀδιαίρετου Τριάδος». Μὰ ἐπικλήσεις τοῦ Θεοῦ ὑπάρχουν καὶ σὲ ἄλλα Συντάγματα, τῆς Ἀμερικῆς, τῆς Γερμανίας καὶ κανεὶς ἐκεῖ δὲν διανοήθηκε νὰ τὶς διαγράψει. Πὰ μᾶς εἶναι μιὰ ἐνδύναμη ἱστορικὴ μνήμη πού γίνεται μοχλὸς ζωῆς. β) Νὰ γίνεῖ ὑποχρεωτικὸς γιὰ ὅλους ὁ πολιτικὸς γάμος, καὶ μόνον αὐτὸν νὰ ἀναγνωρίζεῖ τὸ κράτος. γ) Νὰ ὑποβιβασθῇ ἡ Ἐκκλησία καὶ νὰ μὴ ὑπάρχει στὸ Σύνταγμα τὸ ἀρθρο 3 πού τὴν ἀνακηρύσσει ἐπικρατοῦσα. δ) Νὰ μὴ εἶναι, κατὰ τὶς νομικὲς τῆς σχέσεις, ν.π.δ.δ. ε) Νὰ μὴ ὀρκίζεται στὸ Εὐαγγέλιο, δηλ. θρησκευτικὰ, ἡ Βουλὴ καὶ ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας. στ) Νὰ τροποποιηθῇ τὸ Σύνταγμα ὥστε νὰ μὴ περιλαμβάνεται στοὺς σκοποὺς τῆς παιδείας μας ἡ ἀνάπτυξη καὶ τῆς θρησκευτικῆς συνείδησης τῶν μαθητῶν, ὥστε στὴ συνέχεια νὰ καταργηθῇ τὸ μάθημα τῶν θρησκευτικῶν. Θέλετε καὶ ἄλλα μέτρα πού ἀσφαλῶς θὰ ἀκολουθήσουν; Νὰ μερικά. Θὰ ἀφαιρεθοῦν οἱ εἰκόνες τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τὶς αἵθουσες τῶν σχολείων καὶ τῶν δικαστηρίων καὶ τῶν νοσοκομείων καὶ τῶν στρατῶνων. Θὰ ἀφαιρεθῇ ἀπὸ τοὺς κοντοὺς τῶν σημαιῶν ὁ Σταυρός. Ἴσως νὰ χρειασθῇ νὰ ἀλλάξη καὶ ἡ σημαία μας, ἐπειδὴ ἔχει τὸ Σταυρό. Ἡ καὶ ὁ ἐθνικὸς μας ὕμνος, ἐπειδὴ μιλάει γιὰ τὸ Σταυρό. Λὲς καὶ βάλθηκαν οἱ ἄνθρω-

ποι αυτοί να γίνουν χριστιανομάχοι. Λές και έβλαψε αυτή την πατρίδα ή Έκκλησία του Σταυρού και πρέπει να τιμωρηθῇ.

8. Όλοι τώρα καταλαβαίνουν ότι τὸ θέμα δὲν εἶναι ἀπλὰ οἱ ταυτότητες. Τὸ θέμα εἶναι ἡ Πίστη μας. Κι αὐτὴν δὲν τὴν διαπραγματευόμαστε, οὔτε τὴν κρύβουμε. Ἀντίθετα ὅπως οἱ ἄλλοι θέλουν νὰ μὴ τὴν ἀναφέρουν, ἔμεῖς τὸ θεωροῦμε καύχησή μας τὸ ὅτι εἴμαστε αὐτὸ πὺν εἴμαστε.

Θέλουν νὰ ἐξομοιωθοῦμε μὲ τοὺς εὐρωπαίους, εἶπε κάποιος. Καὶ προσέθεσε ὅτι ἐμπόδιο σ' αὐτὸ εἶναι τάχα ἡ Έκκλησία μας. Ἡ Έκκλησία μας ἀπὸ τὴν ἀρχὴ εἶχε καὶ ἔχει εὐρωπαϊκὸ προσανατολισμό. Καὶ θέλει νὰ προβάλει πρὸς τὴν Εὐρώπη τὴ χώρα μας ἀλλὰ καὶ τὸ δικὸ της πλοῦτο, τὴν ἀνατολικὴ μας παράδοση, πὺν οἱ ξένοι ἐκτιμοῦν. Οἱ ξένοι γνωρίζουν ὅτι «γὰ τοὺς Ἕλληνες ἡ Ὅρθοδοξία εἶναι τὸ σπίτι τους» ὅπως ἔγραφε πρόσφατα στὴ γαλλικὴ «Μόντ» ὁ Λακαριέρ (24.11.98). Καὶ ἀπὸ μᾶς περιμένουν νὰ πᾶμε στὴν Εὐρώπη μὲ τὴν ὀρθόδοξη παράδοσή μας καὶ μὲ τὴν ἱστορία μας καὶ τὸν πολιτισμὸ μας. Μόνον ἔτσι μᾶς σέβονται καὶ μᾶς ὑπολογίζουν. Προσπαθοῦν κάποιον νὰ μᾶς παρουσιάσουν στὸ ἐξωτερικὸ ὡς φονταμενταλιστὲς καὶ φανατικὸς τοῦ ὀπισθοδρομικοῦ καὶ τῆς ἄγνης συντήρησης. Μᾶς ἀποκαλοῦν ἐδῶ ἄδικα Χομεϊνίδες καὶ στενόμυαλους, πὺν τάχα σύρουμε πρὸς τὰ πίσω τὴν κοινωνία μας καὶ ἐμποδίζουμε τὸν ἐκσυγχρονισμό της. Καὶ μὲ αὐτὰ μᾶς διασύρουν στὰ μάτια τῶν ξένων, γιὰτὶ γὰ τὸ δικὸ μας λαὸ πὺν μᾶς ξέρει αὐτὰ δὲν «πιάνουν». Ἐμεῖς ἐδῶ στὴν Ἑλλάδα διδάσκουμε τὸ λαὸ καὶ δίνουμε πρῶτοι τὸ παράδειγμα τῆς κοινωνικῆς ἀλληλεγγύης, τῆς πραγματικῆς ἀγάπης, τῆς ἀληθινῆς προόδου, τῆς μεγαλοψυχίας καὶ τῆς ἀνεκτικότητας. Καὶ μὲ τὴν εὐκαιρία αὐτὴ καταδικάζουμε κάθε τρομοκρατία καὶ συμπαριστάμεθα στὰ θύματά της. Θέλουμε μὴ κοινωνία πὺν θὰ ζῇ ἡσυχὰ καὶ εἰρηνικὰ μὲ παραδόσεις καὶ σταθερὴ ὑπόδομή. Καὶ ἔχουμε νὰ ἐπιδείξουμε μέσα στὴ κοινωνία μας ἄπειρα δείγματα τῆς συνεργασίας μας μὲ ὅλους τοὺς φορεῖς, μὲ τοὺς νέους, μὲ ὅλο τὸν κόσμον. Δὲν μᾶς ἀποστρέφεται οὔτε μᾶς ἀποφεύγει ὁ λαὸς μας. Τὰ μοναστήρια μας, κάθε μέρα, τὰ ἐπισκέπτονται χιλιάδες ἄνθρωποι καὶ ἀναπαύονται σ' αὐτά. Πόσες χιλιάδες ἐξομολογοῦνται τὶς ἁμαρτίες τους στοὺς ἱερεῖς μας καὶ πόσοι ἄλλοι δὲν ἀντίκρυσαν

στὴν Έκκλησία τὴ στοργικὴ Μάνα πὺν σκύβει μὲ ἀγάπη στὸν πόνο τῶν παιδιῶν της; Ποῦ εἶδαν οἱ ἐπικριτὲς μας τοὺς Χομεϊνίδες; Καὶ δὲν σκέπτονται τὸ κακὸ πὺν κάνουν στὴ χώρα μας ὅταν πρὸς τὰ ἔξω βγάλουν τὴν ἀποτρόπαιη εἰκόνα τοῦ φανατισμοῦ, πὺν δὲν μᾶς ταιριάζει, οὔτε μᾶς χαρακτηρίζει;

9. Ζητοῦν οἱ θιασῶτες τοῦ ἄθεου καὶ ἄθρησκου κράτους τὴν ἀποκαθίλωση τῆς Έκκλησίας ἀπὸ τὴν ὑψηλὴ τιμητικὴ θέση πὺν τῆς ἐξασφάλιζε διαχρονικὰ ἡ συνείδηση τοῦ ἔθνους, καὶ τὴν ἐξουδετέρωσή της. Ὅμως ἡ Εὐρώπη δὲν ζητεῖ κατὶ τέτοιο γὰ κανένα κράτος - μέλος της. Ἀντιθέτως ἡ ΡΚΑ-θολικὴ Εὐρώπη στηρίζει πολλὰς ἐλπίδες στὴν Ἑλλάδα γὰ τὴ χριστιανικὴ της παράδοση γὰ νὰ διασώση τὴν ἐνότητά της. Μὲ τὴ Δήλωση δὲ τοῦ Ἀμστερνταμ ἡ Ε.Ε. ἀφήνει πλήρη ἐλευθερία γὰ τὴ ρύθμιση τῶν σχέσεων κράτους καὶ Έκκλησίας στὶς ἐθνικὲς κυβερνήσεις, ἀνάλογα μὲ τὶς ἱστορικὲς καὶ ἄλλες συνθήκες πὺν ἰσχύουν σὲ κάθε κράτος. Ἐπομένως δὲν μποροῦν νὰ ἐπικαλοῦνται τὴν Εὐρώπη ὅσοι θέλουν νὰ «κοντίνουν» τὴν Έκκλησία. Κι ἐπὶ τέλους ἂς ρωτήσουν καὶ τὸ λαὸ ἂν θέλει μὴ τέτοια ἐξέλιξη. Ἄν δηλ. θέλει ὁ λαὸς τὴν Έκκλησία του ταπεινωμένη, ἀπωθημένη, περιφρονημένη, περιθωριακὴ, προσωπικὴ μόνον ὑπόθεση τοῦ κάθε πολίτη. Σήμερα μάλιστα πὺν παρατηρεῖται μὴ ἐντυπωσιακὴ ὅσο καὶ πρωτόγνωρη στροφὴ τοῦ κόσμου καὶ ἰδίως τῶν νέων μας πρὸς τὴν Έκκλησία, ἐπιβάλλεται σοφία καὶ σύνεση. Ἐμεῖς πιστεύουμε πὺς ὁ λαὸς μας καὶ μαζὶ καὶ οἱ νέοι μας πιστεύουν βαθιὰ στὸ Θεό. Τὸ δείχνουν οἱ δημοσκοπήσεις καὶ τὸ γέμισμα τῶν ἐκκλησιῶν ἀπὸ νέους κυρίως. Αὐτὴ τὴν ὥρα πολλοὶ σημαδεύουν τὴν Ἑλλάδα κι ἐκεῖνο πὺν μᾶς χρειάζεται δὲν εἶναι ἡ ἐξασθένηση ἀλλὰ ἡ ἰσχυροποίηση τῶν ἐρεισμάτων τῆς πίστεως, τῆς ἐνότητος καὶ τῆς συνοχῆς. Καὶ τέτοιο εἶναι γὰ τὸ λαὸ ἡ Έκκλησία. Ἡ Έκκλησία καλλιεργεῖ τὴν πίστη μέσα στὶς καρδιὲς καὶ εἶναι ἀνάγκη νὰ τὸ τονίσω καὶ πάλιν. Δὲν εἶναι κοσμικὸς ὀργανισμὸς ἡ Έκκλησία, οὔτε μιμεῖται τὶς κοσμικὲς μεθόδους ἐνέργειας. Ἡ δύναμή της δὲν εἶναι στὸν πλοῦτο ἢ στὴν κοσμικὴ ἰσχύ. Μέσα ἀπὸ τὶς δυσκολίες ἡ Έκκλησία ξαναβρίσκει τὸ δρόμο της, ἐπειδὴ τὸ σκάφος της τὸ κυβερνᾷ ὁ Χριστὸς. Ἄν ἡ ἑλληνικὴ Πατρίδα διασώθηκε ἀπὸ τὴν Έκκλησία, αὐτὸ δὲν ἀλλάζει σὲ τίποτε τὸν πνευμα-

τικὸ χαρακτήρα της. Π' αὐτὸ ἡ Ἐκκλησία πρωτίστως ἐνδιαφέρεται νὰ μὴ διαγραφῇ ἀπὸ τὶς συνειδήσεις τῶν ἀνθρώπων ἢ Πίστη. Ἐπειδὴ αὐτὴ ἡ Πίστη, μετατρεπόμενη σὲ βίωμα ζωῆς, καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπο γενναῖο ἀγωνιστὴ τοῦ καλοῦ, φορέα σεβασμοῦ τῶν χριστιανικῶν ἀξιῶν, ἀνυποχώρητο ὑπερασπιστὴ τῆς ἀγάπης, ἀκέραιο ἠθικὸ πρόσωπο, μόνιμα προσανατολισμένο πρὸς τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, τὸν ἄνθρωπο, μὲ ὅλα του τὰ προβλήματα. Κοντὰ της ὁ λαὸς μας βρίσκει τὸ στήριγμα καὶ τὴν ἀπαντοχὴ του. Ἀλλὰ ἐνδιαφέρεται τὴν Πίστη αὐτὴ νὰ τὴν προβάλῃ, νὰ τὴν τιμᾷ καὶ νὰ τὴν ὑποστηρίξῃ καὶ τὸ κράτος μας, πού ἔχει πολλοὺς λόγους νὰ τὸ κἀνῃ. Πὰ τὸ ἴδιο καὶ γιὰ τὸ λαὸ τῆς Ἑλλάδας.

10. Π' αὐτὸ ἡ Ἐκκλησία μιλάει ἐξ ὀνόματος αὐτοῦ τοῦ λαοῦ. Καὶ διαμαρτύρονται μερικοὶ καθηγητὲς νομομαθεῖς καὶ μᾶς λένε. Δὲν ἔχετε κανένα δικαίωμα νὰ ἐπικαλεῖσθε τὸ λαό. Τὸ λαὸ μόνον ἢ ἐκλεγμένη κυβέρνηση ἐκπροσωπεῖ. Ἀπαντᾷμε λέγοντας, ὅταν λέμε λαό, ἐννοοῦμε τὸ λαὸ τοῦ Θεοῦ. Ἔτσι λέγονται, κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ στὴ γλώσσα τῆς Θεολογίας, πού πιστεύουν. Π' αὐτὸ βέβαια τὸ λαὸ μιλάμε, τὸ λαὸ τῆς Ἐκκλησίας. Σ' αὐτὸν ἀσφαλῶς δὲν συμπεριλαμβάνονται οὔτε οἱ ἄθεοι, οὔτε οἱ ἀλλόθρησκοι, οὔτε οἱ ἀλλόδοξοι. Περιλαμβάνονται μόνον οἱ ὀρθόδοξοι. Καὶ στὴν εὐλογημένη χώρα μας αὐτοὶ εἶναι ἑκατομμύρια. Ἀλλὰ αὐτοὶ πού τὰ λένε αὐτὰ δὲν ἔχουν μελετήσῃ τὴ Θεολογία καὶ μεταφέρουν στὸ χῶρο τῆς Ἐκκλησίας ἔννοιες πού δὲν ἰσχύουν σ' αὐτήν. Ὡρα εἶναι νὰ μᾶς ἀπαγορεύσουν κίβλας νὰ λέμε τὸ «Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν Σου καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν Σου»...

Καὶ ἂς ἔλθουμε τώρα καὶ στὸ πολυσυζητημένο ζήτημα τῶν ταυτοτήτων.

α. Τὸ θέμα αὐτὸ ὑπάρχει ἀπὸ παλιά, ἡ ἀμφισβητούμενη ὁμως ρύθμισή του ἀνέκυψε τώρα ὡς κεραυνὸς ἐν αἰθρίᾳ. Ἡ Ἐκκλησία τὸ παρακολουθεῖ βέβαια ἀπὸ 15ετίας περίπου. Καὶ εἰδικὴ Ἐπιτροπὴ συνέστησεν ἔγκαιρα γιὰ νὰ τὸ μελετᾷ, ὥστε νὰ εἴμαστε ἔτοιμοι νὰ παρουσιάσουμε τὶς ἀπόψεις μας. Ἐπὶ πολλὰ χρόνια τὸ ζήτημα ἔμεινε στὰ ἀζήτητα. Αἰφνιδίως τώρα ἀνεσύρθη ἀπὸ τὴν ἀφάνεια λίγο μετὰ τὶς ἐκλογές. Μόλις διαπιστώσαμε κάποιες ὑποπτές κινήσεις, ἐπιδιώξαμε μιὰ συμφωνία κυρίων, πού προέβλεπε διάλογο μετὰ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ Κυβέρνησιν. Δὲν μπλεχθήκαμε στὸ πρόβλημα

ἀπὸ πολυπραγμοσύνη. Δὲν φυτρώσαμε ἐκεῖ πού δὲν μᾶς ἔσπειραν. Πρόκειται γιὰ τὸ θρησκευμα, ἓνα στοιχεῖο πού ἐνδιαφέρει ἅμεσα τὴν Ἐκκλησίαν. Ἐμεῖς δὲν μιλήσαμε, ἐπειδὴ δὲν μᾶς πέφτει λόγος, οὔτε γιὰ τὴν ἀπάλειψη τῆς ὑπηκοότητος, οὔτε γιὰ τὰ δακτυλικά ἀποτυπώματα κ.λπ. Καὶ τοῦτο γιὰτὶ ἔχουμε ἐπίγνωση τῶν διακριτῶν μας ρόλων. Μὲ τὴν ἴδια λογικὴ τὴν Ἐκκλησία ἅμεσα ἐνδιαφέρει στίς νέες ταυτότητες ἐκτὸς ἀπὸ τὸ θρησκευμα καὶ τὸ ἠλεκτρονικὸ φακέλλωμα καὶ ὁ ἀριθμὸς 666, καὶ ὁ ἐνιαῖος κωδικὸς ἀριθμὸς. Αὐτὰ ὅλα σχετίζονται ἅμεσα μὲ τὴν ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου, μὲ τὴ διασφάλισιν τοῦ ἀπορρήτου τῆς προσωπικῆς ζωῆς, μὲ τὸ σεβασμὸ τῆς ἀνθρώπινης ἀξιοπρέπειας, μὲ τὴ θρησκευτικὴ συνείδησιν τῶν πολιτῶν γιὰ τὰ ὁποῖα ἡ Ἐκκλησία ἀγωνίζεται ἐπὶ αἰῶνες. Ὅλα αὐτὰ συνιστοῦν βαρύντατι προσβολὴ τῆς ἰδιωτικῆς ζωῆς. Ἦδη ἀνεγράφη στὸν τύπο ὅτι ἰδιωτικὲς ἐταιρεῖες ἐμπορεύονται προσωπικά στοιχεῖα ἀνυποψίαστων πολιτῶν, τὰ ὁποῖα πωλοῦν, μὲ ἀποτέλεσμα κανένας πιά νὰ μὴ αἰσθάνεται ἀσφαλὴς σ' αὐτὸ τὸν τόπο.

β. Ἡ συμφωνία πού ἐπιτύχαμε δὲν τηρήθηκε. Καὶ αἰφνιδίως ἀνηγγέλθη στὴ Βουλὴ ἡ ἀπόφασις γιὰ τὴν ἀπάλειψη τοῦ θρησκευματος ἀπὸ τὶς νέες ταυτότητες. Πὰ τὴν ἀπόφασιν αὐτὴ διετύπωσε τὴν ἀντίθετη γνώμη τῆς τόσον ἡ ΔΙΣ ὅσο καὶ ἡ ΙΣΙ. Ἡ τελευταία μάλιστα ἔκανε μιὰ ὕστατη προσπάθεια ἐπαφῆς μὲ τὸν κ. Πρωθυπουργό, προκειμένου νὰ τοῦ ἀναπτύξῃ τὶς θέσεις τῆς, χωρὶς ὁμως ἀποτέλεσμα.

γ. Τί ζητᾷμε ἐμεῖς καὶ ὁ πιστὸς λαός; Στὴν ἀρχὴ ζητούσαμε ὅ,τι προβλέπει καὶ ὁ ἰσχύων νόμος 1899/1991, δηλ. τὴν ὑποχρεωτικὴ ἀναγραφὴ τοῦ θρησκευματος. Μᾶς εἶπαν ὅτι αὐτὸ εἶναι ἀντισυνταγματικόν. Κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ ὑποχρεώσει κάποιον νὰ ἀναγράψῃ χωρὶς τὴ θέλησίν του τὸ θρησκευμὰ του στὴν ταυτότητά του. Τὴν ἀντισυνταγματικότητα ὁμως τῶν νόμων δὲν τὴν κρίνει ὁ κάθε ἐπιστήμων ἢ ὁ κάθε Ἀρχή. Ὑπάρχουν τὰ δικαστήρια πού τὴν κρίνουν. Παρὰ ταῦτα ἐμεῖς κατανοήσαμε τὴν ἀνάγκη νὰ μὴ εἶναι ὑποχρεωτικὴ ἡ ἀναγραφὴ τοῦ θρησκευματος, σεβόμενοι τὶς ἀπόψεις ἐκείνων πού δὲν θέλουν αὐτὴ τὴν ἀναγραφὴ καὶ ὑποχωρήσαμε. Καὶ εἶπαμε ἐν τάξει. Τότε ἂς ἀφεθῇ ὁ κόσμος ἐλεύθερος στὴν προαιρετικὴ ἀναγραφὴ. Ὅποιος θέλει νὰ γράφῃ τὸ θρησκευμὰ του καὶ

ὅποιος δὲν θέλει νὰ μὴ τὸ γράφῃ. Τί δημοκρατικό-τερο καὶ τί λογικότερο. Καὶ ὅμως τελικὰ οὐτὲ αὐτὸ ἔγινε δεκτό. Ἡ Ἀρχὴ ἐπεκαλέσθη τὸν ν. 4274/97 ποὺ στὸ ἄρθρο 2 κατατάσσει τὸ θρήσκευμα με-ταξὺ τῶν εὐαίσθητων στοιχείων τῆς προσωπικότη-τας, γιὰ τὰ ὁποῖα ἀπαγορεύεται κάθε ἐπεξεργα-σία. Ὅμως ἡ Ἀρχὴ ἀγνόησε τὸ ἄρθρο 5 τοῦ ἴδιου νόμου ποὺ προβλέπει ἐξαίρεση, καὶ ἐπιτρέπει τὴν ἐπεξεργασία καὶ σ' αὐτὰ τὰ εὐαίσθητα στοιχεῖα ὅταν πρὸς τοῦτο συναινεῖ ὁ ἐνδιαφερόμενος καὶ ἐγκρίνει ἡ Ἀρχὴ. Ἡ Ἐκκλησία προτείνουσα τὴν προαιρετικὴ ἀναγραφὴ ἐπικαλεῖται αὐτὴ τὴ διάτα-ξη. Ἀλλ' ὁμιλεῖ εἰς ὧτα μὴ ἀκουόντων...

δ. Τὸ ὅλο θέμα στηρίχθηκε στὴ γνώμη τῆς Ἀρχῆς, ποὺ ἔχει γνωμοδοτικὸ χαρακτήρα. Καὶ εἶπεν ἡ Ἀρχὴ. Ἡ προαιρετικὴ ἀναγραφὴ εἶναι καὶ αὐτὴ ἀντισυνταγματικὴ. Ἀλλὰ πῶς καὶ γιατί ἡ Ἀρ-χή καταστρατηγεῖ τὸ νόμο; Εἶναι πάνω ἀπὸ τοὺς νόμους; Δὲν εἶναι δὲ μόνο ἡ παραπάνω διάταξη ποὺ εἰσάγει ἐξαίρεση στὸν κανόνα τῆς μὴ ἀνα-γραφῆς, ὅταν τὸ θέλει ὁ πολίτης, εἶναι καὶ ὁ ἄλλος νόμος, ὁ ἰσχύων σήμερα ν. 1899/91 ποὺ ἐπιβάλλει ὑποχρεωτικὰ τὴν ἀναγραφὴ τοῦ θρησκευματος στὶς ταυτότητες. Πατὶ τὸν παραβιάζει ἡ Ἀρχὴ, ποὺ εἶναι ταγμένη νὰ ἐνεργεῖ σύμφωνα μὲ τοὺς νόμους;

ε. Εἰδικοὶ συνταγματολόγοι καὶ ἔγκριτοι νομο-μαθεῖς ποὺ συμβουλευθῆκε ἡ Ἐκκλησία τὴν δια-βεβαίωσαν ὅτι ἡ προαιρετικὴ ἀναγραφὴ δὲν πα-ραβιάζει τὸ Σύνταγμα. Ἀλλωστε τὸ 1993 τὸ κυβερ-νὸν σήμερα κόμμα, ὡς ἀντιπολίτευση εἶχε ὁμαδικὰ ὑποστηρίξει στὴ Βουλὴ τὴν προαιρετικὴ ἀνα-γραφὴ τοῦ θρησκευματος καὶ ἐπεκαλεῖτο μάλιστα ἀνάλογη τοποθέτηση τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπι-τροπῆς τῆς Βουλῆς. Τότε λοιπὸν ἡ προαιρετικὴ ἀναγραφὴ ἦταν συνταγματικὴ. Σήμερα, μὲ τὸ ἴδιο Σύνταγμα, τί συνέβη καὶ δὲν εἶναι; Ἐπομένως ἡ ἀπόφαση τῆς Ἀρχῆς ὅχι μόνον δὲν εἶναι θέσφατο ἀλλὰ καὶ ἀποδεικνύεται νομικῶς διάτρητη. Καὶ εἶναι νομικῶς διάτρητη ὅχι μόνο γιὰ τοὺς παραπά-νω λόγους, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ κ. Πρόε-δρός της, πρὶν καὶ συγκαλέσῃ τὸ Συμβούλιο τῆς Ἀρχῆς γιὰ νὰ λάβῃ τὴ γνωστὴ ἀπόφαση, ἔσπευσεν ὁ ἴδιος μὲ δηλώσεις του στὸν τύπο καὶ ἔλαβε θέση στὸ ὑπὸ κρίσιν ζήτημα. Εἶπε μάλιστα, ταχθεὶς ἀνα-φανδὸν μὲ τίς ἀπόψεις τοῦ κ. Ὑπουργοῦ Δικαιο-σύνης, ὅτι καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸ θρήσκευμα πρέπει ὁ πολίτης οὐτε καὶ νὰ ἐρωτᾶται ἂν θέλῃ νὰ ἀνα-

γραφῇ στὴν ταυτότητά του τὸ στοιχεῖο αὐτό. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ ἀπέδειξεν ὅτι δὲν εἶχεν ἀμερολη-ψία καὶ δὲν μποροῦσε νὰ προεδρεύῃ τοῦ Συμβου-λίου. Στὴν ἀπόφαση λοιπὸν τῆς Ἀρχῆς ὑπάρχει ἰσχυρὸς ἀντίλογος. Θέλετε νὰ μάθετε τί ἐπὶ τοῦ θέ-ματος αὐτοῦ λέγει ἡ Ε.Ε.; Ἡ Ε.Ε. θεωρεῖ μὲ ἀπό-φαση τοῦ Κοινοβουλίου τῆς ἔτους 1993 ὅτι ἡ ἀνα-γραφὴ τοῦ θρησκευματος στὶς ταυτότητες δὲν συ-νιστᾷ παραβίαση τῆς Εὐρωπαϊκῆς Συνθήκης περὶ τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων. Καὶ ἡ Εὐρ. Ἐπι-τροπὴ Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων στὴν ἀπόφασή της 9.8.1993 ἀποφαίνεται ὅτι ὅποιος σιωπᾷ καὶ δὲν δηλώνει τίς θρησκευτικὲς του πεποιθήσεις δὲν δι-καιοῦται νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι παραβιάσθηκε ἡ θρη-σκευτικὴ του ἐλευθερία, ἐπειδὴ ἄλλοι τίς δηλώ-νουν. Πατὶ οἱ ἐπιστήμονες ποὺ μᾶς λένε τὰ ἀκριβῶς ἀντίθετα ἐδῶ δὲν διδάσκονται ἀπὸ τὴν Εὐρώπη; Ἡ ἴδια Ἐπιτροπὴ μὲ ἄλλη ἀπόφασή της δέχθηκε ὅτι δὲν θίγεται τὸ δικαίωμα τῆς θρησκευ-τικῆς ἐλευθερίας κάποιου ὅταν οἱ Ἀρχές τῆς χώ-ρας του τὸν καλοῦν νὰ δηλώσῃ τὸ θρήσκευμά του.

στ. Εἶπεν ἀκόμη ἡ Ἀρχὴ, πῶς στὴν ταυτότητα περιλαμβάνονται μόνο τὰ ἀπολύτως ἀπαραίτητα γιὰ τὴν ἐξακριβωση τῆς ταυτοπροσωπίας τοῦ κα-τόχου στοιχεῖα. Καὶ κατὰ συνέπειαν τὸ θρήσκευμα δὲν ἀνήκει σ' αὐτά. Ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν ἀποψή μας ὅτι εἰδικὰ γιὰ μᾶς τοὺς Ἕλληνες τὸ θρήσκευ-μά μας εἶναι στοιχεῖο τῆς ταυτότητάς μας, ὁ νόμος τοῦ 1986 ὁρίζει ὅτι στὴν ταυτότητα καταχωρίζον-ται καὶ ἄλλα στοιχεῖα ποὺ ἐπέχουν θέση ἐπίσημης βεβαίωσης γιὰ τίς Ἀρχές τοῦ κράτους, χωρὶς νὰ χρειάζονται ἄλλες γραφειοκρατικὲς διαδικασίες καὶ χρονοβόρες καὶ δραχμοβόρες γιὰ τὸν πολίτη. Καὶ τὸ σημεῖο αὐτὸ εἶναι ἀξιοπρόσεκτο. Πρόκειται μὲ ἄλλα λόγια γιὰ τὴ διευκόλυνση τῶν ἐννόμων σχέσεων. Αὐτὴ τὴ διάσταση ἐπιμένει νὰ τὴν ἀγνοεῖ ἡ Ἀρχὴ.

ζ. Ἰσχυρίζονται οἱ ἀντιδρῶντες καὶ σ' αὐτὴν ἀκόμη τὴν προαιρετικὴ ἀναγραφὴ τοῦ θρησκευ-ματος, ὅτι τὸ θρήσκευμα γράφεται στὶς ταυτότητές μας ἀπὸ τὸ 1942 μὲ τὴν πρωτοβουλία τῶν γερμα-νικῶν Ἀρχῶν Κατοχῆς καὶ αὐτὸ γιὰ νὰ μποροῦν τάχα νὰ ἐπισημαίνουν τοὺς ἐβραίους. Ἀπαντᾷμε. Δὲν εἶναι σωστὴ ἡ πληροφορία. Ἄν οἱ γερμανοὶ ἔκαναν τότε κάτι τέτοιο, τότε γιατί δὲν ἔκαναν τὸ ἴδιο καὶ στὶς ἄλλες κατεχόμενες χώρες τῆς Εὐρώ-πης; Καὶ ἂν μέσω τῶν ταυτοτήτων συνελάμβαναν

τοὺς ἑβραίους οἱ γερμανοί, τότε θὰ ἔπρεπε σὲ ὅλες τις ἄλλες εὐρωπαϊκὲς χώρες ὅπου δὲν ὑπῆρχαν ταυτότητες μὲ τὸ θρήσκευμα νὰ εἶχαν σωθῇ ὅλοι οἱ ἑβραῖοι. Ὅμως τὸ ἀκριβῶς ἀντίθετο συνέβη. Μόνο στὴν Ἑλλάδα πολλοὶ ἑβραῖοι σώθηκαν χάρις στὶς ταυτότητες. Γιατὶ ἔτσι δόθηκε ἡ εὐκαιρία στὸν ἀοίδιμο Ἀρχιεπίσκοπο Δαμασκινό, σὲ συνεργασία μὲ τὸν τότε Ἀστυνομικὸ Δ/ντὴ Ἀθηνῶν ἀείμνηστο Ἄγγελο Ἐβερτ, νὰ ἀλλάζουν τις ταυτότητες τῶν ἑβραίων καὶ νὰ τοὺς παρουσιάζουν ὡς ὀρθόδοξους χριστιανούς. Καὶ αὐτὸ τὸ ἔχουν ἀναγνωρίσει καὶ οἱ ἴδιοι οἱ Ἰσραηλίτες συμπολίτες μας, καὶ τὸ ἴδιο τὸ κράτος τοῦ Ἰσραὴλ. Αὐτὴ ἡ ἀναγραφή σὲ τελευταία ἀνάλυση εἶναι ἓνα κεκτημένο δικαίωμά μας καὶ δὲν μπορεῖ ξαφνικὰ καὶ ἀπτόμα νὰ διαγραφῇ.

η. Ζητοῦμε αὐτὴ τὴ στιγμή ἐπὶ πλέον ἀπὸ ὅλο τὸν πολιτικὸ κόσμο, τοὺς δημοσιογράφους, τὰ ΜΜΕ καὶ ἄλλους φορεῖς τῆς Πολιτείας νὰ τοποθετηθοῦν μπροστὰ στὸ φαινόμενο τῶν ἠλεκτρονικῶν ταυτοτήτων, καὶ τοῦ ἠλεκτρονικοῦ φακελλώματος τῶν πολιτῶν καὶ νὰ ἀντιδράσουν. Πρόκειται γιὰ μεῖζον θέμα πού ἀναφέρεται στὶς ἀτομικὲς ἐλευθερίες τῶν πολιτῶν. Ὁ ἀγώνας μας σήμερα δὲν εἶναι μόνο γιὰ τὸ θρήσκευμα, εἶναι καὶ γιὰ ὅλη τὴ φιλοσοφία πού διέπει τις νέες ταυτότητες καὶ πού τελικὰ ὁδηγεῖ στὸν ἐξανδραποδισμό τοῦ πολίτη.

Θεσσαλονικεῖς, Χριστιανοὶ Ἕλληνες!

Ἡ σιωπὴ, γράφει ὁ ἄββάς Ἰσαάκ, εἶναι ἡ φωνὴ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. Τώρα ὅμως ὑπάρχουν στιγμὲς πού ἡ σιωπὴ παραχωρεῖ τὴ θέση της στὸν ἐκφραστικὸ λόγο πού μπαίνει στὶς καρδιὲς καὶ συντονίζει τις δυνάμεις τῆς ψυχῆς. Βλέπω τὸν παλμό σας καὶ ρίγη συγκινήσεως διαπερνοῦν τὸ σῶμα μου. Ἐμεῖς ἐδῶ δὲν κάνουμε ἀνταγωνισμό ἰσχύος μὲ κανένα. Κάνουμε μὲ εἰρηνικὴ κατάθεση μαρτυρίας. Εἰρηνική, τὸ τονίζω. Σήμερα ἡ πατρίδα περνᾷ μεγάλη δοκιμασία γιὰ πολλὰ ἄλλα θέματα. Εἶναι ἄστοχη πολυτέλεια ἡ δημιουργία καὶ νέων. Ἡ Λαοσύναξή μας ἔδωσε ἤδη τὸ Μήνυμα. Αὐτὸς ὁ κόσμος δὲν πρέπει νὰ νιώθει προδομένος. Αὐτὰ τὰ παιδιὰ δὲν μποροῦν νὰ βλέπουν γύρω τους νὰ γκρεμίζονται τὰ θεμέλια τῆς ζωῆς τους. Ἡ Ἱεραρχία σήμερα στράφηκε στὸ λαὸ τοῦ Θεοῦ ζητώντας του νὰ διατρανώσῃ τὴ θέλησή του τὴν ἀταλάντευτὴ νὰ ἀφεθῇ προαιρετικὴ ἡ ἀναγραφή τοῦ θρη-

σκευματος στὶς ταυτότητες, νὰ ἀντιμετωπισθῇ τὸ φάσμα τοῦ ἠλεκτρονικοῦ φακελλώματος καὶ νὰ ἀποφευχθοῦν τὰ ἄλλα μέτρα σὲ βάρος τῆς Ἐκκλησίας, πού ἔχει προαναγγεῖλει ὁ θεωρητικὸς τοῦ ξηλώματος. Μέτρα πού τελικὰ βλάπτουν τὸ ἔθνος. Τὴ θέληση αὐτὴ ποιὸς μπορεῖ νὰ ἀγνοήσῃ; Ποιὸς μπορεῖ νὰ ἀντισταθῇ στὴ λαϊκὴ φωνή; Στράφηκε ἐπίσης ἡ Ἐκκλησία σήμερα καὶ πρὸς τὴ νόμιμη κυβέρνηση τῆς χώρας καὶ ἐξήτησε μαζί της διάλογο γιὰ τις ταυτότητες.

Ἐλέχθη ὅτι σήμερα δὲν θὰ ὑπάρξουν νικητὲς καὶ ἡττημένοι. Πράγματι. Δὲν ἤρθαμε ἐδῶ γιὰ νὰ φοβερίσουμε κανένα, οὔτε γιὰ νὰ ἐντυπωσιάσουμε μὲ τὸν ὄγκο μας τὴ διεθνή κοινὴ γνώμη. Δὲν θέλουμε νὰ σκεφθῇ κανεὶς ὅτι κινούμεθα ἀπὸ κίνητρα πολιτικά. Πονᾶμε γιὰ τὴν τύχη τῆς Ἑλλάδας μας καὶ διαμαρτυρόμαστε ἔντονα, χωρὶς ἐθνικιστικὲς ἐξάρσεις. Δὲν ἐπιδιώκουμε νὰ διχάσουμε τὸ λαό. Γι' αὐτὸ καὶ δὲν ζητᾶμε τις δάφνες τοῦ νικητῆ. Μόνος νικητὴς θέλουμε νὰ εἶναι ὁ Χριστὸς καὶ ἡ Ἑλλάδα, αὐτὰ τὰ δύο, πού ὅπως ἔλεγε ὁ πατὴρ - Κοσμᾶς, κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ μᾶς τὰ ἀφαιρέσῃ ἐκτὸς κι ἂν ἀπὸ μόνοι μας τὰ ἀπαρνηθοῦμε. Ποιὸς ἀπὸ μᾶς εἶναι διατεθειμένος νὰ τὰ προδώσῃ καὶ νὰ τὰ ἀπαρνηθῇ; Νομίζω πὼς κανεὶς. Ναί, κανεὶς. Πιστεύω σὲ σᾶς. Πιστεύω στὴ νεολαία. Πιστεύω στὸν ἱερό μας κλῆρο. Πάρτε στὰ χέρια σας τὴ μεγάλη ἐτούτη ὑπόθεση καρδιάς καὶ μὴ ὑποστέλλετε τις σημαῖες καὶ τὰ λάβαρα. Ἡ Ἐκκλησία γιὰ ἄλλη μιὰ φορὰ θὰ προσφέρῃ ὑπηρεσίες στὸν τόπο. Ἡ παραδόση θὰ διασωθῇ καὶ ὁ λαὸς θὰ ἀναπνεύσῃ. Ζητᾶμε μιὰ δίκαιη λύση. Καὶ ἡ φωνὴ μας ὡς φωνὴ ὑδάτων πολλῶν θὰ πετάξῃ στ' ἀκρογυῖα, στὰ βουνὰ καὶ στὶς πόλεις μας καὶ θὰ φθάσῃ ἐκεῖ κάτω στὴν Ἀθήνα. Καὶ θὰ ἀκουσθῇ ὡς βροντὴ. Ἐμεῖς αὐτὴ τὴ στιγμή ἀπλώνουμε ἀπὸ τὴ Θεσσαλονίκη τὸ χέρι στὴν Ἀθήνα. Κι ἐλπίζουμε ὅτι θὰ ὑπάρξῃ κι ἀπὸ ἐκεῖ ἀνταπόκριση. Ἡ Ἑλλάδα ὄχι ἀποκομμένη ἀπὸ τὴν Ὀρθοδοξία. Ἑλλάδα καὶ Ὀρθοδοξία εἶναι δίδυμο ἀδιάσπαστο. Ἡ νομοτέλεια τῆς ἱστορίας τὸ ἐπιβεβαιώνει. Ὁ λαὸς τὸ βιώνει. Ἡ πατρίδα τὸ ἀξιώνει. Ἡ Ἐκκλησία τὸ καμαρώνει. Ἐδῶ τώρα διαμαρτυρηθήκαμε εἰρηνικά, ὁμολογήσαμε τὴν πίστη μας εἰρηνικά καὶ θὰ πορευθοῦμε στὰ σπίτια μας εἰρηνικά. Ὅλους τοὺς ἀγαπᾶμε καὶ γιὰ ὅλους προσευχόμαστε. Ἄς ψάλουμε τώρα ὅλοι μαζί τὸ «Τῇ Ὑπερμάχῳ...».

Η ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ κ.κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΣΤΗ ΛΑΟΣΥΝΑΞΗ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ (21 Ιουνίου 2000)

Πιστέ και εύλογημένε λαέ της Αθήνας και όλης της Ελλάδος,

Με νωπό ακόμη τόν απόηχο από τη συγκλονιστική, ειρηνική και δυναμική Λαοσύναξη της Θεσσαλονίκης, σήμερα ή Αθήνα δίνει το δικό της παρόν και αποστέλλει κι αυτή το δικό της Μήνυμα. Η Αθήνα, ή πόλη του κορυφαίου Αποστόλου, του Παύλου, που πριν από 1950 χρόνια μιλώντας στο βράχο της Ακροπόλεως μᾶς ἔδωσε το μήνυμα του αγώνα για την πίστη, σήμερα διατρανώνει με τόν πιο επίσημο και κατηγορηματικό τρόπο την αδιαπραγμάτευτη βούλησή της να αγωνιστή για την πίστη και την ευσέβεια.

Σήμερα ή Αθήνα ξεπέρασε τη Θεσσαλονίκη. Χιλιάδες λαός έχει κατακλύσει την πρωτεύουσα, ειρηνικός, μελίχιος, πράος, αλλά και αποφασισμένος να βροντοφωνάξει προς κάθε κατεύθυνση τη θέλησή του. Αυτή ή Λαοσύναξη, που ή Ίεραρχία της Εκκλησίας μας ἀπεφάσισε, δὲν ἔχει τὸ προηγούμενό της. Η Έκκλησία ἔδω τούτη τη στιγμή κάνει μυσταγωγία, κάνει προσευχή και τίθεται και πάλιν ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ πιστοῦ λαοῦ στήν αγωνιώδη προσπάθειά του να ὑπερασπισθῇ τὴν πνευματική αὐτοσυνειδησία του.

Η Έκκλησία είναι –κατὰ τὸν ἅγιο Κύριλλο Ἀλεξανδρείας– «συνεχῶς θάλλουσα και ἀνακαινιζομένη διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος». Γι' αὐτὸ εἶναι πάντοτε ζωντανή και χαρισματική κοινωνία προσώπων, που ἀναλαμβάνουν δύσκολους και ιστορικούς ρόλους με συνέπεια και τόλμη.

Η σημερινή μας Λαοσύναξη γίνεται σὲ τούτη ἔδω τὴν ιστορική πλατεία, μπροστὰ ἀπὸ τὸ ἔθνικό Κοινοβούλιο, τὸ τέμενος τῆς Δημοκρατίας, που ταυτόχρονα εἶναι ή ἔκφραση τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας. Τὸ χῶρο ὅπου τὰ ἰδανικά τοῦ ἔθνους και οἱ ἀξίες τοῦ πολιτισμοῦ μας ἐνσαρκώνονται σὲ ὑπερούσιες πράξεις διαχρονικῆς συνέπειας και ἀδάμαστου ἤθους. Σὲ αὐτὸ τὸν τόπο κάποτε, τὸ 1843, δόθηκε τὸ πρῶτο Σύνταγμα τῆς Ελλάδος, και ὁ Στρατηγὸς Μακρυγιάννης, ὁ πρωταγωνιστὴς αὐ-

τῆς τῆς ὑπόθεσης διηγείται: «Πιάνω και φκειαίνω μίαν Σημαία και γράφω. “Ἐθνική συνέλευση, Σύνταγμα”. Λέγω “Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ και τῆς Βασιλείας Του σηκώνεται ή Σημαία τῆς Πατρίδος”». Και αὐτὴ ή πλατεία εἶναι ὁ πιο κατάλληλος χῶρος για νὰ ἀκουσθῇ και σήμερα ή φωνή τοῦ πιστοῦ λαοῦ, για νὰ πέσουν τὰ τεῖχη τῆς προκατάληψης, για νὰ ἐγκαταλειφθοῦν τακτικές σφαλμάτων, για νὰ ἔλθει ή εἰρήνη και ή εὐλογία τοῦ Θεοῦ και ή ψυχική ἡρεμία στήν εὐλογημένη Πατρίδα μας.

Και ὁ πιστὸς λαὸς τῆς Εκκλησίας μας ἦλθε και εἶναι ἔδω. Πιο πολὺ και ἀπὸ τὸ πλῆθος, μᾶς συνεπαίρνει τὸ σθένος, ή διαύγεια, ή λάμψη και ή χαρὰ στὰ βλέμματά σας. Μᾶς φωτίζει τῶν ματιῶν σας τὸ φῶς. Καθὼς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας ρίχνει πάνω σας τὶς ἡλιαχτίδες του, τὰ πρόσωπά σας παίρνουν μιὰ γλυκιὰ ὄψη πραότητας και καλοσύνης. Ἔχει αὐτὴ ή παλλαϊκή κοσμοσυρροή καμία σχέση με τὶς πολιτικές συγκεντρώσεις; Ἦλθε κανένας σας ἔδω με μίσος στήν καρδιά για τὸν ὑποτιθέμενο ἀντίπαλο; Ὅλοι θαύμασαν στή Θεσσαλονίκη τὸ ἦθος σας, τὴν γλυκύτητά σας, τὴν ὁμορφιά σας. Κι ἔδω στήν Αθήνα τὸ ἴδιο συμβαίνει. Δὲν ἦλθατε παρακινούμενοι μόνο ἀπὸ τὸ πῦρωμα τῆς καρδιᾶς σας; Δὲν ἀνήκετε ἐσεῖς σὲ ὅλα τὰ κόμματα; Δὲν ἀφήσατε στὸ σπῖτι σας τὶς κοιμματικές σας διαφορὲς ή και διαφωνίες και τώρα ἔδω δὲν εἴμαστε ὅλοι ἐνωμένοι ἐν Χριστῷ; Η Έκκλησία –τὸ ξέρετε– ἀνοίγει τὴν ἀγκαλιά της και κρύβει στὸν κόλπο της ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Ποῦ βλέπουν ὁμοιότητες αὐτῆς τῆς μεγάλης Συναξῆς με τὶς πολιτικές συγκεντρώσεις;

Θεοπροστάτευτε Λαέ, μὴ νιώθεις προδομένος στὰ πιο ἱερά σου πιστεύματα. Η Ίεραρχία ὅλη ἐνωμένη εἶναι ἔδω, σᾶς εὐλογεῖ ὅλους και σᾶς ἀπλώνει τὰ χέρια της. Εἶναι μαζί σας. Μὴ κάμπτεσθε στὸ ἀγωνιστικό και χριστιανικό φρόνημά σας, ἐπειδὴ βλέπετε νὰ σᾶς εἰρωνεύονται και νὰ σᾶς λαιδοροῦν κάποιοι ἐπαγγελματίες τῆς παραπληροφόρησης. Εἶναι ἔδω μαζί μας οἱ πνευματικοί σας Πατέρες, οἱ ἱερεῖς, οἱ τίμοι και ἀγωνιστὲς κληρικοί,

πού με τὸ Σταυρὸ στὸ χέρι καὶ τὴν προσευχὴ βαδίζουν μπροστά. Ξέρω ὅτι τοὺς ἀγαπάτε καὶ τοὺς σέβεσθε. Δὲν ὑπάρχει στὴ χώρα μας διάσταση κλήρου καὶ λαοῦ. Ὁ κληρὸς μας εἶναι κομμάτι τοῦ λαοῦ μας, ζυμωμένος μετὰ τὸ λαό, ἐργαζόμενος γιὰ τὸ λαό, προερχόμενος ἀπ' τὸ λαό.

Μὴν ἔχετε τὴν αἴσθηση τοῦ περιφρονημένου, τοῦ ἀπωθημένου στὸ περιθώριο. Αὐτὸ ἐπιδιώκουν νὰ μᾶς τὸ ἐπιβάλλουν οἱ θιασῶτες τῆς ἐκκοσμίκευσης καὶ τῆς ἄρνησης. Σεῖς ἀντίθετα εἰσθε, εἴμαστε, ἡ μεγάλη, ἡ περίσεμνη, ἡ σοβαρή, ἡ σώφρων, ἡ εὐγενική, ἡ χαμηλῶν τόνων παρεμβολή, πού σκορπίζει τὸ δέος σ' ἐκείνους πού τὴν ἀγνόησαν καὶ ἀπεφάσισαν ἐνάντια στὴ θέλησή της.

Κάθε μέρα τὸ ποτάμι μεγαλώνει καθὼς χιλιάδες, ἑκατομμύρια ρυάκια τὸ ἐνισχύουν μετὰ ζῆλο νεοπροσηλυτου. Εἶναι οἱ χριστιανοὶ αὐτοῦ τοῦ τόπου, πού τώρα ἀποδεικνύουν ὅτι μποροῦν –ὅταν τὸ ἀπαιτήσει ἡ περίσταση– νὰ διεκδικοῦν μετὰ ἐνθεοζῆλο τὸ δικαίωμα στὴν ἰδιοπροσωπία τους, ὅπως αὐτὴ προέρχεται μέσα ἀπὸ τὴν ἱστορία μας. Ὁ κόσμος δὲν θέλει νὰ ἀλλοιωθῇ ἡ παράδοσή του στὸ βωμό τῆς ὁποιασδήποτε ἐπιδιώξεως. Ἔχουμε κατ' ἐπανάληψη διακηρύξει ὅτι εἴμαστε σὲ μόνιμο εὐρωπαϊκὸ προσανατολισμό. Ἡ Ἐκκλησία βοήθησε μετὰ ὅλες τὶς δυνάμεις τῆς ὅλους τοὺς Πρωθυπουργοὺς τῆς χώρας, ἀπὸ τοῦ Κων. Καραμανλῆ, τοῦ κ. Γεωργίου Ράλλη, τοῦ Ἀνδρέα Παπανδρέου, τοῦ κ. Κων. Μητσοτάκη μέχρι καὶ τοῦ κ. Κων. Σημίτη, στὴν ἐπίτευξη τῆς εὐρωπαϊκῆς προοπτικῆς τῆς χώρας. Συνομολογεῖ στὰ περισσότερα οἰκονομικὰ καὶ ἀναπτυξιακὰ μεγέθη τῆς παγκοσμιοποίησης, καὶ ἰδίως σ' ἐκεῖνα πού μέσα τους περιέχουν τὴ φροντίδα γιὰ τὸν ἄνθρωπο καὶ τὴν κοινωνικὴ δικαιοσύνη. Καὶ γι' αὐτὸ χαιρέτησε μετὰ εὐκρίνεια τὴ χθεσινὴ ἑνταξὶ τῆς χώρας μας στὴν ΟΝΕ. Ἀλλὰ δὲν ἀποδέχεται τὸ πολιτισμικὸ μέρος της, πού ἀποβλέπει στὴν ὁμογενοποίησιν τῶν λαῶν, στὴν ἰσοπέδωσιν τῶν παραδόσεων, στὴν ἐκπόρθησιν τῶν ἰδιαιτεροτήτων κάθε λαοῦ, ὥστε νὰ ἐπικρατήσῃ ἓνα καὶ μοναδικὸ μοντέλο ζωῆς μετὰ ἄνθρωπους κλωνοποιημένους, ἀπαρνητὲς τῆς ἱστορίας τους. Ἡ ἀπάντησις τῆς Ἐκκλησίας στὴν παγκοσμιοποίησιν δὲν εἶναι μόνον ἡ ἄμυνα τῆς ἐθνικῆς ταυτότητος, ἀλλὰ κυρίως ἡ πρότασις τῆς οἰκουμενικότητος καὶ

καθολικότητός της στὸ πνευματικὸ ἐπίπεδο. Ὅποιος νομίζει ὅτι γίνεται εὐρωπαῖος μέσα ἀπὸ τὴν ὁμοιομορφία καὶ τὴν ἰσοπέδωσιν, πρέπει νὰ γνωρίζει ὅτι εἶναι καταδικασμένος νὰ εἶναι εὐρωπαῖος δεύτερης κατηγορίας. Φτωχὸς συγγενὴς τῆς Εὐρώπης καὶ κακέκτυπο σύγχρονου εὐρωπαίου πολίτη. Πατὶ οἱ εὐρωπαϊκοὶ λαοὶ δὲν ἔχουν σύμπλεγμα κατωτερότητας γιὰ τὴν πολιτισμική, τὴ θρησκευτικὴ καὶ τὴν ἐθνικὴ τους ταυτότητα, ὅπως δὲν ἔχουν καὶ γιὰ τὴν οἰκονομία τους. Δὲν ἀνεχόμαστε νὰ γίνουμε ἀπλοὶ καταναλωτὲς ἀγαθῶν καὶ ἡ κοινωνία μας νὰ μεταβληθῇ ἀπλὰ σὲ ἓνα ἀπέραντο χρηματιστήριον καὶ μία ἀτελείωτη ἀγορά.

Καὶ αὐτὸ δὲν θὰ γίνῃ ὅσο ἡ Ἐκκλησία μας ἐδῶ στὴν μεγάλη πατρίδα μας μαζί μετὰ τὶς ὑγιεῖς πνευματικὲς δυνάμεις τοῦ τόπου συνεχίζουν νὰ ἀναπτύσσουν τὴν εὐεργετικὴν τῆς ἐπιρροὴν στὸ λαὸ καὶ νὰ τὸν προφυλάσσει ἀπὸ κακοτοπιὰς καὶ ὀλισθήματα. Σ' αὐτὸ τὸν τόπο ἡ Ὁρθοδοξία ἐπὶ 2000 χρόνια εἶναι ἡ βαθύτερη πηγὴ ἀπὸ ὅπου ἀναδύονται ὅλες οἱ ἀκριβὲς σημασίαι τῆς ζωῆς μας, ἀλλὰ καὶ ἡ πλουσιώτερη ἀφετηρία ἀπ' ὅπου ξεδιπλώνονται ἑνσαρκες οἱ σαγηνευτικότερες πτυχώσεις τοῦ πολιτισμοῦ μας. Ὁ Στρατηγὸς Μακρυγιάννης θεωρεῖ τὴν Ὁρθοδοξίαν θεμέλιον λίθον τῆς ἐθνικῆς καὶ πνευματικῆς ὑποστάσεως... «Ἄν σηκώσουν τὴν πίστην μας –ἔγραφε– ξένοι καὶ “γεδικοί” μας χάνεται τὸ ἔθνος». Λαοὶ καὶ ἔθνοι πού παραμερίζουν τὴν θρησκείαν τους καταντοῦν περίγελως. Ὅταν οἱ ἄνθρωποι ἐγκαταλείψουν τὸν Πλάστη τοῦ παντός –γράφει πάλιν ὁ Μακρυγιάννης–, τότε γίνονται παιδιὰ τοῦ διαβόλου καὶ «καταβασανίζουν τὴν ἀνθρωπότητα καὶ χάνουν τὴ δικαιοσύνην, τὴ θέλησιν τῆς παντοδυναμίας του καὶ τῆς βασιλείας του καὶ τρώνε αὐτεῖνοι καὶ οἱ ὁπαδοὶ τους ζωντανούς ἄνθρώπους». Ἐμεῖς λοιπὸν θέλουμε καὶ τὴν πρόοδο καὶ τὴν παράδοσιν μας, πού εἶναι «τζίβαϊρικὸν πολυτίμητον». Ὡς Ἐκκλησία ἐπικροτοῦμε τὴν Εὐρώπην τῶν λαῶν καὶ τῶν πολιτισμῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν Εὐρώπην τοῦ σεβασμοῦ στὴν παράδοσιν κάθε λαοῦ καὶ ἔθνους. «Εὐρωπαϊκὴ Κοινότητα σημαίνει –παρατηροῦσε τὸ 1992 ὁ γερμανὸς Πρόεδρος Βαϊτσέκερ– σεβασμὸς τῆς ἐθνικῆς ταυτότητος κάθε χώρας - μέλους». Καὶ συνεχίζει ὁ κύριος Βαϊτσέκερ: «Ἄν αὐτὸ ἰσχύει χωρὶς ἐξαίρεσιν, τί θὰ μπο-

ροῦσε κανείς νά πῇ γιά τήν Ἑλλάδα μέ τὸ πολιτιστικό παρελθὸν τριῶν χιλιετιῶν;» (1992). Ἔτσι μᾶς βλέπουν οἱ σοβαροὶ ξένοι. Κι ἐμεῖς πᾶμε μέ ἀπίστευτη ἐλαφρότητα νὰ ἀχρηστεύσουμε τὰ ἐρεϊσματά μας;

Ἀναρωτιέμαι καὶ ρωτάω. Ποιοὶ εἶναι αὐτοὶ ποὺ θέλουν νὰ διχάσουν τὸ λαὸ καὶ τὴν κοινωνία καὶ νὰ τὸν διαχωρίζουν ἀνάμεσα σὲ πολίτες τοῦ προοδευτικοῦ δῆθεν κράτους καὶ σὲ πιστοὺς τῆς ὀπισθοδρομικῆς δῆθεν Ἐκκλησίας; Τί ἐξυπηρετεῖ αὐτὴ ἡ τεχνητὴ ρήξη τῆς συνοχῆς τοῦ Ἔθνους καὶ τῆς κοινωνίας γιά τὴν ὁποία κάποιοι δηλώνουν ἱκανοποιημένοι ἢ καὶ ὑπερήφανοι; Ποιοὶ εἶναι αὐτοὶ ποὺ θέλουν νὰ μετρήσουν τίς «καθαρές» δυνάμεις τῆς «προόδου», ὅπου γι' αὐτοὺς «πρόοδος» εἶναι ἡ ἀποκοπὴ ἀπὸ τὴν παράδοση, τὴν ἱστορία καὶ τὴν ποικιλομορφία;

Φοβοῦμαι πὼς κάποιοι, ἐμφανιζόμενοι σήμερα ὡς ἐχθροὶ τῆς Ἐκκλησίας βρῆκαν τὴν εὐκαιρία νὰ παίξουν πολιτικὸ ρόλο, παρότι ποτὲ δὲν ἔπεισαν τὸν ἑλληνικὸ λαὸ νὰ τοὺς προσφέρει ρόλους. Καὶ χρησιμοποιοῦν ὡς πρόσχημα τὸ θέμα τῶν ταυτοτήτων. Εἶναι ὅμως αὐτὸ δημοκρατικὰ δεοντολογικό; Καὶ ἄλλοι πάλι προσδοκοῦν ἄλλα προσωπικά ὀφέλη, τὴν ἀνάδειξή τους σὲ θώκους καὶ θέσεις, ποὺ περιμένουν νὰ πάρουν ὡς ἀμοιβὴ γιά τὴν ἀπάρνηση τῶν ἀρχῶν τους. Φοβοῦμαι ὅτι κάποιοι βρῆκαν τὴν εὐκαιρία τώρα νὰ καλύψουν τὸ ἰδεολογικὸ τους κενὸ καὶ μέ ἀφορμὴ τὸ θέμα τῶν ταυτοτήτων κατασκευάζουν ἕναν ἀντίπαλο στὸ πρόσωπο τῆς Ἐκκλησίας.

Ἀναρωτιέμαι ὅμως τί σημαίνει προοδευτικὴ ἀποψη στὶς ἡμέρες μας. Σημαίνει ἄρνηση τοῦ διαλόγου; Σημαίνει αὐταρχικὴ καὶ ἄνευ συζητήσεως ἐπιβολὴ ἀποφάσεων; Σημαίνει ἄρνηση τῆς πολυφωνίας; Σημαίνει ἰσοπέδωση τῶν εὐαισθησιῶν, ἔστω κι ἂν αὐτὲς κρίνονται ἀπὸ κάποιους λανθασμένες; Σήμερα ποὺ οἱ συνθῆκες ἐπιβάλλουν τὴν ἐνίσχυση τῆς ἐθνικῆς συνείδησης τοῦ λαοῦ, μπροστὰ στὸ χαλασμό ποὺ ἔρχεται, ὁ λαὸς ἀντιλαμβάνεται σαφέστερα, μέ μία θαυμαστὴ διαίσθηση, καὶ στρέφεται ἐναγώνια πρὸς τὴν Ἐκκλησία ὡς Κιβωτὸ τῆς σωτηρίας. Ἐμεῖς βροντοφωνάζουμε τὸν εὐρωπαϊκὸ προσανατολισμὸ τῆς Ἐκκλησίας μας, ἀλλὰ καὶ τὴν προσήλωσή της στὸ τυραγνισμένο Γέ-

νος μας. Ἔτσι, ἀποδεχόμεθα τὴν Εὐρώπη, ἀλλὰ λατρεύουμε καὶ τὴν Ἑλλάδα. Γι' αὐτὸ λέμε ναὶ στὴν Εὐρώπη, ἀλλὰ ΔΥΟ ΦΟΡΕΣ ναὶ στὴν Ἑλλάδα.

Κάθε πολίτης αὐτοῦ τοῦ τόπου ἀναγνωρίζει ὅτι ἔχει χρέος κι αὐτὸς καὶ οἱ ἄλλοι, ὅλοι μαζί νὰ διαφυλάξουμε, παρὰλληλα μέ τὸν εὐρωπαϊκὸ, μαζί καὶ τὸν παραδοσιακὸ χαρακτήρα τῆς χώρας μας καὶ νὰ παραδώσουμε στὰ παιδιὰ μας μίαν Ἑλλάδα σύγχρονη, σεβαστὴ, ἀξιοπρεπὴ καὶ ἀνεπτυγμένη, ἀλλὰ ταυτόχρονα μίαν Ἑλλάδα πνευματικὴ, παραδοσιακὴ καὶ χριστιανικὴ. Πρέπει ὅλοι νὰ καταλάβουν κάποτε ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι κοινότητα ψυχῶν καὶ σωμάτων καὶ πὼς ὅλες οἱ ἠθικὲς ἀξίες τοῦ σημερινοῦ πολιτισμοῦ προέρχονται ἀπὸ τὴν εὐλογημένη συνάντηση τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος μέ τὸν Χριστιανισμό. Γιὰ μᾶς ἡ ζωηφόρα παράδοσή μας δὲν εἶναι ἕνα μέγεθος στατικὸ ἀλλὰ δυναμικὸ ποὺ εἶναι πηγὴ προοδευτικῆς ἐμπνευσης καὶ κάθε φορὰ νέας πολιτισμικῆς δημιουργίας, μέ τὴν διαφορὰ ὅτι τὰ βασικά του δομικὰ στοιχεῖα δὲν παραλλάσσουν, εἶναι θεμελιώδη καὶ μὴ ἀναθεωρητέα. Εἶναι μόνιμα καὶ ἀναντικατάστατα. Οἱ μορφές της ἀλλάζουν. Ἡ οὐσία της παραμένει ἀκαινοτόμητη. Καὶ εἶναι κατὰ βάσιν Ἑλληνισμὸς καὶ Ὁρθοδοξία. Ἄν δὲν εἶναι ἔτσι τότε δὲν πρόκειται γιά παράδοση ἑλληνικὴ.

Μὲ πόνον καὶ ἐκπληξὴ ἀκοῦμε τίς ἡμέρες αὐτὲς ὁρισμένους πολιτικούς καὶ δημοσιογράφους νὰ συγγέουν –χωρὶς ἐπίγνωση ἐλπίζουμε αὐτῶν ποὺ λένε– τὸν ὀρθολογισμό μέ τὴ μονοδιάστατη καὶ ἀνιστόρητη σκέψη. Νὰ συγγέουν τὸ κοσμικὸ κράτος μέ τὴν ἄρνηση τοῦ πλουραλισμοῦ καὶ τοῦ δικαιώματος διαφωνίας. Νὰ συγγέουν τὰ κηρύγματα τοῦ διαφωτισμοῦ μέ τὴν ὑποβάθμιση καὶ το διασυρμὸ τῆς παράδοσης καὶ τῆς αὐτοσυνειδησίας τοῦ ἔθνους.

Μὲ θλίψη ἐπίσης βλέπουμε τὴν εὐκολία μέ τὴν ὁποία ὁρισμένοι διολισθαίνουν σὲ ἀπόψεις βαθύτατα ἀντιδημοκρατικὲς. Στὴν αὐγὴ τοῦ 21ου αἰῶνα ὑπάρχουν στὴ χώρα μας κάποιοι πολιτικοὶ ἐπιστήμονες καὶ σχολιαστὲς ποὺ ἰσχυρίζονται ὅτι τὰ συνταγματικὰ δικαιώματα δὲν ἰσχύουν γιά ἐκείνους ποὺ διαφωνοῦν μέ μία κυβερνητικὴ πρωτοβουλία. Ποὺ ἰσχυρίζονται ὅτι ἡ Ἐκκλησία δὲν

μπορεί να ασκήσει τὸ συνταγματικὸ δικαίωμα τοῦ συνέρχεσθαι, ὅτι ἡ Ἐκκλησία δὲν διαθέτει τὸ δικαίωμα στὴν ἐλευθερία τῆς γνώμης καὶ τοῦ λόγου. Ἐφτάσαν κάποιοι στὸ ἀκραῖο σημεῖο αὐταρχισμοῦ νὰ ἰσχυρίζονται πὼς διαπράττει ποινικὸ ἀδίκημα ἡ Ἱεραρχία ἐπειδὴ ὁργανώνει μίᾳ εἰρηνικῇ διαμαρτυρία. Φαίνεται ὅμως ὅτι ἐδῶ συμβαίνει τὸ ἐξῆς παράδοξο. Θεωροῦν ὅλοι αὐτοὶ ὅτι πολίτης μὲ δικαίωμα λόγου, μὲ δικαίωμα τοῦ συνέρχεσθαι, μὲ δικαίωμα συμμετοχῆς στὰ κοινὰ εἶναι μόνο ὁποῖος ἔχει ἀντιεκκλησιαστικὲς καὶ ἀντικληρικαλιστικὲς ἀπόψεις. Ὅποιος εἶναι ὁπαδὸς τοῦ ἄθρησκου, τοῦ λαϊκοῦ κράτους. Οὔτε λίγο, οὔτε πολὺ θεωροῦν ὁρισμένοι ὅτι ὁποῖος εἶναι πιστὸς ἢ ἔστω ὁποῖος δέχεται ὅτι ἡ Ἐκκλησία μπορεῖ νὰ ἔχει ἄποψη, δὲν εἶναι πολίτης ἢ μᾶλλον εἶναι πολίτης δευτέρας κατηγορίας.

Τοὺς καλοῦμε καὶ τοὺς παρακαλοῦμε συνεπῶς νὰ καταλάβουν ὅτι ὅσοι συγκεντρώθηκαν ἐδῶ σήμερα καὶ τὴν προηγούμενη Τετάρτη στὴ Θεσσαλονίκη δὲν εἶναι πολίτες δευτέρας κατηγορίας. Ὅτι ὁλος αὐτὸς ὁ λαὸς εἶναι πολίτες μὲ δικαίωμα στὴν πίστη, στὴ γνώση, στὴ γνώμη, στὸ παρὸν καὶ στὸ μέλλον αὐτοῦ τοῦ τόπου.

Τὸ βασικὸ τους ἐπιχείρημα εἶναι πὼς δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρχει «συγκυβέρνηση» ἀνάμεσα στὴν Πολιτεία καὶ στὴν Ἐκκλησία. Ἄς μὴ φοβοῦνται. Κανεὶς δὲν ἀμφισβητεῖ τὴν ἐξουσία καὶ τὴν ἀρμοδιότητα τῶν κρατικῶν ὁργάνων. Οἱ κίνδυνοι κατὰ τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας δὲν προέρχονται σὲ καμιά περίπτωση ἀπὸ τὸν πνευματικὸ καὶ ἠθικὸ λόγο τῆς Ἐκκλησίας.

Παρακολουθοῦμε μὲ ὁδύνη νὰ ἀνοίγει ἐκ τοῦ μὴ ὄντος ἓνα δῆθεν ἰδεολογικὸ μέτωπο μεταξὺ «διαφωτιστῶν» καὶ «ἀντιδιαφωτιστῶν». Στὴν αὐγὴ τοῦ 21ου αἰῶνα κάποιοι δείχνουν νὰ ἀγνοοῦν παντελῶς τὴν ἱστορία τοῦ 18ου καὶ 19ου αἰῶνα στὸν τόπο αὐτό. Πατὶ ἂν ἤξεραν τὴν ἱστορία, θὰ ἐγνώριζαν ὅτι σὲ ὀρθόδοξους Ἑλλήνες κληρικούς ὀφείλετο ἡ εἰσαγωγή καὶ ἡ καλλιέργεια τῶν γραμμάτων καὶ τῶν προοδευτικῶν ἀρχῶν καὶ ἀπόψεων στὴν Ἑλλάδα.

Δὲν ἀρχοῦνται ὅμως μόνο σ' αὐτό. Τώρα ἐπιτίθενται συλλήβδην κατὰ τῶν κληρικῶν καὶ ἰδίως κατὰ τοῦ σώματος τῶν ὀρθοδόξων Ἐπισκόπων μὲ

ἀναξιοπρεπῆ γιὰ τοὺς ἴδιους καὶ εὐτελὴ τρόπο. Λυποῦμαι γιατί κάποιοι δὲν σέβονται τὰ ἀξιώματά τους καὶ μάλιστα ἀξιώματα ποὺ εἶναι συνυφασμένα μὲ ἓνα μεσολαβητικὸ ὑποτίθεται ρόλο καὶ ὄχι ἐμπρηστικό. Ἄς εἶναι. Ἡ Ἐκκλησία ὅλους τοὺς συγχωρεῖ καὶ ὅλους τοὺς ἀγαπᾷ καὶ γιὰ ὅλους προσεύχεται.

Πράγματι. Ὅλες αὐτὲς τὶς ἡμέρες ἀνοῖξαν οἱ πύλες τοῦ Ἄδου καὶ ἐλέγχθησαν ἀπὸ στόματα ἀνθρώπων, ποὺ καὶ αὐτοὶ εἶναι παιδιὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐγράφησαν ἀπὸ γραφίδες ἀνθρώπων, ποὺ καὶ αὐτοὶ δικαιοῦνται τὴ σωτηρία, ρήματα ἀπρεπῆ καὶ λόγια βαριά, γεμάτα ἀπὸ μίσος καὶ περιφρόνηση, γεμάτα προκατάληψη καὶ ἐμπάθεια πρωτοφανή, γεμάτα ἀπὸ ὑπεροψία καὶ κακότητα. Ἐπεστράτευσαν καὶ τὶς ὕβρεις καὶ τὶς ἀπειλὲς ἐναντίον μας καὶ ἐναντίον σας. Γιὰ μένα ἔφθασαν στὴν αἰχμὴ τοῦ παραλήματος νὰ ἰσχυρισθοῦν ὅτι πρέπει νὰ ἐξορισθῶ, καὶ ἄλλοι νὰ γράψουν ὅτι εἶμαι ἐπικίνδυνος. Ἀντιπαρέερχομαι μὲ ἐσωτερικὴ καθαρότητα καὶ χωρὶς ἐμπάθεια τὶς ὕβρεις καὶ συγχωρῶ μὲ μακροθυμία αὐτοὺς ποὺ τὶς εἶπαν. Ἀλλὰ καὶ γιὰ σᾶς εἶπαν ὅτι εἴσθε «μειοψηφία φανατικῶν». Ἐσεῖς εἴσθε τάχα οἱ φανατικοί. Καὶ ξέρετε γιατί; Διότι ἔχετε τὴν τόλμη νὰ ὑψώνετε τὴ φωνή σας καὶ νὰ διεκδικεῖτε τὸ δίκιο σας. Συκοφάντησαν τὶς πολιτισμένες λαοσυνάξεις μας ὡς δῆθεν «ὀχλοκρατικὲς ἐκδηλώσεις», χαρακτηρίζοντας τὰ εὐγενῆ παιδιὰ τῆς Ἐκκλησίας ἀσύντακτο χύδην ὄχλο. Μᾶς εἶπαν ἐμᾶς τοὺς Ποιμένες σας «κάπηλους τῆς θρησκείας». Ἐπειδὴ θεωρήσαμε χρὸς μας νὰ τεθοῦμε ἐπὶ κεφαλῇ τῶν πιστῶν μας καὶ νὰ διαμαρτυρηθοῦμε γιὰ ὅσα συμβαίνουν γύρω μας. Θεωροῦν ὅπως καὶ κατ' ἀλήθειαν εἶναι ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἔχει ἓνα πνευματικὸ καὶ ἠθικὸ ρόλο μέσα στὴν κοινωνία, καὶ ὅτι ἡ Λαοσύναξη αὐτὴ δὲν συνάδει μὲ τὸ ρόλο τῆς αὐτό. Ἐχουν λάθος. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι μὲν μίᾳ μεγάλῃ πνευματικῇ δυνάμει ποὺ ἐκπορεύεται ἀπὸ τὴ θεία προέλευσή της. Ἀλλ' εἶναι καὶ μίᾳ μεγάλῃ λαϊκῇ δυνάμει ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὸν πιστὸ λαὸ της. Αὐτὸς ὁ λαὸς ἀποτελεῖται ἀπὸ ἀνθρώπους μὲ παλμό, μὲ ψυχὴ καὶ μὲ ὄντοτητα. Δὲν εἴσθε σεῖς περιθεωριακοί, εἴσθε ὑπεύθυνοι νοικοκυραῖοι, εἴσθε σοβαροὶ ἄνθρωποι, ποὺ ἀνησυχεῖτε γιὰ τὴν πορεία τοῦ τόπου. Εἴσθε εὐνυπόληπτοι πολίτες, ποὺ πάντα

Ένα τμήμα της έντυπωσιακής Λαοσυνάξεως στην πλατεία Συντάγματος. Στο μέσον δεξιά ή εξέδρα των Σεβ. Τερασχών, από την οποία μίλησε ο Μακ. Αρχιεπίσκοπος.

εἶσθε πρόθυμοι νὰ ἀποδεικνύεσθε ὄχι μόνο καλοὶ πιστοὶ ἀλλὰ καὶ χρηστοὶ πολῖτες.

Τὰ βέλη τους στρέφονται, ὅπως λένε, κατὰ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καὶ μιᾶς ὁμάδας ἀρχιερέων ποὺ ἔχουν τάχα «πολιτικὲς» φιλοδοξίες καὶ διατυπώνουν «πολιτικὸ» λόγο. Λυπᾶμαι γιατί κάποιοι πολιτικοὶ καὶ ἀκαδημαῖκοι ταγοί, δὲν γνωρίζουν τί σημαίνει συνοδικὸ σύστημα τῆς Ἐκκλησίας. Μὲ αὐτὰ ποὺ λένε δὲν προσβάλλουν κάποια πρόσωπα. Προσβάλλουν τὴν Ἐκκλησία ὡς σῶμα Χριστοῦ καὶ τὴν ἱστορικὴ της σχέση μὲ τὸν Ἑλληνισμό. Ὅποιος καὶ ἂν εὗρίσκετο στὴ θέση μας, ὅποιος καὶ ἂν ἦταν Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ μέλος τῆς Ἱεραρχίας της, θὰ εἶχε τὴν ἴδια ἀποψη. Θὰ ἀντιδρούσε καὶ θὰ ἐνεργοῦσε μὲ τὸν ἴδιο τρόπο. Αὐτὸ δὲν ἔγινε καὶ τὸ 1987 γιὰ νὰ πάρω μόνο δύο πρόσφατα παραδείγματα; Εἰλικρινὰ δὲν καταλαβαίνω τί εἶναι αὐτὸ ποὺ φοβοῦνται ἢ ποὺ τοὺς ἐνοχλεῖ. Πατί τόση ἀνασφάλεια, γιατί τόσοσ ἐκνευρισμός; Πατί τόση ἔλλειψη ἐμπιστοσύνης στὸ αἰσθητήριο καὶ στὴν κρίση τοῦ λαοῦ;

Ἐρωτῶ. Εἶναι ἀνεπίτρεπτος ὁ λόγος καὶ εἶναι «πολιτικὸς» μὲ τὴν ἔννοια τοῦ ὑπὲρ τῆς ἀξιοπρέπειας καὶ τῆς ἱστορικῆς προοπτικῆς αὐτοῦ τοῦ τόπου λόγος; Εἶναι ἀπηγορευμένος καὶ «πολιτικὸς» δηθεν ὁ λόγος ὑπὲρ τῶν πτωχῶν, ὑπὲρ τῶν ἀδυνάτων, ὑπὲρ τῶν ἀδικουμένων, ὑπὲρ τῶν πασχόντων, τῶν ταπεινῶν, τῶν ἀσθενῶν; Ὁ λόγος ὑπὲρ τῆς ἱστορικῆς μνήμης, ὑπὲρ τῆς κοινωνικῆς συνοχῆς καὶ ἀλληλεγγύης, ὁ λόγος ὑπὲρ τῆς φιλανθρωπίας καὶ τῆς γενναιοδωρίας, ὁ λόγος ὑπὲρ τῆς ἐλπίδας; Εἶναι «πολιτικὸς» ὁ λόγος γιὰ τὴν οἰκογένεια καὶ γιὰ τὴν νεολαία, γιὰ τὸ σχολεῖο καὶ γιὰ τὰ ναρκωτικά, γιὰ τὰ ἐθνικά μας θέματα; Τοὺς πληροφοροῦμε ὅτι αὐτὸς ὁ λόγος εἶναι βαθύτατα ἐκκλησιαστικὸς καὶ πατερικὸς δηλ. ἀνθρώπινος καὶ ἀπλός. Ἄν ὅμως ἓνας τέτοιος λόγος δὲν πρέπει νὰ ἀρθρῶνεται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία, τότε τί πρέπει νὰ λέει καὶ νὰ κάνει ἡ Ἐκκλησία; Νὰ διδάσκει τὴν ἡττοπάθεια καὶ τὴν ἀδράνεια; Νὰ κηρύττει τὴν ἀνοχή ἀπέναντι στὴν ἀδικία καὶ τὴν ἀνισότητά;

Θὰ ἐβόλευε ἀφάνταστα ἂν ἡμᾶσταν θιασῶτες τῆς ἀποστεωμένης καὶ ἀπονευρωμένης ποιμαντικῆς θεολογίας, ποὺ εἶναι ξεκομμένη ἀπὸ τὰ φλέ-

γοντα προβλήματα τῶν ἀνθρώπων. Θὰ ἐβόλευε ἀφάνταστα ἂν μὲ τὸ λόγο μας δὲν διεγείραμε συνειδήσεις καὶ ἂν ἀφήναμε τὸ δρόμο ἐλεύθερο σὲ σχέδια ποὺ βλάπτουν τίς ψυχές τῶν ἀνθρώπων τῆς κοινωνίας μας. Τώρα ποὺ αὐτὸς ὁ λόγος ἀναρριπίζει ἐλπίδες καὶ στεριώνει ψυχές, τώρα ποὺ αὐτὸς ὁ λόγος βρίσκει ἀντίκρουσμα στὶς καρδιές καὶ ὄχι μόνο στὸ νοῦ, αὐτὸ ἐνοχλεῖ καὶ πρέπει νὰ διαβληθῇ. Στὴν ἐποχὴ μας ἡ πολιτικὴ ταυτίσθηκε αὐθαίρετα μὲ τὴν κομματικοποίηση. Ἐμεῖς δὲν μιλάμε κομματικά, ἀσχολούμαστε ὅμως μὲ τὴν κοινωνία καὶ προσπαθοῦμε νὰ δώσουμε λύσεις ἀπὸ τὸν ἀποκαλυπτικὸ λόγο, χωρὶς νὰ μετατρεπόμεθα σὲ κόμμα. Γι' αὐτὸ καὶ δὲν διχάζουμε τὸ λαό. Μιλάμε τῇ γλώσσᾳ τῆς ἀλήθειας καὶ τῆς εἰλικρίνειας. Δὲν ἐπιθυμοῦμε κοσμικὴ δόξα γι' αὐτὸ καὶ δὲν θέλουμε κανενὸς εἶδους συγκυβέρνηση, οὔτε κἂν μερίδιο κρατικῆς ἐξουσίας. Τὸ ράσο καὶ τοῦ πιὸ φτωχοῦ παπᾶ εἶναι ἀνώτερο καὶ ἀπὸ αὐτὴ τὴν αὐτοκρατορικὴ ἀλουργίδα. Τὴ μεγαλύτερη δόξα καὶ τιμὴ νιώθουμε ὅταν ἀξιωνόμαστε νὰ κρατᾶμε στὰ χέρια μας τὸ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμα τοῦ Χριστοῦ μας. Ἀλλὰ παρὰλληλα νιώθουμε μιὰ βαριὰ εὐθύνη γιὰ τὸ Γένος. Αὐτὸ δὲν εἶναι διεκδίκηση ἐξουσίας, εἶναι εὐθύνη καὶ βάρος ἱστορικὸ, ποὺ συνοδεύεται ἀπὸ θυσιές καὶ ἀπὸ μαρτύρια.

Ἄς μάθουν ὅσοι δὲν μποροῦν ἢ δὲν θέλουν νὰ κατανοήσουν καὶ ἰδίως νὰ βιώσουν τὴν ὀρθόδοξη παράδοση αὐτοῦ τοῦ τόπου, ὅτι τίποτε δὲν εἶναι πιὸ σύγχρονο ἀπὸ τὴν ἀγάπη, τὴν ἐπιείκεια, τὴ συγχώρηση, τὴν παρηγορία, τὴν προσδοκία καὶ τὴν ἐλπίδα τῆς Ἀναστάσεως.

Ἐμεῖς ποὺ μαζευθήκαμε σήμερα ἐδῶ γνωρίζουμε καὶ νιώθουμε τί θὰ πῇ ἡ μικρὴ καὶ ἀπλὴ φράση «Εἰρήνη ὑμῖν». Ἐμεῖς ποὺ μαζευθήκαμε σήμερα ἐδῶ γνωρίζουμε καὶ νιώθουμε τί θὰ πῇ ἡ προτροπὴ «Ἄνω σχῶμεν τὰς καρδιάς».

Τὸ ζήτημα τῶν ταυτοτήτων καὶ τῆς ἀφαίρεσης τοῦ θρησκευματός μας τὸ θεωροῦμε σημαντικῆς σπουδαιότητος, γι' αὐτὸ καὶ διαμαρτυρόμαστε. Δὲν τρέφουμε αὐταπάτες, οὔτε διώκουμε χίμαιρες. Δὲν προσδίδουμε στὸ θέμα αὐτὸ διαστάσεις ποὺ τάχα δὲν ἔχει, δὲν τραγικοποιοῦμε τὰ πράγματα. Στὸν ἀποκλεισμό ἀπὸ τίς νέες ταυτότητες τοῦ θρησκευματος, ποὺ ὑπάρχει ἀπὸ 80 χρόνια, βλέπουμε

μπροστά μας την επιχείρηση να εξοβελισθούν σιγά - σιγά από τη δημόσια ζωή ένα προς ένα όλα τα στοιχεία της θρησκευτικότητάς μας, ώστε να φθάσουμε σταδιακά στον πλήρη θρησκευτικό αποχρωματισμό της κοινωνίας και του κράτους. Σήμερα βγαίνει το θρήσκευμα από τις ταυτότητες, αύριο τα θρησκευτικά από τα σχολεία, την άλλη ο Σταυρός από τις σημαίες, την παράλλη οι ιερές εικόνες από τα δημόσια καταστήματα. Θα επιβληθεί υποχρεωτικά ο πολιτικός γάμος, θα υποβαθμισθεί ή Έκκλησία στο επίπεδο ιδιωτικής φύσεως θεσμού, θα αποχριστιανισθεί ο δημόσιος βίος. Δεν είναι δύσκολο από όσα γράφονται και δεν διαφεύδονται περί των παραπάνω να συναχθούν και τα αναγκαία επακόλουθα των. Απ' αυτής της απόψεως η μη αναγραφή του θρησκεύματος στις ταυτότητες θίγει την πίστη μας. Μέχρι τώρα συνέβησαν και αρκετά άλλα για τα όποια αν και ύψωσαμε φωνή διαμαρτυρίας δεν εισακουστήκαμε. Τώρα βγάζουν το θρήσκευμα από τις ταυτότητες. Έ, όχι. Φθάνει πιά.

Διερωτάται κάθε λογικός άνθρωπος γιατί βγαίνει το θρήσκευμα από τις ταυτότητες. Και παίρνει ως απάντηση νομικά επιχειρήματα και μόνον. Το όλον θέμα δεν είναι μόνο νομικό. Έχει και άλλες διαστάσεις, που δεν μπορεί να αγνοηθούν. Είμαστε μιά μικρή θρησκευτική μειονότητα στην Ε.Ε. και θέλουμε στην έθνική μας ταυτότητα να δείχνουμε και να όμολογούμε τη θρησκευτική ιδιαιτερότητά μας αυτή. Και δεν υπάρχει κανένας, μιά κανένας λόγος να μās το άρνοούνται. Άλλά και η νομική πλευρά δεν είναι όπως μās την λένε.

1. Πρώτα - πρώτα έχουμε τον ισχύοντα σήμερα για τις ταυτότητες ν. 1988/91. Ο νόμος αυτός προβλέπει ότι στις ταυτότητες συμπεριλαμβάνεται υποχρεωτικά και το θρήσκευμα. Να θυμήσω έδω ότι τότε, κατά την ψήφιση αυτού του νόμου, σημειοί κυβερνητικοί αξιωματούχοι, είχαν ταχθί υπέρ της προαιρετικής αναγραφής, την οποία σήμερα άρνοούνται. Άρα όσοι λένε ότι ο νόμος προβλέπει την απάλειψη του θρησκεύματος από τις ταυτότητες, δεν λένε την αλήθεια. Αντίθετα ο νόμος αυτός επιβάλλει την υποχρεωτική αναγραφή του θρησκεύματος.

2. Το έμπόδιο αυτό βάλθηκε να το υπερπηδήσει

μέ την απόφασή της ή Άρχή προστασίας του πολιτη από την έπεξεργασία ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων. Ήλθε λοιπόν ή Άρχή και είπε ότι ο νόμος είναι αντισυνταγματικός και ουσιαστικά τον κατήργησε. Άλλ' έρωτάται ποιά είναι ή Άρχή αυτή που αναλαμβάνει να υποκαταστήσει είτε τη Βουλή, είτε τα δικαστήρια, είτε και αυτόν τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, που κατά το Σύνταγμα μόνον αυτοί έχουν το δικαίωμα να κρίνουν την αντισυνταγματικότητα των νόμων; Άφήστε που μέχρι σήμερα ή Άρχή αυτή στερείται σημαντικής νομοποίησης ακόμη και ως φορέας εκτελεστικής εξουσίας, μιά και κατά το Σύνταγμα (άρθρο 1 παρ. 3 και 26 παρ. 2) ή εξουσία αυτή άσκειται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και την Κυβέρνηση. Άρα ο ισχύων νόμος περί ταυτοτήτων διατηρεί την πλήρη τυπική του ισχύ και δεν μπορεί να παραπερισθί από κανένα όργανο διοικήσεως. Έτσι ή Άρχή στην προκειμένη περίπτωση αντιποιείται έργο του νομοθέτη ή του δικαστή.

3. Άλλ' ή Άρχή αφού έκρινε όλως άναρμοδίως ως αντισυνταγματικό τον ισχύοντα ν. 1899/91, στηρίχθηκε στον νεώτερο νόμο 2472/97 για να εξοβελίσει το θρήσκευμα από τις ταυτότητες. Και έπεκαλέσθη το άρθρο 2 του νόμου αυτού που λέει ότι τα ευαίσθητα προσωπικά στοιχεία δεν δημοσιοποιούνται, ανάμεσα δέ σ' αυτά είναι και το θρήσκευμα. Όμως έκανε πώς δεν άντελήφθη την αληθινή έννοια της διατάξεως του άρθρου 5 του ίδιου νόμου το όποιο προβλέπει εξαιρέσεις στον παραπάνω κανόνα. Και ανάμεσα σ' αυτές είναι και το ζήτημα της αναγραφής του θρησκεύματος που έπιτρέπεται όταν ο ενδιαφερόμενος δώσει την συγκατάθεσή του. Άρα ο ίδιος ο νόμος θεωρεί την προαιρετική αναγραφή του θρησκεύματος ως έπιτρεπόμενη.

4. Την λύση αυτή την προτείνουμε έμείς, έγκυαταλείψαντες την άρχική μας θέση για υποχρεωτική αναγραφή του θρησκεύματος. Και το έκαναμε εκ λόγων σεβασμού προς την συνείδηση εκείνων των συμπολιτών μας, που για διάφορος λόγους δεν θά ήθελαν να έξαναγκασθούν να δηλώσουν το θρήσκευμά τους, ή είναι άθεοι.

5. Όμως ή κυβέρνηση ενώ μās ύπεσχέθη ότι θά συζητήσει μαζί μας το ζήτημα, τελικά μās άγνόησε

καὶ «υἰοθέτησε» τὶς ἀπόψεις τῆς Ἀρχῆς. Δὲν ἔπρεπε αὐτὸ νὰ γίνῃ. Ζητήσαμε εὐκαιρία νὰ συζητήσουμε τὶς ἀπόψεις μας, νὰ ἀκούσουμε τὶς ἀπόψεις τῆς ἄλλης πλευρᾶς. Καὶ ἀντ' αὐτοῦ βρεθήκαμε μπροστὰ στὴν ἀπόφαση τῆς Ἀρχῆς. Ἀλλ' οἱ ἀποφάσεις τῆς Ἀρχῆς δὲν εἶναι θέσφατα. Πατὶ ἡ Ἐκκλησία ἔχει γνώσιν τῶν ἀπόψεων πολλῶν ἄλλων ἐγκρίτων νομομαθῶν, σύμφωνα μὲ τὶς ὁποῖες ἡ προαιρετικὴ ἀναγραφή στὶς ταυτότητες τοῦ θρησκευματος δὲν παραβιάζει τὸ Σύνταγμα. Ἐδῶ τώρα τὸ ζήτημα ἐπικεντρώνεται στὸ ὕψος τῆς κρατικῆς ἐξουσίας. Στὴ μέθοδο, στὴν περιφρόνηση, ὅχι μόνον πρὸς τὴν Ἐκκλησία καὶ πρὸς τὴν Ἱεραρχία ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ λαὸ τοῦ Θεοῦ. Πρόκειται καὶ γὰρ τὴν περιφρόνηση πρὸς τὴν γνώμη πολλῶν πολιτῶν, πρὸς τὴν ζῶσα καὶ βιωμένη παράδοση τοῦ τόπου, δηλ. πρὸς τὴν ιδιουσυστασία του καὶ πρὸς τὴν ἐνεργὸ ἱστορικὴ του συνείδηση.

6. Ἐπικαλοῦνται καὶ τὴν Ε.Ε. γὰρ τὴν ἀποβολὴ τοῦ θρησκευματος ἀπὸ τὶς ταυτότητες. Τελοῦν σὲ πλάνη. Ποτὲ ἡ Ε.Ε. δὲν ἔδωσε ὁδηγία νὰ βγῇ τὸ θρήσκευμα. Μάλιστα τελευταῖα καὶ κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέρα τῆς Λαοσύναξῆς μας στὴ Θεσσαλονίκη μᾶς εἶπαν θριαμβευτικὰ ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς Ε.Ε. σὲ ἀπάντηση ἐρωτήματος ἑλληνα εὐρωβουλευτῆ ἀπεφάνθη ὅτι τὸ θρήσκευμα εἶναι εὐαίσθητο στοιχεῖο καὶ τὰ εὐαίσθητα στοιχεῖα δὲν ἀναγράφονται πουθενά. Ὅμως δὲν εἶπαν στὸ λαὸ ὅτι στὴ συνέχεια ἡ Ἐπιτροπὴ συμπλήρωσε ὅτι ἡ ἀπαγόρευση αὐτὴ ἀνατρέπεται ἀπὸ μία σειρά ἐξαιρέσεων, μία ἀπὸ τὶς ὁποῖες θὰ μπορούσε νὰ εἶναι ἡ συγκατάθεση τοῦ ἐνδιαφερομένου. Ἄρα ὅταν θέλει ὁ πολίτης νὰ γραφῇ τὸ θρήσκευμά του στὴν ταυτότητα κανένας δὲν μπορεῖ νὰ τοῦ τὸ ἀπαγορεύσει. Ἀλλὰ ἀκόμη δὲν μᾶς εἶπαν ὅτι τὸ Ε. Κοινοβούλιο στὶς 14.6.2000, δηλ. τὴν ἴδια ἡμέρα ἀπεφάνθη ὕστερα ἀπὸ αἴτηση τοῦ ἴδιου εὐρωβουλευτῆ ὅτι ἡ ἀναγραφή τοῦ θρησκευματος στὶς ταυτότητες ἀνήκει στὴν ἀποκλειστικὴ ἀρμοδιότητα τῶν ἐθνικῶν κυβερνήσεων ἡ δὲ τυχὸν ἀναγραφή του δὲν ἀποτελεῖ παραβίαση τοῦ δικαιώματος προστασίας τῶν προσωπικῶν δεδομένων. Τί ἔχουν τώρα νὰ ποῦν οἱ νομομαθεῖς τῆς Ἀρχῆς πού παρέσυραν τὴν κυβέρνη-

7. Μᾶς ἐρωτοῦν ἀκόμη γιατί ἐνῶ στὰ διαβατή-

ρια δὲν ὑπάρχει τὸ θρήσκευμα, δὲν ἀντιδράσατε, καὶ τώρα στὶς ταυτότητες ἀντιδράτε. Ἀπαντᾷμε. Στὰ διαβατήρια δὲν ὑπῆρχε ποτὲ τὸ θρήσκευμα. Καὶ δὲν ἔχουμε κανένα λόγο νὰ ζητᾷμε νὰ μπῇ. Τοσοῦτῳ μᾶλλον γιατί τὸ διαβατήριό εἶναι ἓνα ταξιδιωτικὸ ἔγγραφο πού μπορεῖ νὰ περιλαμβάνει ὅ,τι θέλει, ἐνῶ ἡ ταυτότητα εἶναι ἄλλο πράγμα. Εἶναι ἡ ἀπόδειξη τῆς προσωπικότητάς μας. Ὅμως στὶς ταυτότητές μας, ἀντίθετα, ὑπῆρχε τὸ θρήσκευμα καὶ τώρα μᾶς τὸ πετᾶνε ἔξω. Καὶ δὲν εἶναι ἀληθὲς ὅτι τὴν ἀναγραφή τοῦ θρησκευματος τὴν ἐπέβαλαν οἱ γερμανοὶ στὴν Κατοχή. Ὑπάρχουν ἀπὸ τὸ 1914 Ἑλληνικὲς ταυτότητες μὲ τὸ θρήσκευμα. Ἐπὶ 85 χρόνια τουλάχιστον ὑπάρχει τὸ θρήσκευμα καὶ τώρα τὸ βγάζουν ἔξω. Φυσικὰ προβληματιζόμαστε. Κάτι κρύβεται ἀπὸ πίσω. Τί; Ἄς μᾶς τὸ ποῦν οἱ ἴδιοι.

Ἡ Ἑλλάδα εἶναι μία χώρα δημοκρατικὴ καὶ μὲ μακρὰ ἐλληνορθόδοξη παράδοση. Ποτὲ στὴ χώρα μας δὲν εὐδοκίμησε ὁ ρατσισμός, ἡ μισαλλοδοξία, οἱ διακρίσεις σὲ βάρος τῶν ἀδυνάτων. Ἀναφέρονται διαρκῶς ὀρισμένοι σὲ διάφορα ζητήματα πού ἀφοροῦν τὴ θρησκευτικὴ ἐλευθερία τῶν ἑτεροδόξων καὶ τῶν ἀλλοθρήσκων. Ἐμεῖς τοὺς λέμε ὅτι στὴν Ἑλλάδα ἰσχύει ὅχι ἀπλῶς ἀνεξιθρησκεία, ἀλλὰ πλήρης θρησκευτικὴ ἐλευθερία τῆς ὁποίας ἀπολαμβάνουμε οἱ Ὀρθόδοξοι, οἱ ἑτεροδόξοι καὶ οἱ πιστοὶ ὅλων τῶν ἄλλων θρησκειῶν.

Βασικὸς ἰσχυρισμὸς τῶν ἐπικριτῶν μας εἶναι πὼς ὀφείλουμε οἱ πάντες ὑπακοὴ στοὺς νόμους τοῦ κράτους. Ὅντως ὀφείλουμε ὑπακοὴ ὅλοι. Καὶ ἐμεῖς εἴμεθα νομοταγῆς καὶ ἐκπληρώνουμε τὶς ὑποχρεώσεις μας πρὸς τὴν πολιτεία μὲ ἀφοσίωση καὶ αὐταπάρνηση. Αὐτὸ ὅμως δὲν σημαίνει ὅτι οἱ νόμοι εἶναι ἀμετάβλητοι ἢ ὅτι μποροῦν νὰ παρερμηνεύονται. Π' αὐτὸ ὅταν κάποτε ὑπῆρξεν ἀνάγκη, οἱ ἀρχαῖοι Σπαρτιάτες (μετὰ τὴ μάχη τῆς Μαντινείας, 362 π.Χ.) ἀπεφάσισαν νὰ ἀφήσουν τοὺς νόμους τους, πού προέβλεπαν σκληρὴ τιμωρία γὰρ τοὺς ἀνυπάκουους στρατιῶτες ἐν ὥρᾳ μάχης, σὲ ἀχρησία. «Ἐῷμεν τοὺς νόμους καθεύδειν», εἶπαν, ἀποβλέποντες στὸ γενικότερο συμφέρον.

Εἴμεθα ἀφιερωμένα πρόσωπα στὸ Θεὸ καὶ στὸ λαὸ Του. Ἐδώσαμε φρικτοὺς ὄρκους κατὰ τὴ στιγμή τῆς ἀφιερώσεώς μας καὶ ἀπαρνηθήκαμε καὶ

τὸν ἑαυτὸ μας ἀκόμα προκειμένου νὰ εἴμεθα στὴ διάθεση ὅλου τοῦ κόσμου ποὺ προσέρεχεται μὲ ἐμπιστοσύνη σὲ μᾶς. Ἀνάμεσά μας ὑπάρχουν ἄνδρες ποὺ θυσιάσθηκαν γιὰ τὴν πατρίδα, ποὺ ἐσφάγησαν καὶ προσέφεραν τὴ ζωὴ τους γιὰ τὴν ἐλευθερία. Τὰ στήθη τους τὰ κοσμοῦν ἀριστεία ἀνδρείας. Οἱ ἔγγαμοι παπᾶδες μας ἔχουν συγκροτημένες οἰκογένειες μὲ δυναμικὴ παρουσία στὴν κινωνία. Θὰ σᾶς φανῇ ὑπερβολικὸ, ὅμως εἶναι ἀλήθεια. Οἱ μισοὶ τουλάχιστον Ἕλληνες προέρχονται ἀπὸ ἱερατικὰ σπίτια. Τὸ μαρτυροῦν τὰ ἱερατικὰ καὶ ἐκκλησιαστικὰ τῶν ἐπώνυμα. Αὐτοὶ οἱ παπᾶδες μας πρόσφεραν καὶ προσφέρουν στὴν κοινωνία ἐπιστήμονες, πολιτικούς, ἀξιωματικούς, ἐπιχειρηματίες, ἐργαζόμενους, ποὺ δίδουν πάντα τὸ παρὸν στὰ ἐθνικὰ, ἐκκλησιαστικὰ καὶ κοινωνικὰ προσκλητήρια. Εἶναι ἀδικία νὰ συκοφαντεῖται ἀσύστολα ὁ ἐφημεριακὸς καὶ ὁ μοναστηριακὸς κλῆρος, οἱ Ἱεράρχες μας καὶ ὅλος ὁ κόσμος τῆς Ἐκκλησίας. Αὐτὸς ὁ κόσμος βρίσκεται σὲ συνεχή ἐπαφὴ μὲ τὸ λαὸ καὶ μὲ τὶς ἀρχὲς τοῦ Κράτους συνεισφέροντας στὸ κοινὸ καλὸ.

Ἀπὸ αὐτὴ τὴ συνάφεια προέρχεται καὶ ἡ ἀξίωση τῆς Ἐκκλησίας νὰ μὴ διασπασθῇ ἡ ἐνότητα καὶ συνεργασία της μὲ τὸ κράτος, τὴν κοινωνία καὶ τὸ ἔθνος μας, ποὺ δὲν εἶναι ἀποτέλεσμα ἐθνοφυλετικῶν ἰδεολογιῶν, οὔτε ὀλιγοπιστίας ἢ ἀνασφάλειας τῶν ποιμένων της, ἀλλὰ εἶναι φυσικὴ ἀπόρροια τῆς θεολογίας τῆς ἐνσαρκώσεως, ὅπως αὐτὴ ἐκφράσθηκε στὴ Δ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδο, δηλ. τῆς Ἑνώσεως τῶν δύο φύσεων στὸ Χριστὸ καὶ στηρίζεται ὅπως ἤδη εἶπαμε στὸ ἀρθρο 3 τοῦ Συντάγματος. Οἱ θιασῶτες τοῦ χωρισμοῦ ἐπισείουν τὸ φᾶσμα ὅτι τάχα ἡ Ἑλλάδα εἶναι ἡ μοναδικὴ χώρα τῆς Εὐρώπης ποὺ ἔχει κρατικὴ Ἐκκλησία. Καὶ πάλι δὲν λένε τὴν ἀλήθεια. Πρῶτα - πρῶτα στὴν Ἑλλάδα ἡ Ἐκκλησία δὲν εἶναι κρατικὴ. Εἶναι αὐτοδιοίκητος ἐντὸς τοῦ κράτους ὁργανισμός. Ὅμως στὴν Εὐρώπη ὑπάρχουν κρατικὲς Ἐκκλησίες στὰ ἐξῆς κράτη: Στὴν Μ. Βρετανία, στὴν Ἰσπανία, στὴν Δανία, στὴ Νορβηγία, στὴ Σουηδία, ἀκόμη καὶ στὴν Ἰταλία. Ὅλες αὐτὲς οἱ χώρες εἶναι θεοκρατικές; Στὴν Εὐρώπη κάθε χώρα ἀκολουθεῖ τὴ δικὴ της ἱστορικὴ διαδρομὴ καὶ ὡς πρὸς τὴ σχέση της μὲ τὴν Ἐκκλησία. Αὐτὸ μάλιστα διασφαλίζεται

ρητὰ ἀπὸ τὴ συνθήκη τοῦ Ἀμστερνταμ ποὺ κάποιοι ἐπικαλοῦνται χωρὶς νὰ τὴ γνωρίζουν. Ἐμεῖς ἐδῶ ζητᾶμε νὰ παραμείνει ὡς ἔχει τὸ σχῆμα συνεργασίας μας μὲ τὴν Πολιτεία. Καὶ ἡ Ε.Ε. θεωρεῖ ὅτι «μέσα στὰ πλαίσια ἐνὸς δημοκρατικοῦ συστήματος δὲν ὑφίσταται ἀσυμβατότης μεταξὺ Ἐκκλησίας καὶ Κράτους. Πέρα ἀπὸ κάποια τραγικὰ παραδείγματα, ἡ ἱστορία μᾶς ἔχει δεῖξει ὅτι ὁ ἀπόλυτος διαχωρισμὸς πνευματικῆς καὶ ἐγκόσμιας ἐξουσίας δὲν εἶναι ἐφικτὸς, ἀντιθέτως ἀποτελεῖ ἀπαραίτητη προϋπόθεση γιὰ τὴν ὑπαρξὴ ἐνὸς δημοκρατικοῦ πολιτεύματος (Βλ. Συμβούλιο τῆς Εὐρώπης, ἔκθεση 8270/27.11.98 σ. 9). Αὐτὴ τὴ συνεργασία τὴν ἐπιδιώκει ἡ Ἐκκλησία γιὰ τὸ καλὸ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ ἔθνους. Καὶ ἐδῶ στὴν Ἑλλάδα ἡ μεγάλη πλειονοψηφία τοῦ λαοῦ μας, ποὺ ἓνα μόνο μικρὸ κομμάτι του εἶναι σήμερὰ ἐδῶ, ἀποδέχεται αὐτὴ τὴ συζυγία καὶ γι' αὐτὸ ἡ Ἐκκλησία ποὺ ἐκφράζει τὸν πιστὸ λαὸ ζητεῖ μὲ ταπεινὴ καὶ ἀγάπη ἡ ἐνότητα αὐτὴ νὰ μὴ διασπασθῇ.

Ἡ Ἐκκλησία δὲν θέλει νὰ ἐπιβάλλει τίς ἀπόψεις της σὲ κανένα. Τὰ ἀρμόδια κρατικὰ ὅργανα ἀποφασίζουν. Ἀλλὰ σὲ μία δημοκρατικὴ πολιτεία ἀποφασίζουν ἀφοῦ ἀκούσουν τοὺς ἐνδιαφερομένους ἢ αὐτοὺς ποὺ θέλουν νὰ διατυπώσουν τὴ γνώμη τους. Μᾶς λένε ὅτι τὸ θέμα τῶν ταυτοτήτων δὲν ἀφορᾷ στὴν Ἐκκλησία. Ἄς τὸ δεχθοῦμε καὶ αὐτὸ ὑπάρχουν πολῖτες ποὺ θέλουν νὰ ποῦν τὴ γνώμη τους. Ποὺ δὲν καταλαβαίνουν ποιὸς καὶ πῶς ἀποφασίζει.

Ἐμεῖς ἐξακολουθοῦμε νὰ ζητᾶμε τὸν διάλογο μὲ τὴν κυβέρνηση. Καὶ ὁ κ. Πρωθυπουργὸς δὲν ἔπρεπε νὰ περιφρονήσῃ τὴν Ἐκκλησία καὶ νὰ ἀρνηθεῖ νὰ συναντηθῇ ὁ ἴδιος μαζί της, ὅταν βλέπει καθημερινὰ πλῆθος κοινωνικῶν ἢ ἄλλων φορέων, ὅπως ἔγινε καὶ τίς τελευταῖες ἡμέρες μὲ ἀφορμὴ τὴν ἔνταξη τῆς χώρας στὴν ΟΝΕ.

Ἄς στέρξει νὰ συζητήσῃ μαζί μας τὸ θέμα τῶν ταυτοτήτων. Αὐτὸ διαδηλώνει σήμερὰ ὁ πιστὸς λαὸς μας προβάλλοντας τὴ θιγόμενη πίστη του.

Πιστὲ καὶ εὐλογημένε λαὸ τοῦ Θεοῦ,

Ἐνα βαθὺ κοινωνικὸ ρήγμα ἀρχίζει νὰ δημιουργεῖται ἐξ αἰτίας ὅλων αὐτῶν ποὺ σᾶς ἀνέπτυξα καὶ τὸ ρήγμα αὐτὸ πρέπει ἐπειγόντως νὰ κλείσει. Οἱ καιροὶ εἶναι δύσκολοι καὶ ἡ ἐνότητα τοῦ λαοῦ

μας. Αυτό μᾶς διδάσκουν οἱ ἅγιοί μας καὶ οἱ ἥρω-
- τῆς ἀπελευθέρωσής μας. Ἡ Ἱεραρχία ἀπέδειξε
πρὸς τοὺς πλέον ὀλιγόπιστους ὅτι ποιμαίνει μὲ
ορικὴ εὐθύνη καὶ μὲ πνευματικὴ ἐνάργεια τὸ
τοῦ Θεοῦ. Θὰ συνεχίσει ἔτσι. Κληρὸς καὶ λαὸς
...ορεύονται τὴν ὁδὸ τῆς σωτηρίας. Ὅλοι μαζί
... παρακολουθοῦμε τὶς ἐξελίξεις κι ἐμεῖς ὡς Ἱε-
...νία θὰ σᾶς ἐνημερώνουμε τακτικά. Σᾶς καλῶ
... νὰ εἴμαστε μὲ πολλή προσευχὴ καὶ μὲ πε-
...σὴ ἀγάπη. «Στῶμεν καλῶς», ἀδελφοί. Ἡ Ἐκ-
...κλησία στὰ 2000 χρόνια τῆς ἱστορίας της ἔχει ἀντι-
μετωπίσει πολλές δοκιμασίες καὶ ἀπὸ ὅλες ἔχει βγῆ
νικητῆς.

Εὐχαριστῶ θερμὰ τοὺς Πατριάρχες καὶ Προ-
καθημένους τῶν ἁγίων ἀνὰ τὸν κόσμον Ὁρθοδό-
ξων Ἐκκλησιῶν, πού μᾶς ἐξέφρασαν γραπτῶς τὴν
συμπαράστασή τους στὸ δίκαιο ἀγώνα μας καὶ
προσεύχονται γιὰ τὴν ἐπιτυχία τῆς προσπάθειάς
μας. Εἶναι ἐδῶ μαζί μας ἐκπρόσωποι ἀπὸ τὰ Πα-
τριαρχεῖα Ἀλεξανδρείας, Ἱεροσολύμων, Σερβίας,
ἀπὸ τὴν Κρήτη. Ὅλοι ἐνωμένοι μαζί μας.

Εὐχαριστῶ τὸν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη
Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ κ. Δανιὴλ,
πού εἶχε τὴν εὐθύνη τῆς ὁργάνωσης αὐτῆς τῆς Λα-
οσύναξης καὶ τοὺς συνεργάτες του, κληρικούς καὶ
λαϊκούς, πού κουράσθηκαν γιὰ νὰ μᾶς ἐξασφαλί-
σουν αὐτὴ τὴν εἰρηνικὴ Σύναξη.

Εὐχαριστῶ τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολί-
τες τῆς Κεντρικῆς, Νότιας καὶ Νησιωτικῆς Ἑλλάδας
πού ἦλθαν ἐδῶ γιὰ νὰ μᾶς δείξουν τὴν ἀλληλεγγύη
τους στὴν ἀγωνία καὶ στὸν ἀγώνα μας, μαζί μὲ
ὅλους τοὺς συνεργάτες τους πού ἀνέλαβαν νὰ πα-
ρακινήσουν τὸν εὐσεβῆ λαὸ τῶν περιφερειῶν τους
νὰ ἔλθῃ καὶ νὰ συμμετάσχῃ στὴν ἐπιβλητικὴ αὐτὴ
Λαοσύναξη. Ἀπὸ τὴν Κέρκυρα μέχρι τὴ Χίο κι ἀπὸ
τὴ Θράκη μέχρι τὴ Κρήτη, ἀπὸ τὴ Ρόδο μέχρι τὸ
ὄρεινὸ Καρπενήσι, εἴμαστε ὅλοι ἐδῶ.

Εὐχαριστῶ τοὺς Ἀγιορεῖτες μοναχοὺς καὶ
ὅλους τοὺς μοναχοὺς καὶ μοναχὲς τῆς Ἐκκλησίας

μας γιὰ τὸ ἀγωνιστικὸ παρὸν πού ἔδωσαν στὴν ση-
μερινή μας Σύναξη.

Εὐχαριστῶ τοὺς ἱερεῖς μας, πού σὰν καλοὶ ποι-
μένες κατὰ τὸν λόγο τοῦ Κυρίου μας, βάδισαν
μπροστὰ καὶ ὁ λαὸς τοὺς ἀκολούθησε σ' αὐτὴ τὴ
στράτα.

Εὐχαριστῶ τοὺς καθηγητὲς τῆς Θεολογικῆς
μας Σχολῆς, τοὺς καθηγητὲς Πανεπιστημίων, τοὺς
συνεργάτες τῆς Ἐκκλησίας, τὶς ἱεραποστολικὲς
Ἀδελφότητες, τοὺς ἐπιστήμονες, τοὺς λογοτέχνες,
τοὺς καλλιτέχνες, τοὺς ἐργαζόμενους πού εἶναι
ἐδῶ μαζί μας.

Εὐχαριστῶ τοὺς πολιτικούς ἄνδρες πού μᾶς
συμπαρίστανται ἀπὸ ὅλους τοὺς χώρους, ιδιαίτε-
ρα ἐκείνους πού ὅλες αὐτὲς τὶς ἡμέρες μὲ τὶς συ-
χνὲς ἐμφανίσεις τους στὰ ραδιόφωνα καὶ τὶς τηλε-
οράσεις, κράτησαν στοὺς ὦμους των τὸ βάρος τῆς
ἀπόκρουσης τοῦ ψεύδους καὶ τῆς ἀπάτης, τῆς ἀδι-
κίας καὶ τῆς προκατάληψης.

Εὐχαριστῶ τοὺς νέους μας πού ἔδωσαν ἓνα ξε-
χωριστὸ τόνο στὴ συγκέντρωσή μας καὶ μᾶς στήρι-
ξαν στὸν ἀγώνα μας.

Εὐχαριστῶ τοὺς ἐντιμοὺς δημοσιογράφους
πού σὲ πείσμα τῆς κατευθυνόμενης παραπληρο-
φόρησης σεβάσθηκαν τὴν ἀλήθεια μὲ κόστος
ὕψηλὸ γι' αὐτοὺς καὶ γιὰ τὴ θέση τους.

Τέλος εὐχαριστῶ ἐσέ, λαέ τοῦ Θεοῦ, πού εἶσαι
τοῦ Θεοῦ ὁ δραγουμάνος, κατὰ τὸ ὠραῖο δημοτι-
κό μας τραγούδι. Πολὺς κόσμος σήμερα ταλαιπω-
ρήθηκε, περπάτησε χιλιόμετρα, δίψασε, ἴδρωσε,
στάθηκε κάτω ἀπὸ τὸν ἥλιο, ὑπέμεινε τὴν ὀρθο-
στασία, μὰ οὔτε γιὰ λίγο δὲν λιποψύχησε, οὔτε γιὰ
λίγο δὲν ἔχασε τὸν παλμὸ καὶ τὴν ζωντάνια του. Ἡ
φωνή σας εἶναι καὶ φωνὴ Θεοῦ. Ἐσὺ πιστὲ καὶ
εὐλογημένε λαέ σήμερα ἐδῶ εἶπες καὶ ἐλάλησες.
Τώρα τὸ λόγο τὸν ἔχει ὁ Θεός. Ἄς εἴσθε ὅλοι εὐλο-
γημένοι.

Ἄς ψάλλουμε τώρα ὅλοι μαζί τὸ «Εὐλογητὸς εἶ
Χριστὲ ὁ Θεός...», τὸ ἀπολυτίκιο τῆς Πεντηκοστῆς.

ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΕΩΣ ΠΡΟΚΑΘΗΜΕΝΩΝ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ κ.κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ

Αριθμ. Πρωτ. 539

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργῆ τῆς ἡμῶν Μετριοτήτος κύριε Χριστόδουλε, Πρόεδρε τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Κατόπιν τῶν ἐκτιθεμένων ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. Πρωτ. 2748 καὶ ἀπὸ τῆς ἡ τρέχοντος μηνὸς γράμματι τῆς Ὑμετέρας ἀγαπητῆς καὶ περισπουδάστου ἡμῖν Μακαριότητος καὶ τῶν διαβιβασθεισῶν ἡμῖν ἀποφάσεων τῆς κατ' Αὐτὴν Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀπεστείλαμεν εἰς τὸν Ἐξοχώτατον Πρωθυπουργὸν τῆς Ἑλλάδος κύριον Κωνσταντῖνον Σημίτην τὴν ἐν ἀντιγράφῳ ἐπισυνημμένην ἐπιστολήν, παρακαλοῦντες διὰ τὴν καταβολὴν προσπαθείας ἐκτονώσεως τῆς κρίσεως, ἣν, ὡς εἰκός, μετὰ συνοχῆς καρδίας παρακολουθοῦμεν καὶ ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Ἐπὶ δὲ τούτοις, δηλοῦντες ὅτι προσκαρτεροῦμεν ἐν τῇ Μητρὶ Ἐκκλησίᾳ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει ὑπὲρ τῆς Ὑμετέρας φίλης Μακαριότητος, τῆς κατ' Αὐτὴν Ἐκκλησίας καὶ τῆς ἐνότητος καὶ ὁμοψυχίας τοῦ εὐλογημένου Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, περιπτυσσόμεθα Ὑμᾶς ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ καὶ διατελοῦμεν μετὰ τῆς ἐν Αὐτῷ ἀγάπης καὶ φιλαδελφίας.

,β' Ἰουνίου ιε'

Τῆς Ὑμετέρας σεβασμίας Μακαριότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος.

Τῷ Ἐξοχωτάτῳ
κυρίῳ Κωνσταντίνῳ Σημίτῃ,
Πρωθυπουργῷ τῆς Ἑλλάδος
Εἰς Ἀθήνας

Παρακολουθοῦντες μετὰ συνοχῆς καρδίας τὴν αὐξανομένην ἔντασιν εἰς τὰς σχέσεις τῆς ὑπὸ τὴν

Ὑμετέραν λίαν ἡμῖν ἀγαπητὴν καὶ περισπούδαστον Ἐξοχότητα ἐντίμου Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως πρὸς τὴν ἀδελφὴν Αὐτοκέφαλον Ἀγιωτάτην Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ πρὸς τὴν μερίδα τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, ἡ ὁποία διαφωνεῖ πρὸς τὰς κυβερνητικὰς ἀποφάσεις ἐν σχέσει πρὸς τὰ ἀναγκασόμενα εἰς τὰς ὑπὸ ἔκδοσιν νέας ἀστυνομικὰς ταυτότητας τῶν Ἑλλήνων πολιτῶν στοιχεῖα, καὶ δὴ τοῦ θρησκευματος, καὶ γνωρίζοντες ἐκ τῆς ἱστορίας τὰς δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις τῶν ἐσωτερικῶν ἀντιθέσεων εἰς πᾶν ἔθνος καὶ ἰδίᾳ εἰς τὸ εὐεπίφορον εἰς ταύτας ἡμέτερον, προαγόμεθα ἵνα χωρὶς πρόθεσιν ἀναμίξεως εἰς τὰς ἐσωτερικὰς ὑποθέσεις τῆς ἐν Ἑλλάδι Πολιτείας καὶ Ἐκκλησίας παρακαλέσωμεν θερμῶς τὴν Ὑμετέραν φίλην Ἐξοχότητα ὅπως καταβάλῃ πᾶσαν προσπάθειαν πρὸς ἐκτόνωσιν τῆς κρίσεως καὶ ἀποκατάστασιν τῆς λαϊκῆς ὁμοψυχίας, ἐν τῇ πεπειθῇ ὅτι ἡ Ὑμετέρα εἰς τοῦτο συμβολὴ δύναται νὰ εἶναι καιρία, εἰς τρόπον ὥστε ἡ εἰρήνευσις νὰ καταγραφῇ εἰς τὴν ἱστορίαν ὡς καρπὸς τῆς Ὑμετέρας ἐγνωσμένης συνέσεως.

Ἐπὶ δὲ τούτοις, καταστέφοντες τὴν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα καὶ τὴν κατ' αὐτὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν διὰ τῶν εὐχῶν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ διὰ τῶν ἡμετέρων Πατριαρχικῶν εὐλογιῶν, εἰς ἐνίσχυσιν ἐν τῇ ἀσκήσει, ἐπιτυχῶς ὡς πάντοτε, τοῦ ὑψηλοῦ λειτουργήματος Ὑμῶν, διατελοῦμεν μετὰ τῆς ἐν Κυρίῳ ἀγάπης, τιμῆς ἐξαιρέτου καὶ ἐγκαρδίων εὐχῶν.

,β' Ἰουνίου ια'

Τῆς Ὑμετέρας ἐριτίμου Ἐξοχότητος
διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης
† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος.

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ κ.κ. ΠΕΤΡΟΥ Ζ'

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργγὲ τῆς ἡμῶν μετριότητος Κύριε Χριστόδουλε, τὴν ὑμετέραν Μακαριότητα ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Πληροφορηθέντες ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2748/8.6.2000 ὑμετέρου ἐγγράφου περὶ τοῦ ἀνακύψαντος θέματος τῆς μὴ ἀναγραφῆς τοῦ θρησκευματος εἰς τὰς νέας ταυτότητας καὶ τὴν δημιουργίαν κλίματος ἐντάσεως μεταξὺ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ἐκφράζομεν αἰσθήματα βαθυτάτης ἀνησυχίας καὶ πικρίας διὰ τὸ δημιουργηθὲν πρόβλημα.

Εἶναι γεγονὸς ὅτι τοῦτο προκάλεσε τὴν ἀντίδρασιν μεγάλης μερίδος τοῦ πιστοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ ὡς καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μὲ ἀποτέλεσμα νὰ συνέλθῃ ἐκτάκτως ἡ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας πρὸς ἐξέτασιν τοῦ δημιουργηθέντος προβλήματος.

Ἡμεῖς, ὡς Ἐκκλησία τῆς Μεγάλης Πόλεως Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης Ἀφρικῆς, ἀνησυχούμεν βαθύτατα διὰ τὴν τυχὸν ἐπερχομένην ρῆξιν Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας καὶ μάλιστα εἰς καιροὺς κατὰ τοὺς ὁποίους πρέπει ἅπαντες νὰ ἀσχοληθῶμεν μὲ κρίσιμα Ἐθνικὰ καὶ Κοινωνικά προβλήματα τὰ ὁποῖα καθημερινῶς ταλανίζουν τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ.

Πιστεύομεν, Μακαριώτατε, ὅτι ἡ Πολιτεία θὰ

ἀκούσῃ τὴν φωνὴν τοῦ λαοῦ τῆς Ἐκκλησίας καὶ θὰ θελήσῃ ὁ Ἀξιότιμος κ. Πρωθυπουργὸς τῆς χώρας νὰ ἔλθῃ εἰς διάλογον μετὰ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος πρὸς ἐπίλυσιν τῶν ἀνακυψάντων προβλημάτων, κρατοῦντες τοὺς διακριτοὺς ρόλους πολιτείας καὶ Ἐκκλησίας.

Μακαριώτατε,

Δεχθῆτε, παρακαλοῦμεν, τὴν ἀδελφικὴν μου ἀγάπην καὶ τὴν εὐχήν, ὅπως ἡ Ἀγιωτάτη Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία συνέλθουν εἰς διάλογον, ἐν ἀγάπῃ καὶ συνέσει, προκειμένου νὰ ἐξεύρουν τὴν χρυσὴν τομὴν, ὥστε νὰ διαφυλαχθῇ ἡ ἐνότητα Ἐκκλησίας καὶ κράτους καὶ διασωθοῦν οἱ ἀκατάλυτοι δεσμοὶ Ὁρθοδοξίας καὶ Ἑλληνισμοῦ, τοὺς ὁποίους ἐσμίλευσαν κοινοὶ ἀγῶνες καὶ κοινὴ πορεία Ἐκκλησίας καὶ Γένους.

Ἐκφράζοντες καὶ πάλιν τὴν πίστιν ἡμῶν, ὅτι συντόμως, τῇ Θεῇ βοηθείᾳ, θὰ ἐπέλθῃ ἡ εἰρήνη καὶ ἡ ἀγάπη εἰς τοὺς κόλπους Ἐκκλησίας καὶ Κράτους, εὐχόμεθα ὅπως Κύριος ὁ Θεός, ὁ δομῆτωρ τῆς Ἐκκλησίας, ὁμιλήσῃ εἰς τοὺς ταγούς τῆς Πολιτείας ἀγαθὰ ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας Του.

Ἀσπαζόμενοι τὴν ὑμετέραν Μακαριότητα ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ διατελοῦμεν,

Μετ' ἀγάπης ἀδελφικῆς

† Ὁ Ἀλεξανδρείας καὶ Πάσης Ἀφρικῆς ΠΕΤΡΟΣ

Ἐν τῇ Μεγάλῃ Πόλει τῆς Ἀλεξανδρείας,

τῇ 19ῃ Ἰουνίου 2000

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ κ.κ. ΔΙΟΔΩΡΟΥ Α'

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος καὶ Πρόεδρε τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ, λίαν ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργγὲ τῆς ἡμῶν μετριότητος Κύριε Χριστόδουλε. Τὴν ὑμετέραν περισπούδαστον Ἡμῖν Μακαριότητα ἐν ἀγίῳ φιλήματι περιπτυσσόμενοι, ἡδέως προσαγορεύομεν.

Μετὰ ζῶητος ἐνδιαφέροντος καὶ ἀγωνίας πολλῆς παρακολουθοῦμεν τὰ ἐσχάτως διαδραματιζόμενα εἰς τὴν φιλάτην ἡμῶν Πατρίδα, περὶ τὸ ἀνακύψαν σοβαρὸν θέμα, τῆς μὴ ἀναγραφῆς τοῦ

Θρησκευματος εἰς τὰ ἀπὸ τοῦδε καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἐκδιδόμενα δελτία ταυτοτήτων.

Ἐξανιστάμενοι ἐκ τῆς, ὡς μὴ ὥφειλε, αἰφνιδίας, μονομεροῦς καὶ ἀνεπικαίρου ἀποφάσεως ταύτης τῆς Πολιτείας καὶ εἰλικρινῶς θορυβηθέντες ἐκ τῆς προκληθείσης ἐκρύθμου καταστάσεως, ἔναγχος ἐκομισάμεθα τὰ ἀπὸ 8ης Ἰουνίου τρ. ἔ. ἀδελφικά Γράμματα τῆς ὑμετέρας περισπούδαστου Ἡμῖν Μακαριότητος, ὡς καὶ τὸ προφρόνως ἀποσταλὲν Ἀνακοινωθὲν τῆς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς ὁμαίμονος Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, διὰ

τῶν ὁποίων τοῦτο μὲν ἐκφράζεται ἡ φωνὴ τῆς Ἐκκλησίας ἐν ὁμοψυχίᾳ τοῦτο δὲ διατυπῶται ἐν Αὐτοῖς ἡ ἱερὰ ἀγανάκτησις καὶ ἡ διαμαρτυρία διὰ τὰς καινοφανεῖς ταύτας ἐνεργείας, προκληθείσας, ὡς ἐγνωστοποιήθη ἡμῖν, ἄνευ πειστικῆς αἰτιολογίας καὶ ἄνευ προηγουμένης συνεννοήσεως μετὰ τῆς Ἐκκλησίας, παρὰ τὰ περὶ τοῦ ἀντιθέτου ἐπὶ τούτου συμφωνηθέντα.

Ἐκφράζοντες ὁλόθυμον καὶ ἀμέριστον τὴν συμπαράστασιν ἡμῶν πρὸς τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα, τὴν Ἀγιωτάτην Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ τὸν φιλόχριστον Ἑλληνικὸν λαόν, δικαίως ἀγωνιζομένην καὶ ἐπιζητοῦσαν τὴν διὰ δημοκρατικῶν διαδικασιῶν συνεργασίαν μετὰ τῆς Πολιτείας, στηρίζομεν εἰλικρινῶς τὸ ἀναφαίρετον δικαίωμα ἑνὸς ἐκάστου τῶν Ἑλλήνων, ἵνα ἐλευθέρως διαδηλοῖ τὸ Θρήσκευμα αὐτοῦ καὶ ἀναγράφῃ τοῦτο προαιρετικῶς εἰς τὰ δελτία τῶν ταυτοτήτων.

Τοῦτο ἐπιμαρτυροῦντες προσέτι καὶ ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι εἰς τὰς χώρας εἰς τὰς ὁποίας ἐκτείνεται ἡ δικαιοδοσία τοῦ ἡμετέρου Πατριαρχείου τῶν Ἱεροσολύμων ἀναγράφεται τὸ Θρήσκευμα

ἑνὸς ἐκάστου τῶν πολιτῶν, θεωροῦμεν ἔτι περισσότερον ἐπιβεβλημένην τὴν ἀναγραφὴν τοῦ Θρησκεύματος εἰς τὰς ταυτότητας τοῦ βαθέος θρησκευομένου Ὁρθοδόξου Ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Διαπύρους, ὅθεν, ἀναπέμποντες ἐκ τοῦ Παναγίου Τάφου εὐχὰς καὶ δεήσεις, ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς φωτίσῃ τοὺς Ἀρχοντας τῆς φιλάτης ἡμῶν Πατρίδος, ἵνα ἐκμεταλλεῖσιν τὸν διάλογον καὶ χωροῦντες εἰς αὐτὸν ἐν εἰλικρινείᾳ, διδῶσι τὴν ἀρμόζουσαν λύσιν πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἐνισχύσῃ δὲ τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα καὶ τὴν περὶ Αὐτὴν σεπτὴν Ἱεραρχίαν καὶ τὸν φιλόθεον λαόν, πρὸς δικαίωσιν τῶν ἀναληφθεισῶν προσπαθειῶν.

Ἐφ' οἷς, φιλαδέλφως κατασπαζόμενοι τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα φιλήματι ἀγάπης ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ, διατελοῦμεν,

Ἐν τῇ Ἀγίᾳ Πόλει Ἱερουσαλήμ, β' Μαΐου λα'.

Τῆς Ὑμετέρας περισπουδάστου Μακαριότητος

Ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός

ΔΙΟΔΩΡΟΣ Α'

Πατριάρχης Ἱεροσολύμων

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΜΟΣΧΑΣ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΡΩΣΙΑΣ κ.κ. ΑΛΕΞΙΟΥ

Πρὸς
τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον
Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Χριστόδουλον

Ἐγκαρδίως χαιρετίζομεν τὴν λίαν ἡμῖν ἀγαπητὴν Μακαριότητα καὶ ἐν προσευχῇ εὐχόμεθα Ὑμῖν εἰρήνην, ὑγίαν καὶ πᾶσαν ἀπὸ Θεοῦ βοήθειαν εἰς τὴν ὑψηλὴν καὶ πολύμοχθον διακονίαν Ὑμῶν, ὡς Προκαθημένου!

Ἐν αἰσθήματι βαθυτάτης ἀνησυχίας καὶ εἰλικρινοῦς ἀδελφικῆς συμπαθείας ἐλάβομεν τὴν ἐκ μέρους τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος ἐνημέρωσιν, περὶ τῶν τελευταίων ἀνησυχητικῶν γεγονότων, τὰ ὁποῖα ἐτάραξαν τὴν εἰρηνικὴν ροὴν τῆς ζωῆς τοῦ ὀρθοδόξου λαοῦ τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ πνευματικοῦ αὐτοῦ ἐρείσματος τῆς Ἀγιωτάτης Ἑλλαδικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Πρὸς μεγάλην θλίψιν ἡμῶν, σήμερον ἡμεῖς

εἴμεθα μάρτυρες, ὅτι τὰ ἀχαλίνωτα στοιχεῖα τοῦ κόσμου τούτου, εἰς τὴν προσπάθειαν αὐτῶν νὰ ὑποτάξουν ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τῶν τὰς ψυχὰς καὶ τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων, ἀπειλοῦν νὰ καταστρέψουν τὰς ἐπὶ δεκαετίας δημιουργηθείσας καὶ συχνῶς δοκιμασθείσας ὑπὸ τοῦ χρόνου, ἀρμονικὰς σχέσεις μετὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ Κράτους εἰς τὴν Ἑλλάδα, αἱ ὁποῖαι ἐθεμελιώθησαν διὰ τοῦ ἀλληλοσεβασμοῦ καὶ τῆς ἀπὸ κοινοῦ καρποφόρου συνεργασίας.

Εἰς αὐτὴν τὴν δημιουργηθεῖσαν κατάστασιν ἡμεῖς ἐκφράζομεν τὴν θερμὴν ἡμῶν ἀλληλεγγύην πρὸς τὸν εὐλογημένον Ἑλληνικὸν λαόν, ὁ ὁποῖος μὴ ὑπολογίζοντας εἰς τίποτε, παραμένει πιστὸς εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Παράδοσιν καὶ πλήρης ἀποφασιστικότητος νὰ ὑπερασπίσῃ τὴν ἐθνικὴν καὶ πνευματικὴν του πρωτοτυπίαν.

Οἱ Ρῶσοι ὀρθόδοξοι θαυμάζουν τὴν σταθε-

ρότητά σας και δι' ἐγκαρδίων προσευχῶν πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ τῶν ὁμοδόξων ἀδελφῶν αὐτῶν, εἶναι καὶ πάντοτε θὰ εἶναι μαζί σας.

Μνημονεύοντες τοὺς λόγους τῆς Ἀγίας Γραφῆς, ὅτι «ὁ καρπὸς τῆς δικαιοσύνης ἐν εἰρήνῃ σπεύρεται τοῖς ποιοῦσιν εἰρήνην» (Ίακ. 3, 18), καλοῦμεν τοὺς ἐκπροσώπους τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας νὰ ὑπακούσουν εἰς τὴν φωνὴν τοῦ λαοῦ καὶ νὰ ἐπιδείξουν καλὴν θέλησιν πρὸς ἓνα ἐποικοδομητικὸν διάλογον μετὰ τῆς Ἐκκλησίας, ὥστε διὰ τῆς ἐπιτεύξεως συνετοῦ συμβιβασμοῦ νὰ σταματήσουν τὴν ἐπικίνδυνον ἀνάπτυξιν τῆς καταστάσε-

ως καὶ νὰ ἀποφευχθῇ ὁ καταστροφικὸς διχασμὸς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κοινωνίαν.

Εἰς αὐτὴν τὴν δύσκολον δι' Ὑμᾶς στιγμὴν, ἐξ ὀνόματος ὁλοκλήρου τοῦ πληρώματος τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας, εὐχόμεθα εἰς Ὑμᾶς καὶ πρὸς τὸ Θεόσωστον ποίμνιον Ὑμῶν, τὴν ἐξ ὕψους εὐλογημένην ἐνίσχυσιν καὶ παρακαλοῦμεν νὰ δεχθῆτε τὰς εἰλικρινεῖς δηλώσεις ἡμῶν περὶ τῆς ἀπολύτου ὑποστηρίξεως τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος.

Μετὰ τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἀδελφικῆς ἀγάπης

† ΑΛΕΞΙΟΣ

Πατριάρχης Μόσχας καὶ πάσης Ρωσσίας

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΣΕΡΒΙΑΣ κ.κ. ΠΑΥΛΟΥ

Τῇ Αὐτοῦ Μακαριότητι

τῷ Ἀρχιεπισκόπῳ Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος
κυρίῳ κυρίῳ Χριστοδούλῳ
Ἀθήναζε

Θέμα: κρίσις λόγῳ ταύτοτήτων – ἡ ὄντοτης ὡς ταυτότητος τοῦ εἶναι.

Μακαριώτατε Ἅγιε Ἀδελφέ,

Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος
κύριε Χριστόδουλε,

Τὴν Ὑμετέραν πεπνυμένην καὶ φιλότιμην ἡμῖν Μακαριότητα ἀδελφικῶς περιπτυσσόμενοι ὡς ἥδιστα προσαγορεύομεν.

Γινῶντες ἐκ τῶν προσφάτων γραμμάτων τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος τὰ περὶ τῶν ἀδοκίμων δοκιμασιῶν καὶ ἀληθδόνων τῆς Ἀγιωτάτης ἀδελφῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ Ὑμῶν προσωπικῶς, ἀνακυψασὼν ἐκ τῆς τοποθετήσεως τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας ἐν τῷ θέματι τῆς ἀναγραφῆς τοῦ θρησκευματος ἢ τοῦ δόγματος ἐπὶ τῶν ταυτοτήτων τῶν Ἑλλήνων πολιτῶν, χριστιανῶν ὀρθοδόξων κατὰ συντριπτικὴν πλειοψηφίαν, παρὰ τὴν ἐναλλακτικὴν συμβιβαστικὴν πρότασιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, προαγόμεθα φιλαδέλφως, –οὐ μόνον ἀξιοχρέως, ἀλλὰ πρὸ πάντων ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ καὶ ποιμαντικοῦ ἡμῶν συνειδότος– ὅπως διαβεβαιώσωμεν τὴν Ὑμετέραν ἀγάπην περὶ τῆς ἀμερίστου ἀλληλεγγύης καὶ ὁλοψύχου συμπαράστασεως τόσον τοῦ πληρώματος τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίας, ὅσον καὶ τῆς ἡμῶν μετριότητος προ-

σωπικῶς, πρὸς τε τὴν δοκιμαζομένην Ἀγιωτάτην Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ πρὸς τὸ σεπτὸν πρόσωπον Ὑμῶν, καὶ ὅπως ἐν ταύτῳ γνωρίσωμεν Ὑμῖν, ὅτι οἱ εἰλικρινεῖς εὐχαὶ καὶ αἱ ἐκτενεῖς πρὸς Κύριον δεήσεις τῶν ἡμετέρων ἀρχιερέων, κληρικῶν, μοναχῶν, μοναζουσῶν καὶ πιστῶν λαϊκῶν χριστιανῶν, ὡς καὶ αἱ εὐχαὶ καὶ αἱ ἱκετηρίαι τῆς ἡμῶν μετριότητος, συνοδεύουσι τὰς Ὑμετέρας τοιαύτας, οὐ μὴν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ποιμαντικούς Ὑμῶν ἀγῶνας πρὸς καθησυχασμὸν συνειδήσεων, ἐξεύρεσιν εἰρηνικῆς καὶ δικαίας λύσεως καὶ ἀποφυγῆς ἐπαράτου ἐθνικοῦ καὶ κοινωνικοῦ διχασμοῦ.

Ἡ τοιαύτη λύσις, ἥς ἤδη ἀποφασιστικῶς καὶ γενναιοψύχως ὑπερμαχεῖτε, ὑπονοεῖ καὶ καθ' ἡμᾶς ἐξ ἑνὸς μὲν τὸν συνεπῆ σεβασμὸν τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀξιοπρεπείας παντὸς πολίτου τῆς φίλης ἡμῖν χώρας Ὑμῶν, εἴτε εἶναι οὗτος χριστιανὸς ὀρθόδοξος εἴτε τυγχάνει χριστιανὸς ἐτερόδοξος εἴτε ὑπάρχει ἀλλόθρησκος εἴτε, πάλιν, θεωρεῖ ἑαυτὸν ἄθρησκον, ἢ ἀδιάφορον, ἢ ἀγνωστικιστὴν, ἐξ ἑτέρου δὲ ἀνάλογον ἀπόλυτον σεβασμὸν τῆς ὀρθοδόξου ψυχῆς τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους ὡς συνόλου (καθ' ὅτι ὀρθοδόξως φρονοῦσιν ἐν πολλοῖς καὶ ἐνεργοῦσι, κατὰ κανόνα σχεδόν, καὶ οἱ ὡς ἄθρησκοι φερόμενοι ἢ ὡς ἀδιάφοροι φαινόμενοι Ἕλληνες), τῆς ἱστορικῆς ὑποστάσεως καὶ τῆς δεδομένης πολιτιστικῆς ταυτότητος αὐτοῦ. Ἡ ἄμεσος γνωριμία καὶ κοινωνία μετὰ τῆς Ὑμετέρας φίλης Μακαριότητος καὶ μετὰ πλειάδος τῶν ἐν Ἑλλάδι Πανιερωτάτων ἀδελφῶν ἀρχιερέων, ὡς καὶ

τὰ διεξοδικῶς ἐκτεθέντα καὶ ἀναλυτικῶς διατρανωθέντα ἡμῖν ὑφ' Ὑμῶν, πείθουσιν ἡμᾶς, ὅτι ἡ μετριοπαθής, κενωτική, φιλελευθέρα καὶ ταῦτοχρόνως δημοκρατικὴ πρότασις Ὑμῶν τε καὶ τῆς συλλήβδην σεπτῆς ἑλλαδικῆς Ἱεραρχίας περὶ τῆς προαιρετικῆς ἀναγραφῆς τοῦ θρησκευόμενου ἐν τοῖς δελτίοις ταυτότητος δύναται νὰ ἀποτελέσῃ βάσιν ἐποικοδομητικῶν συνομιλιῶν, διέξοδον καὶ ὑπέρβασιν τῆς περιττῆς ταύτης κρίσεως, τοσούτῳ δὲ μᾶλλον, καθ' ὅσον ἐδηλώσατε ὑπευθύνως πρὸς πᾶσαν κατεύθυνσιν, ὅτι κινεῖσθε ἐξ ἐλατηρίων πνευματικῶν καὶ ποιμαντικῶν καὶ οὐδόλως ἐκ κινήτρων πολιτικῶν καὶ κοσμικῶν.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, πρὸς δέ γε τούτοις καὶ πείρα τραγικῆ εἰδότην ἡμῶν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηρόταται εἰσι καὶ πλείστοι «ἄσκοι Αἰόλου» ἤδη χαίνουσιν ἀνεωγμένοι ἀντικρυ πάντων ἡμῶν ἐν τῇ χερσονήσῳ τοῦ Αἴμου καὶ ἐν Εὐρώπῃ, ποιούμεθα συνημμένως καὶ θερμὴν ἔκκλησιν πρὸς τὴν ἐντιμοτάτην ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν, ὅπως ἀναλάβῃ διάλογον μετὰ τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τόσον εὐαίσθητου θέματος. Ὡς Προκαθήμενος Ἐκκλησίας αἰρούσης ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν τὸν σταυρὸν αὐτῆς

καὶ μάρτυς τῆς θλίψεως τῆς μεγάλης τοῦ σερβικοῦ λαοῦ δικαιούμεθα, μᾶλλον δὲ ὑποχρεούμεθα, ὅπως ὑπομνήσωμεν εἰς τοὺς ὑπευθύνους τῆς ἑλληνικῆς Πολιτείας, ὅτι ἡ ἐνότης καὶ ἡ συνοχὴ τοῦ λαοῦ –πάντοτε, ἰδίᾳ ὅμως κατὰ τὴν τεταραγμένην ἐποχὴν ἡμῶν– ὑπέρκειται πάσης ἐφημέρου διοικητικῆς ρυθμίσεως. Πράττομεν δὲ τοῦτο μετὰ πάσης τιμῆς καὶ ἀγάπης, δεδομένου μάλιστα, ὅτι ἐν τῇ συνειδήσει ἡμῶν ἡ ἀφοσίωσις καὶ ἡ εὐγνωμοσύνη ἡμῶν διὰ τὴν ἐπιδειχθεῖσαν πρὸς τὸν λαὸν ἡμῶν ἀγάπην καὶ διὰ τὰς προσγενομένας αὐτῷ εὐεργεσίας κατὰ τὰ ἔτη τῆς δοκιμασίας αὐτοῦ ἀναφέρονται ἐν ταύτῳ καὶ ἀδιακρίτως εἰς τὴν Ἀγιωτάτην Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Πολιτείαν καὶ εἰς τὸν ἐκασταχοῦ ὁμόδοξον καὶ ἀδελφὸν ἑλληνικὸν λαόν.

Ἐφ' οἷς καὶ διατελοῦμεν, μετ' ἀγάπης βαθείας καὶ ἀναφαιρέτου,

τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος κοινωνὸς ἐν πίστει καὶ ἐλπίδι, ἀδελφὸς καὶ συλλειτουργὸς Ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ,

† Ὁ Πεκίου καὶ Καρλοβικίου ΠΑΥΛΟΣ

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ κ.κ. ΘΕΟΚΤΙΣΤΟΥ

Μακαριώτατον

Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος.

Μακαριώτατε,

Ἀγαπητοὶ ἱεράρχαι, κληρε καὶ λαὸ τῆς ἀγιοτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος,

Διὰ τῆς αὐτῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης, ἣν αἱ τρέφομεν πρὸς τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα, γράφομεν, ἵνα γνωρίσωμεν Ὑμῖν τὴν λήψιν τοῦ Ὑμετέρου Γράμματος, δι' οὗ πληροφορεῖται ἡμᾶς περὶ τῶν προβλημάτων, ἅτινα ἀντιμετωπίζουν οἱ πιστοὶ τῆς Ὑμετέρας Ἐκκλησίας.

Συμμετέχοντες εἰς τὴν λύπην Ὑμῶν ἐκφράζομεν τὴν συμπάθειαν ἡμῶν ἐξ αἰτίας τοῦ γεγονότος τούτου, τασσόμενοι ἀλληλέγγυοι πρὸς τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα καὶ τὴν Ἐκκλησίαν Ὑμῶν εἰς τὴν ὑπεράσπισιν τῶν ἱερῶν καὶ δικαίων τοῦ Ἑλλη-

νικοῦ Λαοῦ, ὅστις ἐδέχθη τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ ἐκ τῶν Ἀγίων Αὐτοῦ Ἀποστόλων. Ἡ Χριστιανικὴ ιδιότης ἀποτελεῖ μέρος τῆς ταυτότητος τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ καὶ οὐδεὶς νόμος ὑπάρχει, ὅστις δύναται, ἵνα ἀφαιρέσῃ ἀπ' αὐτοῦ τὸ δικαίωμα τοῦτο.

Ἐν τῷ πνεύματι τούτῳ στηρίζομεν τὰς ἐνεργείας Ὑμῶν, ἐλπίζοντες ὅτι αἱ διὰ τῆς σοφίας χαρκτηριζόμεναι προσπάθειαι τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος θέλουσι καρποφορήσῃ ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ὁρθοδοξίας, τῆς ἀδελφῆς ἡμῶν Ὁρθοδόξου ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας, τῶν πνευματικῶν τέκνων τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος καὶ συμπάσης τῆς Εὐρώπης. Ἐλπίζομεν, ὅπως διὰ τοῦ διαλόγου εὗρεθῇ λύσις εἰς τὰ ἀναφυέντα προβλήματα· μόνον οὕτω θέλει ἐπικρατήσῃ εἰρήνη εἰς τὴν ζωὴν τῶν πιστῶν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλ-

Θὰ πράξωμεν ὅ,τι δυνάμεθα ἵνα στηρίξωμεν τὰς ἐνεργείας Ὑμῶν καὶ ἐν ταυτῷ ὑπερασπισθῶμεν τὴν Ἀποστολικὴν κληρονομίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ. Θέλομεν ἀναπέμψαι τὰς θερμὰς ἡμῶν ἰκεσίας εἰς τὸν Παντοδύναμον Θεὸν παρακαλοῦντες δι' εἰρηνικὴν καὶ ταχεῖαν λύσιν τοῦ ζητήματος, καὶ ὅπως φωτίσῃ πάντας τοὺς ἡγέτας τῶν ἐθνῶν, ἵνα πράττωσι πᾶν ὅ,τι ἐστὶν ἀγαθὸν διὰ

τοὺς λαοὺς αὐτῶν.

Περιπτυσσόμεθα ἀδελφικῶς τὴν Ὑμετέραν ἀγαπητὴν Μακαριότητα, τοὺς Ἱεράρχας, τὸν Ἱερὸν Κλῆρον καὶ τοὺς πιστοὺς τῆς ἀδελφῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐν τῇ ἀγάπῃ τοῦ Χριστοῦ.

† ΘΕΟΚΤΙΣΤΟΣ, Πατριάρχης
τῆς Ρουμανικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ κ.κ. ΜΑΞΙΜΟΥ

Πρὸς
τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν
καὶ Πάσης Ἑλλάδος
κ.κ. Χριστόδουλον
Εἰς Ἀθήνας

Μακαριώτατε,

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Βουλγαρίας ἐν πλήρει συνθέσει κατὰ τὴν Συνεδρίαν Αὐτῆς τῆς 21.6.2000 Ἀριθ. Πρωτ. 26, μετὰ μεγάλης προσοχῆς συνεζήτησε τὸ γράμμα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος σέ σχέση μέ τὸ πρόβλημα μεταξύ Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας στήν Ἑλλάδα διὰ τὴν ἀπάλειψιν τοῦ θρησκευματος τοῦ πολίτου ἀπὸ τίς νέες ταυτότητες.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Βουλγαρίας ἀπεφάσισε τὸ ἑξῆς:

Ὑποστηρίζει τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα, τὴν Ἱερὰ Σύνοδο τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τὸν λαὸ Σας στήν ἐπιμονή σας στίς νέες ταυτότητες τῶν πολιτῶν νὰ ἀναγράφεται καὶ τὸ θρήσκευμά τους.

Ἰκετεύουμε τὸν Θεὸ νὰ Σᾶς ὑποστηρίξει στίς ἐπιθυμίες Σας.

Συνιστῶμενοι ἑαυτοὺς εἰς τὰς ἀγίας προσευχὰς Σας διατελοῦμεν τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς καὶ συλλειτουργός.

Πρόεδρος τῆς Ι.Σ.

μαζί σας

† Πατριάρχης Βουλγαρίας Μάξιμος

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΠΡΟΥ κ.κ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

Μακαριώτατον
Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος
κ.κ. Χριστόδουλον
Ἀγίας Φιλοθέης 21

Μακαριώτατε καὶ ἀγαπητὲ ἐν Χριστῷ ἀδελφέ,

Μᾶς ἀνησυχεῖ ὁ δημιουργηθεὶς σάλος λόγῳ τῆς ὁρθῆς, κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν, ἀπαιτήσεως τῆς ὑμετέρας Μακαριότητος, ὅπως εἰς τὰς νέας ταυτότητας ἀναγράφεται ἐπακριβῶς τὸ θρήσκευμα τοῦ κατόχου. Ἀπεστείλαμεν σχετικῶς πρὸς τὸν ἐξοχώτατον πρωθυπουργὸν τὸ ἀκόλουθον τηλεγράφημα:

Ἐξοχώτατον
Πρωθυπουργὸν Ἑλλάδος
κ. Κώσταν Σημίτην

Ἐξοχώτατε κύριε πρωθυπουργέ, εἰλικρινῶς δὲν δυνάμεθα νὰ ἀντιληφθῶμεν τὸν λόγον διὰ τὸν ὁποῖον δὲν πρέπει νὰ ἀναγράφεται εἰς τὴν ταυτότητα τὸ θρήσκευμα τοῦ κατόχου αὐτῆς. Ἡμεῖς τοῦλάχιστον θεωροῦμεν τὴν ἀναγραφὴν τοῦ θρησκευματος ἀπαραίτητον πρὸς βαθύτεραν γνώσιν τοῦ εἰς τὴν ταυτότητα ἀναφερομένου.

Μετ' ἐκτιμήσεως καὶ εὐχῶν
† Ὁ Κύπρον ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ.

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΤΙΡΑΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ κ.κ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφε καὶ συλλειτουργγὲ τῆς ἡμῶν Ταπεινότητος, κύριε Χριστόδουλε, τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Μακαριότητα ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Μετὰ θαθείας θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας ἀνέγνωμεν τὴν, διὰ τηλεφωτοαντιγράφου ληφθεῖσαν, ἀπὸ 8ης Ἰουνίου 2000, ἀρ. πρωτ. 2748, ἐπιστολὴν τῆς Ὑμετέρας πεφλημένης Μακαριότητος, εἰς ἣν ἐξιστορεῖται ἡ ἀπροσδόκητος δοκιμασία εἰς τὰς σχέσεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μετὰ τῆς Πολιτείας.

Ἀσφαλῶς, αἱ ταπειναὶ προσευχαὶ ἡμῶν συνοδεύουν τὰς προσπάθειάς τῆς Ὑμετέρας περισπουδάστου Μακαριότητος καὶ τῆς περὶ Αὐτὴν Ἱεραρχίας πρὸς συνέχισιν τοῦ ἐνδεδειγμένου διαλόγου πρὸς ἐξεύρεσιν διεξόδου εἰς τὰ ἀναφυέντα προβλήματα, πρὸς διασφάλισιν τῆς ἀπροσκόπτου ἀναπτύξεως καὶ καρποφορίας τῆς ζωῆς τῆς

Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ κατ' Ἀλβανίαν Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ἔχουσα βιώσει τραγικὰς δοκιμασίας, πιεζομένη δὲ καὶ σήμερον ἀπὸ τὴν μὴ ἀπόδοσιν στοιχειῶδους δικαιοσύνης πρὸς αὐτὴν ὑπὸ τῶν κρατούντων, εἶναι φυσικὸν νὰ παρακολουθῇ μετ' ἰδιαιτέρου ἐνδιαφέροντος τὰς δυσκολίας τῶν ἀδελφῶν Ὁρθόδοξων αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, προφανῶς ἄνευ οὐσιαστικῶν δυνατοτήτων, ἀλλὰ μετὰ τῆς βεβαιότητος ὅτι «οἶδε Κύριος εὐσεβεῖς ἐκ πειρασμοῦ ῥύεσθαι».

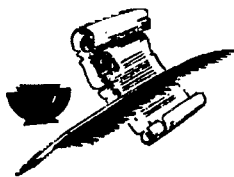
Ἐπὶ τούτοις, κατασπαζόμενοι Ὑμᾶς ἐκ καρδίας, διατελοῦμεν μετ' ἐξαιρέτου τιμῆς καὶ θαθείας ἀγάπης,

Τῆς Ὑμετέρας θεοτιμῆτου Μακαριότητος

Ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς

† Ὁ Τιράνων ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ, Πρόεδρος

Ἐν Τιράναις τῇ 12ῃ Ἰουνίου 2000

ΣΥΝΟΔΙΚΑ ΑΝΑΛΕΚΤΑ

Η ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ κ.κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ (20 - 25.5.2000)

Άπό τής 20ής - 25ης Μαΐου 2000 ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Χριστόδουλος, κατόπιν προσκλήσεως τοῦ Μακαριώτατου Πατριάρχου Ρουμανίας κ.κ. Θεοκτίστου καί τής ἀποφάσεως τής Θεολογικῆς Σχολῆς Ἰασίου νά ἀπονείμῃ εἰς Αὐτόν τόν τίτλο τοῦ Ἐπιτίμου Διδάκτορος, ἐπεσκέφθῃ τὸ Βουκου-

Τοῦ Πανοσ. Ἀρχιμανδρίτου
κ. **ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΥ ΧΑΡΑΜΑΝΤΙΔΗ**
Δ/ντοῦ τοῦ Κλάδου Ἐκδόσεων τῆς Ε.Μ.Υ.Ε.Ε.

ρέσῃ καί τὸ Ἰάσιο. Ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Μακαριώτατου στὴν Ἐκκλησίᾳ τῆς Ρουμανίας δὲν εἶχε τὸν χαρακτηριστὴρα τῆς ἐπισήμου ἐπισκέψεως. Ὅμως ἦτο ἐπίσκεψις εἰρήνης, ἀγάπης καί ἐλπίδος, μὰ προσκυνηματικὴ προσέγγισις στὴν εὐσέβεια καί στὴν παράδοση τοῦ Ὁρθοδόξου Ρουμανικοῦ Λαοῦ.

Σάββατο 20 Μαΐου

Ὁ Μακαριώτατος ἀνεχώρησε γιὰ τὸ Βουκουρέστι τὸ Σάββατο 20 Μαΐου 2000, ὥρα 5.30 μ.μ., συνοδευόμενος ἀπὸ τὸν Σεβ. Μητροπολίτη Ἀττικῆς κ. Παντελεήμονα, τοὺς Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Θεολόγο Ἀποστολίδη, Ἀρχιεραμματαῖα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, κ. Παῦλο Τσαούσογλου, Ἡγούμενο τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Πετράκη, κ. Ἀγαθάγγελο Χαραμαντίδη, Διευθυντὴ τοῦ Κλάδου Ἐκδόσεων τῆς Ἐπικοινωνιακῆς καί Μορφωτικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, κ. Κύριλλο Μισιακούλη, Γραμματέα τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Δογματικῶν καί Νομοκανονικῶν Ζητημάτων, τοὺς Αἰδεσμιολ. Πρωτ. κ. Στέφανο Ἀβραμίδη, Γραμματέα τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Διορθοδόξων καί Διαχριστιανικῶν Σχέσεων, κ. Κωνσταντῖνο Καραϊσαρίδη, Ἐφημέριο τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, τὸν Ἱερολ. Ἀρχιδιάκονο κ. Διονύσιο Κατερίνα, τὸν Ἑλλογιώτατο κ. Μιχαὴλ Τρίτο, Καθηγητὴ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. Στὸν Ἀνατολικὸ

Ἀερολιμένα τὸν Μακαριώτατο κατευόδωσαν ὁ Ἐξοχώτατος Πρόεδρος τῆς Ρουμανίας στὴν Ἀθήνα, κληρικοὶ καί λαϊκοὶ συνεργάτες.

Στὸν Ἀερολιμένα Baneasa τοῦ Βουκουρεστίου τὸν Μακαριώτατο ὑπεδέχθησαν ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Ρουμανίας κ.κ. Θεόκτιστος, μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καί τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρουμανίας, ὁ Ἐξοχώτατος Πρόεδρος τῆς Ἑλλάδος κ. Στυλιανὸς Μαλλικούρτης, ἡ Γενικὴ Πρόξενος κ. Ναυσικὰ Βραῖλα, ἐκπρόσωποι τῶν Πολιτικῶν, Στρατιωτικῶν καί ἄλλων Ἀρχῶν, πολλοὶ κληρικοὶ καί λαϊκοί.

Καλωσορίζοντας ὁ Πατριάρχης κ.κ. Θεόκτιστος τὸν Μακαριώτατο εἶπε:

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Χριστόδουλε,

Ἐξ ὀνόματος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τοῦ Κλήρου καί τῆς Ἐκκλησίας μας, Σᾶς ἐναγκαλίζομαι γιὰ αὐτὴν τὴν ἐπίσκεψις ἣ ὁποία δὲν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ μὴν ἔχει χαρακτηριστὴρα ἐπίσημο, καθ' ὅσον ἡ δίψα νὰ Σᾶς δοῦμε στὴν Ρουμανία καί στὴν Ἐκκλησίᾳ μας ἦταν καί εἶναι πολὺ μεγάλη, καί μεῖς οἱ Ρουμάνοι εἴμεθα πολὺ διψασμένοι.

Εἴμεθα διψασμένοι ἀπὸ ἀγάπης, εἴμεθα διψασμένοι ἀπὸ φιλίας, εἴμεθα διψασμένοι γιὰ κοινὴ προσευχή, καί εἴμεθα ἰδιαίτερα πεινασμένοι γιὰ τὴν ἀθάνατη τροφή. Ἡ Θεία Εὐχαριστία τὴν ὁποία θὰ τελέσουμε αὔριο μαζὶ ἐνώπιον χιλιάδων λαοῦ, κληρικῶν, μοναχῶν καί λαϊκῶν τῆς Ἐκκλησίας μας εἶναι ἡ μεγάλη πνευματικὴ εὐφροσύνη καί ἀγαλλίαση. Καὶ δὲν ὑπάρχει ἄλλη ζωοποιὸς τροφή ἀπὸ αὐτῆς τῆς Θείας Εὐχαριστίας, ἣ ὁποία μᾶς προσφέρεται ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Κύριο ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστό.

Ἐδῶ, στὴ Ρουμανία, Μακαριώτατε, εἶστε ἀναμενόμενος. Μεταξὺ δὲ τῶν Ἐκκλησιῶν μας, δὲν ὑπῆρξε οὔτε θὰ ὑπάρξει ἡ διάσταση τῆς ἐπισημότητος ὅπως συμβαίνει κατὰ κόσμον. Ἐμεῖς εἴμαστε ἀδελφοί, διακονοῦμε τὸν Λαὸ καί τὴν Ἐκκλησίᾳ καί τρεφόμεθα ἀπὸ τὴν ὑπαρξή της. Γι' αὐτὸ ἀπὸ

τῇ στιγμήν ποὺ συμμετείχα στὴν ἐνθρόνιση τῆς Μακαριότητός Σας ὅπως καὶ οἱ ἐκπρόσωποι τῶν ἄλλων ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, Σᾶς ἐξέφρασα τὴν ἐπιθυμία νὰ ἐπισκεφθῇτε τὴν Ἐκκλησία μας, νὰ μᾶς εὐλογήσετε καὶ νὰ μᾶς ἀγιάσετε. Διότι ἡ κοινωνία μας ἀκτονοβολεῖ τὴν εἰρήνην τοῦ Θεοῦ, ἐκφράζει τὴν ἀμοιβαία ἀγάπη καὶ τὴν ἐμπιστοσύνη τοῦ Κλήρου καὶ τοῦ Λαοῦ τῶν Ἐκκλησιῶν μας καὶ εἶναι μιὰ εὐκαιρία τῆς μαρτυρίας τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τὴν ὁποία δίδουμε μαζὶ στὴν Βαλκανικὴ Χερσόνησο. Σᾶς χρειαζόμεθα καὶ Σᾶς εὐχαριστοῦμε γιὰ τὴν παρουσία Σας.

Μὲ αὐτὲς τὶς σκέψεις καὶ αὐτὰ τὰ συναισθήματα Σᾶς ὑποδεχόμεθα σήμερα, Μακαριώτατε, στὴν Ρουμανία καὶ Σᾶς εὐχόμεθα καλῶς ὀρίσατε. Ὁ Θεὸς νὰ εὐλογῇ τὴν συνάντησή μας.

Ἀμέσως μετὰ τὸν λόγο ἔλαβε ὁ Μακαριώτατος, ὁ ὁποῖος ὠμίλησε γιὰ τὴν σημασία τῆς ἐπισκέψεώς του καὶ τὶς σχέσεις τῶν δύο Ἐκκλησιῶν.

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Βουκουρεστίου, Μητροπολίτα Οὐγγροβλαχίας καὶ Πατριάρχα Ρουμανίας, ἀγαπητὲ ἐν Χριστῷ ἀδελφέ, κύριε Θεόκτιστε,

Χριστὸς Ἀνέστη!

«Χαίρω καὶ συγχαίρω πᾶσιν ὑμῖν, τὸ δ' αὐτὸ καὶ ὑμεῖς χαίρετε καὶ συγχαίρετέ μοι»¹.

Ἀσπασμὸν ἀγάπης καὶ πατρικὴν εὐλογίαν ἀπευθύνοντες λέγομεν: «Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ»², παρὰ μνηθία δὲ ἀπὸ Πνεύματος Ἁγίου, τοῦ Παρακλήτου τῆς ζωῆς ἡμῶν καὶ τοῦ κόσμου ὅλου.

Δοξάζομεν τὸ Πανάγιον Ὄνομα τοῦ Ἁγίου Τριαδικοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος μᾶς ἠξίωσε, τὸ πρῶτον, ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς καὶ ἀναρρήσεως ἡμῶν εἰς τὸν πάνσεπτον ἀποστολικὸν θρόνον τῆς μεγαλωνύμου πόλεως τῶν Ἀθηνῶν, ἵνα ἐπισκεφθῶμεν, ἀπὸ τῆς φίλης Χώρας τῆς Ἑλλάδος, τὴν Ἀγιωτάτην Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρουμανίας καὶ νὰ ἀτενίσωμεν τὰ τίμια καὶ προσφιλῆ πρόσωπά Σας. Πολλὴν δὲ συγκίνησιν αἰσθανόμεθα καὶ βαθυνάτην ἐκφράζομεν εὐγνωμοσύνην διὰ τὴν ἐγκαρδιότητα

τῆς ὑποδοχῆς, ἡ ὁποία χαρακτηρίζει οἰκογενὲς τὸ κλῆμα τῆς μεθ' Ὑμῶν ἐπικοινωνίας. Εὐρισκόμεθα πλησίον Σας, διερχόμενοι ἐκ Βουκουρεστίου καὶ μεταβαίνοντες εἰς Ἰάσιον, κατόπιν τῆς εὐγενοῦς προσκλήσεώς Σας. Δὲν εἶναι ἐπίσημος ἐπίσκεψις αὐτῇ, ἀλλὰ θέλω νὰ εὐχαριστήσω τὸν Μακαριώτατον καὶ τὴν Κυβέρνησιν τῆς Ρουμανίας διὰ τὰς ἐξαιρετικὰς τιμὰς τὰς ὁποίας ἐπεφύλαξαν εἰς τὴν συνοδείαν μου καὶ εἰς ἐμὲ κατὰ τὴν ἄφιξίν μας.

Αἱ Ἀποστολικαὶ Ἐκκλησίαι Ρουμανίας καὶ Ἑλλάδος ἀνέπτυξαν, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἱστορίας, καὶ μάλιστα ἐν τῇ περιόδῳ τῆς κανονικῆς ἀναφορᾶς αὐτῶν πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ἀρρήκτους καὶ ὅλως ἐκκλησιολογικοὺς ἀδελφικοὺς δεσμούς, οἱ ὁποῖοι ἐκαλλιεργήθησαν ἰδιαιτέρως καὶ μετὰ τὴν αὐτοκεφαλίαν τῶν δύο Ἐκκλησιῶν. Οὕτω ἐκραταιώθη ὁ ἐν Χριστῷ σύνδεσμος καὶ τῆς ἀγάπης μετὰξὺ αὐτῶν, ὁ ὁποῖος μέχρι σήμερον συνεχίζει κραταιούμενος. Ἐχομεν δὲ τὴν πεποίθησιν, ὅτι αὐτὴ ἡ συνεργασία καὶ σχέσις θὰ συνεχισθῇ πρὸς δόξαν Θεοῦ καὶ ἀγιασμόν τῶν δύο Λαῶν.

Ἡ κοινωνία ἡμῶν σήμερον, μέσα εἰς τὴν χαρὰν τῆς Ἀναστάσεως, ἐντὸς μᾶς ἐποχῆς ραγδαίων ἐξελίξεων καὶ μεταβολῶν ὅλων τῶν σχημάτων τοῦ παρόντος βίου, ἱερουργεῖ τὸ μυστήριον τῆς Θεολογίας ἐντὸς τῆς ζωῆς τοῦ κόσμου, ἀποκαλύπτει τὸ μυστήριον τῆς συμμετοχῆς ἡμῶν εἰς τὴν ζωὴν τῆς Ἁγίας Τριάδος, τὴν πραγματικότητα τῆς νέας ζωῆς, τῆς ἐν Χριστῷ ἀνακεφαλαιώσεως ὅλης τῆς ἱστορίας τῆς σωτηρίας. Ἐκφράζει τὴν ἐλπίδα μας καὶ τὸν λόγον αὐτῆς³, τὴν ἀδιάβλητον ἐμμονήν μας εἰς τὴν ἐλπίδα τοῦ Εὐαγγελίου⁴, σημαίνει καύχησιν «ἐπ' ἐλπίδι τῆς δόξης»⁵. Ἀποκαλύπτει τὸ ἥθος τοῦ Θεανθρώπου Χριστοῦ, τὴν ἀγάπην καὶ τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Θεοῦ διὰ τὸν ἄνθρωπον, τὸ γεγονός ὅτι ὁ Τριαδικὸς Θεὸς «ἀγάπη ἐστίν»⁶. Ἡ Γέννησις καὶ ἡ Ἐνανθρώπησις τοῦ Χριστοῦ εἶναι πρᾶξις ἀγάπης. Ὁ Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ εἶναι μαρτύριον καὶ μαρτυρία ἀγάπης. Ἡ Ἀνάστασις

1. Φιλίπ. 2, 17-18.

2. Φιλίπ. 1, 2.

3. Α' Πέτρ. 3, 15.

4. Κολοσ. 1, 23.

5. Ρωμ. 5, 2.

6. Α' Ἰωάν. 4, 8.

τοῦ Χριστοῦ εἶναι ὁ θρίαμβος τῆς ἀγάπης. Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα εἶναι ὡκεανὸς ἀγάπης. «Καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ ἐν τῷ Θεῷ μένει καὶ ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ»⁷.

«Ὁ ἀκηκόαμεν», λοιπόν, «ὃ ἐωράκαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὃ ἐθεασάμεθα καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν... ἀπαγγέλλομεν»⁸ εἰς τὸν κόσμον. Αὐτὴ ἀκριβῶς ἡ μαρτυρία συνιστᾷ καὶ καθορίζει τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὸ ἔργον ἡμῶν ἐν τῷ κόσμῳ καὶ τίθεται εἰς τὸ τέλος πάσης ἐκκλησιαστικῆς ἐνεργείας καὶ δραστηριότητος. Αὐτὸς εἶναι ὁ τρόπος μὲ τὸν ὅποιον αἱ ἀφιερωμέναι εἰς τὸν Θεὸν ψυχαὶ διακρατοῦν τὸν κόσμον ἀπὸ τὴν ἀποσύνθεσιν καὶ γράφουν εἰς βάθος τὴν ἱστορίαν.

Μακαριώτατε καὶ πολυτίμητε Ἀδελφέ,

Ἐρχόμενοι, μετὰ τῶν μελῶν τῆς τιμίας συνοδείας ἡμῶν, πρὸς τὴν Ἀγιωτάτην Ἐκκλησίαν τῆς Ρουμανίας καὶ τὸν Προκαθήμενον αὐτῆς, ὅστις σπένδεται ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ λειτουργίᾳ τῆς πίστεως ἡμῶν⁹, μεταφέροντες πρὸς τὴν Ὑμετέραν γερασμίαν Μακαριότητα, τὸν σεβασμόν, τὴν ἀμείωτον ἀγάπην καὶ τὰς εὐχὰς τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου καὶ τοῦ εὐσεβοῦς Λαοῦ τῆς καθ' Ἑλλάδα Ἐκκλησίας ὑπὲρ ὑγείας καὶ ἐνισχύσεώς Σας εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ πολυμύχθου ἐκκλησιαστικοῦ καὶ ἐθνικοῦ Σας ἔργου, καὶ ὑπὲρ ἐνισχύσεως τοῦ εὐγενοῦς καὶ χαριτωμένου Ρουμανικοῦ Λαοῦ εἰς τὸν ἀγῶνα αὐτοῦ διὰ τὴν εἰσοδὸν τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν κόσμον, τὴν ἀγάπην καὶ τὴν εἰρήνην, τὴν ἀλληλοπεριχώρησιν καὶ τὴν ἀμοιβαίότητα, τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ἐλευθερίαν.

Εὐχαριστοῦντες δὲ καὶ πάλιν, ἐκ βάθους καρδίας, τὴν Ὑμετέραν φίλην Μακαριότητα, τοὺς περιστοιχοῦντας Αὐτὴν Ἁγίους Ἀρχιερεῖς, τοὺς ἐντιμοτάτους ἐκπροσώπους τῶν Πολιτικῶν καὶ λοιπῶν Ἀρχῶν, καὶ τὸν Ρουμανικὸν Λαόν, διὰ τὴν ἐγκαρδιότητα τῆς ὑποδοχῆς καὶ τὴν διὰ πλουσίων ἐκδηλώσεων ἀγάπην καὶ τιμὴν πρὸς τὴν Μετριότητα ἡμῶν, εὐχόμεθα:

Ἡ Χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς καὶ ἡ κοινωνία τοῦ

Ἁγίου Πνεύματος εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν, ἀδελφοὶ καὶ πατέρες καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ.

Στὴν συνέχεια ὁ Μακαριώτατος μετέβη στὸν Πατριαρχικὸ Ναὸ τῶν Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης ὅπου ἐψάλη Δοξολογία, προσεκύνησε τὰ ἱερὰ λείψανα τοῦ Ἁγίου Νεομάρτυρος Δημητρίου τοῦ ἐκ Ρουμάνων, καὶ ἐχοροστάτησε στὴν Δοξολογία. Μετὰ τὸ πέρασ αὐτῆς τὸν λόγο ἔλαβε ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Ρουμανίας, ὁ ὁποῖος εἶπε τὰ ἀκόλουθα:

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλε,

Σεβασμιώτατοι,

Πανοσιολογιώτατοι,

Αἰδεσιμολογιώτατοι,

Ἑλλογμώτατοι,

Ἀγαπητοὶ ἀδελφοί,

Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὀλίγον πρὸ τοῦ Πάθους Του μὲ πολὺ πόθο εἶπε πρὸς τοὺς Μαθητὲς του: «Τοῦτο τὸ Πάσχα ἐπιθυμία ἐπεθύμησα φαγεῖν μεθ' ὑμῶν». Αὐτὸν τὸν πνευματικὸ πόθο τὸν ὁποῖο ἡσθάνθη καὶ ἐξέφρασε ὁ ἴδιος ὁ Κύριος, αὐτὸν τὸν πνευματικὸ πόθο αἰσθανόμεθα νὰ διακατέχη τὴν ὑπαρξή μας, γι' αὐτὴν τὴν συνάντησιν. Αὐτὸν τὸν ἴδιο πνευματικὸ πόθο νιώθουμε ἐμεῖς ἡ Ἱεραρχία, ὁ Κλήρος καὶ ὁ Λαός, ἰδιαίτερα ἡ νεολαία καὶ τὰ παιδιά ποὺ Σᾶς βλέπουμε ἀνάμεσά μας. Καὶ τοῦτο καθ' ὅσον ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ ἡ Χώρα Σας, διεδραμάτισε ἓνα πολὺ μεγάλο ρόλο στὴν ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ τῆς Πατρίδος μας. Οἱ πρόγονοί μας, οἱ ὁποῖοι ἀξιώθηκαν νὰ ἀπολαύσουν τὰ ἀγαθὰ τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ –καὶ δὲν ἀναφέρομαι στὸν πολιτισμὸ μὲ τὴν γενικὴ του ἔννοια ἀλλὰ εἰδικῶς στὴν ὀρθόδοξη πίστι καὶ τοὺς καρπούς της– τόσο πολὺ ἡσθάνθησαν αὐτὴ τὴν ἀμοιβαία ἀγάπῃ ἔτσι ὥστε στὴν προσευχή τους, στὴν ζωὴ καὶ στὰ ἔργα τους παρουσίασαν αὐτὴ τὴν μεταξύ μας ἐνότητα.

Ἡ ἐπίσκεψις τῆς Μακαριότητός Σας ἀποτελεῖ συνέχεια αὐτῶν τῶν εὐλογημένων σχέσεων. Ἐπιθυμούσαμε πάρα πολὺ αὐτὴ τὴν ἐπίσκεψιν, διότι ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν δὲν εἶχαμε τὴν εὐλογία τῆς ἐπισκέψεως τοῦ Προκαθήμενου τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας. Κατὰ τὴν σκληρὰ περίοδο τῆς κομμουνιστικῆς δοκιμασίας εἶχαμε εὐεργετηθῇ μὲ διάφορους τρόπους βοήθειας ἀπὸ τοὺς Ἱεράρχες, τοὺς

7. Α' Ἰωάν. 4, 16.

8. Α' Ἰωάν. 1, 12.

9. Φίλιπ. 2, 17.

Κληρικούς και γενικῶς τὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος. Τὶς δύσκολες ἡμέρες μετὰ τὴν ἐπανάσταση, ὅταν ὅλα ἦσαν δύσκολα, οἱ πρῶτες βοήθειες, τὰ πρῶτα σημάδια ἀληθινῆς καὶ ἀδελφικῆς ἀγάπης ἦλθαν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος. Κατὰ τὴν διάρκεια αὐτῶν τῶν ἐτῶν τῆς ἐκκλησιαστικῆς μας ζωῆς ὅλες οἱ πράξεις μας ἐδοξάσθησαν καὶ ἐνεπλουτίσθησαν μὲ τὴν συμμετοχὴ καὶ παρουσία πολλῶν Ἱεραρχῶν καὶ Κληρικῶν τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Αὐτὸς ὁ πνευματικὸς σύνδεσμος ὠδήγησε τὴν Ἱερὰ Σύνοδο στὴν ἀπόφαση νὰ συμμετέχουμε καὶ στὴν ἐνθρόνισή Σας στὴν Ἀθήνα.

Αὐτοὶ οἱ δεσμοὶ ποὺ ἔχουν περάσει στὸ αἶμα καὶ τὴν ψυχὴ των Λαῶν μας εἶναι διαρκεῖς καὶ στεροί. Γι' αὐτὸ καὶ οἱ ὑποχρεώσεις καὶ τὸ καθήκον ἀπέναντι τῶν Λαῶν μας ἐπιβάλλουν ἡ σχέση μας αὐτὴ νὰ ἀναπτυχθῇ ἀκόμη περισσότερο.

Μὲ αὐτὰ τὰ συναισθήματα Σᾶς ὑποδεχόμεθα σήμερα στὸν Καθεδρικό Ναὸ τοῦ Βουκουρεστίου, ἀφιερωμένο στοὺς Ἁγίους Κωνσταντῖνο καὶ Ἑλένη, ὁ ὁποῖος ἀνηγέρθη ἀπὸ τὸν Ἡγεμόνα Κωνσταντῖνο Μπασαράβ καὶ τὴν σύζυγό του Ἑλένα Μπαλάσα.

Εὐχαριστοῦμε τὴν Μακαριότητά Σας καὶ τὴν ἐκλεκτὴ συνοδεία σας γιὰ τὴν τιμὴ τῆς παρουσίας Σας σήμερα. Σᾶς εὐχαριστοῦμε ποὺ σ' αὐτοὺς τοὺς δύσκολους καιροὺς γιὰ τὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ φέρετε λόγο ἐνότητος, λόγο πνευματικῆς γενναιότητος, λόγο ἀλήθειας.

Πιστεύουμε, ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, διὰ πρεσβειῶν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, τοῦ Ἁγίου Ἐνδόξου Μάρτυρος Δημητρίου καὶ τῶν Ἁγίων Ἰσαποστόλων καὶ Βασιλέων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης θὰ εὐλογήσῃ τὸν ὀρθόδοξο Λαὸ μας στὴν συνέχεια τοῦ ἀγῶνος τῆς πίστεως καὶ τῆς διακονίας τοῦ ἁγίου θελήματος τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ.

Μακαριώτατε,

Μαζὶ μὲ τοὺς Ἱεράρχας, τὸν Κλῆρο καὶ τὸν Λαόν, καὶ ἰδιαίτερα τὰ παιδιά καὶ τοὺς νέους, γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ Σᾶς καλωσορίζουμε καὶ σᾶς χαιρετίζουμε μὲ τὸν ἀναστάσιμο χαιρετισμὸ Χριστὸς Ἀνέστη!

Στὴν ἀντιφώνησή του ὁ Μακαριώτατος κ. κ.

Χριστόδουλος ὠμίλησε γιὰ τὶς μνήμες καὶ τὶς ἐμπειρίες, ποὺ ἔζησε ἐπισκεπτόμενος, κατὰ τὸ παρελθόν, τὴν μαρτυρικὴ Ἐκκλησία τῆς Ρουμανίας καὶ τὴν σχέση τῶν δύο Λαῶν:

Μακαριώτατε Πατριάρχα τῆς Ἀγιωτάτης Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας τῆς Ρουμανίας κ. Θεόκτιστε,

Σεβασμιώτατοι καὶ Θεοφιλέστατοι καὶ ἀγαπητοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ Ἱεράρχαι,

Ἐξοχώτατοι κύριοι Ὑπουργοί, ἐκπρόσωποι τῆς Δημοκρατικῆς Κυβερνήσεως τῆς Ρουμανίας,

Πανοσιολογιώτατοι, Αἰδεσμολογιώτατοι καὶ λοιποὶ Πατέρες,

Ἐλλογιώτατοι Καθηγητὲς καὶ ἀγαπητοὶ σπουδαστὲς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς,

Ἀγαπητοὶ ἀδελφοί,

Πρέπει νὰ ἀρχίσω τὴν ταπεινὴ μου ὁμιλία μὲ θερμὰ λόγια εὐχαριστίας πρὸς ὑμᾶς Μακαριώτατε Πατριάρχα, καὶ πρὸς πάντας ὑμᾶς τοὺς ἐκπροσώπους τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Κράτους γιὰ τὶς θερμὲς ἐκδηλώσεις τὶς ὁποῖες μᾶς ἐπιφυλάξατε στὴν ἀποψινὴ ἄφιξή μας στὸ Βουκουρέστι. Σᾶς εὐχαριστῶ ἐπίσης, Μακαριώτατε, ἐκ μέρους τῶν ἀγαπητῶν μελῶν τῆς συνοδείας μου καὶ γιὰ τοὺς γλυκεῖς λόγους ποὺ προηγουμένως εἶπατε γιὰ τὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος καὶ γιὰ τοὺς Ἕλληνες γενικώτερα ποὺ ἔζησαν σ' αὐτὴ τὴν χώρα καὶ γιὰ ἐκείνους τοὺς Ἕλληνες ποὺ ζοῦν τώρα στὴν Ἑλλάδα.

Στὰ δύσκολα χρόνια τῆς τουρκοκρατίας ἡ χώρα Σας ἐφιλοξένησε πολλοὺς ἀδελφούς μας Ἕλληνες, οἱ ὁποῖοι, ἰδιαίτερως στὶς Παραδοννάβιες Ἡγεμονίες, ἔδειξαν στὸν τόπο αὐτὸ τὸν πολιτισμὸ καὶ τὸν χριστιανισμὸ τοῦ Βυζαντίου. Ἡ ἱστορία μαρτυρεῖ περὶ τῆς συμβολῆς τους στὴν ἀνάπτυξη καὶ προαγωγὴ τοῦ Λαοῦ τῆς Ρουμανίας καὶ ἐμεῖς εἴμεθα εὐγνώμονες πρὸς τοὺς ἀεμνήστους αὐτοὺς προγόνους μας, οἱ ὁποῖοι μέσα στοὺς κόλπους τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας Σας εὗρηκαν παρηγορία καὶ στηριγμό.

Ἡ ἐπίσκεψή μας αὐτὴ σήμερα, Μακαριώτατε, συμπίπτει μὲ τὴν πασχάλιο περίοδο τὴν ὁποία διανύουμε. Κατ' αὐτὴν ἐορτάζουμε τὴν Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἡ ὁποία ὄχι ἀπλῶς συμβολίζει ἀλλὰ εἶναι ἡ νίκη τοῦ πνεύματος κατὰ τῶν πονηρῶν δυνάμεων καὶ ἡ διαρκὴς ἐπιβεβαίω-

ση μιᾶς μεγάλης ἀλήθειας, ὅτι ἡ ἰσχὺς καὶ ἡ δύναμη τοῦ κακοῦ ὀλίγη καὶ μικρὰν διάρκεια ἔχουν. Τὴν ἐμπειρία αὐτῆς τῆς ἀλήθειας ἔχουν δοκιμάσει ὅλοι οἱ Ὁρθόδοξοι Λαοί, ἀλλὰ ὅπως ἰδιαιτέρως ὁ ἰδικός Σας, ὁ πιστὸς Ρουμανικὸς Λαός, ὁ ὁποῖος ὄχι μόνον στὶς παλαιὰς δοκιμασίαις τῶν περασμένων αἰώνων ἀλλὰ καὶ στὴν πρόσφατη δοκιμασία τοῦ 20οῦ αἰῶνος ἐπέδειξε μιὰ ἀντίσταση σιωπηλὴ μὲν ἀλλὰ ρωμαλέα.

Μακαριώτατε, δὲν εἶναι ἡ πρώτη φορὰ πὺν ἐπισκέπτομαι τὴν Ἀγιωτάτη Ἐκκλησίᾳ τῆς Ρουμανίας. Ἦλθα πολλές φορές ἐδῶ μὲ τὴν ιδιότητά μου ὡς Ἱερέως καὶ ὡς Ἐπισκόπου στὰ δύσκολα χρόνια τῆς κομμουνιστικῆς δικτατορίας. Συνήντησα Ἐπισκόπους ὁμολογητὰς τῆς πίστεως, Ἱερεῖς καὶ Μοναχοὺς ἀντιστασιακοὺς, καί, κυρίως, ἓνα Λαὸ εὐσεβῆ, ὁ ὁποῖος, παρὰ τὴν πολεμική, δὲν ἔπαυε νὰ ἐπιδεικνύῃ τὴν πίστη του σὲ κάθε παρουσιαζόμενῃ εὐκαιρίᾳ. Ἐνθουμουῖμαι, ὅτι, διατρέχων μαζί μὲ ἄλλους ἐν Χριστῷ ἀδελφούς μου τότε, ἐπ' αὐτοκινήτου, τίς ἀποστάσεις τῆς χώρας Σας, συναντούσαμε στὴν ρουμανικὴ ὑπαιθρο ἀπλοὺς καὶ ἄξιους Χριστιανούς καὶ πατριῶτες Ρουμάνους, οἱ ὁποῖοι ἐπὶ τῇ θεᾷ Ἑλλήνων Κληρικῶν ἐγκατέλειπαν τίς ἐργασίες τους καὶ ἔσπευδαν νὰ μᾶς ἀσπαθοῦν, γιὰ νὰ ἀποδείξουν τὴν ἀγάπη τους πρὸς τοὺς Ἑλληνες. Ἡ ἐντύπωση αὐτὴ ἐπληξήθη, ὅταν ἐπισκεφθῆκαμε τίς Ἱερές Μονές τῆς Ἀγίας Ἐκκλησίας Σας καὶ ἦλθαμε σὲ ἄμεση ἐπαφὴ μὲ Μοναχοὺς καὶ Μοναχές ἀλλὰ καὶ μὲ τὸν εὐλαβῆ καὶ πιστὸ λαὸ Σας πὺν στὰ δύσκολα ἐκεῖνα χρόνια διακρατοῦσαν μὲ ζῆλο τὴν πιστότητά τους στὸν Χριστὸ καὶ στὴν Ἀγία Ἐκκλησίᾳ σὲ σημεῖο μάλιστα πολὺ γιὰ μᾶς διδακτικό.

Ἐμνημονεύσατε, Μακαριώτατε, προηγουμένως τὴν Ἀγιωτάτη Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς ποικίλης συμπαραστάσεως τὴν ὁποία προσέφερε πρὸς τὸν Ρουμανικὸ Λαὸ καὶ τὴν Ἐκκλησίᾳ του καὶ Σᾶς εὐχαριστῶ γι' αὐτὴ τὴν ἀναγνώριση. Ἀλλὰ σπεύδω ἀπὸ τῆς θέσεως αὐτῆς νὰ καταθέσω τὴν γνήσια καὶ εἰλικρινῆ μου ὁμολογία, ὅτι ἡ πιστότητά σας στὰ εὐαγγελικὰ κηρύγματα καὶ στὴν Ἀγία τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ συνεχῶς μᾶς ἐδίδασκε, διότι ἀνεγνωρίσαμε ὅτι ἐδῶ στὴν Ρουμανία ἐκόστισε πολὺ τὴν ἐποχὴ ἐκεῖνη τὸ νὰ εἶναι κανεῖς

Χριστιανός. Γι' αὐτὸ καὶ δρώτομαι τῆς εὐκαιρίας νὰ Σᾶς εὐχαριστήσω αὐτὴ τὴν ὥρα. Διότι μᾶς δώσατε μαθήματα πνευματικῆς ἀντιστάσεως, πιστότητος, ὑπομονῆς καὶ ἐλπίδος, καὶ τώρα γνωρίζουμε ὅτι ὅλα αὐτὰ ἀνήκουν στὸ παρελθόν, διότι ὁ Θεὸς ἠθέλησε νὰ ἐξαγάγῃ ὑμᾶς εἰς ἀναψυχὴν καὶ νὰ σᾶς δώσῃ τὴν εὐκαιρία καὶ τὴν δυνατότητα νὰ ἀναπτύξετε ἐλευθέρως τὴν ἐκκλησιαστικὴ Σας δράση, στηριζόμενοι στὶς πνευματικὲς περγαμνές τίς ὁποῖες ἐκερδίσατε μὲ τὴν ὑπομονή, τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν πίστη Σας.

Γι' αὐτὸ δὲν εἶναι ὑπερβολὴ νὰ τονίσωμε, ὅτι ἡ Ἀγία Ὁρθόδοξος Ἐκκλησίᾳ μας εἶναι Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἀναστάσεως, καὶ καμία ἀπολύτως δοκιμασία δὲν πρέπει νὰ κάμπτη τὸ φρόνημά μας ἀλλὰ νὰ διδασκώμεθα, ὅτι ἡ δύναμη τοῦ Κυρίου εἶναι πανσθενὴς καὶ ἐπὶ τῆς δυνάμεως αὐτῆς ὅλοι ἱστάμεθα ὄρθιοι. Εἶναι εὐχάριστος διαπίστωση, Μακαριώτατε, ὅτι καὶ στὶς ἡμέρες μᾶς ἐξακολουθοῦν οἱ θρησκευτικὲς καὶ πολιτιστικὲς σχέσεις μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν Λαῶν μας. Καὶ εἶμαι εὐτυχὴς νὰ διαπιστώνω ὅτι πολλοὶ Ρουμάνοι Ὁρθόδοξοι Κληρικοὶ ἔχουν σπουδάσει στὰ Πανεπιστήμια τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Θεσσαλονίκης καὶ ἔχουν γνωρίσει τὰ αἰσθήματα ἀδελφικῆς ἀγάπης καὶ ἐνότητος τὰ ὁποῖα χαρακτηρίζουν τοὺς σύγχρονους Ἑλληνες ἔναντι τῶν Ρουμάνων. Ἀλλὰ καὶ ἐμεῖς στὴν Ἑλλάδα κανχόμεθα διὰ τὸ γεγονός, ὅτι στὰ πρόσωπα πολλῶν Ρουμάνων φοιτητῶν Κληρικῶν καὶ λαϊκῶν συναντήσαμε ἀνθρώπους μὲ πλούσιο ἐσωτερικὸ πνευματικὸ ἦθος, ἀνθρώπους συγκροτημένους πνευματικὰ πὺν μετέφεραν στὴν Χώρα μας τὸν πολιτισμὸ καὶ τὴν ὅλη πνευματικὴ ὑπόσταση τῆς Χώρας σας καὶ ἔχουν συνεργήσει στὴν ἐνδυνάμωση τῶν μεταξὺ τῶν δύο Λαῶν μας δεσμῶν. Θέλω δὲ νὰ εὐχηθῶ μέσα ἀπὸ τὴν καρδιά μου νὰ εὐλογῇ ὁ Θεὸς τὴν Χώρα Σας νὰ εὐρίσκεται στὴν ὁδὸ τῆς ἀναπτύξεως. Ἡ Ἑλλάδα εὐρίσκεται παρὰ τὸ πλευρόν Σας, γιὰ νὰ ὑποστηρίξῃ κάθε δίκαιο αἶτημα στὴν προσπάθεια αὐτῆς τῆς ἀναπτύξεως.

Εὐχομαι ἡ χάρις καὶ ἡ εὐλογία τοῦ Ἀναστάντος Χριστοῦ νὰ συνοδεύῃ τὸν Κλῆρο καὶ τὸν Λαὸ τῆς Ἐκκλησίας σας, νὰ ἐμπνέῃ στοὺς ἀνθρώπους τὴν ἐλπίδα τῆς ἀποκαταστάσεως καὶ νὰ προσφέρῃ ἰδιαιτέρως στὴν νεολαία τὴν αἴσθηση τῆς ἀσφάλειας

καὶ τῆς βεβαιότητος, ὅτι ἡ ὁδὸς τοῦ Ἀναστάτου Χριστοῦ εἶναι αὐτὴ ποὺ ὁδηγεῖ στὴν τελικὴ νίκη, στὴν τελικὴ ἐπιτυχία καὶ στὴν τελικὴ ἐκπλήρωση τῶν πλέον μύχιων πόθων τοῦ Λαοῦ. Πρὸς ὅλους ἀπευθύνω τὸν πασχάλιο ἀδελφικὸ χαιρετισμό: Χριστὸς Ἀνέστη.

Στὴν συνέχεια ὁ Μακαριώτατος, μέσα ἀπὸ τὸ πλῆθος τοῦ Λαοῦ ποὺ τοῦ ἐπεφύλαξε θερμὴ καὶ συγκινητικὴ ὑποδοχή, μετέβη στὸ Πατριαρχεῖο καὶ ἀργότερα παρεκάθησε σὲ δεῖπνο, τὸ ὁποῖο παρέθεσε πρὸς τιμὴν Αὐτοῦ στὴν Ἑλληνικὴ Πρεσβεία ὁ Πρέσβης τῆς Ἑλλάδος κ. Στυλιανὸς Μαλλικούρης.

Κυριακὴ 21 Μαΐου

Τὸ πρωῒ τῆς Κυριακῆς 21ης Μαΐου 2000 ἐτελέσθη στὴν πλατεία τοῦ πανηγυρίζοντος Πατριαρχικοῦ Ναοῦ τῶν Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης, ἐνώπιον χιλιάδων Λαοῦ, ἡ Θεία Λειτουργία ἀπὸ τὸν Μακαριώτατο Πατριάρχη Ρουμανίας κ.κ. Θεόκτιστο καὶ τὸν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Χριστόδουλο. Συλλειτουργήσαν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀττικῆς κ. Παντελεήμων, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Τιργκοβιστίου κ. Νήφων, ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Ἀρτζες κ. Καλλίνικος, ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Ρίμνικουλ Βίλτσεα κ. Γεράσιμος, ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Κάτω Δουνάβεως κ. Κασσιανός, ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Σλομποζίει κ. Δαμασκηνός, ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Κοβλάζνα καὶ Ἀργκίτς κ. Ἰωάννης, ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Ἀλεξαντρίει κ. Γαλακτίων καὶ ὁ Βοηθὸς Ἐπίσκοπος τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Βουκουρεστίου κ. Θεοδόσιος.

Στὸ τέλος τῆς Θείας Λειτουργίας ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Ρουμανίας, κατὰ τὴν προσφώνησή Του, ἐξέφρασε τὴν μεγάλη του χαρὰ γιὰ τὴν παρουσία τοῦ Μακαριωτάτου στὴν Ἐκκλησία τῆς Ρουμανίας, τὴν πολλὴ ἀγάπη καὶ τὸν ἀμείωτο σεβασμὸ τοῦ Ρουμανικοῦ Λαοῦ πρὸς τὸ πρόσωπο αὐτοῦ καὶ τοῦ ἔδωκε τὸν λόγο πρὸς διδασκαλίαν, ὅπως χαρακτηριστικὰ ἀνέφερε, ἀφοῦ τοῦ προσέφερε ἐξ ὀνόματος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τῶν Ρουμάνων ἀδελφῶν μας, τὴν ἱερὰ εἰκόνα τῶν Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης.

Λαβὼν τὸν λόγο ὁ Μακαριώτατος κ.κ. Χριστό-

δουλος εἶπε:

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Βουκουρεστίου, Μητροπολίτα Οὐγγροβλαχίας καὶ Πατριάρχα Ρουμανίας, ἀγαπητὲ ἐν Χριστῷ ἀδελφε καὶ συλλειτουργγὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, κύριε Θεόκτιστε, Χριστὸς Ἀνέστη!

Εἴη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος.

Δοξάζομεν τὸ πανάγιον Ὄνομα τοῦ Ἁγίου Τριαδικοῦ Θεοῦ, ὁ Ὅποιος μᾶς ἠξίωσε νὰ εἴμεθα σήμερα συλλειτουργοὶ καὶ συγκοινωνοὶ τοῦ Μυστηρίου τῆς Θείας Εὐχαριστίας, τῆς Βασιλείας τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἐκφράζοντες καὶ ἀποκαλύπτοντες τὴν ἀγάπην τῆς Τριαδικῆς Θεότητος καὶ τὸ Μυστήριον τῆς ἐνότητος τῶν Ἐκκλησιῶν μας.

Εορτάζομεν σήμερον τὴν ἱερὰν μνήμην τῶν Ἁγίων Ἐνδόξων Θεοστέπων Βασιλέων καὶ Ἰσαποστόλων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης θεώμενοι τὸν τοῦ Σταυροῦ τύπον καὶ λαμβάνοντες ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τὴν πείραν τῆς Ἀναστάσεως.

Οἱ δύο οὗτοι μεγάλοι Ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας μας ὑπῆρξαν, ἐξ ἐπιτρυφίας Θεοῦ¹⁰, οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ ἡγέμονες, οἱ ὁποῖοι ὡς ἐκφραστὰί τῆς πολιτικῆς δυνάμεως τῆς ἐξουσίας, ἀνεγνώρισαν τὴν σημασίαν διὰ τὸ Κράτος, καὶ τὸν ρόλον διὰ τὰς ψυχὰς, μᾶς ἐλευθέρας καὶ ζωῆς Ἐκκλησίας καὶ παρέσχον εἰς αὐτὴν τὴν δυνατότητα ὅχι μόνον νὰ ζῇ, ἀλλὰ καὶ νὰ δραστηριοποιῇται ἐλευθέρως, χάριν καὶ ὑπὲρ τῶν ἀνθρώπων, προσφέρονσα εἰς αὐτοὺς τὴν δυνατότητα τῆς οὐσιαστικῆς, ἐν μέσῳ πειρασμῶν ἢ δοκιμασιῶν, ἐπιβιώσεως.

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία εἶναι ἡ Ἐκκλησία τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς Ἀναστάσεως, «ἰδού γὰρ διὰ τοῦ Σταυροῦ χαρὰ ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ»,— διὰ τοῦτο καὶ «κηρύσσει Χριστὸν ἐσταυρωμένον»¹¹, ὁ Ὅποιος μετὰ τὴν σταυρικὴν Του θυσίαν κατέλυσε τὸ κράτος τοῦ θανάτου.

Ἡ καθόδος τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν Ἄδην εἶναι ἡ φανέρωσις τῆς ζωῆς μέσα ἀπὸ τὴν ἀπόγνωσιν τοῦ θανάτου, εἶναι ἡ νίκη ἐπὶ τοῦ θανάτου. Ὁ Κύριος

10. Κωνσταντίνου Βασιλέως, Λόγος «Τῷ τῶν ἁγίων συν- λόγῳ», κεφ. 26, PG 20, 1313.

11. Α' Κορ. 2, 2.

«κατήλθε ἐν τοῖς κατωτάτοις τῆς γῆς», ὡς Νικητῆς καὶ Κύριος τῆς Ζωῆς, διὰ νὰ κηρύξῃ εἰς τὰς ψυχὰς ποὺ ἦσαν φυλακισμένες ἐκεῖ τὸ Εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας¹². Καὶ ἐνῶ ὁ Ἄδης «στενάζει» καὶ «ὀδυνᾶται», ὁ Χριστὸς μὲ τὴν κάθοδόν Του «συντρίβει μοχλοὺς αἰωνίους» καὶ ἀνιστᾷ ὅλο τὸ ἀνθρώπινον γένος¹³. Καταστρέφει τὸν ἴδιον τὸν θάνατον: «Κατελύθη μου ἡ ἐξουσία καὶ οὐκ ἰσχύει τοῦ θανάτου τὸ κράτος»¹⁴. Αὐτὸς εἶναι ὁ θρίαμβος τῆς Ἀναστάσεως! Ἔτσι ὁ ἴδιος ὁ θάνατος γίνεται Ἀνάστασις: «Εἰμὶ ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος καὶ ὁ ζῶν, καὶ ἐγενόμην νεκρὸς καὶ ἰδοὺ ζῶν εἰμι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν. Καὶ ἔχω τὰς κλεῖς τοῦ θανάτου καὶ τοῦ ᾗδου»¹⁵.

Ὁ σταυρικὸς θάνατος εἶχε ἀποτέλεσμα ὄχι γιατί ἀπέθανε κάποιος ἀθῶος, ἀλλὰ διότι ἐκεῖνος ποὺ ἀπέθανε ἦτο ὁ Σαρκωμένος Κύριος. «Χρειασθήκαμε ἓνα σαρκωμένο Θεό· ἀπέθανε ὁ Θεός, διὰ νὰ μπορέσουμε νὰ ζήσουμε ἐμεῖς», λέγει τολμηρὰ ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός¹⁶. Αὐτὸ εἶναι «τὸ φοβερὸν καὶ ὑπερδεδοξασμένον μυστήριον» τοῦ Σταυροῦ, τὸ ὁποῖον δὲν προσδιορίζεται ἀλλὰ προσδιορίζει, δὲν καταργεῖ ἀλλὰ ἀπελευθερώνει, δὲν ἀναιρεῖ ἀλλὰ σώζει ὅλην τὴν ἱστορίαν, ἀνοίγοντάς την εἰς τὴν ἐσχατολογικὴν προοπτικὴν τῆς.

Ὁ θάνατος μὲ τὴν τρομερὰν καὶ καθολικὴν ἔννοιαν αὐτοῦ δὲν ὀρθώνεται πιά μπροστὰ μας, ἀλλὰ ἀποτελεῖ παρελθούσα κατάστασιν, ἀφοῦ ὁ Χριστὸς ἀνεστήθη καὶ διὰ τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος μᾶς ἔχει ἐνδύσει καὶ περιβάλλει μὲ τὴν Ἀνάστασίν Του. Τὸ φῶς καὶ ἡ δύναμις τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ περιβάλλει καὶ διαπερνᾷ τὰ πάντα. Αὐτὴ ἀκριβῶς ἡ πραγματικότης ἀναβλύζει ἀπὸ τὸ Μυστήριον τῆς εἰρήνης, τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ κάλλους, τῆς Θείας Εὐχαριστίας, καὶ αὐτὴν καταχωροῦμεν σήμερον μέσα εἰς τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀγάπης.

Ἡ νίκη τοῦ Χριστοῦ ἐπάνω εἰς τὸν Ἄδην ἀπαι-

τεῖ νὰ μαχώμεθα ἐνάντια σὲ ὅλες τὶς μορφές θανάτου, ἐνάντια στὰ πλαίσια ἐνὸς πολιτισμοῦ καὶ μιᾶς κοινωνίας ποὺ ἀναιρεῖ τὸ ἀνθρώπινον πρόσωπον καὶ τὸ ὑποδουλώνει εἰς τὴν μονήρη αὐτάρκειαν, εἰς τὴν ἠθικὴν αὐθαιρεσίαν, εἰς τὸ ψεῦδος καὶ εἰς τὴν ἐκλεπτυσμένην γοητείαν τοῦ μηδενὸς καὶ τῆς ἀνυπαρξίας.

Σήμερα εἰς τὸ Εὐαγγέλιον ἐμάθαμε γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ ὅτι στὰ χρόνια τοῦ Χριστοῦ ὑπῆρχε ἡ κολυμβήθρα τῆς Βηθεσδὰ μέσα εἰς τὴν ὁποίαν ὅποιος ἔμπαινε μποροῦσε νὰ θεραπευθῇ. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἡ κολυμβήθρα. Καὶ ὅποιος πάσχει εὐρίσκει τὴν θεραπείαν του μέσα στὴν Ἐκκλησία. Οἱ σύγχρονες κοινωνίες τῶν ἀνθρώπων πάσχουν. Ἡ μεταμοντερνικὴ καὶ μετανεωτερικὴ ἐποχὴ μας, ἡ ἐποχὴ τῆς πληροφορίας, ὅπως χαρακτηρίζεται, καὶ τῶν ἠλεκτρονικῶν ὑπολογιστῶν, ἐνῶ μᾶς φέρνει μπροστὰ εἰς τὰ πρόσφατα ἐπιτεύγματα τῆς ἀνθρωπίνης διανοήσεως, ταυτόχρονα προωθεῖ τὰ σχέδια διὰ τὴν οὐσιαστικὴν αἰχμαλωσίαν τῶν συνειδήσεων καὶ διὰ τὸν περιορισμὸν τῆς ἀνθρωπίνης ἐλευθερίας. Πρόκειται γιὰ ἓνα ἐφιαλτικὸ σχέδιο, τὸ ὁποῖο ἐὰν ποτὲ ὀλοκληρωθῇ μέσα εἰς τὰ πλαίσια τῆς παγκοσμιοποιήσεως, θὰ μᾶς ἀφαιρέσῃ τὴν δυνατότητα νὰ σκεπτόμεθα ἐλεύθερα καὶ νὰ πολιτευώμεθα ὡς ἐλεύθεροι ἄνθρωποι καὶ πολῖτες. Ἡ μόνη λύσις εἶναι νὰ παραμείνωμε ἐλεύθερες προσωπικότητες μακριὰ ἀπὸ τὶς ἀσθένειες τῆς ἐποχῆς μας, διὰ νὰ διατηρήσωμε μέσα μας τὴν ἀκεραιότητα τοῦ φρονήματός μας καὶ τὴν θέλησίν μας νὰ παραμείνωμε ἐλεύθεροι ἄνθρωποι, ὅπως μᾶς ἐδημιούργησε ὁ Θεός. Ὁ ρόλος τῆς Ἐκκλησίας σ' αὐτὸ τὸ σημεῖον εἶναι πλέον κρίσιμος.

Ἡ Ἀγιωτάτη Ἐκκλησία τῆς Ρουμανίας ἔζησε κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα μέσα σὲ δύσκολες καὶ μαρτυρικὲς συνθήκες. Ἀλλὰ ὅ,τι ὁ Ρουμανικὸς Λαὸς ἔκτισε μέσα εἰς τὴν ψυχὴν του ἔμεινε ἀνέπαφο.

Ἀναπολοῦμεν κατ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν τὶς μεγάλες ἐκκλησιαστικὲς προσωπικότητες τοῦ β' ἡμῖσεος τοῦ 20οῦ αἰῶνος, ἀπὸ τοῦ Πατριάρχου Ἰουστινιανου ἕως τοῦ σήμερον κλειζόντος τὴν πρωτοκαθεδρίαν τῆς εὐλογημένης Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ρουμανίας, Μακαριωτάτου Θεοκτίστου, οἵτινες ἅπαντες, μετὰ καὶ τῶν περὶ αὐτοὺς Σεβασμίων

12. Α' Πέτρου 3, 19 καὶ 4, 6.

13. Κανὼν τοῦ Πάσχα, Ὁδὴ 6η εἰρμός 4ος.

14. Ἐσπερινὸς τοῦ Πάσχα.

15. Ἀποκ. 1, 17-18.

16. Λόγος 45, 28.

Ἱεραρχῶν, τοῦ Κλήρου καὶ τοῦ Λαοῦ, ἀντέστησαν εἰς τοὺς τυράννους λέγοντες: «Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ὁ τῶν Πατέρων ἡμῶν».

Φέρομεν εἰς τὴν μνήμην μας τὴν ἀτελεύτητον σειρὰν τῶν διωγμῶν, ἐξοριῶν, φυλακίσεων, ἐκτελέσεων καὶ πολλῶν ἄλλων δεινῶν, τὰ ὅποια ἐδοκίμασαν τὴν πίστιν καὶ τὴν πρὸς τὸν Χριστὸν ἀφοσίωσιν τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας ταύτης. Καὶ ἀποκαλυπτόμεθα ἐνώπιον τῆς θυσιαστικῆς αὐτῶν συμπεριφορᾶς καὶ πολιτείας, ἐπεὶ οὐδέποτε ἔχασαν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν των τὸν μοναδικὸν σκοπὸν: νὰ ζήσῃ ἡ Ἐκκλησία, ἔστω καὶ ἐντὸς πυρὸς καὶ σιδήρου εὐρισκομένη, προσδοκῶσα τὴν ἔξοδόν της εἰς ἀναψυχήν, ὅπερ καὶ ἀπολαμβάνομεν σήμερον οἱ πάντες.

Ἡ παρουσία μας ἐδῶ, αἰσθανόμεθα ὅτι εἶναι εἴσοδος εἰς τὴν ζωὴν μιᾶς Ἐκκλησίας πὺν ἀντιστέκεται εἰς τοὺς ὑπολογισμοὺς καὶ ἀποδέχεται, κατ' αὐτὴν τὴν τρίτην μεταχριστιανικὴν χιλιετίαν, τὴν κλήσιν αὐτῆς, συνειδητοποιώντας, ἐν μέσῳ δοκιμασιῶν καὶ ἀγώνων, τὴν πραγματικότητα τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου μας. Τὰ καθεστῶτα τῶν πολιτειῶν ἀλλάσσουν, ἡ Ἐκκλησία ὅμως μένει εἰς τὸν αἰῶνα. Οἱ πολιτικοὶ ἡγέτες μπορεῖ νὰ διαπνέωνται ἀπὸ διαφορετικὰ αἰσθήματα ἀπέναντι τῆς Ἐκκλησίας. Ποτὲ ὅμως ἡ Ἐκκλησία δὲν ἀπεμακρύνθη ἀπὸ τὸν βασικὸν σκοπὸν της πὺν εἶναι ἡ σωτηρία τοῦ κόσμου. Καὶ ἐπεὶ ἡ Ἐκκλησία δὲν εἶναι ἀνθρώπινον δημιούργημα, δι' αὐτὸ καὶ ἀντέχει καὶ εἰς τοὺς διωγμούς, ἀντέχει καὶ εἰς τὰς δυσκολίας, καὶ μάλιστα θὰ ἔλεγα, ὅτι ὅσο περισσότερο διώκεται τόσο καὶ περισσότερο ἀνθεῖ.

Ὁ Λαὸς αὐτός, ὁ Λαὸς Σας, Μακαριώτατε, εἶναι ἓνας Λαὸς χαριτωμένος καὶ εὐσεβής, πὺν ἀγωνίζεται ἐνάντια σὺς κατήφειες καὶ τὺς ὀδύνες τοῦ παρόντος βίου γιὰ ἐσωτερικὴ καὶ ἐξωτερικὴ ἐλευθερία, διαφυλάττει τὸ σταυροαναστάσιμον πολίτευμα τῆς Ἐκκλησίας του, βιώνει τὸν σταυρὸν τῆς θεωρίας καὶ τῆς πράξεως, καὶ ζεῖ τὴν πολιτισμικὴν του ταυτότητα, διότι γνωρίζει, ὅτι ὁ μέγιστος ἐχθρὸς ἐνὸς Λαοῦ εἶναι ἡ ἀπώλεια τῆς αὐτοσυνειδησίας του, ἡ φθορὰ τῆς πνευματικῆς καὶ πολιτισμικῆς του ἰδιοπροσωπίας καὶ ἡ ἀλλοίωσις τοῦ ἥθους του.

Ἡ οὐσιαστικότερη ὑπεκφυγὴ τοῦ ἀνθρώπου

ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν του καὶ τὰ προβλήματα πὺν ἀντιμετωπίζει εἶναι νὰ νομίζει, ὅτι ἡ οὐσία εὐρίσκεται εἰς τὸ περιεχόμενον τῶν αἰτημάτων του καὶ ὅχι εἰς τὸ ἥθος του. Μόνον μὲ τὴν διατήρησιν καὶ φύλαξιν τῆς ταυτότητος καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς αὐτοσυνειδησίας μας, μπορούμε νὰ εἴμεθα μάρτυρες τῆς ὀρθοδόξου πίστεώς μας, μάρτυρες τοῦ ἑαυτοῦ μας καὶ ἄξιοι νὰ ἔχωμε εἰς τὰς χεῖρας μας τὰ κεμήλια καὶ τὴν παράδοσίν μας, χρόνους χιλιάδες φυλαγμένα στὴν καρδιά ἀπὸ γενιὰ σὲ γενιὰ.

Εὐχαριστοῦντες δι' ὅσα ἡ ἀρχοντικὴ Σας καρδιά ἐποίησε ὑπὲρ τῆς Μετριότητος ἡμῶν καὶ τῆς τιμίας ἡμῶν συνοδείας, ἀπευθύνομεν θερμὴν προσευχὴν πρὸς τὸν Κύριον, νὰ διαφυλάττῃ καὶ εὐλογῇ τὴν Ἀγιωτάτην Ἐκκλησίαν τῆς Ρουμανίας, Ὑμᾶς, ὡς Προκαθήμενον αὐτῆς, μεθ' ὅλων τῶν Ἱεραρχῶν, τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου καὶ τῶν ἀγωνιστῶν τῆς Μοναχικῆς Πολιτείας, τοὺς Ἀρχόντες καὶ ὅλον τὸν εὐγενῆ Ρουμανικὸν Λαόν.

Μακαριώτατε, ἐξ ὀνόματος τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τῆς Ἱερᾶς αὐτῆς Συνόδου, τοῦ πιστοῦ Κλήρου καὶ τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ, Σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τὸ πολύτιμον δῶρον τῆς ἀγάπης Σας καὶ ἐπιτρέψατέ μου νὰ Σᾶς προσφέρω αὐτὴν τὴν ποιμαντορικὴν ράβδον, διὰ νὰ συνεχίζετε, ὡς καλὸς ποιμὴν, νὰ καθοδηγῆτε αὐτὸν τὸν Λαὸν τοῦ Θεοῦ εἰς ὁδοὺς σωτηρίας, προσφέρον τὸ μήνυμα τῆς ἐλπίδος καὶ τῆς ἐν Χριστῷ δυνάμεως.

Εἰς πολλὰ ἔτη, Μακαριώτατε!

Στὴν Θεία Λειτουργία παρέστησαν ὁ Ἀρχηγὸς τοῦ Στρατοῦ Κελάρου, ὁ Σύμβουλος τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας ἐπὶ Ὁρησκευτικῶν Θεμάτων κ. Ρλάντον Νεγκρέϊ, ὁ Πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας Ἐπιστημῶν Ρουμανίας κ. Ἐουγὲν Συμεών, ὁ Ἀντιπρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας Ἐπιστημῶν Ρουμανίας κ. Βιρτζίλ Κίντεαμ, ὁ Γ. Γραμματεὺς τοῦ Ὑπουργείου Ὑγείας Δρ. Ἰρινέλ Ποπέσκου, ὁ Γεν. Γραμματεὺς τοῦ Ὑπουργείου Ὁρησκευμάτων κ. Νικόλαος Βράνζεα, ὁ Πρέσβης τῆς Ἑλλάδος, ἡ Γενικὴ Πρόξενος, ἐκπρόσωποι Στρατιωτικῶν καὶ ἄλλων Ἀρχῶν καὶ Φορέων. Στὴν συνέχεια παρετέθη, ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Ρουμανίας, στὸν Πατριαρχικὸ Οἶκο, ἐπίσημο γεῦμα πρὸς τιμὴν τοῦ Μακαριωτάτου.

Στὺς 16.00' ὁ Μακαριώτατος, προπεμφεὶς ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου κ.κ. Θεοκτίστου, ἀνεχώρησε γιὰ

τὸ Ἰάσιο. Στὸν διεθνή ἀερολιμένα τοῦ Ἰασίου τὸν ὑπεδέχθησαν, στὶς 17.30', ὁ Σεβασμώτατος Μητροπολίτης Μολδαβίας καὶ Μπουκοβίνας καὶ Ἀρχιεπίσκοπος Ἰασίου κ. Δανιήλ, ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Γαλατοίου κ. Κασσιανός, ὁ Θεοφιλ. Ἐπίσκοπος Μποτοσανίου κ. Καλλίνικος, ὁ Δήμαρχος Ἰασίου Δρ. Κωνσταντῖνος Σμιράντ, ἡ Γενικὴ Πρόξενος κ. Νανσικᾶ Βραΐλα, ὁ Νομάρχης Ἰασίου κ. Βιτάν Φλορίν, ἐκπρόσωποι τῶν Στρατιωτικῶν καὶ ἄλλων Ἀρχῶν, ὁ Κοσμήτωρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἰασίου Αἰδεσμιολ. Πρωτοπρεσβύτερος κ. Νικόλαος Ἀκιμέσκου ἡ Πρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος Ἰασίου, ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτιστικοῦ Ἰδρυμάτος Ἰασίου κ. Δημήτριος Φορλεμάδης, οἱ Ἑλληνες Φοιτητές, πλῆθος τοῦ Κλήρου καὶ τοῦ Λαοῦ. Ὁ Μακαριώτατος ἐπιθεώρησε τὰ τιμητικὰ στρατιωτικὰ ἀγῆματα καὶ ἀπέδωσε τιμὴ στὴν Ἑλληνικὴ καὶ Ρουμανικὴ Σημαία κατὰ τὴν ἀνάκρουση τῶν Ἑθνικῶν Ὕμνων Ἑλλάδος καὶ Ρουμανίας.

Ἡ πομπή, ἡ ὁποία ἐσηματίσθη, ἔφθασε στὸν Μητροπολιτικὸ Ναὸ τῆς Ἀγίας Παρασκευῆς τῆς Ἐπιβατηνῆς. Ὁ Μακαριώτατος ἔγινε μὲ ἐνθουσιασμὸ δεκτὸς ἀπὸ τὸν Λαὸ τοῦ Ἰασίου. Ἡ πλατεία τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ εἶχε κατακλυσθῇ καὶ οἱ Χριστιανοὶ ζητοῦσαν τὴν εὐλογία του. Ἀμέσως μετὰ τὴν Δοξολογία ὁ Σεβ. Μητροπολίτης κ. Δανιήλ καλωσόρισε στὴν ἐκκλησιαστικὴ του ἐπαρχία τὸν Μακαριώτατο, ἐξαίροντας τὰ χαρίσματα, τὴν προσωπικότητα καὶ τὴν προσφορὰ του πρὸς τὴν Ἐκκλησία τῆς Ρουμανίας, καὶ ὑπεγράμμισε τὴν σημασία τῆς ἐπισκέψεώς του.

Ὁ Μακαριώτατος, κατὰ τὴν ὁμιλία του, ἀνεφέρθη στὶς σχέσεις τῆς πόλεως τοῦ Ἰασίου μὲ τὸ Γένος τῶν Ἑλλήνων καὶ στὴν ἔννοια τοῦ μυστηρίου τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἔργου αὐτῆς, εἰπών:

Σεβασμώτατε καὶ ἀγαπητὲ ἐν Χριστῷ ἀδελφε κ. Δανιήλ,

Σεβασμώτατοι καὶ ἀγαπητοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ καὶ πατέρες,

Ἐντιμότητε κ. Νομάρχα,

Ἐντιμότητε κ. Δήμαρχε,

Ἐρίτιμε κυρία Γενικὴ Πρόξενε τῆς Ἑλλάδος,

Ἐντιμότητε Στρατηγὲ καὶ Στρατιωτικὲ Διοικητὰ τῆς Περιοχῆς,

Ἐντιμότητε κ. Διευθυντὰ τῆς Ἀστυνομίας, Λοιποὶ ἐκπρόσωποι τῶν Ἀρχῶν καὶ εὐλογημένε καὶ περιούσιε λαὸ τοῦ Θεοῦ,

Μόλις φθάσαμε στὴν ὠραία πόλιν σας προσκεκλημένοι τοῦ Σεβ. Ποιμενάρχου σας κ. Δανιήλ καὶ τοῦ κ. Δημάρχου καὶ τῶν Πανεπιστημιακῶν Ἀρχῶν καὶ καθὼς προσκυνοῦμε μέσα στὸν περιώνυμο, λαμπρότατο καὶ μεγαλοπρεπῆ αὐτὸ Ναὸ αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκη νὰ σᾶς ἀπευθύνω τὸν θερμὸ ἀναστάσιμο χαιρετισμὸ Χριστὸς Ἀνέστη.

Εἶναι τριάντα ἐτῶν ἡ γνωριμία μου μὲ τὴν Ἀγία Ἐκκλησία, τὸν Λαὸ καὶ τὴν Χώρα Σας. Ὅταν γιὰ πρώτη φορὰ ἦλθα, ὡς Ἱερέας, ἐπισκέπτης καὶ προσκυνητῆς τῆς ὀρθόδοξης Ρουμανίας ἡ κατάσταση στὴν χώρα αὐτὴ δὲν ἦταν ιδεώδης. Ἐν τούτοις, καθὼς ἐπισκέφθηκα σχεδὸν τὶς περισσότερες Ἱερὲς Μονές, καθὼς ἐγνώρισα Σεβ. Ἱεράρχας καὶ λοιποὺς Κληρικοὺς τῆς Ἐκκλησίας, καθὼς ἐπισκέφθηκα Σεμινάρια καὶ Θεολογικὰ Σχολὰς, καὶ κυρίως καθὼς συνήντησα τὸν ἀπλὸ Ρουμανικὸ Λαὸ, ἀπεκόμισα τὴν ἐντύπωση ὅτι ἐδῶ ὑπῆρχε μιὰ ζωντανὴ Ἐκκλησία καὶ μιὰ ζωντανὴ πίστις μέσα στὶς καρδιὰς τῶν ἀνθρώπων. Ἐκτοτε ἦλθα πολλὰς φορὰς ὡς ἐπισκέπτης στὴν Χώρα καὶ στὴν Ἐκκλησία σας καὶ ἡ πρώτη μου ἐκείνη ἐντύπωση ἐνισχύθηκε καθὼς ἔγινε μάρτυς πρῶτον μὲν τῆς μεγάλης προσελεύσεως τοῦ Λαοῦ στὶς ἐκκλησιαστικὰ καὶ στὰ μοναστήρια, ἔπειτα δὲ πολλῶν νέων Ρουμάνων ποὺ ἦλθαν στὴν Ἑλλάδα, γιὰ νὰ σπουδάσουν τὴν ἱερὰ ἐπιστήμην τῆς Θεολογίας. Τὰ χρόνια πέρασαν καὶ μετὰ τὸ ὀλοκληρωτικὸ καθεστῶς ἦλθε τώρα ἡ ἐλευθερία τῆς δημοκρατίας. Τώρα πλέον ἡ Ἐκκλησία ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ζῇ μέσα σ' ἓνα ἐλεύθερο κράτος καὶ νὰ ἀναπτύσσει τὶς εὐεργετικὰς δραστηριότητές της. Ξέρω ὅτι ἡ κατάσταση ἔχει δυσκολίες καὶ πολλὰ προβλήματα ἔχουν ἀναφνεῖ ἐν τῷ μεταξύ. Ἀλλὰ ὥστόσο πιστεύω, ὅτι ἡ βαθυτάτη πίστις τὴν ὁποία ἔχει ὁ Κληρὸς καὶ ὁ Λαὸς σας ἀποτελοῦν κρίσιμο καὶ θεμελιώδη παράγοντα προκειμένου ἡ Ἐκκλησία νὰ προοδεύσῃ καὶ νὰ ἐκτελέσῃ τὸ ἀναγεννητικὸ της ἔργο μέσα στὴν κοινωνία. Εἰς τοῦτο ὅπωςδήποτε συμβάλει καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ Ἐκκλησία σας διαθέτει ποιμένες καλοὺς, ἡγέτες ἄριστους, ἀνθρώπους πίστεως, ἀγωγῆς καὶ ἠθους. Ἕνας ἐξ αὐτῶν εἶναι καὶ ὁ Σεβ. Ποιμενάρχης Σας,

ὁ Μητροπολίτης κ. Δανιήλ, ὁ ὁποῖος εἶναι γνωστός σὲ ὅλο τὸν ὀρθόδοξο κόσμο γιὰ τὴν λιπαρὰ μόρφωσή του ἀλλὰ καὶ τὸ ἥθος, τὴν πίστι καὶ τὴν εὐσέβειά του, χαρίσματα τὰ ὁποῖα τὸν κάνουν νὰ διακρίνεται στὸ στερέωμα ὅχι μόνο τῆς Ὁρθοδόξου Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας ἀλλὰ καὶ συνόλης τῆς Ὁρθοδοξίας.

Συνδεόμεθα μὲ τὸν Σεβ. Ποιμενάρχη Σας μὲ στενοὺς δεσμοὺς ἀδελφικῆς φιλίας καὶ ἔχω παρακολουθήσει τὴν ἀνοδικὴ πορεία του μέσα στὴν Ἐκκλησία, πρᾶγμα τὸ ὁποῖο ὀφείλεται στὴν πρόνοια καὶ στὴν σοφία τοῦ Θεοῦ, ὁ Ὅποιος ἐξασφαλίζει στὴν Ἐκκλησία Του τὰ στελέχη ἐκεῖνα τῆς δυνάμεως καὶ τοῦ πνεύματος, τὰ ὁποῖα καλοῦνται νὰ προσεγγίσουν τὴν κατ' ἀνθρώπον πορείαν τῆς Ἐκκλησίας.

Εὐρισκόμενοι σήμερα στὸν Μητροπολιτικὸ Ναὸ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἰασίου, ὁ ὁποῖος εἶναι ἀφιερωμένος στὴν Ἁγία Παρασκευὴ τὴν Ἐπιβατηνὴ, τὸ ἐγκαλλώπισμα καὶ τὸ καύχημα τῆς Μολδαβίας, καὶ ἀτενίζοντες τὰ Ἱερὰ Λείψανα αὐτῆς, ἀναλογιζόμεθα, ὅτι οἱ Ἅγιοι καταδεικνύουν, ἐντὸς τῆς ἱστορικῆς πραγματικότητος, τὴν σωτηριολογικὴ σημασία καὶ τὴν ἐσχατολογικὴ διάσταση τῆς Ἐκκλησίας.

Ἀπὸ τοὺς Πατέρες καὶ Διδασκάλους μας ἡ Ἐκκλησία κατανοεῖται ὡς μεθόριος πραγματικότης μεταξὺ τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. Μία πραγματικότης ποὺ ἀπὸ τὴν μιὰ πλευρὰ μὲν τέμνει τὴν ἱστορία στὸν χρόνο τῆς φθορᾶς τοῦ παρελθόντος καὶ στὸν καιρὸ τῆς αἰωνιότητος τοῦ μέλλοντος, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ συνδέει ἀδιάρρηκτα τὴν ἱστορία, τὴν πρωτολογία τοῦ παρελθόντος μὲ τὴν ἐσχατολογία τοῦ μέλλοντος. Ἔτσι ἡ Ἐκκλησία σημαδεύει τὴν ἱστορίαν καὶ καθιστᾷ τὸν καιρὸν τῆς «καιρὸν μεθόριον», κατὰ τὸν λόγο τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης. Ἡ Ἐκκλησία, ἐπομένως, οὔτε ἀπορρίπτει οὔτε ἀρνεῖται τὸν κόσμο. Ἀντίθετα μάλιστα τὸν σώζει καὶ τὸν ἐπαναφέρει στὴν πρώτη του δόξα καὶ στὸ ἀρχαῖο του κάλλος.

Ἡ Ἐκκλησία καλεῖται νὰ προσφέρῃ καὶ πάλι σήμερα στὸν κόσμο τοὺς Ὁσίους καὶ Μάρτυρές της, γιὰ τὸν μόνον ἐπάνω εἰς τοὺς βωμοὺς καὶ τὰ θυσιαστήρια οἰκοδομεῖται μία ἀληθινὴ σχέση Ἐκκλησίας

καὶ κόσμου, μία σχέση ποὺ νὰ σώξῃ τὸν κόσμο καὶ νὰ καθιστᾷ δυνατὴ τὴν εἴσοδο τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς.

Καθὼς τώρα εἴμεθα στὴν ὠραία πόλη σας ἔρχεται στὸ νοῦ μας ἡ ἱστορία της καὶ ἡ σχέση της μὲ τὴν Ἑλλάδα. Πανάρχαιοι εἶναι οἱ δεσμοὶ ἀνάμεσα στὴν Ἑλλάδα καὶ στὴν πόλη τοῦ Ἰασίου. Ἐδῶ οἱ Ἡγεμόνες τῶν Παραδουναβίων Περιοχῶν ἐκαλλιέργησαν μετὰ ζήλου τὰ ἑλληνικὰ γράμματα καὶ τὸν ἑλληνικὸν πολιτισμόν, ἐβίωσαν τὴν κοινὴν πίστι καὶ παράδοση, ἵδρυσαν Ναοὺς καὶ Μονῆς καὶ ἀποτύπωσαν μὲ ἐντυπωσιακὰ μαρτυρίες τὴν κοινὴν ὀρθόδοξον πίστι καὶ τὴν πολιτισμικὴ σχέση τῶν δύο Λαῶν, τοῦ Ρουμανικοῦ καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ. Δὲν ξεχνοῦμε ὅτι στὰ ἄξια καὶ ἱερὰ χώματά Σας ἐφιλοξενήσατε τοὺς πρώτους μεγάλους ἥρωες τῆς Ἑλληνικῆς νεώτερης Ἱστορίας, τὸν Ἀλέξανδρον Ὑψηλάντη καὶ τοὺς συναγωνιστὰς του ποὺ ξεκίνησαν ἀπ' ἐδῶ γιὰ νὰ ἐλευθερώσουν τὴν Πατρίδα μας καὶ ὑποκλινόμεθα μὲ σεβασμὸ πρὸ τῆς σεβασμίας μνήμης τους ἀλλὰ καὶ πρὸ τοῦ Ρουμανικοῦ λαοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας του οἱ ὁποῖοι ὑποστηρίξατε τὸ αἷμα τῆς ἐλευθερίας καὶ βοηθήσατε στὴν ὑπόθεση τῆς παλλιγγενεσίας τοῦ Γένους τῶν Ἑλλήνων. Καὶ ἐγὼ μαζί μὲ τὴν συνοδεία μου ἐρχόμεθα σήμερα ἐδῶ, γιὰ νὰ τοποθετήσουμε ἓνα λουλούδι στὰ μέρη ὅπου συνελήφθη ἡ ἰδέα τῆς ἐλευθερίας καὶ ἀπὸ ὅπου ξεκίνησαν οἱ πρώτοι ἀγωνιστὰς. Καὶ ἤλθαμε ἐπίσης γιὰ νὰ ποῦμε σὲ σᾶς ποὺ εἴστε οἱ ἀπόγονοι ἐκείνων τῶν Ρουμάνων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἓνα μεγάλο εὐχαριστῶ, ποὺ ἀπευθύνεται βέβαια στοὺς πατέρες σας, ἀλλὰ ἐπειδὴ σήμερα δὲν εἶναι ἐνώπιον ἡμῶν τὸ λέμε σὲ σᾶς.

Εὐχαριστοῦμε, ἐπίσης, τὸν Σεβ. Μητροπολίτη καὶ ἀγαπητὸ ἀδελφὸ κ. Δανιήλ ποὺ μᾶς ἀπηρτύνη αὐτὴ τὴν πρόσκληση, τὸν κ. Δήμαρχο, γιὰ τὴν τιμὴ τὴν ὁποία προτίθεται νὰ μᾶς ἀπονείμῃ, καθὼς ἐπίσης καὶ τὸν ἐλλογιμώτατο Πρύτανι τοῦ Πανεπιστημίου Alexander Cuza γιὰ τὴν τιμητικὴ διάκριση ποὺ ἔχει ἀποφασίσει ἐπίσης νὰ μᾶς ἀπονείμῃ.

Πρὸς ὅλους σας ἀπευθύνω ἐγκάρδιο χαίρετισμὸ εὐλογίας γιὰ τὸν ἀναστάντα Κύριό μας καὶ σᾶς μεταφέρω τὴν ἀγάπη καὶ τὴν εὐλογία τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τοῦ Ἱεροῦ μας Κλήρου καὶ τοῦ Ὁρθοδόξου Ἑλληνικοῦ Λαοῦ.

Ἡ Χάρις τοῦ Ἀναστάτου Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔσται μεθ' ὑμῶν. Ἀμήν!

Δευτέρα 22 Μαΐου

Τὸ πρωὶ τῆς Δευτέρας ὁ Μακαριώτατος ἐτέλεσε τὰ ἐγκαίνια τοῦ παλαιοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου, προστάτου τῆς Μολδαβίας, καὶ στήν συνέχεια ἐλειτούργησε στὸν παρακείμενο Ἱερό Ναὸ τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς. Κατὰ τὴν Θεία Λειτουργία ἔψαλαν βυζαντινὰ μέλη οἱ φοιτητὲς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς καὶ οἱ σπουδαστὲς τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Σεμιναρίου «Ὁ Μέγας Βασίλειος».

Μετὰ τὸ πέρας τῆς Θείας Λειτουργίας ὁ Σεβ. Μητροπολίτης κ. Δανιὴλ ἀπηύθυνε ἐξ ὀνόματος τοῦ ποιμνίου του χαιρετισμὸ καὶ ἐχάρισε στὸν Μακαριώτατο, ὡς τεκμήριο ἀγάπης καὶ σεβασμοῦ, ἓνα ἐγκόλπιο καὶ τὴν εἰκόνα τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς τῆς Ἐπιβατηνῆς. Ὁ Μακαριώτατος, ἀφορμὴν λαβὼν ἀπὸ τὸ πρόσωπο τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου, μὲ τὴν εὐκαιρία τοῦ ἐγκαινιασμοῦ τοῦ παλαιοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ, ὡμίλησε γιὰ τὸ μαρτύριο καὶ τὴν μαρτυρία τοῦ χριστιανοῦ:

Σεβασμιώτατε Μητροπολίτα Μολδαβίας καὶ Μπουκοβίνας καὶ Ἀρχιεπίσκοπε Ἰασίου, ἡγαπημένε ἐν Χριστῷ ἀδελφέ, κύριε Δανιὴλ,

Χριστὸς Ἀνέστη!

Σήμερα, μέσα εἰς τὸ φῶς καὶ τὴν χαρὰν τῆς Ἀναστάσεως, τὸ Πανάγιον Πνεῦμα μᾶς συνήγαγε, διὰ νὰ βιώσωμεν, ἐν τῇ ἱερωργίᾳ τοῦ Μυστηρίου τῆς Θείας Εὐχαριστίας, τὸ θεανθρώπινον μυστήριον τῆς Ἐκκλησίας, καὶ μᾶς εἰσήγαγε εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Ναοῦ, τὴν ἐσωτέραν, καὶ ἰδοὺ «πλήρης δόξης Κυρίου ὁ Οἶκος»¹⁷ καὶ «ἡ σκηνὴ τοῦ Θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων»¹⁸.

Τελοῦντες σήμερα τὰ ἐγκαίνια τοῦ πανσέπτου καὶ περικαλλοῦς τούτου Ναοῦ, ὁ ὁποῖος τιμᾶται ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Ἐνδόξου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου, προστάτου καὶ ἐφόρου ὅλης τῆς περιοχῆς τῆς Μολδαβίας, διδασκόμεθα τὴν ἔννοια τῆς μαρτυρίας καὶ τοῦ μαρτυρίου εἰς

τὴν ζωὴν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ εἰς τὴν ζωὴν μας.

Ὁ Ἅγιος Μεγαλομάρτυς τοῦ Χριστοῦ Γεώργιος ἔδωκε τὴν μαρτυρίαν, ὅτι ἡ διδασκαλία περὶ τῆς Ἁγίας Τριάδος δὲν εἶναι μία θεωρητικὴ ἢ διανοητικὴ διδασκαλία, ἀλλὰ ἡ πηγὴ τῆς ἐν κοινωνίᾳ προσωπικῆς υπάρξεως. Διότι μόνον μέσα εἰς τὴν ζωὴν τοῦ Θεοῦ, καὶ ὄχι μέσα εἰς ἰδεολογίας καὶ ἀνθρώπινα συστήματα, τὰ ὅποια διαρκῶς καταργοῦν τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν προσωπικότητα, δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ ζήσῃ ὡς ἄνθρωπος καὶ νὰ ἀνταποκριθῇ εἰς τὴν θεϊκὴν του κλήσιν.

Βιοῦμεν σήμεραν τὸ γεγονός, ὅτι ἡ Ἐκκλησία δὲν εἶναι μία ἀνθρωπίνη ὁργάνωσις, οὔτε ἓνας χῶρος ὅπου ἱκανοποιοῦνται οἱ ψυχολογικὲς καὶ συναισθηματικὲς μας ἀνάγκες, ἀλλὰ τὸ Θεανθρώπινον Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, τὸ πεπληρωμένον ἀπὸ τὶς ἐνέργειες τοῦ Παναγίου Πνεύματος, εἶναι ἡ εὐχαριστιακὴ κοινότης, ὁ ἴδιος ὁ Χριστός, ὁ Ὁποῖος εἶναι ἡ ἀπαρχὴ καὶ τὸ πλήρωμα τοῦ Σώματος τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ Ἐκκλησία ἐμπεριέχεται εἰς τὴν θεανθρωπίνην ὑπόστασιν τοῦ Χριστοῦ, διότι ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ, κατὰ τὴν Ἐνανθρώπησιν, Ἐκκλησίας σάρκα ἀνέλαβε. Ἀνέλαβε σῶμα, ὅπερ σῶμα ἀπαρχὴ ἐστὶ τῆς Ἐκκλησίας¹⁹. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ Ἐκκλησία εἶναι τὸ ἴδιον τὸ μυστήριον τῆς Ἐνσαρκώσεως τοῦ Θεοῦ Λόγου, εἶναι ἡ «οἰκονομία τοῦ μυστηρίου τοῦ ἀποκεκρυμμένου ἀπὸ τῶν αἰώνων ἐν τῷ Θεῷ τῷ τὰ πάντα κτίσαντι διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα γνωρισθῇ νῦν ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξουσίαις ἐν τοῖς ἐπουρανίοις διὰ τῆς Ἐκκλησίας ἡ πολυποίκιλος σοφία τοῦ Θεοῦ»²⁰.

Πολλὲς φορὲς ἡ ἀλήθεια αὐτὴ, ἐξ αἰτίας τῆς ἐπιλωμένης προαιρέσεως καὶ τῆς ἁμαρτίας τοῦ κόσμου, φαίνεται ἀδύναμη καὶ κενωμένη. Οἱ συνέπειες ἀπὸ μιὰ τέτοια ἀποδοχὴ, πού εἰσχωροῦν βαθεῖα εἰς τὴν ζωὴν, ἀλλοτριώνουν τελικὰ τὸν ἴδιον τὸν ἄνθρωπον κάνοντάς τον νὰ λησμονήσῃ τὴν θεῖαν του καταβολὴν καὶ τὸν προορισμὸν του, τὸ γεγονός ὅτι ὁ Θεός, ἐν τῷ Προσώπῳ τοῦ Υἱοῦ

17. Ἰεζεκιήλ 43, 5.

18. Ἀποκ. 21, 3.

19. Μέγας Ἀθανάσιος.

20. Ἐφεσ. 3, 9-11.

Αὐτοῦ, αὐτοπαρεδόθη, ἵνα οἱ ἄνθρωποι ζωὴν ἔχωσιν καὶ περισσὸν ἔχωσιν.

Ὁ βίος καὶ τὸ μαρτύριον τοῦ Μεγάλου Ἀθλητοῦ, τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, μᾶς ὑπενθυμίζουν, ὅτι ἡ ζωὴ μας, διὰ τὴν εἶναι ζωὴ, χρειάζεται νὰ εἶναι συμμετοχὴ εἰς τὴν ζωὴν, τὸ Πάθος καὶ τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ. Αὐτὸ συνεπάγεται θάνατον καὶ ἀνάστασιν. Θάνατον καθημερινὸν τοῦ παλαιοῦ ἑαυτοῦ μας καὶ ἀνάστασιν τοῦ νέου, τοῦ κατὰ Χριστὸν κτισθέντος. «Τὸ μαρτύριον οὐ τῇ ἀποβάσει κρίνεται μόνον, ἀλλὰ τῇ προθέσει· οὐκ ἐπειδὴν ἀποτμηθῇ ὁ μάρτυς τότε γίνεται μάρτυς, ἀλλ' ἀπ' οὗ ἂν τὴν πρόθεσιν ἐπιδειξῇται ὁμολογίας μάρτυς ἐστί, καὶ μὴ πάθῃ τὰ τοῦ μάρτυρος»²¹.

Σεβασμώτατε ἐν Χριστῷ ἀδελφέ,

«Ἄν πρέπει νὰ σωθῇ κάτι μέσα εἰς τὸν κόσμον, δὲν εἶναι προπαντὸς ὁ ἄνθρωπος, ἀλλὰ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, διότι μᾶς ἠγάπησε Πρῶτος καὶ ἡ δύναμις Του κρατεῖ καὶ στηρίζει τὴν ἀναμενόμενην ἀπάντησιν»²².

Τελούντες σήμερον τὰ ἐγκαίνια τοῦ περικαλοῦς Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου «ἀκοῦμε τίς σιωπηλὴς ζωγραφιὴς στοὺς τοίχους»²³ νὰ λύνουν τὴν ἀπορία ποὺ εἶχαν οἱ σοφοὶ τοῦ ἀρχαίου κόσμου καὶ οἱ εἰλικρινεῖς ἀναζητητὲς τῆς σημερινῆς ἐκκοσμηκευμένης κοινωνίας. «Ὁ Θεὸς ἐγένετο ἄνθρωπος, διὰ νὰ καταστήσῃ καὶ τὸν ἄνθρωπον κατὰ χάριν Θεόν»²⁴. Εἰς τὸ Πρόσωπον τοῦ Θεανθρώπου Χριστοῦ ἐδόθη ἡ μεγάλη μάχη καὶ ἐνίκηθη κατὰ κράτος ἡ δύναμις τῆς ἁμαρτίας, ἡ κατάρα τοῦ νόμου, ἡ ἀδυσώπητος μοῖρα τῶν θνητῶν. Καὶ ὅσοι βαπτίζονται εἰς τὸ Ὄνομα τῆς Ἁγίας Τριάδος καὶ ἐνδύονται τὸν Κύριον, καὶ εἰσέρχονται εἰς τὸ Σῶμα Του, τὴν Ἐκκλησίαν, διὰ τῆς ἐνεργείας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος οἰκειοποιοῦνται αὐτὴν τὴν νίκην.

Ὅμως ὁ Ναὸς αὐτός, Σεβασμώτατε ἅγιε Ἀδελ-

φέ, δὲν ἀποκαλύπτει μόνον τὴν ἄπειρον φιλελευθροπρίαν καὶ ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ τὴν εὐλάβειαν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ εὐλογημένου αὐτοῦ Λαοῦ πρὸς τὰ σκηνώματα τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, ὡς καὶ τὴν ἰδικήν σας εὐσεβῆ φυσιογνωμίαν.

Ἀπὸ βάθους καρδίας σᾶς συγχαίρομεν διὰ τὸ ἱερὸν καὶ ὡραῖον αὐτὸ ἔργον τοῦ φωτὸς καὶ τῆς δόξης καὶ ἐκ βάθους καρδίας εὐχόμεθα ὁ Ἅγιος Θεός, διὰ πρεσβειῶν τοῦ τῶν αἰχμαλώτων ἐλευθερωτοῦ, τοῦ φίλου τοῦ Χριστοῦ Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, νὰ χαρίξῃ εἰς ὅλους τὴν ἐσωτερικὴν ἐλευθερίαν, τὴν ἐλευθερίαν τοῦ πνεύματος, τὴν ἐλευθερίαν ἀπὸ τὰ πάθη, τὰς θλίψεις καὶ τὰς δοκιμασίας τοῦ παρόντος βίου καὶ νὰ σᾶς στερεώσῃ εἰς τὴν ὑπομονήν, εἰς τὴν πίστιν, εἰς τὴν ἐλπίδα.

Ἐπιτρέψατέ μου νὰ σᾶς προσφέρω ὡς ἐνθύμιο τῆς ἐδῶ συναντήσεώς μας σήμερον τὸ ἱερὸν αὐτὸ ἐγκόλπιον, σύμβολον τῆς ἀρχιερωσύνης, καθὼς ἐπίσης καὶ τὸν ἐπιστήθιον αὐτὸν σταυρόν, σύμβολον τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς θυσίας Αὐτοῦ, πράγματα τὰ ὅποια ἐνσαρκώνονται εἰς τὴν ἰδικήν σας ἀρχιερατικὴν φυσιογνωμίαν καὶ νὰ εὐχηθῶ μέσα ἀπὸ τὴν καρδιά μου: «Δανιὴλ τοῦ Σεβασμωτάτου καὶ Θεοπροβλήτου Μητροπολίτου πολλὰ, εἰρηνικὰ καὶ πανευφρόσυνα τὰ ἔτη».

Ἀκολουθῶς παρετέθη, ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Δανιὴλ, πρὸς τιμὴν τοῦ Μακαριωτάτου, ἐπίσημο γεῦμα στὸ Ἐπισκοπεῖο.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς ἴδιας ἡμέρας ὁ Δήμαρχος Ἰασίου Δρ. Κωνσταντῖνος Σμιράντ, σὲ μιὰ σεμνὴ τελετῇ, ποὺ ἐγένετο στὴν Αἴθουσα Τελετῶν τοῦ Δήμου, ἀνεκήρυξε τὸν Μακαριώτατο Ἐπίτιμο Δημότη τῆς πόλεως τοῦ Ἰασίου. Στὴν προσφώνησή του ὁ Δήμαρχος Ἰασίου ἀνέφερε τὰ ἀκόλουθα:

Μακαριώτατε, Σεβασμώτατε, Ἐλλογμώτατοι, ἐκλεκτοὶ προσκεκλημένοι, Χριστὸς Ἀνέστη!

Ἐχομε σήμερα τὴν ἰδιαίτερη χαρὰ καὶ τὴν τιμὴ νὰ ὑποδεχόμεθα τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπο κ.κ. Χριστόδουλο, τὸν Προκαθήμενο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Τὸ προηγούμενο καλοκαίρι μὲ τὴν συμπαράστασιν τοῦ κ. Δημητρίου Φορλεμάδη, τοῦ Προέδρου τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτιστικοῦ Κέντρου Ἰασίου, ἐπισκέφθηκα τὸν Μακαριώτατο, στὴν Ἀθήνα, καὶ συνομίλησα μαζί του. Τότε ἀπηύθηνα

21. Ἱεροῦ Χρυσοστόμου, PG 55, 627.

22. Παύλου Εὐδοκίμου, βλ. π. Ἀνδρέου Ἀγαθοκλέους, Γεύσασθε καὶ ἴδετε, Λάρινα 1993, σελ. 46.

23. K. Kalokyris, The Essence of Orthodox Iconography, Brookline, M.A. 1971, p. 20-24.

24. Ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ Μεγάλου, Περὶ ἐνανθρωπήσεως τοῦ Λόγου, PG 26.

τὴν πρόσκληση πρὸς τὸν Μακαριώτατο νὰ ἐπισκεφθῇ τὸ Ἱάσιο καὶ ἐκεῖνος μὲ πολλὴ χαρὰ ἀπεδέχθη τὴν πρόσκλησή μας. Ἔτσι σήμερα ἔχουμε τὴν εὐλογία νὰ εἶναι ἀνάμεσά μας.

Τὸ Δημοτικὸ Συμβούλιο τῆς πόλεως τοῦ Ἱασίου ἀπεφάσισε νὰ τιμῇ τὸν Μακαριώτατο δεδομένου ὅτι ὁ Μακαριώτατος ἐργάσθηκε τόσο πολὺ γιὰ τὴν σύσφιγξη τῶν σχέσεων τῶν δύο Ἐκκλησιῶν μας καὶ ταυτόχρονα, διὰ παρεμβάσεών του, συνετέλεσε στὴν ἑναρξη τῶν διαδικασιῶν γιὰ τὴν ἑνταξη τῆς Ρουμανίας στὴν Εὐρωπαϊκὴ Κοινότητα...

Λέγεται, ὅτι ὁ Θεὸς ὅταν ἤθελε νὰ κάνει τὴν Εὐρώπη πῆρε ἓνα μεγάλο κόσκινο καὶ μὲ τὸν τρόπο αὐτό, διὰ τῆς κρισίας, δημιουργήθηκε ἡ Εὐρώπη. Ἔτσι ἐγινε ἓνα πλήθος νήσων. Καὶ ἂν τὰ νησιά αὐτὰ εἶναι δημιουργημένα ἀπὸ τὸ Θεό μας τότε σημαίνει ὅτι αὐτὰ τὰ νησιά ἀνήκουν στὴν Ἑλλάδα καὶ σὲ κανέναν ἄλλον...

Στὴν συνέχεια τὸν λόγο ἔλαβε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης κ. Δανιὴλ, ὁ ὁποῖος εἶπε μεταξὺ ἄλλων τὰ ἑξῆς:

Αἰσθανόμεθα ἰδιαίτερη χαρὰ, γιατί ἔχουμε ἀνάμεσά μας σήμερα τὸν Προκαθήμενο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τὸν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν κ.κ. Χριστόδουλο... Ὁ Μακαριώτατος εἶναι ἓνας πολὺ μεγάλος ἱεραπόστολος. Ἡ Μακαριότης του πιστεύει ὅτι ἡ Ὁρθοδοξία δὲν ἔχει μόνο ἓνα ἑνδοξο παρελθόν, ἀλλὰ ἔχει νὰ διαδραματίσει ἓνα πολὺ σημαντικὸ ρόλο στὸν σύγχρονο κόσμο. Ἡ ἱεραποστολικὴ του δράση ἀγκαλιάζει τὸν διάλογο καὶ ἐπεκτείνεται στὴν μάχη μὲ τὸ σύγχρονο πνεῦμα. Ἐχει μιὰ μοναδικὴ δυνατότητα ἐπικοινωνίας μὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, τόσο μὲ τοὺς ἀπλοὺς ἀνθρώπους τοῦ Λαοῦ, ὅσο καὶ μὲ τοὺς διανοούμενους, καὶ ἰδιαίτερα μὲ τοὺς νέους. Ὁ Μακαριώτατος εἶναι, ἐπίσης, ἓνας μεγάλος πατριώτης. Ἀγαπάει τὴν πατρίδα του, ἀλλὰ ταυτόχρονα ἓνας ἄνθρωπος μὲ ἀνοιχτοὺς ὁρίζοντες πρὸς τὴν νεότητά του ἀκόμη ἐκαλλιέργησε στενότερους δεσμούς μὲ ὅλες τὶς Ἀδελφές Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες. Ἐχει μιὰ εὐαισθησία σὰν σύγχρονα προβλήματα, ἀλλὰ καὶ μιὰ μοναδικὴ πιστότητα στὶς αἰώνιες ἀξίες τῆς παραδόσεως καὶ στὴν ἀξιο-

πρέπεια τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου, τὸ ὁποῖο εἶναι κατ' εἰκόνα τοῦ Θεοῦ.

Στὸ τέλος ὁ Μακαριώτατος ἀνεφέρθη στὴ σχέση τῆς Ἑλλάδος μὲ τὴν πόλη τοῦ Ἱασίου, τὴν ἑνταξη τῆς Ρουμανίας στὴν Εὐρωπαϊκὴ Ἑνωση καὶ εὐχαρίστησε βαθύτατα συγκινημένος γιὰ τὴν προσγενομένη τιμή.

Σεβασμιώτατε Μητροπολίτα Μολδαβίας καὶ Μπουκοβίνας καὶ Ἀρχιεπίσκοπε Ἱασίου κύριε Δανιήλ,

Ἐντιμότητε κύριε Νομάρχα,

Ἐντιμότητε κύριε Δήμαρχε,

Ἀγαπητοὶ ἀδελφοί,

Εἶμαι βαθύτατα συγκινημένος πρὸς τὴν εὐρίσκομαι στὴν ἱστορικὴ καὶ ὁμορφὴ πόλη τοῦ Ἱασίου, ὡς καὶ διὰ τὴν ἀπόφασιν τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου νὰ μοῦ ἀπονείμῃ τὸν ὑψηλὸν τίτλον τοῦ Ἐπιτίμου Δημότου. Διὰ τὴν προσγενομένην μεγάλην τιμὴν, ἡ ὁποία μαρτυρεῖ τὸν σεβασμὸν πρὸς τὸ πρόσωπόν μας ἀλλὰ ἀντανακλᾷ καὶ τὴν ἀγάπην σας πρὸς τὸν Ἑλληνικὸν Λαόν, μετὰ τοῦ ὁποίου στενωῶς ἡ πόλις τοῦ Ἱασίου συνδέεται, θερμῶς σᾶς εὐχαριστῶ. Εὐχαριστῶ πολὺ τὸν κ. Δήμαρχο γιὰ τὴν εὐχὴ πρὸς τὴν ἔκαμε γιὰ ὅ,τι ἀφορᾷ τὰ ἑλληνικὰ νησιά τοῦ Αἰγαίου. Εἶναι ἓνα θέμα πρὸς τὸ ἀπασχολεῖ τοὺς Ἕλληνες. Καὶ εἴμαστε βέβαιοι ὅτι ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ ἀλήθεια θὰ κυριαρχήσουν στὴν σκέψη τῶν ἀνθρώπων. Ἡ ἀγάπη μας πρὸς τὴν πατρίδα δὲν ἐμποδίζει τοὺς ἀνθρώπους νὰ ἐνώνονται μεταξὺ τους, ἔστω καὶ ἂν ἀνήκουν σὲ διαφορετικὰ πατρίδες. Γι' αὐτὸ καὶ αὐτὴ ἡ ἀγάπη, τὴν ὁποία οἱ ἀρχαῖοι πρόγονοί μας οἱ Ἕλληνες θεωροῦσαν ὡς πολὺ μεγάλη ἀρετὴ, τὴν ἀρετὴ τῆς φιλοπατρίας, δὲν θὰ πρέπει νὰ φθάνει στὰ ὅρια οὔτε τοῦ ἐθνικισμοῦ οὔτε τοῦ σωβινισμοῦ πρὸς τὸν ὑψώνουν τείχη ἀνάμεσα στοὺς Λαοὺς καὶ ἐμποδίζουν τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τοῦ νὰ ἐνωθοῦν μεταξὺ τους.

Μέσα στὴν Εὐρωπαϊκὴ Ἑνωση δὲν ὑπάρχουν σύνορα. Τὰ σύνορα ἔχουν καταπέσει καὶ ὅλοι οἱ Λαοὶ αὐτοὶ ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ μετακινούνται ἀπὸ τὴ μία χώρα στὴν ἄλλη χωρὶς διαδικασίες, ὅχι μόνο γιὰ λόγους τουριστικούς, ἀλλὰ καὶ γιὰ λόγους μονίμου ἐπαγγελματικῆς ἐγκαταστάσεως. Αὐτὴ ὁμως ἡ ἐλευθερία σημαίνει ὅτι οἱ Λαοὶ συναντῶνται μέσα σ' ἓνα κλίμα ἀμοιβαίας ἐλευθε-

ρίας και αναπτύσσει ό καθένας τὰ διάφορα στοιχεία του πολιτισμού του. Και είναι κατ' αρχήν ευχάριστο και θετικό νὰ ἐρχώμεθα σὲ ἄμεση σχέση και ἐπαφή ό ένας Λαός με τόν ἄλλο λαό. Ἀρκεί ό ένας Λαός νὰ σέβεται τήν ιστορία και τήν παράδοση του ἄλλου λαού. Και δὲν ὑπάρχει στήν Εὐρωπαϊκή Ἑνωση κανένας Λαός, ό οποίος νὰ εἶναι διατεθειμένος νὰ προδώσει τήν ταυτότητα και τήν παράδοσή του χάρις σ' αὐτή τήν ἐπικοινωνία και τήν ἐνότητα τῶν Λαῶν. Ὅμως χωρίς νὰ τὸ θέλουμε και νὰ τὸ ἐπιδιώκουμε ἐρχώμεθα σὲ μία ἀναμέτρηση ό ένας Λαός με τόν ἄλλο. Ἡ πλήρης ἐλευθερία και ό σεβασμός τῶν δικαιωμάτων του ἄλλου αποτελοῦν ὅπωςδήποτε τήν προϋπόθεση γιὰ τήν ἀνάπτυξη ἐκατέρωθεν, και ἀπὸ τίς δύο πλευρές, δραστηριοτήτων οἱ ὁποῖες δὲν ἔχουν πάντοτε ἀγαθὰ ἀποτελέσματα. Τὰ προβλήματα δημιουργοῦνται ἀπὸ τήν στιγμή κατὰ τήν ὁποία ένας Λαός δὲν ἔχει ἐπίγνωση τῆς πνευματικῆς και τῆς ἐθνικῆς του ταυτότητος. Σ' αὐτή τήν συνάντηση τῶν Λαῶν κερδίζει ἐκεῖνος πὺν εἶναι πῶς ἰσχυρός. Ἀλλὰ ἡ ιστορία διδάσκει ὅτι ἰσχυρός δὲν εἶναι πάντοτε ἐκεῖνος πὺν εἶναι οἰκονομικὰ δυνατός ἢ πολιτικὰ ἢ στρατιωτικὰ δυνατός. Στήν ιστορία ὑπῆρξαν τέτοιοι Λαοὶ οἱ ὁποῖοι στὸ ἀπώγειο τῆς ἀκμῆς τους ἐξαφανίσθησαν μαζί με τοὺς πολιτισμούς τους. Πραγματικὰ ἰσχυρός εἶναι ἐκεῖνος ό ὁποῖος ἔχει πνευματικὲς ρίζες και διαθέτει πνευματικὴ αὐτοσυνειδησία.

Οἱ σχέσεις του Ἑλληνικοῦ κόσμου με τήν πόλη του Ἰαίου ἀλλὰ και τήν χώραν τῆς Ρουμανίας αποτελοῦν ἀναμφιβόλως ἓνα ἀπὸ τὰ πῶς πλούσια κεφάλαια τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀλλὰ και τῆς εὐρωπαϊκῆς ιστορίας. Ἐνα πῶς σημαντικό κεφάλαιο τῆς Ἑλληνικῆς ιστορίας ἐγράφη στήν Ρουμανία. Ἐνδεικτικῶς ἀναφέρουμε, ὅτι στήν Ρουμανία ἐφθασε τὸ 335 π.Χ. ό Ἀλέξανδρος ό Μακεδών. Τὸ 657 π.Χ. ἰδρύθη ἀπὸ τοὺς Ἑλληνες ἡ ἀποικία τῆς Ἰστρίας στήν δυτικὴ ἀκτὴ τῆς Μαύρης Θαλάσσης. Ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας μεταβαίνων στήν Σκυθία κηρύσσει τὸ Εὐαγγέλιο του Χριστοῦ. Ἐως τὸν 7ο αἰῶνα μ.Χ. ἡ πόλις Τόμυς, σημερινὴ Κωνσταντζα, ἦτο ἡ πῶς ἀνθηρὴ ἑλληνικὴ πόλις τῆς περιοχῆς αὐτῆς. Ὁ Ἑλλήν Ἐπίσκοπος Βιτσινῆς Ὑάκινθος, ό περικαλλῆς Ἱεράρχης Ἰγνάτιος, Μητροπολίτης

Οὐγγροβλαχίας, ό Νικηφόρος Θεοτόκης, ό Κωνσταντῖνος Δαπόντε, ό Κύριλλος Λούκαρις, ό Θεόκλητος Φαρμακίδης, οἱ Ἀλέξανδρος και Νικόλαος Μανροκορδάτος, ό Ρήγας Φεραῖος ό Βελεστινλῆς, ό Ἀνδρέας Μυστακίδης, και τόσοι ἄλλοι ἐπώνυμοι και ἀνώνυμοι, ἦλθαν ἐδῶ και συνεδέθησαν με τὸν Ρουμανικὸν Λαὸν και τήν πόλιν του Ἰαίου.

Ἰδιαίτερα στίς Χῶρες τῆς Μολδοβλαχίας ἡ σφραγὶς του ἑλληνορθοδόξου πολιτισμοῦ εὐρίσκειται παντοῦ. Ἀνεγέρσεις και ἁγιογραφῆσεις Ναῶν και Μονῶν, θαυμαστῶν μνημείων του πολιτισμοῦ, συνδέονται με τὸ ἑλληνικὸ στοιχεῖο. Τὸ 1707 ἰδρύεται στὸ Ἰάσιο ἡ περίφημη Ἑγεμονικὴ Ἀκαδημία. Μία ἐξόχως σημαντικὴ περίοδος εἶναι ό 18ος αἰὼν, ὅταν τήν ἡγεσία τῆς Μολδαβίας και τῆς Βλαχίας ἀναλαμβάνουν Ἑλληνες. Ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα παίξει σημαντικό ρόλο στίς Παραδουνάβιες Περιοχὲς και γίνεται βασικὸ μάθημα τῆς ρουμανικῆς παιδείας, «βάσις τῶν σπουδῶν», ὅπως τήν ἀποκαλεῖ ό ἱστορικὸς Xenopol. Ἀπὸ τὸ Ἀλληλοδιδασκτικὸ Σχολεῖο τῆς πόλεως, κοντὰ στὸ Ἰάσιο, ἀποφοιτοῦν διδάσκαλοι πὺν ἔρχονται στήν Ἑλλάδα, λαμβάνουν μέρος στήν Ἐπανάσταση κατὰ τῶν Τούρκων και διορίζονται στὰ σχολεῖα τῶν Ἀθηνῶν, τῆς Κρήτης, τῆς Χίου. Ἐδῶ, στήν πόλιν του Ἰαίου, ό ἀγωνιστῆς Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης, στὸν ἱερὸ Ναὸ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, κηρύσσει τήν Ἐπανάσταση. Ἡ Μονὴ Σέκον, ό Γεωργάκης Ὀλύμπιος, οἱ Ρουμάνοι και Ἑλληνες ἀγωνιστὲς τῆς ἐλευθερίας, μαρτυροῦν πῶς κοντὰ εὐρίσκονται οἱ Λαοὶ μας, ἡ Πατρίδα μας με τήν πόλιν σας. Ἡ Ὀρθόδοξος Θεολογικὴ Σχολή, τὸ Ἱστορικὸ Ἰνστιτοῦτο Xenopol, τὸ Ἰνστιτοῦτο Γλωσσολογίας, τὸ Σεμινάριο Νεοελληνικῆς Γλώσσης και Λογοτεχνίας, τὸ Ἰδρυμα Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ, ἡ Ἑλληνικὴ Κοινότης, πὺν λειτουργοῦν στὸ Ἰάσιο, ἡ παρουσία τῶν Ἑλλήνων φοιτητῶν πὺν σπουδάζουν ἐδῶ, ό ἀπὸ ἐτῶν ἀρραγῆς σύνδεσμός μας μετὰ του Σεβασμιωτάτου κυρίου Δανιήλ, ἡ φιλελληνικὴ δραστηριότης του Δήμου Ἰαίου, ἀλλὰ και ἡ ἰδικὴ μας φροντίδα γιὰ θέματα πὺν ἀπασχολοῦν και τίς δύο πλευρές, δεικνύουν τοὺς μεταξύ μας στερεοὺς ἱστορικοὺς, πολιτισμικοὺς και πνευματικοὺς δεσμούς.

Ἐμεῖς σήμερα, σ' αὐτὴν τήν ἐποχὴ τῆς παγκοσμιοποιήσεως και τῆς ἐκκοσμικεύσεως, και ἰδιαίτε-

ρα μετὰ τίς συγκλονιστικὲς ἐμπειρίες τῶν λαῶν ἀπὸ τὴν κατάρρευση τῶν ὁλοκληρωτικῶν καθεστώτων τοῦ ὑπαρκτοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ τὴν ἀθέμητη ὁμολογιακὴ δράση στὶς Χῶρες τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης, θεωροῦμε ἱερὸ χρέος καὶ εὐθύνη τὴν διαφύλαξη τῶν μεταξύ μας δεσμῶν ὡς πολύτιμο θησαυρό, τὴν ἐνίσχυση καὶ τὸν ἐμπλουτισμὸ αὐτῶν διὰ νέων ἐνδείξεων ἀγάπης, ἐνότητος καὶ πολιτισμοῦ. Οἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίες σήμερα ἐπιδεικνύουν ἠὺξημένη εὐαισθησία γιὰ τὴν ἀποσόβηση καὶ ἀπόκρουση τῶν ἰσχυρῶν πολιτιστικῶν πιέσεων καὶ τῆς ἀφομοιωτικῆς δυνάμεως τοῦ δυτικοῦ πολιτισμοῦ. Ἡ ἐπιτευχθεῖσα διὰ τῶν αἰῶνων διατήρηση τῆς ταυτότητος καὶ τῆς αὐτοσυνειδησίας καὶ τῶν δύο Λαῶν, ὀφειλομένη στὸν πνευματικὸ δυναμισμό καὶ στὴν πλούσια καρποφορία τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας, πρέπει σήμερα, ὅσο ποτὲ ἄλλοτε, νὰ διαφυλαχθῇ. Ἡ διαπίστωση τοῦ ἀεμνήστου Πατριάρχου Ἰουστίνου, κατὰ τὴν ὁποία «διὰ τῆς μονίμου παρουσίας αὐτῆς ἐν τῇ ζωῇ ὅλων τῶν ρομανικῶν περιοχῶν ἡ Ἐκκλησία συνέβαλεν εἰς τὴν διατήρησιν τῆς ἐνότητος τοῦ ἔθνους ἐν τῇ ρομανικῇ γῇ»²⁵, ἰσχύει γιὰ ὅλες τίς Ὁρθόδοξες Χῶρες, καὶ μάλιστα αὐτὲς τῆς Βαλκανικῆς, χωρὶς αὐτὸ νὰ σημαίνει θεσμικὴ παρέκκλιση πρὸς μία ἀθέμητη ἢ βίαιη ἐπιβολὴ τῆς μαρτυρίας τῆς πίστεως.

Ἐντιμότητε κύριε Δήμαρχε,

Εὐρισκόμενοι εἰς τὴν ὁμορφὴ πόλιν τοῦ Ἰαίου θαυμάζομεν τὸ ἔργον σας καὶ τίς δραστηριότητές σας. Ἡ δὲ καλὴ συνεργασία τοῦ Δήμου σας μὲ τὴν Τοπικὴν Ἐκκλησίαν ἀποτελεῖ ὑπόδειγμα συνεργασίας Ἐκκλησίας καὶ Κοινότητος, ἐνισχύει καὶ βοηθᾷ εἰς τὴν προαγωγὴν ὅλων τῶν δραστηριοτήτων.

Κύριε Δήμαρχε, ἐπιτρέψατέ μου νὰ σᾶς προσφέρω αὐτὸ τὸν ἀργυρὸ δίσκο ὡς ἀντίδωρο στὴν πολλὴν σας ἀγάπην. Παρακαλῶ νὰ τὸν κρατήσετε σὰν ἐνθύμιον τῆς σημερινῆς ἡμέρας καὶ τῆς συνάντησής μας. Εὐχαριστοῦντες καὶ πάλιν διὰ τὴν προσγενομένην πρὸς ἡμᾶς μεγάλην τιμὴν καὶ τὰ φιλελληνικά σας αἰσθήματα, ἐπευλογοῦμεν ὑμᾶς εὐχόμενοι πᾶσαν ἀπὸ Θεοῦ εὐλογίαν, χάριν καὶ δύναμιν εἰς ὑμᾶς, τοὺς ἀξίους συνεργάτας σας καὶ

τὸν εὐγενῆ λαὸν τοῦ Δήμου σας.

Ἀργὰ τὸ ἀπόγευμα ὁ Μακαριώτατος ἐπεσκέφθη τὴν Ἱερὰ Μονὴ Σετατοῦα καὶ παρακάθησε στὴν μοναστηριακὴ τράπεζα.

Τρίτη 23 Μαΐου 2000

Τὸ πρωῒ ὁ Μακαριώτατος μὲ τὰ μέλη τῆς Συνοδείας τοῦ ἐπεσκέφθη τὴν Ἀνδρῶα Κοινοβιακὴ Μονὴ Γκολία, ὅπου τὸν ὑπεδέχθη ὁ Ἡγούμενος Ἀρχιμανδρίτης Βιτάλιος μὲ τὰ μέλη τῆς Ἀδελφότητος. Μετὰ τὴν Δοξολογία ὁ Μακαριώτατος ἐπεσκέφθη τὸν Ραδιοφωνικὸ Σταθμὸ καὶ τὸν ἐκδοτικὸ οἶκο TRINITAS τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μολδαβίας πού στεγάζονται στὴν Μονὴ καὶ ἔδωκε συνέντευξιν.

Ἀκολούθησε ἐπίσκεψη στὴν ἱστορικὴ Ἱερὰ Μονὴ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, στὴν καρδιά τοῦ Ἰαίου, μὲ τὸ θαυμάσιο Καθολικό. Ἐκεῖ τὸν ὑπεδέχθη ἡ Ἀδελφότης τῆς Μονῆς μὲ πρῶτο τὸν Ἡγούμενον αὐτῆς Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτη κ. Κλήμη. Ἐδῶ, στὸν Ἱερὸ Ναὸ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, τὴν Ἁγία - Σοφία τῆς Μολδαβίας, ὁ Ἀλεξάνδρος Ὑψηλάντης ὕψωσε πρῶτος τὴν σημαίαν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως καὶ ὠρκίσθηκε πίστιν στὴν ἐλευθερία τοῦ Γένους τῶν Ἑλλήνων. Εἶναι χαρακτηριστικὸς ὁ λόγος τὸν ὁποῖο ὁ Μητροπολίτης Βενιαμὴν τοῦ εἶπε πρὶν ξεκινήσει τὸν ἀγῶνα τοῦ ὑπὲρ τῆς πίστεως καὶ τῆς Πατρίδος μας: «Περίζωσε τὴν ρομφαίαν σου ἐπὶ τὸν μηρόν σου, δυνατέ, τῇ ὥραιότητί σου καὶ τῷ κάλλει σου, καὶ ἔντεινε καὶ κατευοδοῦ καὶ βασιλενε...». Ὁ Μακαριώτατος ἐτέλεσε Τρισάγιο στὴν μνήμην τοῦ Μητροπολίτου Βενιαμὴν Κωστάκη, τοῦ Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου καὶ τῶν μελῶν τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας.

Στὴν συνέχεια τὸ πρόγραμμα περιελάμβανε ἐπίσκεψη στὸν Ἱερὸ Ναὸ Βοϊβοδίνας τῶν Ἑλλήνων Φοιτητῶν. Τὸν Μακαριώτατο ὑπεδέχθησαν θερμά, στὸ προαύλιο τοῦ Ναοῦ, μὲ συγκίνηση καὶ χαρὰ, οἱ Ἕλληνες Φοιτητές, πού ἔψαλαν στὴν Δοξολογία, καὶ πολλοὶ γονεῖς. Τὸν Μακαριώτατο προσεφώνησε ἐκ μέρους τῶν Ἑλλήνων Φοιτητῶν ὁ Πρόεδρος τοῦ Συλλόγου κ. Γεώργιος Αὐγενάκης:

Μακαριώτατε,

Μὲ ἀπέραντη χαρὰ οἱ Ἕλληνες Φοιτητὲς Σᾶς

25. Περιοδικὸν ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ, ἀριθ. 496/30.9.1993.

καλοσωρίζουμε στο ιστορικό Ίασιο. Ἐμεῖς, οἱ Ἑλληνες Φοιτητές, μέيناμε ζωντανοὶ ἕως σήμερα, σταθεροὶ στὶς ραγδαῖες ἀλλαγές ποὺ συνέβαιναν γύρω μας χάρις στὴν ὀρθόδοξη πίστη μας. Εἶναι σημαντικό, ὅτι ἐνῶ ζοῦμε καὶ σπουδάζουμε σὲ μιὰ ξένη χώρα, ἡ Ρουμανία εἶναι γιὰ μᾶς μιὰ δεύτερη πατρίδα, γιατί αὐτὸ ποὺ μᾶς ἐνώνει εἶναι ἡ δύναμη τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ ἓνας ἀπὸ τοὺς συνδετικούς κρίκους αὐτῆς εἶναι ὁ Σεβασμώτατος Μητροπολίτης Μολδαβίας καὶ Μπουκοβίνας κ. Δανιήλ, ὁ ὁποῖος πραγματικὰ μᾶς θεωρεῖ δικά του παιδιὰ καὶ μᾶς παρεχώρησε αὐτὸ τὸν ναό, ὅπου ἡ τέλεση τῆς Θείας Λειτουργίας μᾶς βοηθᾷ νὰ ἀνακαλύψουμε τὸ νόημα καὶ τὴν οὐσία τῆς ζωῆς μας.

Ἐμεῖς οἱ νέοι, Μακαριώτατε, πιστεύουμε, ὅτι εἶναι πολλοὶ οἱ κίνδυνοι ποὺ ἐλλοχεύουν σήμερα στὸ κάθε μας βῆμα καὶ ἀποζητᾶμε ἀνθρώπους ποὺ νὰ ἐμπιστευόμαστε καὶ νὰ τοὺς θεωροῦμε δικούς μας ἀνθρώπους.

Στὸ πρόσωπό σας βλέπουμε τὸν ἄνθρωπο, αὐτὸν ποὺ μᾶς καταλαβαίνει, ποὺ δὲν εἶναι ἀπρόσιτος, ποὺ δὲν διστάζει νὰ μιλήσει στὴ γλώσσα μας μὲ ἀπώτερο σκοπὸ νὰ κατανοήσουμε τὴν ἀξία τῆς ζωῆς καὶ τὴν ἀναγκαιότητα τοῦ εὐ ζῆν.

Τελειώνοντας, θὰ ἤθελα ἐκ μέρους ὅλων τῶν Ἑλλήνων Φοιτητῶν τοῦ Ἰαίου νὰ σᾶς προσφέρω ἓνα μικρὸ δῶρο ποὺ περικλείει ὅλη τὴν ἀγάπη καὶ τὸν σεβασμὸ ποὺ τρέφουμε στὸ πρόσωπό σας.

Στὴ συνέχεια τὸν λόγο ἔλαβε ἡ Πρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος Ἰαίου:

Μακαριώτατε,

Τὰ μέλη τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος Ἰαίου εἶναι πολὺ εὐτυχῆ μὲ τὴν παρουσία Σας στὸ Ἰάσιο. Ἡ Κοινότητά μας δὲν εἶναι μεγάλη, ἀλλὰ ἐπιθυμοῦμε νὰ διατηρήσουμε τὸν Ἑλληνισμό σ' αὐτὴ τὴν ὁμορφὴ πόλῃ ποὺ εἶναι στενὰ συνδεδεμένη μὲ τὴν ἱστορία τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Συμπαραστάτης καὶ φίλος τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος Ἰαίου εἶναι Σεβ. Μητροπολίτης Μολδαβίας κ. Δανιήλ. Χωρὶς τὴν βοήθειά του δὲν θὰ μπορούσαμε νὰ ἀναπτύξουμε τὴν δραστηριότητά μας καὶ νὰ κάνουμε τὸ ἔργο μας.

Ἡ παρουσία Σας, Μακαριώτατε, ἐδῶ εἶναι γιὰ ὅλους ἐμᾶς μιὰ μεγάλη γιορτή. Σᾶς ἀγαπᾶμε καὶ Σᾶς περιμένουμε στὴν πόλῃ τοῦ Ἰαίου πάλι. Σᾶς

εὐχαριστοῦμε.

Ὁ Μακαριώτατος, βαθειὰ συγκινημένος, εἶπε: Ἀγαπητά μου παιδιά,

Προτιμῶ νὰ ἀφήσω τὶς ἐπισημότητες καὶ τυπικότητες μὲ τὶς προσφωνήσεις ποὺ συνήθως κάνουμε, ὅταν πρόκειται νὰ μιλήσουμε, γιατί θέλω νὰ μιλήσω ἀπλὰ καὶ ἀπ' εὐθείας σὲ σᾶς.

Ἡ ἐπίσκεψή μου ἐδῶ, στὴν ἐκκλησία τῶν Ἑλλήνων Φοιτητῶν, στὴν ἐκκλησία σας, ἀποτελεῖ δι' ἐμὲ μιὰ μοναδικὴ εὐκαιρία, γιατί πάντοτε ἤθελα καὶ θέλω νὰ εἶμαι ἀνάμεσά σας, ἀνάμεσα στοὺς νέους, τὴν νεολαία τῆς Πατρίδος μας πρωτίστως ἀλλὰ καὶ τὴν νεολαία τῆς Διασποράς.

Ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες διακριθήκαμε καὶ σωθήκαμε μέσα στὸ διάβα τῆς ἱστορίας καὶ τῶν περιστάσεων ποὺ ἀντιμετωπίσαμε, ὅχι χάρις στὶς ὁμοιότητες ποὺ εἴχαμε μὲ τοὺς ἄλλους Λαοὺς ἀλλὰ χάρις στὶς ἰδιαιτερότητές μας. Ἔτσι ἐπιβίωσαμε ὅχι βιολογικὰ ἀλλὰ πνευματικὰ. Γιατὶ τότε μόνο ἀξίζει νὰ ζῆς, ὅταν ζῆς πνευματικὰ.

Μέσα στὴν Ἑλλάδα εἶτε δὲν ξέρουμε εἶτε δὲν ἐκτιμοῦμε, πολλὲς φορὲς, ὅσο πρέπει, τὶς ἀξίες τοῦ πολιτισμοῦ μας καὶ ἀσχολούμεθα μὲ μύρια ὅσα ἄλλα πράγματα ἐκτὸς ἀπὸ ἐκεῖνα ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐξαρτᾶται ἡ οὐσιαστικὴ ζωὴ καὶ ἐπιβίωσή μας. Ἀλλὰ κανένας Λαὸς καὶ κανένας πολιτισμὸς δὲν ἐπέζησε καὶ δὲν διεσώθη, ὅταν παρεδόθη στὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου καὶ στὴν πνευματικὴ ἀλλοτρίωση. Γι' αὐτὸ σᾶς παρακαλῶ νὰ διαφυλάξετε μέσα στὴν καρδιά σας τὴν ἐλληνικότητά σας καὶ τὴν πίστη σας, τὴν παράδοσή μας καὶ τὴν Ὁρθοδοξία μας.

Εἶμαι κοντά σας, γιὰ νὰ μοιρασθῶ μαζί σας τὴν ἀγωνία αὐτῶν τῶν ἡμερῶν ποὺ δίδετε ἐξετάσεις γιὰ νὰ περάσετε τὸ ἔτος σας καὶ ἂν εἴσθε στὸ τελευταῖο νὰ πάρετε τὸ πτυχίο σας. Προσθέτω καὶ ἐγὼ τὴν καλὴ μου εὐχὴ μέσα ἀπὸ τὴν καρδιά μου: τὴν εὐχὴ νὰ πᾶτε καλὰ στὶς ἐξετάσεις σας. Εἶμαι βέβαιος ὅτι μπορεῖτε νὰ διακριθῆτε, διότι ἔχετε τὶς δυνατότητες.

Εὐχαριστῶ τὸν Σεβ. κ. Δανιήλ, διότι προσέφερε αὐτὸ τὸν ναὸ γιὰ τὶς λειτουργικὲς ἀνάγκες τῶν Ἑλλήνων Φοιτητῶν καὶ Φοιτητριῶν, γιὰ νὰ βιώνετε τὴν πίστη σας καὶ τὸ κέντρο ἐνότητος.

Ὁ Θεὸς νὰ εἶναι μαζί σας. Παρακαλῶ τὸν ἐφημέριο τοῦ Ναοῦ Πανοσιολογιώτατο Ἀρχιμανδρίτη

Άπό την Υποδοχή στὸν Ἀερολιμένα Baneasa Βουκουρεστίου.

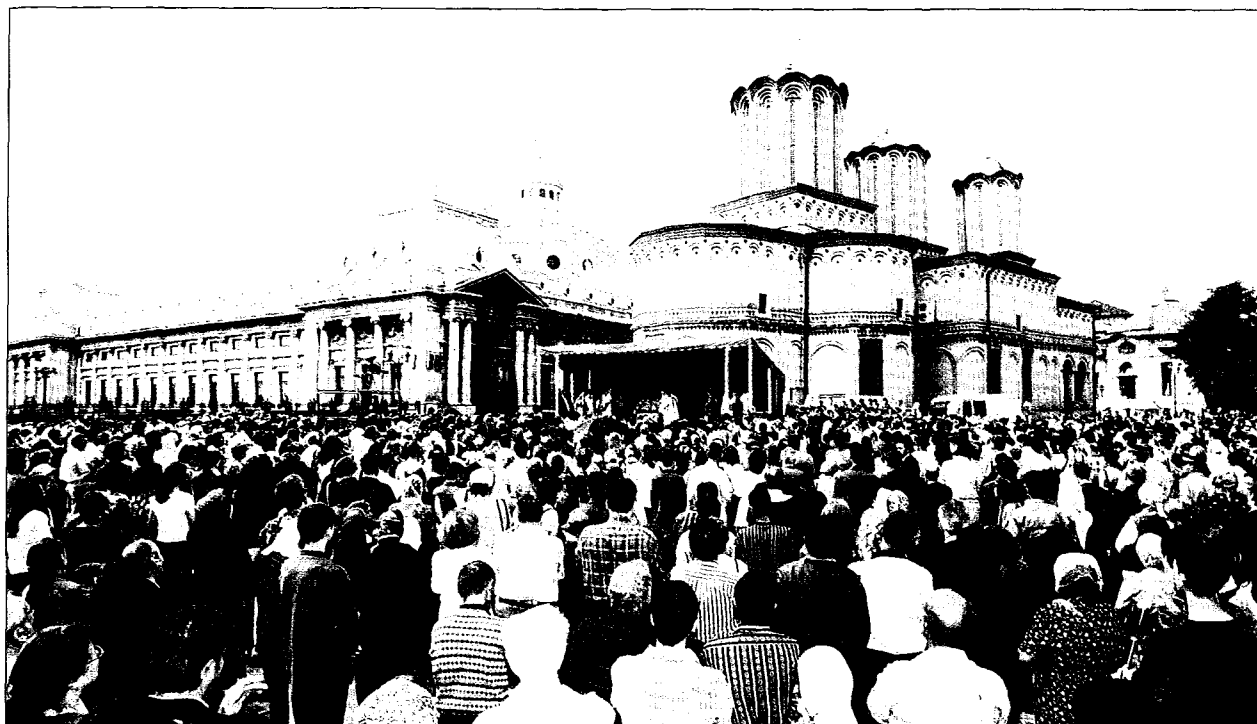
Ἡ Δοξολογία στὸν Πατριαρχικὸ Ναὸ Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης Βουκουρεστίου.

Ο Ρουμανικός Λαός υποδέχεται τόν Μακαριότατο.

Οί δύο Προκαθήμενοι κατά την θεία Λειτουργία στό Βουκουρέστι.

Άπο την υπαίθρια θεία Λειτουργία στο Βουκουρέστι.

Στόν Καθεδρικό Ναό Ἀγίας Παρασκευῆς τῆς Ἐπιδατηνῆς Ἱασίου, μετὰ τὴν Δοξολογία.

Με τὸν Ἱερό Κλήρο καὶ τὸν Λαὸ τοῦ Ἰασίου μετὰ τὴν Θεία Λειτουργία στὸν Ἱερό Καθεδρικό Ναὸ τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς Ἰασίου.

Με τὸν Πρύτανη τοῦ Πανεπιστημίου Alexander Cuza, μετὰ τὴν τελετὴ ἀναγορεύσεως τοῦ Μακαριωτάτου ὡς Ἐπιτίμου Διδάκτορος.

Ο Δήμαρχος Ιασίου Δρ. Κωνσταντίνος Simirad απονέμει τόν τίτλο του Έπιτίμου Δημότου στον Μακαριώτατο.

Άπο την επίσκεψη του Μακαριωτάτου στον Έλληνικό Ιερό Ναό των Τριών Τεραρχών.

Με ομάδα Ελλήνων Φοιτητών και Φοιτητριών.

Τρισάγιο στην μνήμη του Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου καὶ τῶν μελῶν τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας, στὴν Ἱερὰ Μονὴ Τριῶν Ἱεραρχῶν Ἱασίου.

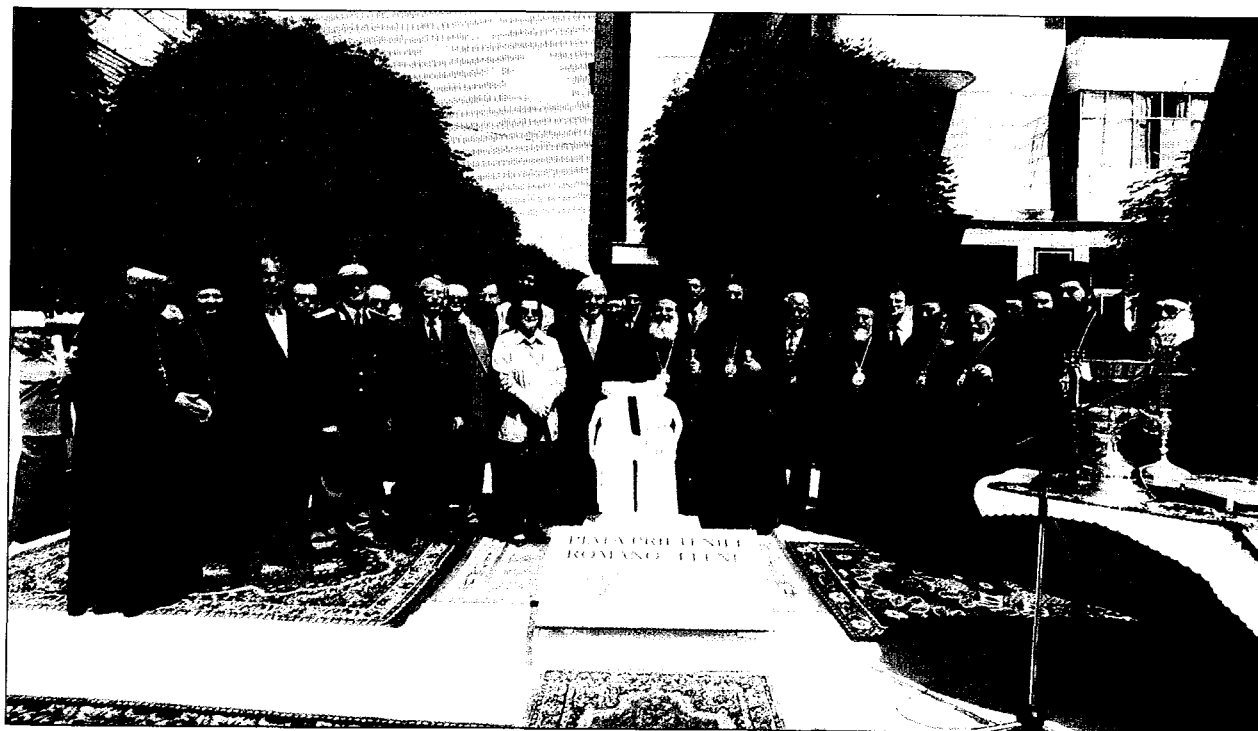
Ο Μακαριώτατος προσφέρει Σταυρό εύλογίας στην Ήγουμένη της Ιεράς Κοινοβιακής Μονής Durau.

Υποδοχή στο Εκκλησιαστικό Σεμινάριο του Νεάμτσ.

Ο Πρύτανης της Ιατρικής Σχολής Ιασίου προσφέρει στον Μακαριώτατο τὸ Χρυσὸν Μετάλλιον τῆς Σχολῆς.

Ἀπὸ τὰ Ἐγκαίνια τῆς Πλατείας Ἑλληνο-Ρουμανικῆς Φιλίας (Φωτογραφίες Χρ. Μπόνη).

π. Δοσίθεο νὰ δεχθῇ αὐτὸ τὸν Σταυρὸ εὐλογίας γιὰ νὰ σᾶς εὐλογῇ καὶ ἀγιάξῃ.

Ὁ Μακαριώτατος διένειμε στὰ παιδιά, ὡς εὐλογία, ἓνα ἐπιστῆθο σταυρὸ καὶ συνωμίλησε ἀρκετὴ ὥρα μαζί τους στὸ προαύλιο τοῦ Ναοῦ γιὰ θέματα ποὺ ἀπασχολοῦν τοὺς νέους, τὴν κοινω- νία, τὴν Ἑλλάδα.

Ἀμέσως μετὰ ἀκολούθησε ἡ ἐπίσκεψη στὸ Ἑλ- ληνικὸ Πολιτιστικὸ Κέντρο «Τὸ Πανελλήνιον». Τὸν Μακαριώτατο προσεφώνησε ὁ Πρόεδρος τοῦ Κέντρου κ. Δημήτριος Φορλεμάδης:

Μακαριώτατε,

Σεβ. Μητροπολίτα κύριε Δανιήλ, τιμία συννο- δεία τοῦ Μακαριωτάτου, Σεβασμιώτατοι, Θεοφι- λέστατοι, Ἀξιότιμε κ. Γενικὲ Πρόξενε τῆς Ἑλλάδος, ἀγαπητοί μου,

Ἵσως δὲν θὰ ἔφθαναν πολλές σελίδες ἂν ἤθελα νὰ γράψω τὴν σημερινὴ προσφώνηση. Ἵσως δὲν θὰ εὕρισκα λόγια νὰ εὐχαριστήσω καὶ νὰ ἐκφρά- σω τὴν συγκίνηση ποὺ αἰσθάνομαι, ὅταν ὁ Προκα- θήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ πνευμα- τικός μας πατέρας ἐπισκέπτεται σήμερα τὸ Ἑλλη- νικὸ Ἰδρυμα Πολιτισμοῦ, τὸ Ἰδρυμα αὐτὸ ποὺ ἔχει δημιουργηθῇ μὲ προσωπικὸ κόπο καὶ ιδιωτικὴ πρωτοβουλία. Τὸ Ἰδρυμά μας εὕρισκόμενο στὸ Ἰά- σιο εἶναι ἓνα σημεῖο ἀναφορᾶς τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ὄχι μόνο τοῦ Ἰασίου, ἀλλὰ καὶ τῆς Ρουμανίας. Γιατὶ θεωρήσαμε ὅτι τὸ Ἰάσιο εἶναι καὶ παραμένει ἡ πολιτιστικὴ πρωτεύουσα τῆς Ρουμανίας, ἀλλὰ συνάμα εἶναι μιὰ ἱστορικὴ πόλη, ἡ ὁποία εἶναι ἄμε- σα συνδεδεμένη μὲ τὸν Ἑλληνισμό. Ὅτι ἔγινε μέ- χοι τώρα ἔγινε σὲ ἐπίπεδα. Ἀρχίσαμε ἀπὸ τὴν ὀργάνωση τῶν φοιτητῶν οἱ ὁποῖοι ἦσαν χωρὶς σύλλογο, δημιουργήσαμε σύλλογο, ἰδιαίτερα μὲ τὴν βοήθεια τῆς κ. Προξένου, συνάξαμε ἐν ἐκκλη- σία τοὺς φοιτητὲς μας. Ἄν καὶ Ὁρθόδοξοι οἱ ἀδελ- φοί μας ἐδῶ, ἐμεῖς θεωρήσαμε ὅτι πρέπει νὰ συν- επιτελοῦμε μὲ τὸν ἱερέα τὴν Θ. Λειτουργία στὴν μητρικὴ μας γλῶσσα. Καὶ ἀφοῦ ἐδημιουργήθηκαν ὅλα αὐτά, τότε ἀποφασίσαμε νὰ γίνουμε μάρτυρες τοῦ πολιτισμοῦ μας. Ἐγὼ τουλάχιστον ἤμουν μα- χητῆς τῆς ιδέας, ὅτι πολιτισμὸς χωρὶς Ἐκκλησία δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρξει. Γιατί, ἡ Ὁρθοδοξία μας εἶναι πολιτισμός.

Μέσα σὲ 7 χρόνια ποὺ εὕρισκομαι ἐδῶ, γιὰ νὰ

σπουδάσω τὴν ἱατρικὴ ἐπιστήμη, εἶχα πραγματικὰ τὴν εὐλογία νὰ εἶμαι πλησίον τοῦ Σεβ. Μητροπολί- του Μολδαβίας. Ἡ παρουσία τοῦ Σεβασμιωτάτου, ἡ στάση του καὶ ἡ ἀγάπη του πρὸς τοὺς Ἑλληνες Φοιτητὲς ἀποτελοῦν παράδειγμα γιὰ τοὺς Ποιμε- νάρχες τῆς Διασπορᾶς ἢ ἀκόμη καὶ τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλὰ καὶ Σεῖς, Μακαριώτατε, δίδετε αὐτὸ τὸ πα- ράδειγμα. Στηρίζετε τοὺς Ὁρθοδόξους ἀδελφούς μας. Χορηγεῖτε ὑποτροφίες. Τὸ αὐτὸ πράττουν καὶ οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολίτες τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, οἱ ὁποῖοι καὶ ἐνίσχυσαν τὴν δημι- ουργία αὐτοῦ τοῦ Ἰδρυματος.

Σὲ ὅσους λένε ὅτι ἴσως τὸ ἴδρυμα φαίνεται ἐκκλησιαστικὸ, ἴσως τὸ ἴδρυμα φαίνεται νὰ εἶναι πολὺ κοντὰ στὴν Ἐκκλησία, θέλω νὰ πῶ ὅτι εἶχαμε περισσότερο τὴν συμπαράσταση τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ ὅποιονδήποτε ἄλλον. Δὲν μπορῶ νὰ ξεχάσω βεβαίως τὴν συνεισφορὰ τῆς Ἐθνικῆς Τράπεζας τῆς Ἑλλάδος, τοῦ Προέδρου τῆς Ἐταιρείας Dorna κ. Βάλβη, ὅπως καὶ πολλῶν ἐπιχειρηματιῶν, οἱ ὁποῖοι κατὰ διαστήματα ἐβοήθησαν. Αὐτὸ τὸ ἔργο εἶναι ἔργο ψυχῆς. Πολλοὶ ἔλεγαν, κατὰ τὴν διάρ- κεια τοῦ ἔργου, ὅτι δὲν χρειάζονται τόσα πολλὰ στὸ Ἰάσιο. Ἐμεῖς ὅμως ἀγωνιστήκαμε γιὰ τὸ ὄρα- μά μας καὶ τὴν πραγματοποίηση τῆς ἐλπίδας μας, γιατί εἴμαστε νέοι. Καὶ ἂν οἱ νέοι ἔχουν ὁράματα καὶ προσδοκίες τότε σημαίνει ὅτι ὁ κόσμος ἔχει μέλλον. Αὐτὸ θελήσαμε νὰ ἀποδείξουμε. Ἵσως ὁ Θεὸς δώσει κάποιον ἄλλον ποὺ θὰ συνεχίσῃ αὐτὸ τὸ ἔργο καὶ θὰ δημιουργήσῃ πολὺ περισσότερα.

Ἐγὼ γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ σᾶς εὐχαριστῶ. Τὸ Ἰδρυμά μας ἀγωνίζεται γιὰ τὴν μετάδοση τοῦ Ἑλ- ληνικοῦ Πολιτισμοῦ. Ἐχουμε ἀνάγκη ἀπὸ ἓνα δά- σκαλο ποὺ θὰ διδάσκῃ τὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα ἐδῶ, καὶ θὰ ἀποσπασθῇ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα. Ἐχουμε ἀνάγ- κη ἀπὸ μιὰ βιβλιοθήκη, ἡ ὁποία αὐτὴ τὴν στιγμή δημιουργεῖται, καὶ γιατί ὄχι τὸ Ἰδρυμα νὰ μὴν ἐπε- κταθῇ πέραν τοῦ πολιτισμικοῦ του χαρακτηρὸς καὶ νὰ γίνῃ μιὰ γέφυρα μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Ρου-μανίας.

Μακαριώτατε, αὐτὴ τὴν προσπάθειά μας Σᾶς παρακαλοῦμε νὰ εὐλογήσετε σήμερα. Σᾶς εὐχαρι- στοῦμε γιὰ τὴν τιμὴ ποὺ μᾶς κάνατε καὶ ἀσπαζό- μεθα τὴν Ἀγίαν Σας Δεξιὰ μὲ βαθὺν σεβασμὸ καὶ νύκῃ ἀγάπη.

Ὁ Μακαριώτατος ἐξέφρασε τὴν χαρὰ του γιὰ τὴν ἐπίσκεψη καὶ λειτουργία τοῦ Ἰδρυματος καὶ ὠμίλησε γιὰ τὸν Ἑλληνορθόδοξο πολιτισμὸ καὶ τὸ δημιουργικὸ πνεῦμα τῶν Ἑλλήνων:

Σεβασμιώτατε,

Κυρία Γενική Πρόξενη,

Λοιποὶ παράγοντες τῆς Ρουμανικῆς κοινωνίας,

Ἀγαπητά μου παιδιά,

Θὰ ἦτο μεγάλη παράλειψη τοῦ προγράμματος τῆς ἐπισκέψεώς μου ἐδῶ στὸ Ἰάσιο ἐὰν δὲν συμπεριλαμβάνετο στὸ πρόγραμμα ἡ ἐπίσκεψη ἐδῶ στὸ «Πανελλήνιον». Καὶ τοῦτο διότι δὲν θὰ εἴχαμε τὴν εὐκαιρία νὰ θαυμάσωμε ἓνα ἔργο τὸ ὁποῖο προέρχεται ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ παρουσία στὴν πόλη αὐτὴ καὶ ἀπὸ τὰ φιλικὰ καὶ ἀδελφικὰ αἰσθήματα τοῦ Σεβασμιωτάτου κ. Δανιὴλ ἀπέναντι στὴν Ἑλλάδα.

Αὐτὸ τὸ ἔργο τὸ ἐδημιούργησε ἡ ἀθάνατη ἑλληνικὴ ψυχὴ καὶ εἶναι εὐχάριστο τὸ ὅτι τὰ ἀθάνατα καὶ αἰώνια ἑλληνορθόδοξα ιδεώδη, οἱ ἀρχές καὶ οἱ ἀξίες τοῦ πολιτισμοῦ μας, ἐπιβιώνουν καὶ σ' αὐτὴ τὴν στεγνὴ καὶ στυνγὴ ἐποχὴ μέσα στὶς καρδιὰς τῶν νέων μας. Πολλὲς φορὲς ἔχω διερωτηθῇ ἐὰν τελικὰ αὐτὲς οἱ ἀρχές καὶ οἱ ἀξίες τίς ὁποῖες πιστεύουμε καὶ οἱ ὁποῖες ἐκφράζονται μὲ τὸν ὄρο ἑλληνορθοδοξία ἔχουν λόγὸ ὑπάρξεως στὴν ἐποχὴ μας. Πολλὲς φορὲς ἔχω διερωτηθῇ ἂν ὑπάρχουν ἄνθρωποι ἐκτὸς ἀπὸ ἐμᾶς ποὺ εἴμαστε ἄνθρωποι τῆς Ἐκκλησίας, οἱ ὁποῖοι ἐστερνίζονται καὶ αὐτοὶ τίς ἴδιες ἀρχές καὶ ἀξίες μὲ μᾶς καὶ ἐπάνω σ' αὐτὸ τὸν προβληματισμὸ ἔρχονται διάφορα γεγονότα νὰ ἐπιβεβαιώσουν ὅτι αὐτὰ ποὺ πιστεύουμε ἐμεῖς τὰ πιστεύουν καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἄνθρωποι στὴν Πατρίδα μας. Ἄνθρωποι ποὺ εὐρίσκονται σὲ ὅλα τὰ ἐπίπεδα τῆς κοινωνικῆς ζωῆς ἀρχίζοντας ἀπὸ τοὺς μαθητὲς, τοὺς φοιτητὲς, τὴν νεολαία, τοὺς ἐπιστήμονες, τοὺς ἐπιχειρηματίες, γιὰ νὰ φθάσωμε στοὺς μεγάλους ἐπιστήμονες καὶ στὰ μεγάλα κοινωνικὰ μεγέθη τῆς χώρας μας. Ἀπόδειξη τρανὴ εἶναι ἡ ἵδρυση καὶ ἡ λειτουργία αὐτοῦ τοῦ πολιτιστικοῦ κέντρου τῆς Ἑλλάδος στὸ Ἰάσιο. Ἕνας νέος ἄνθρωπος ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα ποὺ ἦλθε ἐδῶ νὰ σπουδάσῃ τὴν ἱατρικὴ ἐπιστήμη, ὁ Δημήτριος Φορλεμάδης, συνέλαβε τὴν ἰδέα νὰ δημιουργήσῃ αὐτὸ τὸ ἑλληνικὸ σπίτι γι' αὐτὴ τὴν ἱστορικὴ πόλη μὲ τὴν ὁποία, ὅπως καὶ ἐκεῖνος εἶπε, καὶ ἐγὼ ἔχω

ἐπαναλάβει, συνδέεται στενὰ ὁ νεώτερος Ἑλληνισμός, διαφεύδοντας ὅλους ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ὡς ἄλλες Κασσάνδρες, θέλουν νὰ μᾶς πείσουν ὅτι τὰ ἰδανικά στὰ ὁποῖα πιστεύουμε εἶναι πλέον ξεπερασμένα. Καὶ τὴν πρωτοβουλία ποὺ ἔλαβε ἓνας ἄνθρωπος, γιὰτὶ πάντοτε πίσω ἀπ' ὅλα τὰ ἔργα ὑπάρχει ὁ ἓνας, τὴν ἐστήριξαν καὶ οἱ Ρουμάνοι φίλοι μας καὶ ἀδελφοὶ μας καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν Ἑλλήνων ποὺ ἐγκαταβιώνουν ἢ δραστηριοποιοῦνται ἐδῶ στὴ Χώρα αὐτὴ.

Συγχαίρω μέσα ἀπὸ τὴν καρδιά μου τὸν ἀγαπητό μας Δημήτριο γι' αὐτὴ τὴν πρωτοβουλία του ἢ μᾶλλον καὶ γι' αὐτὴ τὴν πρωτοβουλία του, γιὰτὶ πλέον ἔχει ἀναγορευθῇ σὲ ἓναν ζωντανὸ σύνδεσμο ἀνάμεσα στὴν Ρουμανία καὶ στὴν Ἑλλάδα, ἀνάμεσα στὶς δύο Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες μας. Συγχαίρω ἐπίσης καὶ ὅλους ἐκείνους, τὰ φυσικὰ καὶ τὰ νομικὰ πρόσωπα τῆς Ἑλλάδος καὶ τίς Ἱερὲς Μητροπόλεις μας καὶ τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχες τῆς Ἐκκλησίας μας ποὺ ὑπεστήριξαν αὐτὴν τὴν προσπάθεια, γιὰ νὰ φθάσῃ στὸ σημερινὸ ζηλευτὸ σημεῖο καὶ ἐπίπεδο ποὺ μᾶς κάνει πολὺ ὑπερήφανους. Καὶ βέβαια αὐτὸ τὸ ἑλληνικὸ σπίτι, τὸ Πανελλήνιον πρέπει νὰ ζήσῃ καὶ νὰ φροντίσουμε τὴν συνέχεια αὐτοῦ τοῦ ἔργου.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος περιβάλλει μὲ τὴν ἐμπιστοσύνη καὶ τὴν ὑποστήριξή της αὐτὸ τὸ ἔργο, γιὰτὶ εἶναι ἔργο διαχρονικῆς σημασίας, ἀπὸ τὸ ὁποῖο εὐεργετοῦνται καὶ θὰ εὐεργετοῦνται, ὠφελοῦνται καὶ θὰ ὠφελοῦνται οἱ Ἕλληνες ποὺ εὐρίσκονται ἐδῶ εἴτε ὡς φοιτητὲς εἴτε ὡς ἐπιχειρηματίες, γιὰ νὰ διασώξουν μέσα τους τίς καταβολές τους, τίς ρίζες τους, ἑλληνικὲς καὶ ὀρθόδοξες, νὰ συμβάλουν στὴν ἐνότητα καὶ συνεργασία τῶν δύο Λαῶν μας. Εὐχαριστῶ δὲ ὅλως ἰδιαίτερος καὶ τὸν Σεβ. Μητροπολίτη κ. Δανιὴλ, διότι χάρη στὴν ἰδική του κυρίως ὑποστήριξη κατέστη ἐφικτὴ ἡ πραγμάτωση αὐτῆς τῆς ἀξίας. Ὁ Σεβασμιώτατος δὲν εἶναι ἀπλῶς ἓνας Φιλέλληνας Ἱεράρχης, ἀλλὰ εἶναι ἓνας Ἱεράρχης μὲ ἀνοιχτοὺς ὀρίζοντες, ὁ ὁποῖος διαβλέπει τὸ μέλλον καὶ ἐνεργεῖ, ὅπως ἐνεργοῦν οἱ ἀληθινοὶ ἡγέτες, πρὸς χάριν καὶ ὄφελος τῶν Λαῶν.

Εὐχόμεθα τὸ ἴδρυμα αὐτὸ νὰ συνεχίσῃ τὸ ἔργο του καὶ μὲ ἄλλες δραστηριότητες, ποὺ θὰ συνενώσουν καὶ θὰ δημιουργήσουν τίς προϋποθέσεις γιὰ

τήν συγκέντρωση τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ ἐδῶ καὶ στήν Ἐκκλησία, ὥστε νὰ δικαιωθοῦν καὶ οἱ πόθοι καὶ οἱ ἐπιθυμίες καὶ οἱ προοπτικές καὶ οἱ ἐπιδιώξεις τῶν ἰδρυτῶν του καὶ ὅλων ἡμῶν.

Σᾶς προσφέρουμε αὐτὸν τὸν ἀργυρὸ δίσκο, γιὰ νὰ μένη ἐδῶ καὶ νὰ θυμίζει τὴν διέλευσή μας καὶ τὶς καλές μας εὐχές.

Ἀκολουθῶς ὁ Μακαριώτατος, συνοδευόμενος ἀπὸ τὸν Σεβ. Μητροπολίτη κ. Δανιήλ, ἐπεσκέφθη τὸ Ἱατρικὸ Κέντρο, τὸ Βιβλιοπωλεῖο καὶ τὴν Βιβλιοθήκη «Δημήτριος Στανιλοάε» τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἰασίου.

Στὶς 12 μ. ὁ Μακαριώτατος ἔφθασε στήν Αἴθουσα Τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου «Ἀλέξανδρος Κούζα», γιὰ νὰ ἀναγορευθῇ Ἐπίτιμος Διδάκτωρ αὐτοῦ. Ἡ τελετὴ ἄρχισε μὲ τὴν Χορωδία τοῦ Πανεπιστημίου ποὺ ἔψαλε τὸ Χριστὸς Ἀνέστη καὶ ἄλλους ἐκκλησιαστικοὺς ὕμνους. Πᾶ τὸ συγγραφικὸ καὶ ἐπιστημονικὸ ἔργο τοῦ Μακαριωτάτου ὠμίλησε σχετικὰ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μολδαβίας κ. Δανιήλ. Ὁ Πρύτανης τοῦ Πανεπιστημίου, Καθηγητὴς κ. Δημήτριος Οργεα, ἐξέφρασε τὴν εὐγνωμοσύνη του ἀπέναντι στήν προσωπικότητα τοῦ Μακαριωτάτου ποὺ κοσμεῖ τὴν Ἐκκλησία, ἀνέγνωσε τὴν ἀπόφαση τῆς Συγκλήτου τοῦ Πανεπιστημίου καὶ ἀπένευε στὸν Μακαριώτατο τὸν τίτλο τοῦ Ἐπιτίμου Διδάκτορος.

Στὴν ὁμιλία του ὁ Μακαριώτατος ὠμίλησε περὶ τῆς ἀποστολῆς τῆς Ὁρθοδοξίας στὸν σύγχρονο κόσμο καὶ τὴν ἀντιμετώπιση διαφορῶν ποιμαντικῶν προβλημάτων μέσα στὸν σύγχρονο κόσμο:

Μακαριώτατε Πατριάρχα Ρουμανίας κ. Θεόκτιστε,

Σεβασμιώτατε Μητροπολίτα Μολδαβίας καὶ Μπουκοβίνας καὶ Ἀρχιεπίσκοπε Ἰασίου κ. Δανιήλ,

Τιμία τῶν Ἱεραρχῶν χορεία,

Ἐντιμότατοι Ἀρχοντες,

Ἐλλογιώτατε κύριε Πρύτανη,

Αἰδεσμολογιώτατε κύριε Κοσμητορ,

Ἐλλογιώτατοι κύριοι Καθηγηταί,

Ἀγαπητοὶ σπουδαστὲς καὶ ἀδελφοί,

Χριστὸς Ἀνέστη!

Θεωρῶ ιδιαίτερο προνόμιο τὸ γεγονός, ὅτι εὐρίσκομαι σήμερα ἀνάμεσά σας καὶ ὅτι ἔχω τὴν τιμὴ νὰ ὁμιλῶ πρὸς ἐσᾶς ἀπὸ τοῦ βήματος τοῦ

ὕψηλοῦ τούτου πνευματικοῦ Ἰδρύματος. Στὸ πρόσωπο τοῦ κυρίου Πρυτάνεως καὶ τοῦ Αἰδεσμολογιοτάτου Προέδρου τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἰασίου εὐχαριστοῦμεν ἅπαντας διὰ τὴν ἐξόχως τιμητικὴν διάκρισιν, τὴν ὁποίαν σήμερον ἀπένευον εἰς ἡμᾶς, ὅπως δὲ ἰδιαίτερος τὸν ἡγαπημένον ἀδελφὸν κύριον Δανιήλ διὰ τὴν πρωτοβουλίαν τὴν ὁποίαν εἶχεν ἐν προκειμένῳ.

Ἡ πρὸς τὴν ἡμετέραν Μετριότητα προσγενομένη σήμερον τιμὴ ὑπὸ τοῦ περιωνύμου τούτου Ἀνωτάτου Ἐκπαιδευτικοῦ Ἰδρύματος, ὡς βάσις πρὸς ἀνάβασιν καὶ περαιτέρω ἐνεργοποίησιν τῶν ταπεινῶν μας δυνάμεων γιὰ τὴν δόξα τοῦ Θεοῦ, μᾶς δίδει τὴν εὐκαιρία νὰ ἀπευθύνουμε πρὸς τὴν ἐκλεκτὴ αὐτὴ ὁμήγυρη ὀλίγες σκέψεις περὶ τῆς ἀποστολῆς τῆς Ὁρθοδοξίας στὸν σύγχρονο κόσμο καὶ τῆς μαρτυρίας αὐτῆς γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση διαφορῶν ποιμαντικῶν προβλημάτων μέσα στὸν σύγχρονο κόσμο.

Πρὶν προχωρήσουμε κρίνουμε ἀναγκαῖο νὰ κάνουμε δύο διευκρινίσεις βασικῆς σημασίας. Κατὰ πρῶτον ἡ διάκριση τῆς διακονίας σὲ πνευματικὴ καὶ κοινωνικὴ, τὴν στιγμὴ ποὺ μέσα στήν Ἐκκλησία ἡ μόνη πραγματικότητα εἶναι ἡ θεανθρώπινη ὑπαρξή, εἶναι ἐσφαλμένη καὶ προδίδει δυαλιστικὰ κατὰλοιπα σκέψεως. Ἡ δευτέρη διευκρίνιση ἔγκειται στὸ ὅτι ἡ ποιμαντικὴ διακονία, ὡς εὐχαριστιακὴ ἔκφραση καὶ αὐθόρμητη προσφορά, δὲν σκοπεύει στήν προπαγάνδα ἀλλὰ στήν σωτηρία, στήν βοήθεια καὶ συμπαράσταση.

Ἡ σύγχρονη ἐποχὴ εἶναι ὁ πιὸ ριζοσπαστικὰ καινότροπος πολιτισμὸς ποὺ γνώρισε ποτὲ ἡ ἱστορία, πολιτισμὸς κοσμογονικὸς στήν κυριολεξία: τόσο ἡ εἰκόνα τοῦ κόσμου, ὅπως τὴν συγκροτεῖ ἡ νεωτερικὴ ἐπιστήμη, ὅσο καὶ ὁ κόσμος τῆς ὁργανωμένης συμβιώσεως τῶν ἀνθρώπων, ὁ τρόπος καὶ οἱ συνθῆκες τοῦ βίου, μεταβάλλονται ριζικά. Γεννιέται μιὰ καινούργια κοσμοεἰκόνα, μιὰ νέα ἀντίληψη τῆς πραγματικότητος, ἓνας νέος πολιτισμὸς, ποὺ θὰ κρίνῃ τὴν μοῖρα τοῦ κόσμου. Τὰ αὐτονόητα πράγματα ἀποτελοῦν πλέον παρελθόν.

Οἱ ἴδιες λέξεις παραπέμπουν τώρα σὲ καινούργια σημανόμενα. Οἱ ὅροι προσδιορισμοῦ γνωστικῶν ἀντικειμένων ἢ ἐπιμέρους τομέων τῆς ἀνθρώπινης δραστηριότητος προσλαμβάνουν στήν

σύγχρονη εποχή της παγκοσμιοποίησης τόσο διευρυνμένο, πολύπτυχο και συχνά καινούργιο νόημα, ώστε να αντιστοιχούν σε πραγματικότητα άλλη από αυτήν που γνώριζαν οι άνθρωποι προγενεστέρων εποχών. Ειδικότερα:

α. Η διεύρυνση των γνώσεων στην εποχή μας είναι κυριολεκτικά ιλιγγιώδης, και αυτή ή διεύρυνση μεταφράζεται άμεσα (αν δεν στοχεύει εξ ύπαρξης) σε τεχνολογικές εφαρμογές διευκολύνσεων του ανθρώπινου βίου. Ο στόχος της ανάπτυξεως, όπως οι κοινωνίες της Ευρώπης τον εκπροσωπούν στην νεωτερική εποχή, αναδεικνύεται σε πανανθρώπινο και πρωταρχικό ιδεώδες του βίου κυρίως στις χώρες που δεν τον έχουν ακόμα κατακτήσει.

β. Στο αίτημα και επίτευγμα της ανάπτυξεως συγκεφαλαιώνεται ή ταυτότητα της νεωτερικής εποχής, εκεί κατατείνει ή νοηματοδότηση της ανθρωπίνης υπάρξεως και πράξεως.

γ. Καίριο και αποφασιστικό στοιχείο στην νεωρετική νοηματοδότηση του βίου είναι ή ήθελημένη παραίτηση από την οντολογική έρμηνεία της υπάρξεως και της πραγματικότητας.

δ. Η αξίωση για την πληρέστερη δυνατή κυριαρχία του ανθρώπου, μέσω της νοήσεως, επάνω στην φύση, επικεντρώνει το ενδιαφέρον στην λειτουργική έκδοχή της φύσεως.

ε. Η έπιστημονική, επίσης, προσέγγιση των κοινωνικών φαινομένων γίνεται δυνατή μόνο με την παράκαμψη των οντολογικών ερωτημάτων, δηλαδή με την έξομοιωτική έκδοχή των ανθρώπινων υπάρξεων ως «φυσικών ατόμων», ουδετέρων μονάδων του κοινωνικού συνόλου. Η Δαρβίνεια ανθρωπολογία γίνεται ή αυτονόητη βάση των κοινωνικών έπιστημών, το έγκυρο άλλοθι για την παραγραφή του υπαρκτικού αίνίγματος της ύποκειμενικής έτερότητας. Τα φαινόμενα της κοινωνικής συμβιώσεως προκύπτουν, αλλά και διέπονται, από την όρμη της αυτοσυντηρήσεως των ατόμων.

Έτσι το δίκαιο και ή ήθική αποδεσμεύονται από κάθε μεταφυσική αξίωση και ή έννοια του «φυσικού ατόμου» οδηγεί στην λογική του «φυσικού δικαίου» και στην όρθολογική θεμελίωση κανονιστικών αρχών μιάς «αυτόνομης» πιά ήθικης.

Τά μείζονα προβλήματα που προκύπτουν από

τις ραγδαίες αυτές αλλαγές είναι:

Ι. Ο καταναλωτικός τρόπος του βίου.

Η παγκοσμιοποίηση σήμερα της οικονομίας επιβάλλει στους λαούς την έμπρακτη εφαρμογή του απολντοποιημένου καταναλωτισμού, ό οποίος ίσοπεδώνει πολιτισμούς, ξεριζώνει όλο και περισσότερους πληθυσμούς από μακράινες πνευματικές παραδόσεις, άχρηστεύει την πολιτική. Μοναδικό όραμα και αποκλειστική επιδίωξη είναι ή ύλική ανάπτυξη και πρόοδος, ή ύποταγή όλων των βαθύτερων αναγκών του ανθρώπου στην καταναλωτική προτεραιότητα.

Δημιουργούνται έτσι νέα κοινωνικά πρότυπα, όπου ή άτομική οικονομική επιτυχία, ή χρησιμοθηρία, ό χλευασμός των σχέσεων κοινωνίας, ή περιφρόνηση του συλλογικού συμφέροντος, ό περιορισμός τελικά της ανθρωπίνης υπάρξεως στο στενό πλαίσιο της οικονομικής αποκλειστικά δραστηριότητας, γίνονται τα κύρια χαρακτηριστικά του «έπιτυχημένου» ανθρώπου.

Αλλά το κόστος αυτού του φαύλου κύκλου, που προκύπτει από αυτό τον νέο τρόπο ζωής συνεπάγεται μιá συνεχή και αυξανόμενη άλλοτρίωση του ανθρώπου, την δημιουργία ενός ανθρωπίνου χαρακτήρος και ψυχισμού αποκλειστικά καταναλωτικού. Η κατανάλωση επιβάλλεται ως αυτονόητος στόχος της ανθρώπινης βιοτής, το νόημα του ανθρώπινου βίου ταυτίζεται με την διαρκή ανταγωνιστική πάλη για πληρέστερη καταναλωτική ευχέρεια. Ο άνθρωπος εργάζεται όχι για να κοινωνή τις ανάγκες του, όχι για να ενεργή την προσωπική του έτερότητα μέσω της εργασίας του, όχι γιατί ή δημιουργική πρωτοτυπία είναι ή υπαρκτική του ανάγκη, ούτε για την κοινωνική αναγνώριση της προσωπικότητάς του μέσω της παραγωγικής μετοχής του στις σχέσεις που συγκροτούν την ανθρώπινη κοινότητα. Αλλά εργάζεται μόνο για να μπορεί να καταναλώνη και να επιλέγη με όλο και μεγαλύτερη ευχέρεια μέσα από μιá συνεχώς διευρυνόμενη ποικιλία προσφερομένων αγαθών.

ΙΙ. Η άπειλή της τεχνικής - το οικολογικό πρόβλημα.

Αυτός ό τρόπος ζωής αποδεικνύεται πραγματικά άδιέξοδος, καταρχήν, γιατί συντηρεί την πα-

ρόλογη πίστη σὲ μιὰ ἀέναη καὶ ἀπεριόριστη ὕλική πρόοδο, ἀδιαφορώντας γιὰ τὸ ἂν οἱ πρῶτες ὕλες καὶ ἡ ἐνέργεια ποὺ ἀπαιτεῖται γιὰ τὴν συνεχή διόγκωση τῆς παραγωγῆς ἀντλοῦνται ἀπὸ ἀνανεώσιμες ἢ ὄχι πηγές. Οἱ ἐφήμερες ἐνεργειακὲς κρίσεις ἢ οἱ προβλεπόμενες μόνιμες δὲν κατορθώνουν νὰ ἀναστεύουν τὴν πίστη στὴν ἀέναη καὶ ἀπεριόριστη ὕλική πρόοδο. Οὔτε καὶ τὸ περιβαλλοντικὸ κόστος, ὅσο πελώριο κι ἂν ἀποδεικνύεται σὲ ὀρισμένες περιοχές, εἶναι παράγων ἱκανὸς νὰ στηρίξη μιὰν ἔμπρακτη ἀμφισβήτηση τῆς ἀπολυτοποιημένης αὐταξίας τῆς «ἀναπτύξεως». Εἶναι γεγονός, ὅτι «ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖο παραδινόμαστε στὴν τεχνολογία σήμερα εἶναι ἐξαιρετικὰ ἐπικίνδυνος καὶ μπορεῖ νὰ μᾶς στοιχίσῃ τὴν ὑπαρξή μας»²⁶.

Ὡστόσο:

1. Ἡ οἰκουμένη σήμερα ἀπειλεῖται ἀπὸ τὸ φάσμα τοῦ διπλοῦ θανάτου, τοῦ ἀργοῦ καὶ τοῦ αἰφνιδίου. Γιὰ πρώτη φορὰ στὴν ἱστορία, ἡ ἀνθρωπότητα βιώνει ἓνα τέτοιο συναίσθημα. Ὁ αἰφνίδιος θάνατος τῆς οἰκουμένης εἶναι τὸ θερμοπυρηνικὸ ὁλοκαύτωμα μὲ ἀφορμὴ μιὰ παγκόσμια πολεμικὴ σύρραξη χωρὶς συμβατικά ὅπλα. Ὁ ἀργὸς θάνατος τῆς ὑψηλίου εἶναι ὁ οἰκολογικὸς μαρασμὸς μὲ τὴν ἐξάντληση τῶν ἐνεργειακῶν ἀποθεμάτων καὶ τὴν ἀνεπανόρθωτη μόλυνση τοῦ φυσικοῦ μας περιβάλλοντος ἐξαιτίας τῆς ἀλόγιστης χρήσεως (καταχρήσεως) τῶν πόρων τῆς γῆς.

Τὸ οἰκολογικὸ κόστος, παρὰ τὴν πρόοδο τῆς τεχνολογίας, εἶναι δυσβάστακτο: τὰ ἀπόβλητα τῶν πυρηνικῶν ἐργοστασίων μολύνουν ἀνεπανόρθωτα τὸ φυσικὸ περιβάλλον, ἀπειλοῦν τὸν κοινωνικὸ περίγυρο, ὅπως ἐπίσης τὰ ἀτυχήματα στὰ πυρηνικὰ ἐργοστάσια δημιουργοῦν ἐστίες ραδιενεργοῦ μολύνσεως μὲ ἀπρόβλεπτες συνέπειες. Ἀψευδεῖς μάρτυρες εἶναι τὰ ἀτυχήματα στὸ ἀμερικανικὸ Χάρισμποουργκ (1979) καὶ στὸ σοβιετικὸ Τσέρνομπιλ (1986), τὰ μολυσμένα νερὰ τοῦ Δούναβη, οἱ «χωματερές» τῶν τοξικῶν ἀποβλήτων.

III. Οἱ αἱρέσεις καὶ οἱ παραθρησκευτικὲς - ἀποκρυσφιστικὲς ομάδες.

Τὰ προβλήματα τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου δη-

μιουργοῦν τὸ κατάλληλο κλῆμα μέσα στὸ ὁποῖο εὐκόλα ἀναπτύσσονται οἱ αἱρέσεις καὶ οἱ παραθρησκευτικὲς - ἀποκρυσφιστικὲς ομάδες. Εἶναι διεθνῶς, πλέον, γνωστὸ, ὅτι ἡ δραστηριότητα τῶν ομάδων αὐτῶν δὲν ἀποτελεῖ μόνον ἐκκλησιαστικὸ - ποιμαντικὸ πρόβλημα, ἀλλὰ καὶ κοινωνικὸ πρόβλημα, καθόσον ἀπειλοῦνται ἀξίες, θεσμοὶ καὶ ἔννομα ἀγαθὰ.

Ἡ ἀνάπτυξη τέτοιων φαινομένων, ἰδιαίτερα στὶς χώρες ποὺ κατέρρευσε τὸ κράτος τοῦ ὑπαρκτοῦ σοσιαλισμοῦ, λαμβάνει σήμερα ἀνησυχητικὲς διαστάσεις. Γι' αὐτὸ καλούμεθα νὰ ἐνημερωθούμε καὶ νὰ ἐνημερώσουμε, νὰ ἀντιμετωπίσουμε, σὲ διεκκλησιαστικὸ καὶ διορθόδοξο ἐπίπεδο, τὸ πρόβλημα καὶ τὸ μέγεθος αὐτῆς τῆς καταστάσεως στὴν ἰδιαιτερότητά του, καὶ νὰ δώσουμε λόγο «περὶ τῆς ἐν ἡμῖν ἐλπίδος μετὰ πραότητος καὶ φόβου»²⁷.

Ἡ θρησκευτικὴ ἐλευθερία εἶναι σεβαστὸ καὶ διεθνῶς κατοχυρωμένο δικαίωμα τοῦ ἀνθρώπου. Ὁφείλουμε ὅμως νὰ περιφρουρήσουμε τὰ θεμελιώδη δικαιώματα τῆς ἐλευθερίας τῆς ἐκφράσεως καὶ τῆς θρησκευτικῆς πίστεως ἀπὸ ὅλους ἐκείνους ποὺ ἀναιροῦν, μὲ νεοφανεῖς διδασκαλίες καὶ δυσσεβεῖς πλάνες, τὸ ἀνθρώπινο πρόσωπο.

Ἡ πραγματικότητα τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας.

Στοὺς ἀντίποδες αὐτοῦ τοῦ τρόπου ζωῆς εὐρίσκεται ἡ πραγματικότητα τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας καὶ ὁ τρόπος ὑπάρξεως τοῦ ἀνθρώπου ποὺ αὐτὴ προϋποθέτει. Προϋποθέτει τὴν δυναμικὴ αὐθυπέμβαση τῆς ἀτομικότητος, τὸν ἀνθρώπο ὡς ὑπαρκτικὸ γεγονός κοινωνίας καὶ σχέσεως. Ὁρισμὸς καὶ ἀλήθεια τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ κοινωνία καὶ σχέση, δηλαδή ἡ πραγματικότητα τοῦ προσώπου, ἡ εἰκόνα τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ στὴν ἀνθρώπινη φύση, ὅπως ἀποκαλύπτεται αὐτὴ ἡ εἰκόνα μέσα στὴν Ἐκκλησία.

Ἡ Σάρκωση τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ δὲν εἶναι γιὰ τὴν Ἐκκλησία ἀπλῶς καὶ μόνον ἓνα ἱστορικὸ γεγονός, ἀφηρημένα ὑπερφυσικό, ἀφετηρία τῆς σκέψεως γιὰ τὴν ἄντληση θεωρητικῶν συμπερασμάτων ἢ διδασχῶν.

26. Keneth Galbraith, The new industrial State, Hamilton 1967, p. 8.

27. Α' Πέτρο. 3, 15.

Ὁ Χριστὸς ἐνώνει στὸ πρόσωπό Του τὴν θεία μὲ τὴν ἀνθρώπινη φύση. Αὐτὸ σημαίνει, ὅτι ἡ θεότητα καὶ ἡ ἀνθρωπότητα ἔχουν ἐν τῷ Χριστῷ ἓνα κοινὸ τρόπο ὑπάρξεως καὶ αὐτὸς ὁ τρόπος εἶναι ἡ ἐνότητα, ἡ ἀλληλοπεριχώριση τῶν προσώπων, ἡ κοινωνία τῆς ἀγάπης. Μέσα στὴν Ἐκκλησία μᾶς προσφέρεται ἡ δυνατότητα νὰ ζήσουμε ὅλες τὶς δυνατότητες τῆς ζωῆς, νικώντας τὴν ἀναπηρία, νὰ πληρωθῇ ἡ ἀπύθμενη δίψα γιὰ ζωὴ ποὺ κατακαίει τὴν ὑπαρξή μας.

Ὁ ἄνθρωπος γίνεται μέλος τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ, κοινωνὸς τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας, ὅχι μὲ τὴ διανοητικὴ ἀποδοχὴ «ἀρχῶν» καὶ «ἀξιωμάτων», ἀλλὰ μὲ τὴν καθολικὴ αὐτοπροσφορά του στὴν ἀντιπροσφερόμενη Χάρη τοῦ Θεοῦ. Τὸ Μυστήριό τοῦ Βαπτίσματος εἶναι ἡ χαρισματικὴ ἀφετηρία γιὰ τὴν ἐμπειρία τῆς καινῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ. Δι' αὐτοῦ ὁ ἄνθρωπος εἰσέρχεται στὴν πραγματικότητα τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας. Μετέχει στὴν ἀναπνοὴ τοῦ Σώματος ποὺ εἶναι ἡ προσευχὴ τῆς Ἐκκλησίας, συντονίζεται μὲ τὴν προσευχὴ τῶν Ἀγίων, προσεύχεται μὲ τὶς προσευχὲς τῶν Ἀγίων. Ἀγωνίζεται νὰ καταστείλῃ τὴν ἀνταρσία τῆς ἁμαρτωλῆς του φύσεως μὲ τοὺς κανόνες καὶ τοὺς ὁρους τῆς ἀσκήσεως τῶν Ἀγίων, συντονισμένος χρονικὰ καὶ τροπικὰ μὲ τὸ σύνολο ἐκκλησιαστικὸ σῶμα. Τρέφεται ἀπὸ τὸ ποτήριό τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας μὲ τὴν τροφὴ τῶν μαρτύρων καὶ ὁμολογητῶν, τὸ δῶρημα τοῦ Σώματος καὶ τοῦ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ, τὸν ἄρτο καὶ τὸν οἶνο ποὺ ἐνώνει γῆ καὶ οὐρανό.

Ὁ τρόπος ὑπάρξεως τῆς Ἐκκλησίας, δηλαδὴ ἡ ζωὴ ὡς κοινωνία, δὲν εἶναι προσθήκη μᾶς ἐπιμέρους ιδιότητος ἢ ἱκανότητος στὴν ἀτομικὴ ὑπαρξὴ τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ ἡ ριζικὴ διαφοροποίηση ὅλων τῶν δυνατοτήτων τῆς ὑπάρξεως: μιὰ διαφορετικὴ βίωση τοῦ χώρου καὶ τοῦ χρόνου, τοῦ κόσμου καὶ τῆς ἱστορίας.

Μέσα στὴν Ἐκκλησία ἡ ζωὴ τῆς Εὐχαριστίας προσλαμβάνει ἀκόμη καὶ τὸν θάνατο τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὸν ἐγκεντρίζει στὴν ζωὴ τοῦ Χριστοῦ. Ἐνοποιεῖ τὸν χῶρο καὶ τὸν χρόνο, τὴν ἀδιάστατη ἀμεσότητα τῆς μεταξύ μας κοινωνίας καὶ τῆς κοινωνίας μας μὲ τὸν Θεό. Συγκεφαλαιώνει τὶς ὑπαρκτικὲς δυνατότητες τοῦ ἀνθρώπου στὴν ἱεραρχία τῆς λογοποιήσεως τοῦ ὑλικοῦ κόσμου, στὴν ἐνοεί-

δεια τοῦ καθολικοῦ λόγου τῆς κτίσεως ποὺ γίνεται μιὰ κατάφαση καὶ ἀποδοχὴ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, σάρκα καὶ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ. Ἡ τριαδικὴ κοινωνία δὲν εἶναι ἓνα κριτικὸ ἐργαλεῖο ποὺ ἐμεῖς θὰ τὸ χρησιμοποιήσουμε γιὰ τοὺς ἄλλους ἀλλὰ γιὰ ἐμᾶς²⁸.

Ἡ Ὁρθοδοξία ἀποτελεῖ τὸν κορμὸ τῆς θρησκευτικῆς ταυτότητος τῶν Λαῶν τῆς Βαλκανικῆς. Ἰδιαίτερα σήμερα, μέσα στὰ ὅρια τῆς ζωῆς τῆς Ἐνωμένης Εὐρώπης, αὐτὸ τὸ ὁποῖο ἀπαιτεῖται εἶναι ἡ περαιτέρω καλλιέργεια καὶ ἀνάπτυξη τῶν διορθοδόξων καὶ διεκκλησιαστικῶν σχέσεων, ἡ ἀνανέωση τῆς βαθύτερης κοινωνίας τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἔτσι ὥστε ἀπὸ κοινοῦ νὰ ἀντιμετωπίσουμε τὰ κοινὰ πιεστικὰ προβλήματα καὶ νὰ ἀποδείξωμε μὲ τὴν συνεργασία καὶ διδασκαλία μας, ὅτι μέσα στὴν ἁρμονικὴ λειτουργία τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σώματος δικαιώνονται ὅλες οἱ πνευματικὲς ἀγωνίες ἢ ἀναζητήσεις ἐκεῖνες, ποὺ προβλήθηκαν ἀπὸ τὶς χρεωκοπημένες πλέον ἰδεολογίες ὡς τὰ ἰδανικὰ ὁράματα τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου. Ἡ ἐνότητα αὐτὴ εἶναι ἡ μόνη πηγὴ δυνάμεως καὶ ἐλπίδος γιὰ τὴν περιφρούρηση τῆς αὐθεντικῆς ταυτότητος τῆς Βαλκανικῆς στὸν «πλουραλισμὸ» τῆς Ἐνωμένης Εὐρώπης. Μόνο ἔτσι δυνάμεθα νὰ ἀπαντήσωμε στὸ ἀγωνιώδες αἶτημα τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου γιὰ ἀλήθεια, νόημα καὶ αὐθεντικότητα, νὰ ἀφουγκραστοῦμε, ὡς Ἐκκλησία, μὲ προσοχὴ καὶ σύνεση, μὲ διάκριση καὶ εὐθύνη, τὰ προβλήματα του, τὴν ἀγωνία καὶ τὴν ὁδὸν του. Οἱ ἐξελίξεις θέτουν πολλὰ νέα ἐρωτήματα στὰ ὁποῖα πρέπει νὰ δοθοῦν σύγχρονες ἀπαντήσεις. Αὐτὸ σημαίνει ὅχι βεβαίως τὴν ἀλλοίωση τοῦ περιεχομένου τῆς πίστεως, ἀλλὰ τὴν προσαρμογὴ του στὶς νέες πνευματικὲς ἀνάγκες τοῦ ἀνθρώπου τῆς ἐποχῆς μας. Ὅ,τι λοιπὸν χρειαζόμεθα νὰ ἐπανακτήσωμε εἶναι ἡ ἀνανεωτικὴ δύναμις τῆς Ὁρθοδόξου Παραδόσεως, ἡ ὁποία προσέλαβε πάντοτε στὶς δύο χιλιετίες τῆς ἱστορίας της τὴν σάρκα κάθε ἐποχῆς, κάθε ἔθνος καὶ κάθε τόπον, χωρὶς νὰ νοθεύσῃ τὴν αὐθεντικότητά ἢ νὰ ἀκρω-

28. Elizabeth Green, *The Transmutation of Theologie*, Year of ESWTR 1994, p. 46-56.

τηριάση τὴν ὁλοκληρία τοῦ χριστιανικοῦ μηνύματος.

Εὐχαριστοῦμεν καὶ πάλιν θερμῶς διὰ τὴν προσγενομένην ἡμῖν ἐξαίρετον τιμὴν καὶ εὐλογοῦμεν ὁλοθύμως καὶ πατρικῶς πάντας ὑμᾶς.

Ἀκολούθησε ἡ παρουσίαση τῶν μεταφρασθέντων στὴν ρουμανικὴ γλῶσσα ἄρθρων τοῦ Μακαριωτάτου, ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ κοινωνικὴ ἀποστολὴ τῆς Ἐκκλησίας» καὶ δεξίωση πρὸς τιμὴν τοῦ Μακαριωτάτου ὑπὸ τῆς Συγκλήτου. Τὸ μεσημέρι παρετέθη γεῦμα ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτιστικοῦ Κέντρου στὸ ἐστιατόριο «Ἰούλιος».

Τετάρτη 24 Μαΐου

Ἐνωρὶς τὸ πρωῒ ὁ Μακαριώτατος ἐξεκίνησε τὴν περιοδεία του στὰ Μοναστήρια τῆς περιοχῆς τῆς Σιχαστρίας. Πρῶτος σταθμὸς ἡ Γυναικεῖα Κοινοβιακὴ Μονὴ Ντουράου. Ἐκεῖ ἐτέλεσε τὰ ἐγκαίνια τοῦ Συνεδριακοῦ Κέντρου «Δανιὴλ Σιχαστρου». Ἀκολούθησε ἐπίσκεψις στὴν Ἀνδρῶα Κοινοβιακὴ Μονὴ Σέκου. Τὸν Μακαριώτατο ὑπεδέχθη ὁ Ἡγούμενος Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτης κ. Βικέντιος καὶ ἡ Ἀδελφότητα αὐτῆς. Στὴν μνήμη μας ἦλθαν οἱ μεγάλες στιγμὲς τῆς ἱστορίας μας, γιατί ὁ τόπος αὐτὸς εἶναι συνδεδεμένος μὲ τὸ αἷμα τῆς θυσίας τοῦ Γένους μας καὶ τῶν πρώτων μαρτύρων τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως. Ὁ Μακαριώτατος ἐτέλεσε Τρισάγιο στὴν μνήμη τοῦ ἀγωνιστοῦ Γεωργάκη Ὀλύμπιου καὶ τῶν ἄλλων Ρουμάνων καὶ Ἑλλήνων ἡρώων καὶ ξεναγήθηκε στοὺς χώρους τῆς Μονῆς. Λίγο ἀργότερα ὁ Μακαριώτατος ἔφθασε στὴν Ἱερὰ Μονὴ Γενεσίου τῆς Θεοτόκου Σιχαστρίας, στὰ Καρπάθια Ὅρη. Ὁ Ἡγούμενος τῆς Μονῆς, Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτης κ. Βικτωρίνος, ὑποδεχόμενος τὸν Μακαριώτατο, εἶπε:

Μακαριώτατε Ἡγέτα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος,

Ἡ ἐπίσκεψις τῆς Μακαριότητός Σας στὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρουμανίας καὶ στὴ Μονὴ μας φέρει μεγάλη χαρὰ στὴν Ἀδελφότητά μας, ἀφοῦ εἶναι καὶ ἡ πρώτη ἐπίσκεψις Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐδῶ.

Ἡ Μονή, ποὺ θεμελιώθηκε τὸν 16ο αἰῶνα, πυρπολήθηκε κατὰ τὸ ἔτος 1821, ὅπως καὶ τὰ γειτονικά Μοναστήρια, ἐξ αἰτίας τῆς σχέσεως τῶν

Μονῶν μὲ τὴ Φιλικὴ Ἑταιρεία. Ἡ Ἱερὰ Μονὴ ἀνακαινίσθηκε κατὰ τὸν παρόντα αἰῶνα ἀπὸ τὸν Τερομόναχο Ἰωαννίκιο καὶ ἐγνώρισε ἡμέρες εὐλογίας λόγῳ τῆς παρουσίας τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Κλεόπα Ἡλίου. Τὸ Μοναστήρι τῆς Σιχαστρίας, μὲ ἄλλα πενήντα Μοναστήρια καὶ Σκήτες τῆς περιοχῆς, ἀποτελεῖ σήμερον τὸ Ἅγιον Ὅρος τῆς Ρουμανίας, εἶναι προσηλωμένο στὴν ἡσυχαστικὴ παράδοση καὶ ἀκολουθεῖ τὸ ἀγιορεῖτικο τυπικόν. Ἐδῶ, σ' αὐτὸ τὸν εὐλογημένο τόπο, ἐγκαταβιοῦν καὶ ἀσκοῦνται περὶ τοὺς 1600 Μοναχοί. Ἡ Μονὴ μας, μαζὶ μὲ τὶς πέντε Σκήτες αὐτῆς, ἀριθμοῖ 200 Μοναχοὺς καὶ πλέον.

Σᾶς εὐχαριστοῦμε ποὺ δεχθήκατε νὰ ἐπισκεφθῆτε τὴν Μονὴ μας μετὰ τῆς τιμίας Συνοδείας Σας. Παρακαλοῦμε τὸν Πανάγαθο Θεὸ μὲ τὶς πρεσβεῖες τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, νὰ παρέχῃ κάθε εὐλογία στὸ προσκύνημά Σας καὶ Σᾶς εὐχόμεθα νὰ ζήσετε ἔτη πολλά, γιὰ νὰ μᾶς εὐλογῆτε καὶ μᾶς ἀγιάσετε.

Ὁ Μακαριώτατος στὸν λόγο του ἀνεφέρθη στὸ ἰδεῶδες καὶ τὴν μαρτυρία τῆς Μοναχικῆς πολιτείας:

Σεβασμιώτατε Μητροπολίτα κ. Δανιήλ, Πανοσιολογιώτατε Ἅγιε Καθηγούμενε,

Σεβαστοὶ Πατέρες καὶ ἀγαπητοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί,

Χαίρω, διότι στὸ πρόσωπό μου ἐκπροσωπεῖται ἡ Ἀγιωτάτη Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ἡ ὁποία, διὰ πρώτην φοράν, ἐπισκέπτεται τὴν Ἱερὰ Μονὴ Σιχαστρίας. Βέβαια προσωπικῶς, πρὶν πολλὰ χρόνια, ὡς Ἀρχιμανδρίτης, εἶχε ἐπισκεφθεῖ τὴν Μονὴ σας καὶ εἶχα προσκυνήσει τὰ ἱερὰ σεβάσματά του.

Ἡ σημερινὴ ἐπίσκεψή μας ἔχει τὸν χαρακτήρα τοῦ προσκυνήματος σ' ἓνα τόπο ἱερό, ὅπου ἡσκήτευσαν, κατὰ τὸ παρελθόν, ἄνδρες ἱεροί, οἱ ὁποῖοι εὐηρέστησαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, σ' αὐτὸ τὸν τόπο ποὺ ἔχει συνδεθῇ μὲ τὴν ἱστορία τῆς Νεωτέρας Ἑλλάδος, δεδομένου ὅτι καὶ ἡ Μονὴ αὐτὴ ὑπέστη τὴν τύχη τῶσων ἄλλων ποὺ ἀνέμιχθησαν μὲ τὴν Φιλικὴ Ἑταιρεία στὸ μεγάλο ἔργο τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Πατρίδος μας ἀπὸ τὸν τουρκικὸ ζυγόν.

Σ' αὐτὸν τὸν εὐλογημένο τόπο ἐξακολουθεῖ σήμερον νὰ τιμᾶται τὸ μοναχικὸ ἰδεῶδες καὶ οἱ ἐν αὐτῷ ἐγκαταβιοῦντες Πατέρες νὰ δίδουν τὴν μαρ-

τυρία της μοναστικής κλήσεώς τους. Χαιρόμεθα ως ποιμένες της Εκκλησίας, όταν οι Ίερές Μονές μας επιτελούν τὸ ἔργο τους γιὰ τὴν δόξα τοῦ Ὀνόματος τοῦ Θεοῦ καὶ εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι ἡ κοινὴ μοναστηρικὴ παράδοση, ποὺ ὑπάρχει στὴν Ἁγία Ὁρθοδοξία, τόσο στὴν Ἑλλάδα ὅσο καὶ στὴν Ρουμανία, ἐνισχύει τὸ ποιμαντικὸ ἔργο τῆς Εκκλησίας. Τὸ γεγονός, ὅτι στὴν Ἱερὰ Μονὴ οἱ ἀδελφοὶ ἀσκοῦνται σὲ ὅλα τὰ εἶδη τῆς μοναχικῆς ἀσκήσεως καὶ τῆς ἱεραποστολῆς εἶναι πολὺ σημαντικό γιὰ τοὺς καιροὺς μας. Καὶ τοῦτο, διότι, ὡς γνωρίζετε ἀπὸ τὴν παράδοσή μας, οἱ Μοναχοὶ καὶ τὰ Μοναστήρια πάντοτε ἀπετέλουν πόλους ἑλξεως γιὰ τοὺς πιστοὺς Χριστιανούς μας. Γι' αὐτὸ καὶ εἶναι γνωστό, ὅτι γιὰ μὲν τοὺς Μοναχοὺς εἶναι ὁδηγοὶ οἱ Ἄγγελοι, γιὰ δὲ τοὺς λαϊκοὺς οἱ Μοναχοί. Γι' αὐτὸ εὐχόμαι στὸν ἅγιο Καθηγούμενο καὶ στοὺς Πατέρες τῆς Μονῆς νὰ διαβιοῦν ὥστε ἄγγελοι ἐν τῷ κόσμῳ καὶ ταυτοχρόνως νὰ ἀποτελοῦν φωτεινὲς λαμπάδες, ποὺ θὰ φωτίζουν τὸν δρόμο τῶν Χριστιανῶν μέσα στὴν δύσκολη ἐποχὴ μας. Οἱ δύο πνευματικοὶ πατέρες Παῖσιος καὶ Κλεόπας, οἱ ὁποῖοι ἔζησαν κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια στὴν Μονὴ αὐτή, εἶναι πολὺ γνωστοὶ καὶ στὴν Ἑλλάδα γιὰ τὴν πνευματικότητα καὶ τὴν προσφορὰ τους στὸν σύγχρονο κόσμο.

Στὴν Ἑλλάδα τιμῶνται πολὺ οἱ γνήσιοι καὶ ἀληθινοὶ πνευματικοὶ πατέρες καὶ ὑπάρχουν χιλιάδες ἀπὸ τὸν Λαό μας ποὺ τοὺς ἀκολουθοῦν καὶ δέχονται τὶς συμβουλὲς καὶ τὶς ὁδηγίες τους γιὰ τὴν ζωὴ τους. Ἡ παρουσία δὲ αὐτῶν τῶν συγχρόνων ἁγίων πατέρων στὴν ἐποχὴ μας καὶ στὴν Εκκλησία μας εἶναι δεῖγμα τοῦ ὅτι ὁ Θεὸς δὲν ἔχει ἐγκαταλείψει τὸν κόσμον. Καὶ γι' αὐτὸ δὲν θὰ πρέπει νὰ ἀπογοητευώμεθα, ὅταν ἀντικρῶμε δυσκολίες στὴν ζωὴ αὐτὴ ἢ ὅταν βλέπωμε τὸν Διάβολο νὰ ὑψώνει θρασεῖαν κεφαλὴν.

Συνεχίσατε, λοιπόν, ἀγαπητοί μου πατέρες, μὲ τὴν εὐλογία τοῦ σεπτοῦ πνευματικοῦ σας πατρός, Σεβ. Μητροπολίτου κ. Δανιήλ, τὴν ὥραία πορεία σας τῶν ἀσκητικῶν ἀγώνων. Καὶ χωρὶς νὰ γίνεσθε διδάσκαλοι τοῦ κόσμου, στὴν πράξη θὰ καθιερωθῆτε ὡς διδάσκαλοι τοῦ Λαοῦ τοῦ Θεοῦ, διότι καὶ μόνο τὸ παράδειγμά σας θὰ διδάσκη τοὺς ἀνθρώπους οἱ ὁποῖοι σὰς πλησιάζουν. Μὲ ἀγάπη

σὰς προσφέρω αὐτὸ τὸν Τίμο Σταυρὸ γιὰ νὰ τὸν ἐναποθέσετε στὴν ἁγία Τράπεζα καὶ νὰ εὐλογήτε τὰ μέλη τῆς Ἀδελφότητός σας καὶ τοὺς εὐλαβεῖς προσκυνητάς. Ὁ Θεὸς μαζί σας.

Στὴ συνέχεια ὁ Μακαριώτατος μετέβη στὸ Κοιμητήριον τῆς Μονῆς καὶ ἐτέλεσε τρισάγιο στὸν τάφο τοῦ π. Κλεόπα καὶ τοῦ π. Παῖσιου.

Ἀργὰ τὸ ἀπόγευμα ὁ Μακαριώτατος ἐπεσκέφθη τὸ Ἐκκλησιαστικὸ Σεμινάριον τοῦ Νεάμτς, ὅπου τὸν ὑπεδέχθησαν μὲ ἐνθουσιασμό οἱ σπουδαστὲς τῆς Σχολῆς. Ὁ Μακαριώτατος ἐχοροστάτησε στὴν Δοξολογία, στὸν ὑπὸ ἀνέγερση ἱερὸ Ναὸ τοῦ Ἁγίου Μάρτυρος Ἰωάννου τοῦ Χοζεβὰ τοῦ ἐκ Ρουμάνων, καὶ ἀπηύθυνε, μὲ πατρικὴ διάθεση, πρὸς τὰ μελλοντικὰ στελέχη τῆς Εκκλησίας λόγους συμβουλευτικoὺς καὶ καθοδηγητικoὺς. Στὸ τέλος ἡ χορωδία τῶν σπουδαστῶν ἔψαλε τὸν γνωστὸ ὕμνον τοῦ Ἁγίου Νεκταρίου «Ἀγνή Παρθένε Δέσποινα».

Πλησίον τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Σεμιναρίου εὐρίσκεται ἡ Μονὴ Νεάμτς, τὸ παλαιότερον Μοναστήριον τῆς Ρουμανικῆς Εκκλησίας, ποὺ χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν 14ο αἰῶνα. Ἐκεῖ ὑπεδέχθη τὸν Μακαριώτατο ἡ Ἀδελφότης τῆς Μονῆς μὲ ἐπικεφαλὴς τὸν Ἡγούμενον Πανιοσιολ. Ἀρχιμανδρίτη κ. Βενέδικτο. Μετὰ τὸ πέρας τῆς Δοξολογίας ὁ Μακαριώτατος προσεκύνησε τὴν ἀμφίμορφη θαυματουργὴ εἰκόνα τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου, τὴν ὁποία ἐδώρησε στὸν ἡγεμόνα Ἀλέξανδρον τὸν Καλὸ ὁ αὐτοκράτωρ Ἰωάννης Η' Παλαιολόγος τὸ 1426, καὶ ἀκολούθως παρεκάθησε στὴν μοναστηριακὴ τράπεζα.

Πέμπτη 25 Μαΐου

Περὶ τὴν 11η ὁ Μακαριώτατος ἔφθασε στὴν Ἱατρικὴ Σχολὴ «Γρ. Πόπα». Ἡ πλατεῖα τῆς Σχολῆς ἦταν γεμάτη φοιτητικὸν κόσμον, Ἕλληνες καὶ Ρουμάνους, ποὺ ἦλθαν γιὰ νὰ χαιρετίσουν τὸν Μακαριώτατο καὶ νὰ πάρουν τὴν εὐχή του. Στὴν Αἴθουσα Συνεδριῶν τῆς Συγκλήτου ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μολδαβίας κ. Δανιήλ ὠμίλησε γιὰ τὴν ἐπιστημονικὴ ἐνασχόληση τοῦ Μακαριωτάτου μὲ θέματα ἱατρικῆς καὶ βιοηθικῆς καὶ τὴν ποιμαντικὴν του

εὐαισθησία. Στὴν συνέχεια ὁ Πρύτανης Καθηγητὴς Κάρολος Στάντσιου, παρόντων τῶν μελῶν τῆς Συγκλήτου καὶ τῶν φοιτητῶν, ἐξῆρε τὴν προσωπικότητα, τὴν ἐπιστημονικὴ κατάρτιση, τὸν πολυσχιδὴ ἀγῶνα τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου γιὰ τὸν ἄνθρωπο καὶ τοῦ ἀπένεμε τὸ Χρυσοῦν Μετάλλιον τῆς Ἱατρικῆς καὶ Φαρμακευτικῆς Σχολῆς. Ὁ Μακαριώτατος εὐχαρίστησε γιὰ τὴν τιμὴ, ἡ ὁποία, ὅπως χαρακτηριστικὰ ἐτόνισε, μεταβαίνει πρὸς τὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος καὶ τὸν Ὁρθόδοξο Ἑλληνικὸ Λαό, καὶ ἀνέπτυξε τὸ θέμα «*Ἐκκλησία καὶ εὐθανασία*». Ἀκολούθησε δεξίωση παρατεθεῖσα πρὸς τιμὴν τοῦ Μακαριωτάτου ὑπὸ τοῦ Πρυτάνεως.

Ἀμέσως μετὰ ἔγιναν, στὸ κέντρο τῆς πόλεως τοῦ Ἰασίου, τὰ ἐγκαίνια τῆς Πλατείας Ἑλληνο-Ρουμανικῆς Φιλίας. Ἡ πρωτοβουλία ὀφείλεται στὴν συνεργασία τοῦ Δήμου Ἰασίου καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτιστικοῦ Κέντρου «Τὸ Πανελλήνιον». Τὸ ἄγαλμα, τὸ ὁποῖο ἐτοποθετήθη στὴν Πλατεία, δείχνει μιὰ Ἑλληνίδα ποὺ κρατᾷ κλάδο ἐλαίας καὶ μιὰ Ρουμᾶνα ποὺ κρατᾷ κλάδο δρυός. Στὴν μέση ὅμως κρατοῦν τὸ Εὐαγγέλιο ποὺ ἔνωσε, ἐνώνει καὶ θὰ ἐνώνη τοὺς δύο Λαοὺς καὶ τοὺς δύο πολιτισμούς. Ἡ εὐχὴ ὅλων ἦταν ἡ φιλία μεταξὺ τῶν δύο Λαῶν καὶ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν νὰ ἔχῃ τὴν λεπτότητα τοῦ ἐλαίου καὶ τὴν ἀντοχὴ τῆς δρυός. Χαρακτηριστικὰ ἦσαν ὅσα ὁ Μακαριώτατος, μετὰξὺ ἄλλων, ἀνέφερε:

Αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκη νὰ εὐχαριστήσω τὸν κ. Δήμαρχο καὶ τὸ Δημοτικὸ Συμβούλιο τῆς πόλεως τοῦ Ἰασίου γιὰ τὴν συγκατάθεσή τους νὰ ἀφιερωθῇ ἡ πλατεία αὐτὴ στὴν Ἑλληνο-Ρουμανικὴ Φι-

λία, καθὼς ἐπίσης νὰ ἐκφράσω τὰ θερμὰ μου συγχαρητήρια στὸν δραστήριο Πρόεδρο τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτιστικοῦ Κέντρου, ποὺ εἶχε τὴν ἔμπνευση γιὰ τὴν δημιουργία αὐτοῦ τοῦ μνημείου... Ἡ Ἑλλάδα καὶ ἡ Ρουμανία ἐβάδισαν διὰ μέσον τῶν αἰῶνων κοινούς δρόμους, γιὰτὶ οἱ Λαοὶ μας ὑπῆρξαν ἀπ' ἀρχῆς συνδεδεμένοι μὲ τὴν Ὁρθοδοξία... Ὅσο οἱ Λαοὶ μας θὰ παραμένουν πιστοὶ στὶς παραδόσεις τους τόσο καὶ περισσότερο θὰ μεγαλουργοῦν στὸ παρὸν καὶ στὸ μέλλον. Θὰ ὑπάρξουν βεβαίως καταστάσεις καὶ περιπτώσεις, οἱ ὁποῖες θὰ θελήσουν νὰ μᾶς ἐπιβάλλουν ἓνα ἄλλο εἶδος καὶ ἓνα ἄλλο τρόπο ζωῆς μακριὰ ἀπὸ τὶς παραδοσιακὰς ἀρχὲς καὶ ἀξίες μας. Δὲν θὰ πρέπει νὰ ὑποκύψουμε σὲ αὐτὲς τὶς θελήσεις, ἀλλὰ νὰ παραμεινῶμε στερεὰ ριζωμένοι καὶ προσηλωμένοι στὴν παράδοση καὶ στὴν πίστη μας... Εὐχομαι ἡ Πλατεία αὐτὴ ποὺ θὰ φέρῃ ἐφεξῆς τὸ ὄνομα τῆς Ἑλληνο-Ρουμανικῆς Φιλίας, ἀλλὰ καὶ τὸ μνημεῖο, τὸ ὁποῖο θὰ ἐγκατασταθῇ στὴν θέση αὐτῇ, νὰ ὑπομνησκουν στοὺς Λαοὺς μας τὸ χρέος τὸ ὁποῖο ἔχουν, δηλαδὴ νὰ διάγουν μέσα σ' ἓνα κλῖμα ἀμοιβαίας ἀγάπης καὶ φιλίας, καὶ νὰ ἐπιτελοῦν τὸ ἱερὸν καθῆκον τους μέσα στοὺς παρόντες καιροὺς. Ἐπευλογοῦμε μέσα ἀπὸ τὴν καρδιά μας τὸ ἔργο αὐτὸ καὶ εἶμαι βέβαιος, ὅτι ἀπηχεῖ καὶ ἀντηχεῖ τὶς μύχιες σκέψεις τῶν Ρουμάνων ἀδελφῶν μας καὶ τῶν Ἑλλήνων.

Στις 14.00 ὁ Μακαριώτατος, προπεμφεῖς μὲ τιμὲς, ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μολδαβίας καὶ Μπουκοβίνας καὶ Ἀρχιεπισκόπου Ἰασίου κ. Δανιήλ, Ἐκπροσώπων τῆς Ρουμανικῆς Κυβερνήσεως καὶ τῶν Ἀρχῶν τοῦ Ἰασίου, ἀνεχώρησε ἀεροπορικῶς γιὰ τὴν Ἀθήνα.

ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΝ. ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΒΙΟΗΘΙΚΗΣ

ΣΥΣΤΑΣΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Ἡ Εἰδικὴ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῆς Βιοηθικῆς συνεστήθη τὴν 16ῃ Ὀκτωβρίου 1998 καὶ λειτουργεῖ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 101/1998 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (περιοδικὸ ΕΚΚΛΗΣΙΑ, 19/15 Νοεμβρίου 1998, σ. 868).

ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπὸς τῆς Ἐπιτροπῆς εἶναι ἡ ἀπὸ Ὁρθοδόξου Χριστιανικῆς ἀπόψεως μελέτη καὶ γνωμάτευση ἐπὶ θεμάτων Βιοηθικῆς καὶ προβλημάτων ἀναφρομένων ἐκ τῆς Βιοϊατρικῆς ἔρευνας, τὰ ὁποῖα ἄπτονται τῆς ψυχοσωματικῆς ὀντότητος τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς ὑπάρξεώς του ὡς εἰκόνας τοῦ Θεοῦ καὶ γενικότερα τῆς φύσεως ὡς δημιουργήματος τοῦ Θεοῦ.

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ

Ἡ Ἐπιτροπὴ ἔχει τὶς ἑξῆς βασικὲς ἀρμοδιότητες:

α) Ἐνημερώνει καὶ κάνει προτάσεις στὴν Ἱερὰ Σύνοδο γιὰ συγκεκριμένα θέματα τῆς ἀρμοδιότητός της ὥστε ἐπίσημα καὶ κατοχυρωμένα ἡ Ἐκκλησία νὰ καλλιεργεῖ τοὺς πνευματικούς Της καὶ τοὺς πιστούς.

β) Ἀξιοποιεῖ τοὺς τομεῖς τῆς Βιοηθικῆς, ὥστε νὰ περάσει τὴν διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας περὶ ψυχῆς καὶ ἀνθρώπου καὶ νὰ μεταφέρει τὸ φρόνημα καὶ τὸ λόγο Της μέσα ἀπὸ μιὰ νέα καὶ σύγχρονη διάλεκτο ἐπικοινωνίας.

γ) Ὄργανώνει σὲ συνεργασία μὲ ἄλλους φορεῖς, ἀκαδημαϊκοὺς, νομικοὺς καὶ κοινωνικοὺς, συνέδρια, ἡμερίδες, σεμινάρια, στοργυλὲς τράπεζες ἢ ἐνημερωτικὲς ὁμιλίες.

δ) Προβαίνει σὲ ἐκλαϊκευτικὲς ἢ θεολογικὲς ἐκδόσεις ἢ ἔγγραφα διαβήματα πρὸς ἀναίρεση ἐσφαλμένων θέσεων, γιὰ τὴν ἐνημέρωση τοῦ εὐρύτου κοινοῦ.

ε) Ἐπηρεάζει, ὅπου αὐτὸ εἶναι δυνατό καὶ στὸ μέτρο ποὺ κάτι τέτοιο εἶναι ἐφικτό, ἀποφάσεις σχετικὲς τῶν ἀρμοδίων κοινωνικῶν, πολιτικῶν καὶ νομικῶν φορέων.

στ) Ἀποστέλλει ἐκπρόσωπο τῆς Ἐκκλησίας, καθ' ὑπόδειξη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, σὲ συνέδρια, ἐπιτροπές, ραδιοτηλεοπτικὲς ἐκπομπές, κ.λπ.

ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

α) Ἡ Ἐπιτροπὴ εἶναι ἐννεαμελής. Ἀποτελεῖται ἀπὸ ἓναν ἐκπρόσωπο τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ὁ ὁποῖος καὶ προεδρεύει, δύο καθηγητὲς τῆς Θεολογίας, τρεῖς τῆς Ἱατρικῆς, ἓναν τῆς Βιολογίας ἢ Γενετικῆς, ἓναν νομικὸ σύμβουλο καὶ ἓναν δημοσιογράφο.

β) Πὰ νὰ εἶναι σὲ κάθε συνεδρία πλήρης ἡ ἐκπροσώπηση τῶν διαφόρων ἐπιστημῶν ποὺ ἐμπλέκονται στὴ βιοηθικὴ προβληματική, παράλληλα διορίζονται καὶ τρία ἀναπληρωματικὰ μέλη, ἓνα ἀπὸ τὴν θεολογικὴ ἐπιστήμη, ἓνα ἀπὸ τὴν ἱατρικὴ καὶ ἓνα ἀπὸ τὴ νομικὴ, τὰ ὁποῖα καὶ ἀναπληροῦν τὰ τακτικὰ μέλη σὲ περίπτωσι κωλύματος τοὺς νὰ παραστοῦν σὲ κάποια συνεδρίαση.

γ) Πὰ τὴν ἐπιβοήθησι τοῦ ἔργου τῆς Ἐπιτροπῆς, κατὰ τὴ διάρκειά τῆς θητείας της, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος διορίζει καὶ μικρὸ ἀριθμὸ συμβούλων. Ὡς σύμβουλοι ἐπιλέγονται προσωπικότητες ἀδιαμφισβητήτου κύρους, καταρτίσεως καὶ ἐπιπέδου πνευματικῆς καὶ κοινωνικῆς ἐξειδικευμένης γνώσεως καὶ γενικῆς καλλιεργείας (ἀρχιερεῖς, βουλευτές, ἀκαδημαϊκοί, κ.τ.λ.) πρὸς τοὺς ὁποίους ἡ Ἐπιτροπὴ προσφεύγει συμβουλευτικῶς, ὅποτε αὐτὴ κρίνει, πρὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ τελικοῦ πορίσματος στοὺς ὑπὸ συζήτησι θέματα.

δ) Τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς, τακτικὰ καὶ ἀναπληρωματικὰ, ὡς ἐπίσης καὶ οἱ σύμβουλοι, διορίζονται ἀπὸ τὴν Ἱερὰ Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἡ δὲ θητεία τοὺς εἶναι ἐνιαύσιος.

ε) Ἡ Ἐπιτροπὴ συνέρχεται μὲ ἔγγραφη πρόσκλησι τοῦ Προέδρου της τουλάχιστον ἅπαξ τοῦ μηνός. Τὰ πρὸς συζήτησι θέματα προτείνονται ἀπὸ τὴν Ἱερὰ Σύνοδο. Σὲ περίπτωσι ποὺ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος δὲν ἔχει ὑποβάλλει συγκεκριμένον αἶτημα, ἡ Ἐπιτροπὴ ἐπιλέγει ἀπὸ μόνῃ της τὸ πρὸς συζήτησι θέμα διὰ ψηφοφορίας. Στὸ τέλος τῆς μελέτης καὶ ἐπεξεργασίας κάθε θέματος συντάσσεται ἔγγραφη γνωμοδότησι - πόρισμα, τὸ ὁποῖο καὶ ὑπο-

βάλλεται στην Ίερά Σύνοδο πρὸς ἔγκρισιν.

ΣΥΝΟΨΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

1) Κατὰ τὸ πρῶτο ἔτος τῆς λειτουργίας της, ἡ Ἐπιτροπὴ ἐπεξεργάσθηκε τὸ θέμα **τῆς ἠθικῆς τῶν μεταμοσχεύσεων**. Πρὸς τοῦτο ἔγιναν πέντε ἐνημερωτικὲς συναντήσεις καὶ συζητήσεις τῆς ὁλομέλειας μὲ προσκεκλημένους εἰδικούς ἐπιστήμονες ἐπὶ τοῦ ἱατρικοῦ μέρους, τρεῖς ἐπὶ τοῦ νομικοῦ, μία ἐπὶ τοῦ θεολογικοῦ καὶ περισσότερες ἀπὸ εἴκοσι προσωπικὲς ἐπαφές τοῦ προέδρου ἢ καὶ ἐξουσιοδοτημένων μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπίσης μὲ εἰδικούς ἐπιστήμονες.

Καρπὸς τῆς ὅλης ἐργασίας της ἦταν ἡ ὑποβολὴ στὴν Ίερά Σύνοδο ἀναλυτικοῦ ὑπομνήματος ἐκ πενήντα πέντε (55) θέσεων καὶ συνοδευτικοῦ κειμένου μὲ τὸν τίτλο «Ἠθικὴ τῶν Μεταμοσχεύσεων», τὸ ὁποῖο περιλαμβάνει ἐννέα πρωτότυπες ἐργασίες πού καλύπτουν ὅλο τὸ φάσμα τῆς σχετικῆς προβληματικῆς.

2) Κατὰ τὸ τρέχον ἔτος, ἡ Ἐπιτροπὴ ἀνέλαβε νὰ μελετήσῃ τὸ θέμα **τῆς ἠθικῆς τῶν μεθόδων ὑποβοηθούμενης ἀναπαραγωγῆς**. Πὰ τὸν σκοπὸ αὐτὸ ἔχουν ἤδη γίνῃ τέσσερις συναντήσεις τῆς ὁλομέλειας μὲ προσκεκλημένους κλινικούς ἐμβρυολόγους καὶ εἰδικούς μαιευτῆρες - γυναικολόγους, δύο μὲ νομικούς καὶ μία μὲ καθηγητὲς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς στὸ Ἀριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Παράλληλα, προσκλήθηκαν εἰδικοὶ ἐπιστήμονες ἐρευνητὲς καὶ συγγραφεῖς, ὁ δὲ πρόεδρος καὶ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπισκέφθηκαν ἐπὶ τόπου ἐργαστήρια καὶ κλινικὲς ὑποβοηθούμενης ἀναπαραγωγῆς.

3) Ἐπειδὴ τὸ θέμα τῶν μεταμοσχεύσεων συνέχισε νὰ ἀπασχολεῖ τὴν ἐλλαδικὴ κοινωνία, ὁ πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς, **Ἀρχιμ. Νικόλαος Χατζηνικολάου**, συμμετέσχε σὲ δύο τηλεοπτικὲς συνεντεύξεις,

– στὴν ET1 - Πῶργος Λιάγκας (27 Φεβρουαρίου 2000) καὶ

– στὸ Alter 5 - Λιάνα Κανέλλη (9 Μαρτίου 2000).

Ἐπίσης συμμετέσχε σὲ ἀνάλογες τηλεοπτικὲς ἐκπομπὲς στὴν Κύπρο,

– ΡΙΚ - Κώστας Χαραλαμπίδης (24 Ἰανουαρίου 2000) καὶ

– ΡΙΚ - Κώστας Χαραλαμπίδης (10 Μαρτίου 2000) μὲ θέματα σχετικὰ μὲ τὴν Ἐπιτροπὴ καὶ τὸ γενικότερο προβληματισμὸ ἐπὶ τῆς Βιοηθικῆς.

– Στὶς 11 Μαρτίου 2000 προσκλήθηκε σὲ συνάντηση μὲ τὸν Ὑπουργὸ Ὑγείας τῆς Κυπριακῆς Κυβερνήσεως, κ. Φροῖξο Ἰωαννίδη, ὁ ὁποῖος καὶ ζήτησε τὴν συμβουλευτικὴ συνεργασία τῆς Ἐπιτροπῆς Βιοηθικῆς στὴν ἐπεξεργασία θεμάτων τῆς ἀρμοδιότητός του.

Ὁ πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς συμμετέσχε ὡς ὁμιλητὴς στὸ:

– Δ' Παγκύπριο Συνέδριο Βιοηθικῆς στὴν Λεμεσό, 23.1.2000, «*Ἱατρικὴ τεχνολογία: Ἐπιπτώσεις ἐπὶ ἱατρῶν/ἀσθενῶν*».

– 1ο Πανελλήνιο Συνέδριο Μεταγγισιοθεραπείας, 18.3.2000, «*Μετάγγιση αἵματος - Προσέγγιση πνεύματος*».

– Διεθνὲς Θεολογικὸ Συνέδριο τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μὲ τὴν εὐκαιρίαν τῶν ἑορτασμῶν τοῦ Ἰωβηλαίου τοῦ 2000, 9.5.2000, «*Φυσιολογία τῆς ἀναπαραγωγῆς καὶ θεολογία τῆς ἀνθρώπινης ἀρχῆς*»

– Πανελλήνιο Συνέδριο Χειρουργικῆς Θώρακος - Καρδιάς καὶ Ἀγγείων, Ἀθήνα, 3 Ἰουνίου 2000 «*Ἡ θέση τῆς Ἐκκλησίας γιὰ τὴν μεταμοσχεύσεις*».

– Καὶ συστηματικὰ ἐκπροσωπεῖ τὴν Ίερά Σύνοδο στὸν Ἐθνικὸ Ὄργανισμὸ Μεταμοσχεύσεων.

Κατὰ τοὺς προσεχεῖς μῆνες πρόκειται νὰ συμμετάσχει ὡς ὁμιλητὴς στὰ ἑξῆς συνέδρια:

– Διεθνὲς Θεολογικὸ Συνέδριο Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, Κωνσταντινούπολη, 28 Αὐγούστου - 2 Σεπτεμβρίου, «*Βιοηθικὴ καὶ ὁ ἄνθρωπος*».

– Διεθνὲς Ἐπιστημονικὸ Συνέδριο τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Ἀθήνα, 4 - 8 Ὀκτωβρίου 2000, «*Ἱατρικὴ Τεχνολογία - Γενετικὴ Μηχανικὴ, Ἄνθρωπος τοῦ 2001 καὶ πρόσωπο τοῦ μέλλοντος αἰῶνος*».

Ἀνάλογες δραστηριότητες ἔχουν καὶ ἄλλα μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς:

Ἔτσι ὁ καθ. **Ἀντώνιος Κουτσελίνης** ἔχει λάβει μέρος καὶ ὁμιλήσῃ στὰ ἑξῆς συνέδρια:

– Ἡμερίδα τῆς Καρδιολογικῆς Ἑταιρείας, Ἀθήνα, 15 Ἰανουαρίου 2000, «*Εὐθανασία*».

– Ιατρικός και Δικηγορικός Σύλλογος Κερκύρας, Κέρκυρα, 25 Φεβρουαρίου 2000, «Δεοντολογία και ευθύνη κατά την άσκηση της ιατρικής».

– Συνέδριο Μαστολογίας, Αθήνα, 16 Μαρτίου 2000, «Ηθικοδεοντολογικοί προβληματισμοί κατά την προσέγγιση αρρώστων με νεοπλασίες του μαστού».

– Έταιρεία Θεσσαλικών Έρευνών, Βόλος, 17 Απριλίου 2000, «Ηθικοδεοντολογικοί προβληματισμοί στην μαστεκτομή».

– Ελληνική Χειρουργική Έταιρεία, Αθήνα, 12 Μαΐου 2000, «Δεοντολογία και ευθύνη κατά την άσκηση της ιατρικής».

– 26ο Πανελλήνιο Ιατρικό Συνέδριο, Αθήνα, 20 Μαΐου 2000, «Οι νεώτερες εξελίξεις της Ιατρικής στα πλαίσια της Βιοηθικής».

– Σύνδεσμος Έπιστημόνων Πειραιώς, 5 Ιουνίου 2000, «Τὰ επιτεύγματα τῶν βιοεπιστημῶν καὶ τῆς ιατρικῆς καὶ οἱ ἠθικοὶ προβληματισμοὶ ὑπὸ τὸ πρῶμα τῆς Ὁρθοδοξίας».

– Πατριαρχεῖο Ἱεροσολύμων, Ἱεροσόλυμα, 10 - 19 Ἰουνίου 2000, «Οἱ νεώτερες εξελίξεις τῆς Ἰατρικῆς στὰ πλαίσια τῆς Βιοηθικῆς».

Ὁ καθ. **Σταῦρος Μπαλογιάννης**, πού ἔχει προσφάτως ἐκλεγεί καὶ ὡς μέλος ἐξ Εὐρώπης στὴν Παγκόσμια Ἐπιτροπὴ Βιοηθικῆς, ὁμίλησε στὰ ἐξῆς:

– Δ' Παγκύπριο Συνέδριο Βιοηθικῆς, Λεμεσός, 23 Ἰανουαρίου 2000, «Κλωνοποίηση».

– ΣΤ' Ἐπιστημονικὸ συνέδριο Φοιτητῶν Ἰατρικῆς Ἑλλάδος, Θεσσαλονίκη, 14.5.2000.

Ὁ καθ. **Γεώργιος Μανιάτης**, ὁ ὁποῖος εἶναι καὶ ἀναπληρωτὴς πρόεδρος τῆς Ἑθνικῆς Ἐπιτροπῆς Βιοηθικῆς καὶ Δεοντολογίας, ὁμίλησε στὴν

– Ἐκθεση Βιοτεχνολογίας, Ζάππειο, 25 Φεβρουαρίου, «Βιοτεχνολογία: Παρὸν καὶ Μέλλον, Δυνατότητες - Προβλήματα».

Ὁ καθ. **Γεώργιος Μαντζαρίδης** ὁμίλησε στὰ ἐξῆς:

– Θεολογικὴ Σχολὴ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, 24.1.2000, «Ἡ ὑποβοηθούμενη ἀναπαραγωγή».

– ΣΤ' Ἐπιστημονικὸ Συνέδριο Φοιτητῶν Ἰατρικῆς Ἑλλάδος, Θεσσαλονίκη, 14.5.2000, «Ἡ πατερικὴ ἀνθρωπολογία ἀπέναντι στὰ προβλήματα τῆς βιοϊατρικῆς ἠθικῆς».

ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΘΕΙΑΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ

Β' ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟ ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΙΕΡΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΝ

Γενικό Θέμα

ΛΑΤΡΕΥΣΩΜΕΝ ΕΥΑΡΕΣΤΩΣ ΤΩ ΘΕΩ
Τò αἷτημα τῆς λειτουργικῆς ἀνανέωσης στήν
Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία σήμερα.

Συνεδριακόν Κέντρον Ἱερᾶς Μητροπόλεως
Δημητριάδος καί Ἄλμυροῦ
ΒΟΛΟΣ, 22 - 25 Ὀκτωβρίου 2000

ΕΙΣΗΓΗΤΑΙ - ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ

1. Καθηγητής Εὐάγγελος Θεοδώρου.
Παράδοση καί ἀνανέωση στή λειτουργική ζωή
τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

2. π. Θεόδωρος Κουμαριανός, Λέκτωρ.
Βασικοὶ σταθμοὶ στή διαμόρφωση τῆς λειτουργ-
γικῆς Τάξης (Τυπικοῦ) τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλη-
σίας.

3. Καθηγητής κ. Ἰωάννης Φουντούλης.
Τò πρόβλημα τῆς ἀναθεωρήσεως τῶν λειτουρ-
γικῶν βιβλίων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

4. Καθηγητής κ. Πέτρος Βασιλειάδης.
Τò πρόβλημα τῆς ἀναθεωρήσεως τῶν βιβλικῶν
ἀναγνωσμάτων κατὰ τὴν τέλεση τῆς Θείας Λα-
τρείας.

5. Καθηγητής κ. Γεώργιος Φύλιας.
Γενικὴ θεώρηση τοῦ ζητήματος τῆς λειτουρ-
γικῆς γλώσσας ὡς μέσου συμμετοχῆς τοῦ λαοῦ στή
λατρεία τῆς Ἐκκλησίας.

6. Καθηγητής κ. Γρηγόριος Στάθης.
Ἡ μουσικὴ ἔκφραση τῶν λειτουργικῶν ὕμνων

καὶ ἡ δυνατότητα μετάφρασής τους στή νεοελλη-
νικὴ γλώσσα.

7. π. Δημήτριος Τζέρπος, δρ. Θ.

Τò αἷτημα τῆς ἐνεργοῦ συμμετοχῆς τοῦ λαοῦ
σὲ τὴν Θεία Λατρεία σήμερα.

8. Καθηγητής κ. Ἀριστείδης Πανώτης.

Οἱ λειτουργικὲς τέχνες σήμερα. Διαπιστώσεις
καὶ προτάσεις.

9. π. Ἠλίας Μαστρογιαννόπουλος.

Ἡ συμβολὴ τῶν χριστιανικῶν κινήσεων σὲ τὴν
ἀναζωπύρωση τῆς λειτουργικῆς ζωῆς κατὰ τὰ νε-
ώτερα χρόνια.

10. Καθηγητής π. Νικόλαος Ἰωαννίδης.

Προσπάθειες λειτουργικῆς ἀνανέωσης σὲ τὴν
Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Ρωσσίας καὶ τίς ἄλλες
σλαβόφωνες Ἐκκλησίες.

**11. Καθηγητής π. Κωνσταντῖνος Καραϊσαρί-
δης.**

Προσπάθειες λειτουργικῆς ἀνανέωσης σὲ τὴν
Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Ρουμανίας.

12. Καθηγητής κ. Παναγιώτης Σκαλτσῆς.

Ἡ λειτουργικὴ κίνηση τῆς Χριστιανικῆς Δύσε-
ως καὶ ἡ Ὁρθόδοξη Ἀνατολή.

13. Καθηγητής π. Σαράντος Σαράντης.

Ἐκκοσμίκευση καὶ Θεία Λατρεία.

14. π. Ἐλευθέριος Χαβάτζας, Καθηγητής.

Ποιμαντικὲς προϋποθέσεις γιὰ τὴν καλλιέργεια
τῆς λειτουργικῆς ζωῆς σὲ τὴν σύγχρονη ὀρθόδοξη
ἐλλαδικὴ ἐνορία.

ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΙΑ ΤΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ

Σκοπός και άρμοδιότητες της Έπιτροπής, όπως ορίζονται στα άρθρα 2 και 4 αντίστοιχως, του υπ' αρ. 137/1999 Κανονισμού, είναι:

Η καταλογογράφησης και κωδικοποιήσεις των σωζομένων, εις τὰς Ἱερὰς Μητροπόλεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Χριστιανικῶν Μνημείων καὶ ἡ διάσωσης καὶ ἀποκατάστασός των, εις τὴν ἀρχικὴν των μορφήν, μερίμνη τῆς Ἐκκλησίας καὶ

α) Νὰ ἐπικοινωνῇ ἀμέσως μὲ τὰς κατὰ τόπους Ἱερὰς Μητροπόλεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος,

Τοῦ Ἀρχιμ. κ. **ΔΩΡΟΘΕΟΥ ΠΟΛΥΚΑΝΔΡΙΩΤΗ**
Γραμματέως τῆς Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς

ὥστε τὸ συντομώτερον δυνατόν νὰ ἐπιτελεσθῇ ἡ καταγραφή των σωζομένων εις αὐτὰς Χριστιανικῶν Μνημείων, παλαιοχριστιανικῶν, βυζαντινῶν, μεταβυζαντινῶν καὶ νεωτέρων.

β) Νὰ ἐπικοινωνῇ μὲ τὰς κατὰ τόπους Διευθύνσεις των Ἐφορειῶν Ἀρχαιοτήτων τοῦ Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ, ὥστε νὰ διερευνηθῇ διὰ τῆς ἀμοιβαίας συνεργασίας καὶ διαπιστωθῇ ὁ καλύτερος τρόπος, διὰ τὴν ἑναρξιν των προσπαθειῶν ἀναστηλώσεως των Μνημείων, τὰ ὅποια θὰ καταγραφοῦν, καὶ μάλιστα ἐκείνων, ἅτινα ἔχουν ἀνάγκη ἀναστηλώσεως ἢ συντηρήσεως.

γ) Νὰ μελετήσῃ τὴν ἀξιοποίησιν των ἱερῶν αὐτῶν τόπων, ἐν τῷ πλαισίῳ τῆς ποιμαντικῆς μερίμνης τῆς Ἐκκλησίας, πρὸς ὠφέλειαν τοῦ πληρώματος Αὐτῆς.

δ) Νὰ εὐαισθητοποιήσῃ τὴν κοινὴν γνώμην, μὲ κάθε πρόσφορον μέσον (Τύπον, ΜΜΕ, διανομὴν ἐντύπων κ.λπ.), ὥστε νὰ ὑπάρξῃ ἐνδιαφέρον καὶ ἀνιδιοτελεῖς προσφορὰ ἐκ μέρους εἰδημόνων Ἀρχιτεκτόνων - Μηχανικῶν καὶ Συντηρητῶν διὰ τὴν ἀποτύπωσιν των μνημείων αὐτῶν καὶ τὴν ἐκπόνησιν των ἀπαιτουμένων μελετῶν.

ε) Νὰ ἐντάξῃ τὰ μνημεῖα αὐτὰ εἰς Προγράμματα τοῦ Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ ἢ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως, ὥστε νὰ ὑπάρξουν ὑπὲρ αὐτῶν οἰκονομικαὶ χορηγίαι.

στ) Νὰ ἐκπονήσῃ Ἐκκλησιαστικὸν Χάρτην ἐπὶ τοῦ ὁποίου νὰ ἀποτυπωθοῦν τὰ κατὰ τόπους Χριστιανικὰ Μνημεῖα.

Κατὰ τὴν ἑναρξιν των ἐργασιῶν τῆς συνεδρίας τῆς Ἐπιτροπῆς, τῆς 17ης Μαΐου 2000, ὁ Πρόεδρος αὐτῆς Σεβ. Κίτρους κ. Ἀγαθόνικος μεταξὺ ἄλλων εἶπεν: «Κατ' ἀρχὴν, ὀφείλουμε ὅλα τὰ Μέλη τῆς εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς των Χριστιανικῶν Μνημείων νὰ εὐχαριστήσουμε τὸν Μακαριώτατο, ὁ Ὅποιος ἦταν καὶ ὁ ἐμπνευστὴς τῆς ιδρύσεως αὐτῆς τῆς Ἐπιτροπῆς, γιατί μᾶς ὥρισε Μέλη της, καὶ μᾶς ἀνέθεσε τὴν κεντρικὴ εὐθύνη γιὰ τὴν πορεία των ἐργασιῶν της. Ἐκφράζω τὴν ἰδιαίτην χαρὰ μου καὶ ἐγώ, γιὰ τὸ ὑψηλὸ ἐπιστημονικὸ ἐπίπεδο ὄλων των ἀξιολόγων Μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς, καὶ θερμὰ παρακαλῶ νὰ δεχθεῖτε τίς εὐχαριστίες μου καὶ γιὰ σήμερα ποὺ ἀνταποκριθῆκαμε στὸ κάλεσμά μας, ἀλλὰ καὶ νὰ ἔρχεσθε κατὰ τὰ χρονικὰ διαστήματα ποὺ θὰ καλεῖσθε, ὥστε μὲ τὴν πολὺτιμὴν πείρα σας νὰ προάγεται τὸ ἔργο τῆς Ἐπιτροπῆς».

Κατὰ τὴν πρώτη αὐτῆς Συνεδρία, τῆς 17ης Μαΐου 2000, μετὰ ἀπὸ ἓνα ἐποικοδομητικὸ διάλογο οἱ, ἐκ των ἀνωτέρων ὑπαλλήλων τοῦ Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ, παραστάντες (κ.κ. Νικόλαος Ζίας, Ἰορδάνης Δημακόπουλος, Ἰσίδωρος Κακούρης) ἐδεσμεύθησαν ὅτι τὰ μέγιστα θὰ συμβάλλουν, ὥστε νὰ εἶναι ἀγαστὴ ἡ συνεργασία των κατὰ τόπους Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν, των Ἱγουμένων των Ἱερῶν Μονῶν, ὡς καὶ των Ἐφημερίων, εἰς τὴν δικαιοδοσίαν των ὁποίων ὑπάρχουν Χριστιανικὰ Μνημεῖα, μετὰ των ἀρμοδιῶν Ὑπηρεσιῶν (Ἀρχαιολογικῶν Ἐφορειῶν, Ἐφόρων κ.λπ.) τοῦ Ὑπουργείου των, προκειμένου νὰ διαλυθοῦν τυχὸν παρεξηγήσεις καὶ ἡ ἐνίοτε ἐμφανιζομένη δυσπιστία ἐκ μέρους των μὲν πρὸς τοὺς δέ.

Ὡσαύτως διεπιστώθη ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ αὐτὴ εἶναι δυνατόν νὰ ἀποτελῇ ἐνδιάμεσον κρίκον μεταξὺ Ἐκκλησίας καὶ Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ.

Ἡ Ἐπιτροπὴ εἰσηγήθη πρὸς τὴν Διαρκὴ Ἱεράν Σύνοδον, τὰ ὡς κάτωθι:

Α. Νὰ ἀποσταλῇ Ἐγκύκλιον Σημεῖωμα πρὸς τοὺς ἑκασταχοῦ Σεβ. Μητροπολίτας, διὰ τοῦ ὁποῖ-

ου νὰ καταστῇ γνωστὸν ὅτι, ὁποιοδήποτε πρόβλημα ἀναφύεται, ἀναφορικῶς μὲ τὰ ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ Ἐπαρχίᾳ των Χριστιανικῶν Μνημεῖα, νὰ ἀναφέρονται εἰς τὴν Εἰδικὴν Συνοδικὴν Ἐπιτροπὴν, ἐπὶ τῷ τέλει τῆς παρεμβάσεως αὐτῆς, διὰ τὴν ἐπ' ἀγαθῷ, κατὰ πρῶτον αὐτῶν τούτων τῶν ἱερῶν ἱστορικῶν χριστιανικῶν χώρων, ἐπίλυσίν του.

Β. Νὰ ἀνακοινωθῇ, μὲ σύντομον ἱστορικὸν Σημείωμα, ἴσως διὰ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἐντύπου «ΦΩΝΗ ΚΥΡΙΟΥ», πρὸς τοὺς χριστιανούς, τί εἶναι χριστιανικὰ Μνημεῖα καὶ ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἤδη ἀναλαμβάνει οὐσιαστικὴν πρωτοβουλίαν διὰ τὴν διάσωσιν καὶ συντήρησίν των ἢ νὰ τυπωθῇ αὐτοτελὲς πολὺπτυχον ἐντυπον, εἰς ἀπλὴν καὶ προσιτὴν γλῶσσαν, τὸ ὁποῖον νὰ διανεμηθῇ πανελλή-

νίως διὰ τῶν ἱερῶν Ναῶν, εἰς τοὺς χριστιανούς.

Γ. Ἐπὶ τοῦ ἀπὸ 20.2.2000 σχετικοῦ εἰσηγητικοῦ ἐγγράφου τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Τέχνης καὶ Μουσικῆς, ὅπως αὐτὸ διεβιβάσθη εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν, προκειμένου νὰ γνωμοδοτήσῃ καὶ αὕτη ἐπὶ τῶν ἐν αὐτῇ ἀναγραφόμενων, ἐν συνεχείᾳ τῆς ἀπὸ 8.3.2000 ἀποφάσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ὅπως πραγματοποιηθῇ ἡ καταλογογράφησις τῶν ἀνὰ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος λειτουργούντων Ἐκκλησιαστικῶν Κειμηλιοφυλακίων καὶ διενεργηθοῦν τὰ δέοντα ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας, ὥστε νὰ ἀποδοθοῦν εἰς τὴν Ἱερὰν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν, ἢ ὅπου ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἤθελεν ἀποφασίσῃ, τὰ εἰς τὸ Βυζαντινὸν Μουσεῖον διαφυλαττόμενα ἱερὰ Λείψανα.

ΤΟ ΑΡΘΡΟΝ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ
- ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ
- ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ
- ΔΙΑΦΟΡΑ

Τὸ ἄρθρον τῆς Συντάξεως

ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ (Δεοντολογικὸν Μνημόνιον)

Πά τὴν ὑπὸ τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ ἐξαγγελθεῖσα ἀπόφασι περὶ τῆς μὴ ἀναγραφῆς τοῦ θρησκευματος στὶς νέες ταυτότητες, ἔντονη ὑπῆρξεν ἡ ἀντίδρασις τόσο τοῦ Χριστεπωνύμου πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὅσον καὶ τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου, ἡ ὁποία διὰ τοῦ Ἀνακοινωθέντος αὐτῆς τῆς 26ης Μαΐου 2000 ἐπeseήμανε τὰ ἑξῆς:

«Ἐνῶ ἡ Ἐκκλησία ἐπέδειξε διάθεσιν γονίμου συνεργασίας μετὰ τὴν Κυβέρνησιν εἰς τὸ θέμα τῶν

Τοῦ κ. **ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ**
Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου
Ἀθηνῶν, Τακτικοῦ Μέλους τῆς Εὐρωπαϊκῆς
Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν καὶ τῶν Τεχνῶν

ταυτοτήτων καὶ ἐνῶ ἔλαβεν ὑπευθύνως διαβεβαιώσεις, ὅτι δὲν ἐπρόκειτο νὰ ληφθοῦν ἀποφάσεις πρὶν νὰ γίνῃ μετὰ αὐτῶν διάλογος, αἰφνιδίως καὶ μετὰ ἀκομψον τρόπον, καὶ μάλιστα ἐνῶ ὁ Προκαθήμενός τῆς εὗρίσκετο μετὰ ἐκκλησιαστικὴν ἀποστολὴν εἰς Ρουμανίαν, *εὐρέθη πρὸ τετελεσμένων, διότι ἐπεχειρήθη νὰ δοθῇ μονομερῶς καὶ αὐταρχικῶς λύσις εἰς ἓνα ζήτημα, τὸ ὁποῖον ἀπασχολεῖ ἑκατομμύρια Ἑλλήνων πολιτῶν καὶ ταυτοχρόνως μελῶν τῆς Ἐκκλησίας*».

Ἐξ ἄλλου τὴν 6η Ἰουνίου 2000 τὸ Ἀνακοινωθέν τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Σεπτῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐξέφρασε τὴν ἔντονη διαμαρτυρία τῆς “γιὰ τὴν περιφρονητικὴ ἀντιμετώπισή τῆς ἀπὸ μέρους τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ”, ὁ ὁποῖος “κατὰ πρωτοφανῆ τρόπον”, ἀρνήθηκε νὰ δεχθῇ σὲ ἀκρόασι τὸν Μακ. Προκαθήμενο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τρεῖς Ἀρχιερεῖς γιὰ ἓνα ζήτημα, πού ἰδιαιτέρως ἐκείνην τὴν ἡμέρα συνετάρασε τὸν ἑλληνικὸ λαὸ καὶ τὰ Μ.Μ.Ε. καὶ ἐπεσκίαζεν ὅλα τὰ ἄλλα. Ἀξία ἰδιαιτέρας προσοχῆς εἶναι ἡ ἐξῆς ἐπισήμανσις τοῦ Ἀνακοινωθέντος τῆς Σεπτῆς Ἱεραρχίας: «Ἡ ἀδιάλλακτη τακτικὴ τῆς Κυβερνήσεως στὸ θέμα τῶν ταυτο-

τήτων ἐπιστηρίζει τὶς βάσιμες ὑποψίες τῆς Ἐκκλησίας ὅτι ἡ μὴ ἀναγραφὴ τοῦ θρησκευματος στὶς ταυτότητες ἀποτελεῖ τὸ πρῶτο σειρᾶς ἄλλων μέτρων, πού ἀποβλέπουν πρακτικὰ στὴν ἀπώθησι τῆς θρησκείας στὸ περιθώριον τῆς δημόσιας, τῆς κοινωνικῆς καὶ τῆς ἐθνικῆς ζωῆς, μετὰ αὐτὸ συνεπάγεται γιὰ τὸ Λαὸ μας».

Εἶναι φανερόν ὅτι ἡ κύρια γενεσιουργὸς αἰτία τῆς ὅλης ἀναταραχῆς βρίσκεται στὶς ὑποψίες αὐτές, οἱ ὁποῖες στηρίζονται σὲ σχετικὲς προθέσεις, πού καὶ δημοσίως ἔχουν διατυπωθῇ ἀπὸ τὸν κ. Ὑπουργὸ Δικαιοσύνης. Τὸ ζήτημα τῶν ταυτοτήτων εἶναι μόνον ἡ κορυφὴ τοῦ παγόβουνου ἢ ἓνα δένδρον τοῦ δάσους τῶν προθέσεων αὐτῶν, οἱ ὁποῖες ἔρχονται σὲ σύγκρουσι μετὰ τὴν ὑγιὰ δεοντολογία τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας. Γι’ αὐτὸ, ἀναμένοντας ν’ ἀκούσωμε γιὰ τὸ ζήτημα τῶν ταυτοτήτων τὰ δέοντα ἀπὸ τὸ ἀναμενόμενο σχετικὸ Διάγγελμα τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου καὶ ἀπὸ τὶς ὁμιλίες, πού θὰ γίνουν στὶς παλλαϊκὲς συνάξεις τῶν μελῶν τοῦ Χριστεπωνύμου πληρώματος στὴ Θεσσαλονίκη καὶ στὴν πρωτεύουσα, περιοριζόμεθα στὸ παρὸν ἄρθρον νὰ ὑπομνήσωμε μερικὰ κύρια σημεῖα τῆς δεοντολογίας τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, τὰ ὁποῖα ἔχουμε ἐπισημάνει σὲ παλαιότερα σχετικὰ δημοσιεύματά μας. Τὰ σημεῖα αὐτὰ εἶναι τὰ ἑξῆς:

1) Τὰ μέλη καὶ οἱ ἡγέτες τῆς Ἐκκλησίας ἔχουν λόγον στὰ ζητήματα τῆς Πολιτείας. Οἱ παρεμβάσεις τους ἔχουν ἀνθρωπολογικὴ καὶ ὑπαρξιακὴ θεμελίωσι. Ἡ ὑπαρξίς τους εἶναι ἐκ φύσεως διαλογικὴ. “Ὅ,τι εἶναι τὸ νερὸ γιὰ τὸ ψάρι ἢ ὁ ἄερας γιὰ τὸ πουλί, αὐτὸ εἶναι γιὰ τὴν ἀνθρωπίνην ὑπαρξί ὁ διὰ τοῦ λόγου πραγματοποιούμενος διάλογος. Δὲν εἶναι δυνατόν οὔτε πρέπει νὰ σιωπᾷ.

2) Ὑπερτονίζεται ὅτι οἱ ρόλοι τῆς Πολιτείας καὶ τῆς Ἐκκλησίας εἶναι “διακριτοί”. Ἀλλὰ ὅπως ὑπενθυμίζει ἡ Φιλοσοφικὴ Ὀντολογία “τὸ ἄλλως εἶναι” δὲν σημαίνει (πάντοτε, κατὰ σχέσιν αἰτίου

καὶ αἰτιατοῦ) καὶ «κεχωρισμένως εἶναι». Οἱ ρόλοι εἶναι “διακριτοί”, ἀλλ’ ὄχι χωρισμένοι. Καὶ οἱ ρόλοι τῶν διαφόρων Ὑπουργείων εἶναι “διακριτοί”, ἀλλ’ ὄχι χωρισμένοι καὶ ἄσχετοι μεταξύ τους. Ἐφ’ ὅσον ἡ συντριπτικὴ πλειονοψηφία τῶν πολιτῶν εἶναι καὶ μέλη τῆς Ἐκκλησίας, οἱ “διακριτοί” ρόλοι αὐτῆς καὶ τῆς Πολιτείας εἶναι ρόλοι ἀλληλεξαρτώμενοι, ἀλληλόχρεοι, ἀλληλέγγυοι, ἀλληλένδετοι, ἀλληλοεπίκουροι, ἀλληλοπεριχωρούμενοι. Οἱ λειτουργικῶς διακριτὲς πράξεις πρέπει νὰ στηρίζονται σὲ ἀποφάσεις ποὺ προϋποθέτουν ἀξιολογικὴν, πνευματικὴν συνεργασίαν καὶ ἀλληλοσεβασμὸν ἰσοτιμίας. Ἐὰν τυχὸν ἐπιβληθῇ, ὡς μὴ ὠφελεν, ὁποιοσδήποτε “χωρισμός” τῆς Ἐκκλησίας ἐκ τοῦ Κράτους –μέσα σὲ πλαίσια δημοκρατίας καὶ ὄχι δεξιῶ ἢ ἀριστεροῦ φασιστικοῦ ὁλοκληρωτισμοῦ– ὁ χωρισμὸς αὐτὸς θὰ ἦταν πλασματικὸς καὶ θὰ περιοριζόταν μόνον σὲ μερικὲς διοικητικὲς ἀρμοδιότητες. Οὐδέποτε θὰ ἐπρόκειτο γιὰ οὐσιαστικὸν χωρισμὸ καὶ πλήρη ἀποξένωσι. Ἄς θυμηθοῦμε τὴν καταρρεύσασα Σοβιετικὴ Ἑνωσι. Ἡ Ἐκκλησία ἐντὸς αὐτῆς ἐκδιωκόταν ἐκ τῆς μιᾶς θύρας, ἀλλὰ ἐλαυνομένη ὑπὸ τῆς Πνοῆς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐπανήρχετο ἐξ ἀναριθμήτων κρατικῶν παραθύρων, ἐκ τῶν ἱστορικῶν μνημείων, ἐκ τῶν μουσείων, ἐκ τῶν αἰθουσῶν ζωγραφικῆς καὶ εἰκονογραφίας τῶν πινακοθηκῶν, ἐκ τῶν ἔργων τοῦ Ντοστογιέφσκη, ἐκ τῆς μουσικῆς τοῦ Τσαϊκόφσκη, ἐκ τῶν ἀριστουργημάτων τοῦ θεάτρου καὶ τῆς ὄπερας, ἐκ τῶν ἐπιβλητικῶν λιτανειῶν, αἱ ὁποῖαι λ.χ. ἀναπαρίσταντο ἐπὶ τῆς σκηνῆς τῶν θεάτρων Μπολσόϊ (Μόσχα) καὶ Κύρωφ (Λένινγκραντ), ἐκ τοῦ παραδείγματος τῶν ἀθλητῶν, οἱ ὅποιοι ἐνισχύονταν μὲ τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ, καὶ ἐκ πολλῶν ἄλλων ἐκδηλώσεων.

4) Πρέπει ἐπίσης νὰ ὑπομνησθῇ δι’ ἄλλην μίαν φορὰν, ὅτι συμφώνως πρὸς τὰ αἰτήματα τῆς Πολιτειολογίας ἢ φιλοσοφίας τοῦ Κράτους, τὸ «κράτος τῆς δυνάμεως» (ἐξουσίας), “τὸ κράτος τοῦ δικαίου” καὶ τὸ “κοινωνικὸ κράτος” ἢ “κράτος τῆς προνοίας” εἶναι μόνον ἡ ἀναγκαία ὑπόδομή, τὸ ἀναγκαῖο ποιητικὸ αἶτιο, ποὺ δὲν πρέπει νὰ ἀπολυτοποιῆται ὡς αὐτοσκοπός, ἀλλὰ πρέπει ν’ ἀνοίγῃ τὸν δρόμο στὸ τελικὸ αἶτιο, δηλαδή στὸ νὰ ἐπιδιωχθῇ ἡ δημιουργία τοῦ “κράτους τοῦ πολιτισμοῦ”, ποὺ θὰ εἶναι ὁργανωμένο

κατὰ τρόπον, ὥστε νὰ ἐξασφαλίζεται τὸ “bonum commune”, νὰ προάγεται τὸ κοινὸ καλὸ, νὰ δημιουργοῦνται μεγαλύτερα, περισσότερα καὶ καλύτερα πολιτιστικὰ ἀγαθὰ, νὰ βιώνονται καὶ πραγματώνονται οἱ θεμελιώδεις ὑλικὲς καὶ πνευματικὲς ἀξίες στοὺς διαφόρους τομεῖς τοῦ πολιτισμοῦ κατὰ τρόπον σύστοιχο πρὸς τὴν ἱεραρχικὴ διαβάθμισι καὶ κλιμάκωσί τους. Γιὰ τὴν ὑπόδειξι τῆς ἱεραρχικῆς διαβαθμίσεως καὶ κλιμακώσεως αὐτῆς, ἡ ὁποία ὑποβοηθεῖ τὴν ἐκάστοτε ἐκλογὴ τοῦ “κρείττονος” καὶ “βελτίονος” ἀντὶ τοῦ “ἥσσονος” καὶ “χειρόνος”, θὰ ἦταν ἀπαράδεκτο νὰ φιμωθῇ ἡ Ἐκκλησία. Οἱ κριτικὲς παρεμβάσεις ἢ ὑποδείξεις τῶν μελῶν καὶ ἡγετῶν τῆς δὲν ἔχουν τὸ νόημα ἐξαναγκασμοῦ τῆς βουλήσεως τῶν δημοκρατικῶς ἐκλεγμένων ἐκπροσώπων τῆς νομοθετικῆς ἢ ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας καὶ τῶν διαφόρων φορέων καὶ παραγόντων τοῦ κοινωνικοπολιτιστικοῦ γίνεσθαι, ἀλλ’ εἶναι ὁδοδείκτες, ἐπισημάνσεις πυξίδος, λάμπεις πολιτικοῦ ἀστέρος, ὑποδείξεις ἢ ὑπομνήσεις τῆς ὁρθῆς κατευθύνσεως τῶν προσπαθειῶν ἢ καὶ τῆς επιβαλλομένης διορθώσεως τῶν τυχόν ἀποκλίσεων ἐξ αὐτῆς. Ἡ γραμμὴ τῆς πλεύσεως τοῦ κοινωνικοῦ ἢ πολιτικοῦ πλοίου δὲν καθορίζεται ἀναγκαστικῶς ἀπὸ τὰ ἀστέρια ἢ τὴν πυξίδα, ποὺ ἀπλῶς ὑποβοηθοῦν τὸν πλοίαρχο νὰ βρῇ καὶ νὰ ἐκλέξῃ οἰκιοθελῶς τὴν κατεύθυνσι τοῦ πλοῦ. Ἐπομένως ὁ ρόλος τῆς Ἐκκλησίας δὲν εἶναι ρόλος πολιτικοῦ συγκυβερνήτου, ἀλλὰ ρόλος θεόδοτος πνευματικῆς πυξίδος. Τὸ σχετικὸν Ἀνακοινωθὲν τῆς Δ. Ἱ. Συνόδου ἐπισημαίνει σαφῶς: «Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος εἶναι καὶ θὰ παραμείνῃ ξένη πρὸς πᾶσαν κοσμικὴν ἐξουσίαν, ὡς τοῦτο ἐπιβάλλει ἡ μακραίων παρὰδοσίς της. Καὶ οὔτε θέλγεται ἀπὸ αὐτήν, οὔτε κἄν διανοεῖται νὰ ὑποκαταστήσῃ τὰς κρατικὰς ἐξουσίας. Ὅμως αὐτὸ δὲν δύναται νὰ σημαίνῃ καὶ νὰ ὀδηγῇ εἰς προκλητικὴν παραθεώρησιν καὶ ἀγνόησιν τῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τὴν διαδικασίαν λήψεως κυβερνητικῶν ἀποφάσεων, αἱ ὁποῖαι τὴν ἐνδιαφέρουν ἀμέσως...».

5) Ἐνορχηστρωμένη εἶναι κατὰ τὶς τελευταῖες ἡμέρες ἡ διακήρυξις ὅτι ἡ Ἐκκλησία δὲν εἶναι ὑπεράνω τοῦ δικαίου, τῶν νόμων καὶ τῶν νομικῶν πλαισίων. Ἀλλὰ πρέπει νὰ ὑπομνησθῇ, ὅτι ἐφ’ ὅσον ἡ Πολιτεία ἔχει τὴ δυνατότητα νὰ διαμορφώσῃ ἢ καὶ νὰ ἀλλάξῃ τὰ πλαίσια αὐτά, εἶναι

ἀπολύτως δικαιολογημένο τὸ αἶτημα τῆς Ἐκκλησίας ν' ἀκούωνται οἱ ἀπόψεις τῆς γι' αὐτά. Ἡ Ἐκκλησία πάντοτε ἐπιδρᾷ εὐεργετικῶς πάνω στὸ θετικὸ δίκαιο, ἐξευγενίζοντας τὸ βᾶθος του, δηλαδή τὸ ἐπὶ τοῦ ἐμφύτου ἠθικοῦ νόμου στηριζόμενο ὑπερθετικὸ δίκαιο, στὸ ὁποῖο συνενώνονται τὸ “φυσικὸ δίκαιο”, ἡ ἐμπειρία “ἔθιμων” δικαιοπραξιῶν καὶ τὸ ἐκ θείας Ἀποκαλύψεως «δίκαιο τῆς Χάριτος». Ἡ Ἐκκλησία ὑπενθυμίζει ἢ πρέπει νὰ ὑπενθυμίξη ὅτι νέες διατάξεις τοῦ δικαίου, γιὰ νὰ σημαίνουν πραγματικὴν πρόοδο, πρέπει νὰ εἶναι ποιοτικῶς ἀνώτερες ἀπὸ τὶς προηγούμενες. Γι' αὐτὸ λ.χ. ἡ Ἐκκλησία καταδικάζει ἀδυστάκτως τὴ νομιμοποίησι τῶν ἐγκληματικῶν ἐκτρώσεων. Ἡ Ἐκκλησία ἐνθαρρύνει καὶ τὴ χρῆσι «προσυνταγματικῶν» ἢ “ὑπερσυνταγματικῶν” κριτηρίων, γιὰ νὰ συνδέωνται οἱ νομικοὶ κανόνες, ποὺ ἀφοροῦν στὶς ἐξωτερικὲς πράξεις (legalitus) μὲ τοὺς ἠθικοὺς, οἱ ὁποῖοι ἀποβλέπουν στὴν ἐσωτερικὴ διάθεσι καὶ ἔκφρασι πεποιθήσεων (moralitas). Κατ' ἐξοχὴν ἡ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας εἶναι δυνατὸν νὰ ὀδηγήσῃ στὴ διατύπωσι «προνομικῶν» ἢ πάντως «προθετικῶν» ἢ καὶ “ὑπερθετικῶν” ἀξιολογικῶν κρίσεων, οἱ ὁποῖες, –ὅπως ἔχει τονίσει ὁ διακεκριμένος Ἀκαδημαϊκὸς καὶ τ. Πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν κ. Γεώργιος Μητσόπουλος–, εἶναι συχνὰ ἀναγκαῖος στὴν ἀντιμετώπισι νομοθετικῶν κενῶν καὶ στὴν καθοδήγησι τῶν δικαστῶν.

6) Εἶναι περιττὸν νὰ ἀναφερθοῦμε στὴ συμβολὴ τῆς Ἐκκλησίας στὴ διαμόρφωσι τοῦ “κοινωνικοῦ κράτους”. Εἶναι γνωστὸν τὸ τεράστιο κοινωνικὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας ἀκόμη καὶ σὲ χῶρες, ὅπου ὑπάρχει πλήρης διοικητικὸς χωρισμὸς τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Κράτους.

7) Τέλος νὰ ὑπενθυμίσωμεν ὅτι στὴ διεξαγωγὴ τοῦ παιχνιδιοῦ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἀναγκαίων διατάξεων καὶ κανόνων τοῦ δημοκρατικοῦ Συντάγματος οἱ συμπαῖκτες εἴτε ὡς ἄτομα, εἴτε ὡς ὁμάδες, εἴτε ὡς κυβερνῶντες, εἴτε ὡς κυβερνῶμενοι, εἶναι πολυάριθμοι. Τὸ Κράτος, ποὺ ἀπὸ τὴν νομικὴ ἄποψι θεωρεῖται ὡς ὑποκείμενο δικαίου, ὡς νομικὸ πρόσωπο, ἀπὸ κοινωνιολογικὴ ἄποψι καὶ ἀπὸ τὴ σκοπιὰ τῆς φαινομενολογικῆς φιλοσοφίας τῆς Πολιτείας δὲν εἶναι ἓνας συμπαῖκτης, ἀλλὰ ἡ δυναμικὴ συνισταμένη καὶ

σύνθεσις τῶν πτυχῶν τῆς στρατηγικῆς, τὴν ὁποία οἱ διάφοροι συμπαῖκτες –μὲ τὴ διανομὴ τῶν ἡγετικῶν ἢ τῶν ἀπλῶν, τῶν πρωτευόντων ἢ δευτερευόντων ρόλων– ἀναπτύσσουν κατὰ τὴ διεξαγωγὴ τοῦ παιχνιδιοῦ. Ἐπομένως τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας καὶ πρὸ πάντων οἱ ἡγέτες τοὺς μέσα στὴ διεξαγωγὴ τοῦ παιχνιδιοῦ τῆς πραγματώσεως τῆς δημοκρατίας πρέπει –ὅπως ὅλοι οἱ πολῖτες– νὰ ἔχουν εἴτε παραινετικὴν φωνὴν καὶ λόγον συμβουλευτικὸν γιὰ τὰ πολιτικῶς ἢ πολιτικῶς δρώμενα, εἴτε καὶ ἐνεργὸν κριτικὴν ἀνάμiksi ἀποτρεπτικοῦ ἢ προτρεπτικοῦ χαρακτήρος στοὺς σχεδιασμοὺς τῶν προσανατολισμῶν καὶ τῆς διαμορφώσεως τῶν ἐπὶ μέρους ἐκφάνσεων τῆς πολιτικῆς δομῆς καὶ λειτουργίας.

Ἐξ αὐτῶν γίνεται φανερόν, ὅτι ὁ ἐπιδιωκόμενος ἀπὸ μερικοὺς “διαφωτιστές” ὄχι ἀπλῶς διοικητικὸς ἀλλὰ πλήρης καὶ οὐσιαστικὸς “χωρισμὸς” Ἐκκλησίας καὶ Κράτους εἶναι ψευδαίσθησις καὶ χίμαιρα, ἐφ' ὅσον στὴν πραγματικότητά –ἐὰν πραγματώνεται μὲ συνέπειαν τὸ ἰδεῶδες τῆς ἀξιοποιήσεως τῆς βουλήσεως τοῦ λαοῦ μέσα σὲ πλαίσια γνησίας δημοκρατικῆς κρατικῆς δομῆς– τὰ ἀναρίθμητα μέλη τῆς ἐπικρατοῦσης στὴν Ἑλλάδα Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἶναι δυναμικὰ στελέχη τοῦ δημοκρατικοῦ Κράτους. Γι' αὐτὸ ὁποιαδήποτε ἀπόπειρα πρὸς ἀποκλεισμὸν τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὸ νὰ εἶναι ἡ σπουδαιότερα ἐγγυήτρια δύναμις στὴ διαμόρφωσι τοῦ μορφωτικοῦ καὶ πολιτιστικοῦ ἰδεώδους τῆς Πολιτείας θὰ σήμαινε ἀσυνέπειαν καὶ ἀπεμπόλησιν τῶν αἰτημάτων καὶ συνθημάτων περὶ ἐκδημοκρατισμοῦ τῶν πολιτικῶν δομῶν, περὶ ἐλευθέρως διακινήσεως τῶν ἰδεῶν, περὶ «λαϊκῆς κυριαρχίας» («ὁ Λαὸς στὴν ἐξουσία»), περὶ ἀποκεντρώσεως καὶ “τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως” κ.τ.τ.

Ἐὰν σὲ μιὰ πλουραλιστικὴ, πολυφωνικὴ καὶ πολυκομματικὴ δημοκρατία ὁ ὁποιοσδήποτε ἔχη δικαίωμα ἐκφράσεως καὶ «ἐνεργοῦ συμμετοχῆς» στὴν “λαϊκὴ κυριαρχία” καὶ ἐὰν ἡ Κυβέρνησις συζητῇ μὲ τὶς πιὸ ἀπίθανες ὁμάδες καὶ συνδικαλιστικὲς ὁργανώσεις, πολὺ περισσότερο πρέπει νὰ συζητῇ μὲ τὴν Ἐκκλησίαν, ἡ ὁποία διαχρονικῶς εἶναι ἡ Μητέρα καὶ Τροφὸς τοῦ Ἔθνους καὶ ἐπομένως μέσα στὸν ἐλληνικὸ χῶρο δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ φμωθῇ.

Η ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΕΙΣ ΤΟ ΓΕΥΜΑ ΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΩΝ (31. 5.2000)

Άγαπητέ κ. Πρόεδρε τῆς Ἑνώσεως Ἀνταποκριτῶν Ξένου Τύπου,

Κυρίες καὶ κύριοι βουλευτές,

Ἀξιότιμοι ἐκπρόσωποι τοῦ Διπλωματικοῦ Σώματος,

Ἐκλεκτὰ μέλη τῆς Ἑνώσεως Ἀνταποκριτῶν Ξένου Τύπου,

Κυρίες καὶ κύριοι,

Χριστὸς Ἀνέστη!

Ἀπὸ καρδίας σὰς εὐχαριστῶ γιὰ τὴν πρόσκλησή σας νὰ σὰς ὁμιλήσω σήμερα καὶ νὰ ἔχω μαζί σας μιὰ πρώτη γνωριμία καὶ συζήτηση. Εἶναι κάτι πὺν τὸ ἤθελα καὶ ἐγὼ πολὺ, γιὰτὶ πιστεύω πὺς ἡ γνωριμία πρόσωπο με πρόσωπο διευκρινίζει θέματα καὶ διευκολύνει τὴν ἀμοιβαία κατανόηση. Σὰς εὐχαριστῶ ἐπίσης γιὰτὶ μοῦ δίδετε τὴν εὐκαιρία νὰ ἀναφερθῶ, με κάθε δυνατὴ συντομία, στὴν πορεία τῶν λαῶν σήμερα καὶ στὴ θέση τῆς Ἐκκλησίας μέσα σ' αὐτὸ τὸ ἐκπληκτικὸ γίγνεσθαι. Τὸ τέλος τοῦ αἰῶνα καὶ τῆς χιλιετίας βρίσκει τὸν κόσμον σὲ μιὰ πρωτοφανὴ σύγχυση, καθὼς τὴν περίοδο τῆς κατάρρευσης τῶν ἰδεολογιῶν διαδέχθηκε ἡ τωρινὴ μεταβατικὴ περίοδος, γιὰ τὴν ὁποία διατυπώνονται ἀντιφατικὲς θεωρίες καὶ ἀπόψεις, ὅπως π.χ. “σύγκρουση πολιτισμῶν” ἢ “τέλος τῆς ἱστορίας”, πὺν ἀντὶ νὰ δυαλύνουν μᾶλλον ἐπιτείνουν τὴ σύγχυση. Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι νὰ ἔχει ἤδη ἀρχίσει νὰ διαφαίνεται τὸ νέο κλίμα μέσα στὸ ὁποῖο θὰ εἴμαστε προσεχῶς ὅλοι ὑποχρεωμένοι νὰ ζοῦμε, κύρια χαρακτηριστικὰ τοῦ ὁποῖου φαίνεται νὰ εἶναι ἡ ὑποβάθμιση τῆς ἀξίας τοῦ ἀνθρώπινου προσώπου, ἡ ὑποταγὴ του στὴν ἐξουσία καὶ ἡ ὑποδούλωσή του στὴν ἠλεκτρονικὴ τεχνολογία. Ἡ κοινωνία τῶν προσώπων ἐτοιμάζεται νὰ παραχωρήσει τὴ θέση της στὴν κοινωνία τῆς πληροφορίας. Ὁ δὲ κατακλυσμὸς τῆς πληροφορίας ἐγκυμονεῖ μέγιστα δεινὰ γιὰ τὴν πολιτικὴ ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου καὶ μεθοδεύει τὴν ἐγκαθίδρυση ὁλοκληρωτικοῦ συστήματος διακυβέρνησης τοῦ κόσμου με βάση τις πληροφορίες. Περισσότερο ἄλλοῦ καὶ λιγότερο στὴν Ἑλλάδα συνειδητο-

ποιῶμε τὴ δημιουργία μιᾶς νέας Τάξεως Πραγμάτων πὺν διαμορφώνεται σιγὰ σιγὰ ἀλλὰ σταθερὰ καὶ καθορίζεται ἀπὸ τρεῖς βασικὰ ἄξονες, πὺν εἶναι ἡ Μετα-νεωτερικότητα, ἡ Ὀλιστικότητα καὶ ἡ Παγκοσμότητα.

Καὶ οἱ τρεῖς αὐτοὶ ὅροι τείνουν νὰ σφραγίσουν τις ἰδεολογικὲς ἐξελίξεις τῆς ἐποχῆς μας. Ἡ μετα-νεωτερικότητα ἔγινε πρόσφατα κυρίαρχο ρεῦμα στὸ ἐπίπεδο τῶν ἰδεῶν τῆς ἐποχῆς μας, ξεκινώντας ἀπὸ τὴν Τέχνη ὡς μετα-μοντερνισμὸς καὶ περνώντας σύντομα στὶς πὺν συστηματικὲς μορφὲς λόγου καὶ ἔκφρασης. Ἡ μετα-νεωτερικότητα ἐκφράζει τὴ φιλοσοφία τοῦ τέλους τῶν πάντων, ἀκόμη καὶ τοῦ Θεοῦ. Τὰ πάντα κατ' ἀρχὴν ἰσχύουν σχετικὰ καὶ κανεὶς καὶ τίποτε δὲν δικαιούνται νὰ προβάλλουν ἀξιῶσεις καθολικῆς ἰσχύος. Ἐτσι οἱ μεγαλεπήβολες θεωρίες, οἱ οὐτοπίες, τὰ προγράμματα συνολικοῦ μετασχηματισμοῦ τῆς κοινωνίας ἀπωθοῦνται στὸ περιθώριο καὶ ἐπιζητεῖται ἡ “ἀνοικτὴ κοινωνία” τῆς ἀνοχῆς. Ἐξ ἄλλου ἔνα ἄλλο τέλος, τὸ τέλος τῆς Ἱστορίας, ἀνασύρεται ἀπὸ τὴν ἐγγελιανὴ προβληματικὴ τοῦ 19ου αἰῶνα γιὰ νὰ ἐρμηνεύσει τὴν κατάσταση τοῦ τέλους τοῦ 20ου αἰῶνα. Συναφὲς εἶναι καὶ τὸ τέλος τῆς πολιτικῆς, ἔνεκα τοῦ πρωτείου τῆς οἰκονομίας στὴν μεταμοντέρνα ἐποχὴ. Ἡ κυριαρχία τοῦ οἰκονομικοῦ μοντέλου αὐτονομεῖται ἐντελῶς στὴ διεθνοποιημένη κεφαλαιοκρατικὴ κοινωνία τοῦ τέλους τοῦ 20ου αἰῶνα καὶ κυριαρχεῖ σὲ ὅλες τις ἐκφάνσεις τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, βάζοντας στὸ περιθώριο τὴ σφαῖρα τῆς πολιτικῆς. Σύμφωνα ἄλλωστε με τις θεωρητικὲς κατευθύνσεις τοῦ οἰκονομικοῦ φιλελευθερισμοῦ, ἡ πολιτικὴ πρέπει νὰ ἀκολουθεῖ ἀσθμαίνουσα τις ἐπιταγὲς τῆς οἰκονομίας τῆς ἀγορᾶς καὶ τοῦ ἐλεύθερου ἐμπορίου, πὺν μηχανιστικὰ ξεπερνοῦν τὰ προβλήματα πὺν δημιουργοῦν καὶ ὁδηγοῦν στὴν παραγωγή καὶ ἀναπαραγωγή τῆς κοινωνικῆς ζωῆς. Στὴ νέα αὐτὴ Τάξη Πραγμάτων οἱ ἐθνικὲς καὶ πολιτισμικὲς διαφοροποιήσεις προκαλοῦν μιὰ πρόσκαιρη ἀναστάτωση πὺν ὅμως, εἴτε με τὴ βία, εἴτε με τὴ διαδικασία τῆς

πολιτισμικής ενσωμάτωσης στο κυρίαρχο μοντέλο, επιλύονται.

Και ο λόγος περί τέλους δεν έχει τέλος. Πρόσφατη προφητεία διαβλέπει το τέλος της εργασίας. Τα αυξανόμενα ποσοστά ανεργίας που εμφανίζονται σε όλες τις ανεπτυγμένες δυτικές κοινωνίες, ως παρεπόμενα της αναδιάρθρωσης των οικονομικών και της επανασχεδιοποίησης των επιχειρήσεων, στηρίζουν την έκδοχή αυτή. Και έρχεται και το τέλος του πολιτισμού μας, που είχε ως βάση το νευτώνειο - καρτεσιανό υπόδειγμα του αναλυτικού ορθολογισμού. Ίσως σ' αυτή τη σειρά του τέλους να μπορεί να ενταχθεί και το τέλος του Θεού. Γύρω στα 1900 ο Θεός είχε περάσει "στη συνταξιοδότηση". Το μοντέρνο αστικό πρόγραμμα είχε πλέον καταφέρει να γκρεμίσει την κορυφή της πυραμίδας του μεσαιωνικού - σχολαστικού κοσμοειδώλου και πλέον στους μεταμοντέρνους καιρούς ο Θεός και το Άπόλυτο δεν γίνονται π'αν αντικείμενο απορίας. Έτσι, αφού ο λόγος χρησιμοποιήθηκε για να γκρεμίσει το Θεό από τους ουρανούς, γκρεμίζεται τώρα και ο ίδιος και αυτοκαταστρέφεται. Ο Λόγος υποσχέθηκε την ελευθερία και έφερε τον ολοκληρωτισμό, συνδέθηκε με τον πολιτισμό και οδήγησε στη βαρβαρότητα και στα πρόθυρα του ολοκληρωτικού αφανισμού του πολιτισμού.

Τέλος, ο λόγος περί του τέλους φθάνει και στο τέλος του Άνθρώπου, του ανθρώπινου υποκειμένου ως ανόμοιας, ανεπανάληπτης, αυτοσυνειδητής και ελεύθερης προσωπικότητας. "Αν τον 19ο αιώνα το πρόβλημα ήταν ότι ο Θεός πέθανε - παρατηρεί ο Erich Fromm- τον 20ο αιώνα το πρόβλημα είναι ότι πέθανε ο Άνθρωπος, ότι ο Άνθρωπος είναι νεκρός. Σήμερα ο κάθε άνθρωπος της μεταμοντέρνας κοινωνίας βιώνει το τέλος του μέσα στο "σιδερένιο κλουβί του ρασιοναλισμού και της γραφειοκρατίας" των κοινωνιών της αλλοτρίωσης, που μετατρέπουν τον ίδιο και τους συνανθρώπους του σε αριθμούς, σε στατιστικά μεγέθη εναλλάξιμα μεταξύ των. Έτσι ή Μετανεωτερικότητα, παρά τον φανταχτερό και πομπώδη τίτλο της, φέρνει μαζί της το γνωστό από τους αρχαίους μύθους και τις αρχαίες θρησκείες θέμα του τέλους του κόσμου, συναντώντας έτσι την αρχαία έσχατολογία. Άλλα αυτός ο λόγος έχει τον αντίλογό του. Υπάρχουν διανοούμενοι που υπο-

στηρίζουν τη συνέχεια έναντι του τέλους. Ο αντίλογος αυτός κατευθύνεται τόσο στο λόγο για το τέλος των ιδεολογιών, όσο και στον υπεραισιόδοξο λόγο για τις "μαγικές ικανότητες της σύγχρονης τεχνολογίας, οι εφαρμογές της οποίας λέγεται ότι θα αποτελέσουν τη λύση και την πανάκεια για όλα τα προβλήματα του ανθρώπου. Πρέπει να παύσουν ή κοινωνία και οι εποχές να προσδιορίζονται από τα δημιουργήματα του ανθρώπου και να αρχίσουν να προσδιορίζονται από τους ίδιους τους ανθρώπους. Δηλ. πρέπει να μεταβούμε πλέον από τη βιομηχανική κοινωνία όχι στην κοινωνία της πληροφορίας αλλά στην ανθρώπινη κοινωνία.

Με την Όλιστικότητα επιδιώκεται ή αναγωγή των λεπτομερειών σε γενικότητες. Τοῦτο σημαίνει ότι τα επιμέρους στοιχεία του πολιτισμού υποχωρούν εμπρός στα γενικά και οι ιδιαιτερότητες των παραδόσεων που διαπλάθουν τις αυτοσυνειδησίες παραχωρούν θέση σε γενικές αρχές κοινά αποδεκτές από τους περισσότερους. Με άλλα λόγια ή όλιστικότητα, ως φιλοσοφικό ρεύμα, οδηγεί στη σταδιακή αποσάρθρωση κάθε ιδιαιτερότητας και λυμάνεται την αξία του προσώπου, που από τη φύση του όριοθετείται από την αποκλειστικότητα και τη μοναδικότητα και μόνο υπό τις προϋποθέσεις αυτές αποτελεί τη βάση κάθε πολιτισμού. Τελικά φαίνεται πως ή νέα φιλοσοφία της ζωής μας, αφού αρνείται τις λεπτομέρειες, μεθοδεύει τη μαζοποίηση, την οποία έχουμε ήδη αρχίσει να συνηθίζουμε. Η εξέλιξη των πάντων που επιχειρείται είναι ή αναγκαία συνέπεια αυτής της λογικής. Οι άνθρωποι σήμερα κατευθύνονται προς τον πνευματικό ευνουχισμό και το μόνο που τους απέμεινε είναι να όμιλουν, χωρίς κανείς να τους ακούει. Έχουν μετατραπεί σε έτεροπροσδιοριζόμενα άτομα.

Έξ άλλου με την Παγκοσμιότητα αποσύρεται ίσως όριστικά από το προσκήνιο της ιστορίας ή ανάγκη της ιδιοπροσωπίας των λαών και καταργούνται τα τείχη μεταξύ όχι μόνον των ιδεών, που άλλοτε διεχώριζαν και διέκριναν τους πολιτισμούς και τους λαούς, αλλά και αυτών των κατ'ιδίαν χαρακτηριστικών των. Η νέα τάση έμπεδώνεται όλονέν και περισσότερο και καλλιεργεί το πνεύμα ίσοπέδωσης των πάντων και δημιουργίας συνθηκών απονεύρωσης των επί μέρους γνωρι-

σμάτων πολιτισμῶν καὶ ιδεολογιῶν. Παγκοσμιο-
της σημαίνει κοινὴ ἐνόραση καὶ προοπτικὴ μὲ βά-
ση τὶς ἐπιλογές τοῦ ἰσχυροῦ. Ὑποχώρηση καὶ ἴσως
καὶ ἐξαφάνιση τῆς τοπικότητας, ποὺ βιώνεται
στὴν καθημερινότητα καὶ τῆς παραδοσιακότητας
ποὺ τρέφει μὲ τοὺς χυμούς της τὸ δένδρο τῆς
ζωῆς μας. Ὀλιστικότης, κατὰ ταῦτα, καὶ Παγκο-
σμότης ἀπομακρύνονται ἀπὸ τὶς ἐπὶ μέρους πα-
ραδόσεις, τὶς θρησκείες, τὶς γλώσσες, τὶς ἐκφρα-
στικὲς μορφές κάθε λαοῦ καὶ ἀποβλέπουν στὴν
οἰκοδόμησι μιάς Νέας Ἐποχῆς, ὅπου τίποτε ἀπὸ
ὅλα αὐτὰ δὲν θὰ μπορεῖ νὰ διακρίνει πιά τοὺς λα-
ούς. Πρόκειται γιὰ τὸ φαινόμενο τοῦ Συγκρητι-
σμοῦ, τῆς σύγκρασης δηλ. θρησκειῶν, πολιτισμῶν,
παραδόσεων ποὺ ὑπῆρξε στὴν ἱστορία πρόδρο-
μος τῆς κατάλυσης ὁλοκλήρων κόσμων. Πρόκειται
γιὰ τὴν ἐπιβολὴ μιάς μονοδιάστατης νέας τάξεως
πραγμάτων στὰ ἔθνη μᾶλλον, παρὰ γιὰ παγκοσμιο-
ποίησι.

Καὶ βέβαια στὴ βάση τῆς ἐπιδίωξης αὐτῆς λέ-
γεται –πρὸς πρόληψη ἀναμενόμενων ἀντιδράσε-
ων– ὅτι βρίσκεται ἡ ἀναζήτησι τῆς ἐνότητας ὅλων
σὲ μιὰ ἐνιαία κοινότητα τρόπου ζωῆς καὶ κατα-
νόησης τοῦ κόσμου. Τὸ δέλεαρ τῆς ἐνότητας συν-
επαίρει τοὺς ἀμύητους, ὅμως ἡ παραλυτικὴ
ἀπειλὴ κατὰ τῆς προσωπικότητας καὶ τῆς αὐτο-
συνειδησίας εἶναι προφανής. Ὅλος ὁ κόσμος γίνε-
ται πλέον ὄχι μόνον μιὰ γειτονιά ἐξ ἐπόψεως ἐπι-
κοινωνίας, οἰκονομίας, πολιτικῆς ἀλλὰ καὶ μιὰ
οἰκογένεια ἀπὸ ἔποψη πολιτισμική. Αὐτὸ γιὰ τὴν
Εὐρώπῃ εἶναι ἤδη ἐπιθυμητὴ ἐπιδίωξι μὲ τὴν κα-
θιέρωσι τοῦ 4ου Πυλώνα, ὡς πνευματικῆς βάσης
γιὰ τὴν ἐνότητα τῶν λαῶν της. Καὶ τοῦτο διότι ὁ
ἄνθρωπος ὅπως τὸν ἐγνωρίζαμε μέχρι τώρα δὲν
ἔχει πολλὰς ἐλπίδες ἐπιβίωσης.

Καὶ ἐδῶ γενᾶται τὸ ἐρώτημα, τί δέον γενέσθαι;
Πῶς μπορεῖ καὶ σήμερα νὰ ἐλπίζει ὁ ἄνθρωπος
ὅτι δὲν θὰ πολτοποιηθῇ μέσα στὴ χοάνη τῆς μετά-
πλασῆς του; Πῶς μπορεῖ κάθε λαὸς νὰ διατηρήσει
τὰ ἀτομικά του, τὰ ὑπαρκτικά στοιχεῖα τῆς ὄντο-
τητάς του; Μποροῦμε νὰ ἐλπίζουμε ὅτι ὁ αὐτο-
προσδιορισμὸς κάθε ἀνθρώπου ὡς αὐτονόητο
ἀτομικὸ του δικαίωμα μπορεῖ νὰ γίνῃ σεβαστός;
Ὑπάρχει ἀναφορὰ στὶς χριστιανικὲς Ἐκκλησίες
τῆς Εὐρώπης γιὰ τὴ σωτηρίαν τοῦ σύγχρονου
ἀνθρώπου; Μποροῦμε νὰ στηριχθοῦμε κάπου γιὰ
νὰ μὴ γονατίσουμε καὶ παρασυρθοῦμε στὴ ἀπώ-

λεια; Ὑπάρχουν περιθώρια ἐλπίδας; Οἱ χριστια-
νικὲς Ἐκκλησίες τῆς Εὐρώπης μποροῦν νὰ προσ-
φέρουν μιὰ θετικὴ βοήθεια στὸν βυθιζόμενο
ἄνθρωπο; Ἡ Ὁρθόδοξι Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος
ἔχει δυνατότητες προσφορᾶς;

Στὰ ἐρωτήματα αὐτὰ δὲν εἶναι εὐκόλο νὰ δοθῇ
πάντοτε μιὰ πειστικὴ ἀπάντησι. Ἡ Εὐρώπῃ
περνᾷ μιὰ βαθειὰ πνευματικὴ κρίσι, ποὺ ὀριοθε-
τεῖται ἀπὸ τὸν θρησκευτικὸ συγκρητισμὸ ἢ ρελα-
βιτισμὸ καὶ τὸν φιλοσοφικὸ κάματο, τὴν ἀπουσία
νέων ιδεολογιῶν. Μερικὰ ἀπὸ αὐτὰ ποὺ συμβαί-
νουν σήμερα στὴ Δύση γεννοῦν μελαγχολικὲς σκέ-
ψεις γιὰ τὸ μέλλον τοῦ δυτικοῦ πολιτισμοῦ μας.
“Ὅταν “χριστιανικά” κράτη ἀπαγορεύουν τὴ δη-
μόσια προσευχὴ στὰ σχολεῖα γιὰ νὰ μὴ θίγονται οἱ
διαφωνοῦντες, ὅταν “χριστιανικά” πανεπιστήμια
διδάσκουν τὴ θεολογία μαζί μὲ τὸν σατανισμὸ.
“Ὅταν βλέπει κανεὶς τὴν ἔκτασι τῆς παιδικῆς πορ-
νείας στὶς “χριστιανικὲς” κοινωνίες μας, ὅταν ὁ
ρατσισμὸς εὐρίσκει ἔδαφος ἀνάπτυξης σ’ αὐτές,
τότε γίνεται κατανοητὴ ἡ ἀνάγκη γιὰ ἄμεση ἀντι-
μετώπισι τῆς κατάστασις. Οἱ χριστιανικὲς
Ἐκκλησίες τῆς δυτικῆς Εὐρώπης ἀγωνίζονται νὰ
ἀναχαιτίσουν τὸ ρεῦμα τῆς ἀλλοτρίωσις ποὺ σα-
ρώνει τὸν εὐρωπαϊκὸ χριστιανικὸ πολιτισμὸ καὶ
τοὺς εὐρωπαϊκοὺς λαούς. Νὰ συγκρατήσουν καὶ
ἐξασφαλίσουν τὴ χριστιανικὴ ταυτότητα τῆς
Εὐρώπης ποὺ κινδυνεύει. Νὰ ὑπενθυμίσουν τὴν
ἀνάγκη ἐπιστροφῆς τοῦ κόσμου στὶς παραδο-
σιακὲς ἀξίες ἐνὸς ξεχασμένου καὶ λεηλατημένου
πολιτισμοῦ. Παρακολουθῶ ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὶς
φιλότιμες αὐτὲς προσπάθειες καὶ θλίβομαι γιὰ τὴ
μικρὴ σχετικὰ ἀπήχησι ποὺ ἔχουν στὴ διαμόρφω-
σι τοῦ νέου σκηνικοῦ. Σὲ συζητήσεις μου μὲ ὑπεύ-
θυνα ἐκκλησιαστικά πρόσωπα τοῦ δυτικοευρωπαϊ-
κοῦ χώρου γίνομαι δέκτης τῶν ἀνησυχιῶν των καὶ
τῆς εὐθύνης ποὺ ἀναγνωρίζουν στὸν ἑαυτὸν τους
γιὰ τὸ μέλλον αὐτοῦ τοῦ κόσμου. Καθὼς καὶ τῆς
προσδοκίας ποὺ στηρίζουν στὴν Ὁρθοδοξίαν τῆς
Ἀνατολῆς γιὰ τὴ μετάγγισι νέου αἵματος χριστια-
νικῆς αὐθεντικότητας στὸ σῶμα τοῦ τραυματισμέ-
νου ἀπὸ τὴν ἀλλοτρίωσι δυτικοῦ Χριστιανισμοῦ.

Θὰ ἤθελα στὸ σημεῖο αὐτὸ νὰ ὑπογραμμίσω
πὼς ἡ Ὁρθόδοξι Ἐκκλησία γενικὰ ἐξακολουθεῖ
αὐθεντικὰ νὰ πιστεύει ὅτι ὅπου δὲν ὑπάρχει πίστις
στὸ Θεὸ καὶ ἀγάπη στὸν ἄνθρωπο, τὸν ὅποιονδῆ-
ποτε ἄνθρωπο, ἀνεξαρτήτως φυλῆς, θρησκείας,

έθνότητας, χρώματος, αλλά και κοινωνικής καταστάσεως, εκεί δεν μπορεί να υπάρχει και η Έκκλησία. Οί κληρικοί της Όρθόδοξης Έκκλησίας στη διάρκεια των 2000 χρόνων χριστιανικής παρουσίας στο προσκήνιο της ιστορίας δεν ανήκαμε και δεν ανήκουμε σε τάξεις, δεν αναμιχθήκαμε στην κοσμική έξουσία και δεν επιδιώξαμε να μετατρέψουμε την Έκκλησία σε κοσμικό θεσμό. Έμείναμε μακρινά από πολιτικές επιδιώξεις και συμμερισθήκαμε την τύχη του λαού μας. Η Έκκλησία μας έγνωρίσε στην ιστορική της πορεία μεγάλες δοκιμασίες και διωγμούς, ιδίως κατά τον 20ον αιώνα. Άλλά και παλαιότερα έδω στην Ελλάδα έζησε εν αίχμαλωσία επί πολλούς αιώνες μαζί με το λαό, και τα μοναστήρια της έγιναν οί κρυψώνες των αγωνιστών της έλευθερίας καθώς και τα κρυφά σχολεία για τη συντήρηση της γλώσσας και της αυτοσυνειδησίας μας. Γι' αυτό στην Ελλάδα Έκκλησία και Έθνος είναι έννοιες άλληλοσυμπληρούμενες και άλληλοπεριχωρούμενες. Για τον Έλληνα ή ιδιότητα του όρθοδόξου χριστιανού είναι προσδιοριστική της ταυτότητάς του. Είμαστε μέσα στην Εύρώπη μειονότητα θρησκευτική. Οί μόνοι επί του παρόντος, όρθόδοξοι. Κανένα όμως δεν ένοχλει ή ιδιότητά μας αυτή. Έμās αντιθέτως μās προσδιορίζει και μās χαρακτηρίζει. Έζησαμε με αυτή την αντίληψη επί αιώνες και εξακολουθούμε να βιώνουμε την αντίληψη αυτή. Η βίαιη άλλαγή της συνεπάγεται τραυματισμό της φιλοτιμίας μας και της ιδιαιτερότητάς μας. Κάθε λαός σε κάθε περιοχή φροντίζει να προστατεύει την ιδιαιτερότητά του. Οί κάτοικοι της Ε.Ε. είναι στη συντριπτική τους πλειοψηφία χριστιανοί, κι έμείς οί Έλληνες είμαστε χριστιανοί Όρθόδοξοι. Για έμās τους Εύρωπαίους αυτή είναι ή χριστιανική μας ταυτότητα. Και αυτήν μās συνιστούν να κρατήσουμε όλοι οί φίλοι μας. Ο κορυφαίος Βρεταννός βυζαντινολόγος sir Steven Runciman καλεί τους Έλληνες να διατηρήσουν την Όρθόδοξη ταυτότητά τους για να έχουν μέλλον και πολιτιστική προσφορά στον 21ο αιώνα. Ο δέ Γάλλος συγγραφέυς Jacques Lacarier δήλωσε στο "ΒΗΜΑ" (6.12.98) ότι "για έναν Έλληνα ή Όρθοδοξία είναι το σπίτι του". Το έθνος μας άνεγνώρισε στην Έκκλησία μας τη συμβολή της στη διατήρηση της αυτοσυνειδησίας του και της έπεφύλαξε λαμπρή θέση στην καρδιά του. Έτσι έξη-

γείται έδω στην Ελλάδα και ό στενός δεσμός Έκκλησίας και Κράτους, που χωρίς να μετατρέψει την Έκκλησία σε κρατική, της εξασφαλίζει τη δυνατότητα να έπιτελεί μέσα σε κλίμα έλευθερίας χάριν του λαού την εύρεία πνευματική άποστολή της, που άγκαλιάζει όλο τον κόσμο και έπεκτείνεται σε όλα τα πρόσωπα χωρίς διακρίσεις. Τις ίδιες συνθήκες εξασφαλίζει με τους νόμους και ή Έλληνική Πολιτεία και σε όλες τις γνωστές θρησκείες που αναπτύσσουν έλεύθερα μέσα στο κράτος τις νόμιμες δραστηριότητές των. Έμείς οί όρθόδοξοι σεβόμεθα τους νόμους και δεν διεκδικούμε ούτε διεκδικήσαμε ποτέ συμμετοχή στη λήψη των κυβερνητικών αποφάσεων.

Η δημοκρατικά διοικούμενη Όρθόδοξη Έκκλησία μας ζή πάντοτε σε άτμόσφαιρα άγάπης και έλευθερίας. Γι' αυτό και δεν μπόρεσαν ποτέ να εύρουν έδαφος ανάπτυξης σ' αυτήν φαινόμενα ρατσισμού ή ξενοφοβίας ή μισαλλοδοξίας ή σωβινισμού και νοσηρού έθνικισμού, που έχουν ταλανίσει και εξακολουθούν να ταλανίζουν τους λαούς. Ούτε φαινόμενα θρησκευτικού φανατισμού, άποκλεισμού των διαφωνούντων ή των "άλλων" ή φονταμενταλισμού μπόρεσαν να βρουν στην Όρθοδοξία σκέπη ανάπτυξης και άποδοχής. Άντιθέτως ό έθνοφυλετισμός κατεδικάσθη από την Έκκλησία το 1872. Έγώ μάλιστα ό ίδιος, ως Προκαθήμενος της Έκκλησίας της Ελλάδος, έχω κατ' επανάληψιν δώσει δείγματα διά λόγων και έργων των τοποθετήσεών μου αύτών, έναντι των έτεροδόξων και άλληλοθρησκων που ζουν στην Ελλάδα, διασπείροντας παράλληλα και το σύνθημα της ανάγκης για ειρηνική συνύπαρξη όλων μας μέσα στο δημοκρατικό μας καθεστώς, χωρίς άρνητικές διακρίσεις και διαχωρισμούς. Παράλληλα ή Όρθόδοξη Έκκλησία συμμετέχει στην Οίκουμενική Κίνηση ως ίδρυτικό μέλος του Παγκοσμίου Συμβουλίου Έκκλησιών, στο Συμβούλιο Εύρωπαϊκών Έκκλησιών και σε όλα τα όργανα της Εύρωπαϊκής Ένωσης. Ήδη μετέχουμε στους θεολογικούς διαλόγους με τους έτεροδόξους και άτενίζουμε με έλπίδα το όραμα της χριστιανικής ένότητας για την πραγματοποίηση του όποιου συμβάλλουμε θετικά. Στη χώρα μας υπάρχει θρησκευτική έλευθερία που εκδηλώνεται με την έλεύθερη άσκηση της λατρείας για κάθε γνωστή θρησκεία, όπως επιτάσσουν

τὸ Σύνταγμα καὶ οἱ νόμοι. Ἀπαγορεύεται βέβαια ὁ προσηλυτισμός, δηλ. ἡ ἄλωση τῶν συνειδήσεων μὲ παράνομα καὶ ἀθέμιτα μέσα, μὲ τὴ χρήση δόλου καὶ μεθόδων ἐκμετάλλευσης τῆς ἀνάγκης τοῦ ἄλλου. Ἡ ἀπαγόρευση ἰσχύει καὶ γιὰ τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία. Τὸ Εὐρωπαϊκὸ Δικαστήριον Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων ἔχει ἀποφανθεῖ ὅτι ὁ ἑλληνικὸς νόμος περὶ προσηλυτισμοῦ δὲν παραβιάζει τὴ Σύμβαση τῆς Ρώμης. Δὲν ἀπαγορεύεται, ὅμως, ἡ ἐλεύθερη διακίνηση τῶν ἰδεῶν. Ἡ Ἐκκλησία μας πρώτη ἔδωσε καὶ δίδει τὸ παράδειγμα μᾶς δυναμικῆς παρουσίας μέσα στὴ κοινωνία γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση καὶ ἐπίλυση προβλημάτων πνευματικῶν πρωτίστως ἀλλὰ καὶ ὑλικῶν, ποὺ ἀπασχολοῦν τὸν ἄνθρωπο. Γι' αὐτὸ σήμερα στὴν Ἑλλάδα ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία κατὰ πρῶτο μὲν λόγο προσφέρει ἀφειδῶς στὸ λαὸ πνευματικὴ στήριξη καὶ καλλιέργεια μὲ βάση τὴ θεία Ἀποκάλυψη καὶ τὸ Λόγο τοῦ Θεοῦ, κατὰ δεῦτερο δὲ λόγο λειτουργεῖ μὲ ἴδιους πόρους περισσότερα ἀπὸ 1000 ἰδρύματα κοινωνικῆς πρόνοιας (δηλ. οἰκοτροφεῖα, ὀρφανοτροφεῖα, γηροκομεῖα, συσσίτια, νοσοκομεῖα, στέγες κατακοίτων, βρεφονηπιακοὺς σταθμούς, σχολεῖα κ.λπ.) καὶ ἀναπτύσσει ἓνα εὐρύτατο δίκτυο παροχῆς οἰκονομικῆς βοήθειας σὲ ἄτομα ἀνάγκης, νέους, φοιτητές, ἀσθενεῖς, ἀποκλεισμένους, δίδοντας πρώτη τὸ παράδειγμα κατὰ τῆς ξενοφοβίας καὶ παρέχοντας τροφή καὶ προστασία σὲ χιλιάδες ξένους ἀνέργους ποὺ ἔχουν καταφύγει τὰ τελευταῖα χρόνια στὴν πατρίδα μας.

Τέλος θὰ ἠθελα νὰ τονίσω πὼς ἡ Ἐκκλησία μας ἀποδοκιμάζει μὲ βδελυγμία τὴ βία ὡς ἀντίθετη μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ τῆς εἰρήνης, διαλέγεται μὲ ὅλους μὲ πνεῦμα συγκατάβασης, κατανόησης καὶ ταπείνωσης, ἐνδιαφέρεται γιὰ τὴν εἰρήνη, τὴν οἰκολογία, τὴ βιοηθική, τὰ μεγάλα προβλήματα τοῦ καιροῦ μας, καὶ ἔχει εὐρωπαϊκὸ προσανατολισμό, ὅπως καὶ ἡ χώρα μας. Ἐχω πολλὰς φορὰς τονίσει ὅτι ἡ ιδιότητά μας ὡς Εὐρωπαίων δὲ ἀναιρεῖ οὔτε πρέπει νὰ ἀναιρεῖ τὴν ιδιότητά μας ὡς Ἑλλήνων. Πορευόμαστε πρὸς τὴν Εὐρώπη μὲ τὴ συνείδηση τῆς ἰδιοπροσωπίας μας, τῆς γλώσσας μας, τῆς θρησκείας μας, ὅπως αὐτὸ τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ μὲ τοὺς ἄλλους εὐρωπαϊκοὺς λαούς. Ὅλα αὐτὰ συνθέτουν μαζὶ μὲ πολλὰ ἄλλα τὸν πολιτισμὸ μας ποὺ εἶναι κτῆμα ὅλης τῆς ἀνθρωπότη-

τας. Εἴμαστε ἓνας λαὸς μὲ πλούσια ἱστορία καὶ παράδοση καὶ ἂν ἔχουμε κάτι νὰ προσφέρουμε στοὺς ἀδελφούς μας τοὺς Εὐρωπαίους μέσα στὸ κοινὸ μας σπίτι, αὐτὸ εἶναι κατὰ βάσιν αὐτὸς ὁ πνευματικὸς πλοῦτος μας. Στὴν Εὐρώπη εἴμαστε χρήσιμοι ὄχι μόνο μὲ τὴν συμμετοχή μας στὰ ἀναπτυξιακὰ προγράμματα ἀλλὰ ὅταν ἔχουμε κάτι νὰ προσφέρουμε, τὸ πνευματικόν. Τὸ πνευματικὸ μῆνυμά μας καὶ τὸ ὀρθόδοξο ἥθος μας ποὺ γεννήθηκαν σ' αὐτὸν τὸν τόπο μᾶς ἐπιβάλλουν κριτικὴ στάση ἀπέναντι σὲ ὅσα τεκταίνονται σήμερα καὶ ἀπειλοῦν τὴν ἀξιοπρέπεια καὶ τὴν ὑπόστασή μας. Ἡ κίνηση αὐτὴ εἶναι ἀμφίδρομη. Δίνουμε καὶ παίρνουμε, ὅτι καλὸ καὶ χρήσιμο.

Μπροστὰ στὶς διαφαινόμενες μετεξελίξεις τῶν κοινωνιῶν μας σὲ ἀνώνυμες μάζες ἡ Ἐκκλησία μας στέκεται μὲ ἀνένδοτη πίστη στὸ Θεὸ καὶ στὴν ἔμφυχη εἰκόνα Του τὸν ἄνθρωπο, θέλοντας νὰ τὸν διασώσει ἀπὸ τὴν ἀλλοτρίωση ποὺ τοῦ ἐπιφυλάσσουν ἡ Μετα-νεωτερικότητα καὶ ἡ Παγκοσμιοτήτα. Εἶναι προφανὲς ὅτι ὁ κίνδυνος τῆς ἀλλοτρίωσής μας καὶ τῆς ὑποδούλωσής μας σὲ τεχνικὲς καὶ πρακτικὲς ποὺ ἐξευτελίζουν τὸ ἀνθρώπινο πρόσωπο εἶναι ἐπὶ θύραις, παρόλους τοὺς διθυράμβους ὑπὲρ τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων ποὺ ψάλλονται σήμερα ἀπὸ πᾶσαν κατεύθυνση. Ἡ ἀπειλὴ τῆς κλωνοποίησης τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ἀσεβὴς παρέμβαση στὴ διαδικασία ἀναπαραγωγῆς τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ρύπανση τῆς ἀτμόσφαιρας, οἱ συνέπειες τῆς παγκοσμιοποίησης, ὁ ἐξευτελισμὸς τοῦ ἀνθρώπου, ὅλα μαζὶ ἔχουν στὴ βάση τους πνευματικὸ ὑπόστρωμα. Ἡ Πατερικὴ Ὁρθόδοξία προσφέρει τὸν ἀνακαινιστικὸ ρόλο της στὸν ἄνθρωπο καὶ τὸν ἐνισχύει.

Εἶναι ἀπίστευτης ἀγριότητος οἱ δυνάμεις ποὺ ἀπειλοῦν νὰ καταστρέψουν τοὺς νέους, νὰ διαλύσουν τὶς οἰκογένειες, νὰ μετατρέψουν τοὺς λαοὺς σὲ σύνολα χωρὶς ἱστορία καὶ χωρὶς προοπτική. Ἡ κρίση αὐτὴ δὲν ἀντιμετωπίζεται μὲ ἰδεολογήματα, οὔτε μὲ πολιτικὲς ἐπιλογὲς ἀμφίβολης ἀποτελεσματικότητος.

Καὶ ἐδῶ ἀναδύεται ἡ δυνατότητα τῆς προσφορᾶς ἐδῶ στὴν χώρα μας, ἀλλὰ καὶ ἔξω ἀπὸ αὐτήν, τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας μας. Ἡ Ὁρθόδοξία δὲν εἶναι ρομαντικὸ ἰδεολόγημα. Εἶναι πρόταση ποὺ σαρκώνει μὲ ταπείνωση τὴν ἐλπίδα τοῦ πεπτωκότος ἀνθρώπου τῶν ἡμερῶν μας. Εἶναι

πρόταση ζωής. Ο Έλληνας διασώθηκε πάντοτε μέσα στην Όρθοδοξία. Η «τεχνοκρατική» και «οικονομική» και «μαζική» εποχή μας, όπου ο απλός άνθρωπος κινδυνεύει να παύσει να είναι μια ανεπανάληπτη αξία και να μετατραπεί σε κωδικό αριθμό, καλεί όλους μας σε επαγρύπνηση για να περιώσουμε τα πρόσωπά μας. Ο «μαζάνθρωπος» της παγκοσμιότητας εκφράζεται με μια τυποποιημένη μορφή. Από το ντύσιμο μέχρι το φαγητό και από την κοινωνική συμπεριφορά μέχρι την ήθικη τοποθέτηση κώδικες σχεδόν ομοιόμορφοι αρχίζουν να διέπουν τον τρόπο σκέψης και δράσεως των ανθρώπων σ' όλο τον κόσμο. Ο άνθρωπος χωρίς σύνορα, ο κοσμοπολίτης, κολακεύεται να πιστεύει ότι είναι ελεύθερος, προοδευτικός, ανεξάρτητος από δεσμεύσεις. Κατ' αλήθειαν ανήκει στην ανεσιτότητα των γυρολόγων, στους χαμένους ορίζοντες. Ο άλλος, αυτός που έχει θρησκεία, πατρίδα και οικογένεια και αξίες, αυτός είναι εκείνος που το Γένος μας και η Ευρώπη χρειάζονται. Και η Όρθοδοξία αυτόν τον άνθρωπο διαπλάθει και στηρίζει. Τον άνθρωπο με την αυτοσυνειδησία και την ταυτότητα. Τον αληθινό Ευρωπαίο. Οί καιροι επιβάλλουν ένα ευρύτερο άνοιγμα της Εκκλησίας προς τον κόσμο για να του δώσει όραμα, έλπίδα και πρό πάντων ζωή.

Το ευχάριστο είναι ότι οι νέοι μας επιστρέφουν στις παραδοσιακές μας αξίες. Δεν είναι μόνον οι έφηβοι, που μās εκπλήσσουν συμμετέχοντες στη «Βουλή των Εφήβων». Είναι και η άλλη νεολαία που η πρόσφατη έρευνα της Γεν. Γραμματείας Νέας Γενιάς έφερε στο προσκήνιο. Η νεολαία αυτή (15 - 29 ετών) εκδήλωσε την έντυπωσιακή όντως στροφή της προς τη Παράδοσή της. Το εκ μέρους της αγάλισμα των πνευματικών αξιών, της οικογένειας, της πίστης, της πατρίδας. Και η αγάπη που η ελληνική νεολαία δείχνει τελευταία προς την Εκκλησία είναι δηλωτική της στροφής αυτής.

Τα μεγάλα προβλήματα του καιρού μας, η γιγαντιαία επιχείρηση πολιτισμικής ισοπέδωσης του χριστιανικού αποχρωματισμού της Ευρώπης, το κοινωνικό άνοιγμα της ψαλίδας μεταξύ πλουσίων και πτωχών, η καλπάζουσα ανεργία, η πείνα και ο αποκλεισμός, η βία και η ξενοφοβία, ο ρατσισμός και ο φονταμενταλισμός, τα σύγχρονα φιλοσοφικά ρεύματα της άρνησης και του αμοραλισμού, επι-

βάλλουν σε κάθε καλής προθέσεως πολίτη που υπάρχει σ' αυτή τη χώρα και σε όλη την Ευρώπη επιστράτευση στις κοινές αρχές μας, αντίσταση ενάντια στην ισοπέδωση και δράση για συνέχιση του πολιτισμού μας. Πρώτη εξ αυτών η Όρθοδοξία έχει ήδη αναλάβει τους ρόλους της. Και δαπανάται στην προσπάθεια διάσωσης του λαού μας από την αλλοτρίωση και την παρακμή, προσφέροντας τον άδαπάνητο πλούτο της πνευματικότητάς της, της παράδοσής της.

Όλοι γνωρίζουμε καλά ότι στην Ελλάδα η θρησκεία, η Εκκλησία μας, έδω και αιώνες συνδέθηκε με τόσο άρρηκτους και αδιάλυτους δεσμούς με τους Έλληνες, ώστε μόνον όσοι θέλουν να αντιστρατευθούν στα πιστεύματα του λαού, να διανοούνται έναν αποχωρισμό της δημόσιας ζωής του τόπου από την Όρθοδοξία. Αυτό είναι πιθανόν να ισχύει λιγότερο ή περισσότερο και για άλλους ευρωπαϊκούς λαούς. Για μās πάντως είναι μια αίσθηση επάρκειας, δύναμης και άντοχής. Είναι πίστη μας αδιαπραγμάτευτη. Τη συζητάμε όταν πρέπει για να ενημερώσουμε και πείσουμε. Λέμε δηλ. να στο διάλογο αλλά όχι στο συμβιβασμό. Την πίστη μας αυτή δεν θέλουμε, ούτε πρέπει να τη χάσουμε. Και οι απλές διακηρύξεις βέβαια δεν αρκούν. Χρειάζονται τα πρακτικά κυρίως μέτρα που θα συσφίξουν και όχι θα χαλαρώσουν αυτή την αίσθηση. Όταν κάποιος βλέπει ένα κίνδυνο να έρχεται κατεπάνω του, αναζητεί έρεισμα σταθερότητας. Δεν τα αποδυναμώνει, τα ενισχύει και τα χρησιμοποιεί. Και η θρησκεία για τους Ευρωπαίους Έλληνες είναι έρεισμα ισχυρό και αμετακίνητο το οποίο θέλουμε να παραμείνει όχι μόνο για τον καθένα μας αλλά και για όλους μας, για όλη την κοινωνία, για το λαό και για το έθνος μας ισχυρό και αωτήριο. Σε όποιον το αρνείται, θα μπορούσαμε να αντιτάξουμε τους στίχους του Άλεξανδρινού ποιητή:

«Για τες θρησκευτικές μας δοξασίες ο κούφιος Ίουλιανός είπε:

“Ανέγων, έγων, κατέγων”. Τάχατες μās εκμηδένισε με το “κατέγων” του... Τέτοιες έξυπνάδες όμως πέραση δεν έχουνε σε μās τους Χριστιανούς.

“Ανέγνωσ άλλ' ούκ έγνωσ. Εί γάρ έγνωσ, ούκ αν κατέγνωσ”, απαντήσαμεν άμέσως».

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΑΣΜΑΤΙΚΗΣ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑΣ ΤΟΥ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΠΑΤΡΩΝ κ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΙΩΒΗΛΑΙΟ ΕΤΟΣ 2000 μ.Χ.

Περιοποιεί ιδιαιτέραν χαράν ὄχι μόνον εἰς τὰ Ἀρσάκεια Σχολεῖα τῶν Πατρῶν, ἀλλὰ καὶ γενικώτερα εἰς τὴν πόλιν τοῦ μαρτυρίου τοῦ Πρωτοκλήτου μαθητοῦ τοῦ Κυρίου, ἡ κατὰ πάντα ἀξιέπαινος πρωτοβουλία τοῦ σεβαστοῦ Προέδρου τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρείας καθηγητοῦ κ. Γεωργίου Μπαμπινιώτη, διὰ τὴν διοργάνωσιν τῆς πα-

Τοῦ κ. **ΙΩΑΝΝΟΥ Φ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ**
πτυχ. Θ. Φ., Λυκειαρχοῦ τοῦ Ἀρσακείου Πατρῶν

ρούσης ἐκδηλώσεως, σκοπὸς τῆς ὁποίας εἶναι ἡ ἀπονομὴ ὀφειλομένης τιμῆς πρὸς τὸν σεπτὸν Ποιμενάρχην τῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῶν Πατρῶν, Σεβασμ. Μητροπολίτην μας κ. Νικόδημον, ὁ ὁποῖος κατὰ κοινὴν ὁμολογίαν, ἔχει διανύσει μίαν πολυδιάστατον καὶ πολυεδρικήν ἱερατικήν καὶ ἀρχιερατικήν διακονίαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἡ Ὅποία τὸν ἀνύψωσεν *“ἐν ἐκκλησίᾳ λαοῦ καὶ ἐν καθέδρᾳ προεσβυτέρων”* (Ψαλ. 106, 32).

Καὶ εἶναι πράγματι ὀφειλομένη ἡ τιμὴ αὐτῆς, διότι ἀποτελεῖ μίαν ἔμπρακτον ἀναγνώρισιν τῶν πολυτίμων προσφορῶν αὐτοῦ πρὸς τὰ Ἀρσάκεια Σχολεῖα τῶν Πατρῶν τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρείας, διὰ τὰ ὁποῖα ὁ τιμώμενος Ἱεράρχης ἐκδηλώνει ποικιλοτρόπως τὴν πατρικήν του στοργὴν καὶ τὴν ἀγάπην του καὶ ἐπιδαφιλεῖ πλουσίαν τὴν ἐπισκοπικήν του εὐχὴν καὶ εὐλογίαν, διὰ τὴν προκοπὴν καὶ τὴν πνευματικὴν πρόοδον τῶν διδασκόντων καὶ διδασκομένων εἰς αὐτά.

Εἰδικότερα μάλιστα, ὅπως καὶ ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Φ.Ε. ὑπεγράμμισε, τὸ ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Μητροπολίτου κ. Νικόδημου ἐξεδηλώθη καὶ κατὰ τὶς πρόσφατες διαπραγματεύσεις πὺν ἔγιναν μεταξὺ τοῦ κ. Προέδρου τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρείας καὶ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου τῆς ἐνορίας Πλατανίου Πατρῶν, διὰ τὴν ἀγορὰν οἰκοπεδικῆς ἐκτάσεως 40 στρεμμάτων, ὅπου πρόκειται νὰ ἀνεγερθοῦν τὰ νέα Ἀρσάκεια Σχολεῖα τῶν Πατρῶν. Ἡ συμβολὴ

τοῦ Μητροπολίτου Πατρῶν, διὰ τὴν πραγμάτωσιν τῆς ἀγοραπωλησίας αὐτῆς ὑπῆρξε καθοριστικὴ ὅπως ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως γνωρίζει καὶ ὁ ὁμιλῶν.

Ἄλλ’ εἶναι καὶ διὰ τὸν ὑποφαινόμενον ἰδιαιτέρα ἡ χαρὰ, διότι ἔχει τὴν τιμὴν νὰ παρουσιάσῃ τὴν πολὺπλευρον ἔργον τοῦ σεπτοῦ Ποιμενάρχου τῆς γενετῆρας του καὶ νὰ σκιαγραφῇ μὲ αἰσθήματα σεβασμοῦ τὴν εἰκόνα τῆς προσωπικότητός του ἡ ὁποία ἔχει λευκανθῇ εἰς τὴν διακονίαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἔχει καταλάβει ἐπαξίως περίοπτον θέσιν εἰς τὸ Σῶμα τῆς σεπτῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Βεβαίως τὸ νὰ ἐπιχειρήσῃ κανεὶς ἐκτενὴ ἀναφορὰν εἰς τὸ πληθωρικὸν ἔργον τοῦ τιμωμένου Ἱεράρχου εἶναι *“ἐργῶδες”* ἐγχείρημα, διότι, ὅπως ἐλέχθη, εἶναι πολὺπλευρος καὶ πολυδιάστατος ἡ μέχρι σήμερα ποιμαντική του διακονία καὶ ἡ θεολογικὴ συγγραφικὴ προσφορά του.

Ὡς ἐκ τούτου ἡ ἀναφορὰ μας θὰ ἐπικεντρωθῇ κυρίως εἰς τὸ ὑμνογραφικὸν αὐτοῦ ἔργον, τὸ ὁποῖον εἶναι εὐρύτατον, διότι, ὅπως εἶναι γνωστόν, ἡ θεολογικὴ του παιδεία καὶ ἡ ἑλληνομάθειός του, ἡ ἱκανότης του νὰ χρησιμοποιῇ τὸν ρητορικὸν πλοῦτον τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, ἡ πηγαῖα ποιητικὴ του ἔμπνευσις καὶ ἡ ἀγιογραφικὴ τοὶ κατάρτισις τοῦ ἔδωσαν τὴν δυνατότητα νὰ συνθέσῃ μέχρι σήμερον εἴκοσι περίπου Ἀσματικὰς Ἀκολουθίας καὶ Παρακλητικoὺς Κανόνας, καθὼς καὶ εἰδικὰς περιστασιακὰς εὐχὰς, γεγονὸς τὸ ὁποῖον ἀναδεικνύει τὸν Μητροπολίτην Πατρῶν Νικόδημον ταλαντοῦχον καὶ πολυγράφοντο ὑμνογράφον τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἐκ τῶν ὑμνογραφικῶν αὐτοῦ συνθέσεων ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον παρουσιάζει ἡ πρόσφατος Ἀσματικὴ Ἀκολουθία *«ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῶν 2000 ἐτῶν ἀπὸ τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ»*, τὴν συγγραφὴν τῆς ὁποίας τοῦ ἀνέθεσεν ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων κ. Διόδωρος, ἥτις ἐψάλη κατὰ τὴν πανορθόδοξον Πατριαρχικὴν συλλειτουργίαν, ἡ ὁποία ἐτελέσθη εἰς τὴν Βασιλικὴν τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν Βηθλεὲμ, κατὰ τὴν παρελ-

θοῦσαν ἑορτὴν τῶν Χριστουγέννων, δισχιλιετὴ ἐπέτειον τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Πρόκειται γιὰ ἓνα περίτεχνον ὕμνολογικὸν κείμενον, γραμμένον μὲ πολλὴν ἔμπνευσιν, τὸ ὁποῖον ἔχω τὴν τιμὴν νὰ παρουσιάσω ἐν συνεχείᾳ ἐνώπιόν σας κατὰ τὴν παρούσαν ἐκδήλωσιν, ὅσον ἡ κλειψύδρα τοῦ χρόνου τὸ ἐπιτρέπει, ἐνῶ μερικοῦς ἐκ τῶν ὕμνων αὐτῆς θὰ ἀποδώσῃ ὁ βυζαντινὸς χορὸς τῆς Πολυφωνικῆς χορωδίας Πατρῶν, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ χοράρχου καὶ πρωτοψάλτου κ. Ἀριστείδη Ροδοπούλου.

Ἡ νέα αὐτὴ «Ἀσματικὴ Ἀκολουθία» τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Πατρῶν κ. Νικοδήμου, ἡ ὁποία εἶναι πλήρης, περιλαμβάνει δηλαδὴ Ἑσπερινὸν μὲ Ἀγιογραφικὰ ἀναγνώσματα, Λιτὴν, Ὁρθρον καὶ θείαν Λειτουργίαν, παρουσιάζει ἰδιαίτερον λειτουργικὸν καὶ ὕμνολογικὸν ἐνδιαφέρον, πρῶτον, διὰ τὴν πρωτοτυπίαν αὐτῆς, καθ' ὅσον εἰς τὰ λειτουργικὰ βιβλία τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας δὲν ὑπάρχει παρομοία ἀκολουθία. Κάποια κοινὰ σημεῖα ἀνευρίσκει κανεὶς εἰς τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Μηναίου, ἡ ὁποία ψάλλεται κατὰ τὴν πρώτην Σεπτεμβρίου, ἀρχὴν τῆς Ἰνδίκτου. Συνεπῶς ὁ Μητροπολίτης, μὲ μόνον ἐφόδιον τὴν πηγαίαν ποιητικὴν τοῦ ἔμπνευσιν καὶ μὲ τὴν ἐπικουρίαν γονίμου φαντασίας, συνέθεσεν ἀξιόλογον ὕμνολογικὸν ἔργον μὲ ἔντονον θρησκευτικὸν παλμόν.

Δεύτερον, διότι τὸ ἐν λόγῳ ὕμνογράφημα περιλαμβάνει ὅλα ἐκεῖνα τὰ ἀπαραίτητα λατρευτικὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα εἶναι ἀναγκαῖα διὰ τὸν πληρῆστερον ἑορτασμὸν τῶν δύο χιλιάδων χρόνων τοῦ χριστιανισμοῦ, εἰς τρόπον ὥστε ὁ πιστὸς, συνειδητῶς μετέχων εἰς αὐτόν, νὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ αἰσθανθῇ ὄχι μόνον τὸ μυστήριον τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ τὴν ἔνωσιν τοῦ χρόνου καὶ τῆς αἰωνιότητος, τοῦ ἀνθρωπίνου καὶ τοῦ θείου, ὅπως ἐπιτυγχάνεται τοῦτο μέσα εἰς τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας καὶ εἰδικότερα κατὰ τὴν τέλεισιν τοῦ Μυστηρίου τῆς Θείας Εὐχαριστίας.

Ἐκτὸς τούτου εἰς τοὺς ἐπὶ μέρους ὕμνους τῆς ἀκολουθίας περιέχεται σχεδὸν ὅλη ἡ ὀρθόδοξος δογματολογία, ἡ ὁποία ἐκφράζεται μὲ μίαν συνοπτικὴν καὶ ποιητικὴν διατύπωσιν θεμελιωδῶν ἀληθειῶν τῆς Πίστεως, ὅπως ἡ Ἐκκλησία μας κατέγραψε καὶ διεκήρυξεν αὐτὰς διὰ μέσου τῶν

αἰώνων. Ὡς ἐκ τούτου τὰ ἱερὰ ἄσματα αὐτῆς ἀποτελοῦν ἀντικείμενον διδασκαλίας δογματικῆς καὶ ἠθικῆς καὶ μέσα ἐκφράσεως ἱερῶν αἰσθημάτων καὶ κυρίως δοξολογιῶν, δεήσεων καὶ ἱκεσιῶν.

Τρίτον, διότι ὁ ὕμνογράφος Μητροπολίτης, φραστικῶς καὶ νοηματικῶς, κινεῖται εἰς τὴν Ἀκολουθίαν τοῦ σὲ βιβλικὸν πεδίων, γεγονὸς τὸ ὁποῖον σημαίνει ὅτι ἡ Ἀγία Γραφή, Παλαιὰ καὶ Καινὴ Διαθήκη, εἶναι ἐκεῖνη ἡ ὁποία κατ' ἐξοχὴν ἐμπνέει καὶ διαποτίζει ὅλην τὴν ὕμνογραφικὴν ποίησιν τοῦ σεβασμ. Μητροπολίτου. Οἱ ὕμνοι τῆς Ἀκολουθίας τοῦ ὄχι μόνον λαμβάνουν, οἱ περισσότεροι ἐξ αὐτῶν, τὸ θέμα των ἐκ τῆς Ἀγίας Γραφῆς, ἀλλὰ καὶ δαψιλῶς ἀναφέρονται σὲ χωρία αὐτῆς εἴτε κατὰ λέξιν, εἴτε μὲ ὑπαινιγμούς καὶ μὲ ἓνα ἐπαγωγικὸν τρόπον διδάσκουν καταλλήλως τὸν λαόν.

Ἐλέχθη ὅτι ἡ ἐν λόγῳ Ἀκολουθία συνετέθη γιὰ νὰ χρησιμοποιηθῇ κατὰ τὶς λατρευτικὰς ἐκδηλώσεις πού πραγματοποιήθησαν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, κατὰ τὸν ἑορτασμὸν τοῦ ἔτους 2000 καὶ τὴν ἀνατολὴν τῆς 3ης χιλιετίας μετὰ Χριστόν. Ἀσφαλῶς ὅμως θὰ εἶναι χρήσιμος καὶ εὐχρηστος καὶ διὰ τὶς ἄλλες Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες, κατὰ τὴν διοργάνωσιν παρομοίων λειτουργικῶν ἐκδηλώσεων καὶ τελετῶν.

Ὅπως δὲ εἶναι γνωστόν, διὰ τὸν ὀρθόδοξον χριστιανικὸν κόσμον, ἐπίκεντρον τοῦ ἑορτασμοῦ τοῦ ἱεροῦ τούτου ἰωβηλαίου εἶναι τὸ θεανδρικὸν πρόσωπον τοῦ Κυρίου καὶ εἰδικότερα ἡ θεία Ἐνανθρώπησις Αὐτοῦ, καθ' ὅσον τὸ γεγονὸς αὐτό, μοναδικὸν καὶ ἀνεπανάληπτον, δεσπόζει κατὰ τὴν διαδρομὴν τῆς ἀνθρωπότητος καθ' ὅλην τὴν διαρρεῦσασαν δισχιλιετίαν. Καὶ τοῦτο διότι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι *“χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας”* (Ἐβρ. 13, 8) εἶναι *“ὁ μονογενὴς Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ”*, *“ὁ πάντων ὁρατῶν καὶ ἀοράτων συμπαντοεργὸς καὶ συνδημιουργός”* (ιδιόμελ. 1ης Σεπτεμβρίου). Ἐκεῖνος ὁ Ὅποιος *“τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν”* καὶ ὑπάρχει *“πρὸ τοῦ ὅρη γενηθῆναι καὶ πλασθῆναι τὴν γῆν καὶ τὴν οἰκουμένην”* (Ψαλ. 89, 2). Εἶναι ὁ ἀναρχος καὶ ἄχρονος Θεός, ὁ Ὅποιος εἰς μίαν δεδομένην στιγμὴν χρονολογεῖται, ἐνδύεται τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν καὶ ἔρχεται εἰς τὴν γῆν διὰ νὰ λυτρώσῃ τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὸν χρόνον, τὸν θάνατον καὶ τὴν

φθοράν, παρεμβάλλων εἰς τὴν ζωὴν τοῦ νέου στοιχείου τῆς αἰωνιότητος. Αὕτη δὲ ἡ ἀλήθεια ἀποτελεῖ καὶ τὴν διήκουσαν ἔννοιαν τῆς ὅλης ὑμνογραφικῆς συνθέσεως τοῦ Σεβασμ. Μητροπολίτου Πατρῶν κ. Νικοδήμου.

Θεὸς καὶ ἄνθρωπος, θεία ἀγάπη καὶ ἀνθρωπίνη ζωὴ, διασταυρώνονται σὲ ὠρισμένο χρονικὸν σημεῖον, ἐπὶ Καίσαρος Αὐγούστου –“πλήρωμα χρόνου” ὀνομάζει τὸ σημεῖον αὐτὸ ὁ ἀπόστολος Παῦλος– καὶ ἔκτοτε ἀρχίζει νέα ζωὴ διὰ τὴν ἀνθρωπότητα.

Ἰδοὺ μὲ πόσῃ ποιητικῇ καλλιπείᾳ ὁ ὑμνογράφος Μητροπολίτης διατυπώνει τὴν ἀλήθειαν αὐτὴν εἰς τὸ πρῶτον στιχηρὸν προσόμοιον τοῦ Ἑσπερινοῦ εἰς ἥχον α΄:

“Ὡς ἦλθε τὸ πλήρωμα εἰδώς, τοῦ χρόνου τῆς χάριτος, τὸν ἑαυτοῦ ἐξαπέστειλεν Υἱὸν ὁ Ὑψιστος, ἵνα εὐδοκία ἐν ἀνθρώποις γένηται, ἐν πόλει Βηθλεὲμ, ὑπὲρ ἔννοιαν καὶ ὄρους φύσεως. Ὁν Σωτῆρα ἐκδεχόμενοι ἀνυμνοῦμεν, εἰς αἰῶνα ἔκτοτε”.

Καὶ εἰς τὸ πέμπτον στιχηρὸν τοῦ Ἑσπερινοῦ προσθέτει:

“Εἰρήνης τὸν ἄρχοντα, πιστοί, δεῦτε ἱκετεύσωμεν. ...Αὐτῷ πᾶσαν ἐλπίδα τιθέμενοι, ἐνατενίσωμεν, ἐρχομένῳ εὐλογῆσαι νῦν ἐξ Ἑώας, αἰῶνας τοὺς μέλλοντας”.

Εἶναι γνωστὸν ὅτι ὁ χρόνος συνάπτεται μὲ τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου, ἔστω καὶ ὅταν διὰ τοῦ μυστηρίου τοῦ Βαπτίσματος ὁ ἄνθρωπος ἐνώνεται μὲ τὸν Χριστὸν καὶ μετέχη τῆς θείας ζωῆς καὶ τῆς αἰωνιότητος. Παραμένει ὁ μετρητὴς τῆς φθορᾶς καὶ τοῦ θανάτου, ἀλλὰ καὶ ὁ ρυθμιστὴς ὅλων τῶν βιολογικῶν καὶ ὑλικῶν ἀναγκῶν του. Κατὰ τὴν διαδρομὴν τοῦ χρόνου ὁ ἄνθρωπος γεννᾶται, ἀναπτύσσεται, δημιουργεῖ, ἀλλὰ καὶ ἀποθνήσκει, ἐνῶ ὁ χρόνος παραμένει ὁ αὐτός, αἰώνιος καὶ ἀναλλοίωτος. Τοῦτο ὅμως δὲν ἰσχύει διὰ τὸν ἄναρχον καὶ ἄχρονον Θεόν. Διὰ τὸν Θεὸν δὲν ὑπάρχουν ἡμέραι, μῆνες, ἔτη, αἰῶνες, χιλιετίαι, δὲν ὑπάρχει ὁ χρόνος, διότι Αὐτὸς εἶναι *“ὁ ἀναρχος καὶ ἀτελεύτητος καὶ ἐπέκεινα παντὸς χρόνου νοούμενός τε καὶ ὑπάρχων, ὁ πάσης ἐκτὸς μεταβολῆς τε τῶν ὄντων καὶ ἀλλοιώσεως”*, κατὰ τὴν ὡραίαν εὐχὴν τῆς Ἐκκλησίας μας *“ἐπὶ τῇ ἀνατολῇ τοῦ νέου ἔτους”*. Χίλια ἢ δύο καὶ τρεῖς χιλιάδες

ἔτη εἶναι διὰ τὸν Θεὸν *“ὡς ἡ ἡμέρα ἢ ἡμέρας ἦτις διήλθεν”* (Ψαλμ. 89, 4) κατὰ τὸν Ψαλμωδόν. Ἡ ὅπως συμπληρῶναι ὁ ἀπόστολος Πέτρος *“μία ἡμέρα παρὰ Κυρίου ὡς χίλια ἔτη καὶ χίλια ἔτη ὡς ἡμέρα μία”* (Β΄ Πέτρου γ΄ 8).

Αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν, ὡς πρὸς τὴν σχέσιν τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν χρόνον εὐρίσκομεν διατυπωμένην, κατὰ περίτεχνον ποιητικὸν τρόπον, εἰς ἀρκετοὺς ὕμνους τῆς Ἀκολουθίας, ὅπως λόγου χάριν εἰς τὸ 3ον στιχηρὸν προσόμοιον τοῦ Ἑσπερινοῦ:

“Ἐκ σοῦ ἐξελέλυθε Χριστός, γῇ Ἰούδα ἐνδοξε Υἱὸς Θεοῦ ὁ προάναρχος καὶ συναΐδιος, Οὐ χίλια ἔτη ὡς ἡμέρα ἢ ἡμέρας, καὶ χίλια εἰσέτι ἐφήμερα αὐτῷ λογίζονται, ὁ χριστῶννμος δὲ στέφανος τῶν αἰώνων, σύσσημον ὑψοῦται σοι”.

Ὡσαύτως ἄλλο τροπάριον, τὸ 4ον στιχηρὸν προσόμοιον τῶν Αἵνων εἰς ἥχον δ΄, ἀναφέρεται εἰς τὸν ἑορτασμὸν τῆς συμπληρώσεως εἴκοσι αἰώνων μετὰ Χριστόν, συνδέει διαχρονικῶς τὴν πίστιν καὶ τὰ βιώματα τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν τοῦ παρελθόντος, τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος, κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον:

“Δεῦτε ἐορτάσωμεν, ἐνιαυτὸν κύκλον ἄρτιον, εἰκοσάδος συμπλήρωσιν αἰώνων μετὰ Χριστόν,

ἅπαντες ἐνθέως καὶ τοῦ σωτηρίου αὐτοῦ μετάσχωμεν πιστῶς,

καὶ χάριν εὐρωμεν οἱ χριστῶννμοι.

Αὐτὸν ἀεὶ δοξάζωμεν, σὺν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Πνεύματι,

εἰς αἰώνων τὰ πέρατα, προλαβόντα καὶ μέλλοντα”.

Χωρὶς τὴν παρέμβασιν τοῦ Θεοῦ ὁ χρόνος θὰ ἦταν δυνάστης καταλυτικός, καταγράφων κατὰ βάσιν τὴν καθημερινὴν φθοράν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὸν θάνατον. Ὅπως ἐλέχθη ὅμως ἡ εἴσοδος τοῦ Θεοῦ Λόγου εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ἱστορίαν ἔφερε, μαζί μὲ τὴν σωτηρίαν, τὴν μεταμόρφωσιν καὶ τὴν ἀφθαρτοποιήσιν τῆς χρονικότητος. Ἐδωκε δηλαδὴ μίαν νέαν διάστασιν εἰς τὸν χρόνον, πέρα ἀπὸ ἐκεῖνες τίς συμβατικὲς καὶ φευγαλέες μορφές του, ὅπως εἶναι γνωστὲς ὡς παρελθόν, παρὸν καὶ μέλλον. Ἐδημιούργησε νέαν «καινὴν κτίσιν», ἐντὸς τῆς ὁποίας ὁ χρόνος δὲν εἶναι κάτι τὸ κεχωρισμένον

ἐντελῶς ἀπὸ τὴν αἰωνιότητα, ἀλλ' ἀντιθέτως δέχεται αὐτὴν καὶ περικλείει τὴν πρόγευσίν της.

Ἴδου μὲ ποίαν ποιητικὴν χάριν προσεγγίζει ὁ Ὑμνογράφος τὴν ἀλήθειαν αὐτὴν εἰς τὸ Δοξα-στικὸν τῶν Ἀποστίχων τοῦ Ἑσπερινοῦ εἰς ἥχον δ':

“...Χορευέτω τοῖνυν πᾶσα κτίσις καὶ σκιρτάτω.

Εὐαγγελίζου τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ νέαν κτίσιν καὶ νέαν προελθεῖν ἐφεξῆς γενεάν, ζητούντων τὸν Κύριον,

ἐν Βηθλεέμ γεννηθέντα Σωτῆρα τῶν ψυχῶν ἡμῶν”.

Συνηθίζεται, ὡς πατροπαράδοτον ἔθιμον, κατὰ τὴν ἀνατολὴν ἐκάστου νέου ἔτους, ἐπίσημοι καὶ ἀνεπίσημοι ἄνθρωποι ἀνὰ τὸν κόσμον, νὰ ὑποδέχονται αὐτὸ μὲ φαντασμαγορικὰς ἐκδηλώσεις, μὲ κωδωνοκρουσίας, μὲ σημαιοστολισμούς, μέσα δὲ εἰς μίαν ἄκρως ἐορταστικὴν ἀτμόσφαιραν νὰ ἀνταλλάσσουν εὐχάς, πλημμυρισμένοι ἀπὸ ἐλπίδες καὶ προσδοκίες ὅτι τὸ νέον ἔτος θὰ εἶναι αἴσιον, εὐτυχές καὶ ὅτι θὰ ὀδηγήσῃ τοὺς ἰσχυροὺς τοῦ κόσμου εἰς τὴν ἐπίλυσιν τῶν γενικωτέρων προβλημάτων, τὰ ὁποῖα μὲ ἀμεσότητα καὶ προτεραιότητα ἀπασχολοῦν τοὺς ἀνθρώπους.

Τὸ αὐτὸ πράττει καὶ ὁ συντάκτης τῆς ἱερᾶς αὐτῆς Ἀκολουθίας ἀτενίζων πρὸς τὴν ἀνατολὴν τοῦ νέου αἰῶνος καὶ τῆς χίλιετίας. Μὲ τὴν διαφορὰν ὅμως ὅτι αἱ εὐχαὶ τοῦ ὕμνογράφου μητροπολίτου μας, αἱ ὁποῖαι εἶναι διάσπαρτοι εἰς τὸ ἔργον του, διαφέρουν ἀπὸ ἐκεῖνες τῶν ἀνθρώπων. Καὶ τοῦτο, διότι διαποτίζονται ἀπὸ τὴν χριστιανικὴν ἀντίληψιν περὶ τῶν ἀναγκῶν τῆς ζωῆς καὶ τοῦ χρόνου, ἐνῶ τὴν ὑπαρξίν τῶν ποικίλων προβλημάτων τὰ ὁποῖα ἀπασχολοῦν τοὺς ἀνθρώπους ὁρθῶς ὁ ὕμνογράφος ἀντιλαμβάνεται ὡς εὐκαιρίαν ἀναπτύξεως μιᾶς εὐλογημένης σχέσεως μὲ τὸν Θεὸν καὶ μιᾶς δραστηριότητος, ἥ ὁποία συνίσταται εἰς τὴν εὐθυγράμμισιν τῆς ζωῆς πρὸς τὰς ἐντολὰς τοῦ “*δι’ ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν*” ἐνανθρωπήσαντος Κυρίου.

Διερμηνεύων, λοιπόν, ὁ Μητροπολίτης τὰ εὐγνώμονα συναισθήματά του πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τὸν “*ἐγκαινισμόν τοῦ αἰῶνος*” (δοξαστ. Λιτῆς), δέεται πρὸς Αὐτὸν ἱκετευτικῶς καὶ Τὸν παρακαλεῖ νὰ χαρίσῃ εἰς τὸν κόσμον καὶ τὴν Ἐκκλησίαν Του τὴν εἰρήνην, νὰ κατευθύνῃ καὶ νὰ εὐλογήσῃ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν τῶν ἀνθρώπων, νὰ δώσῃ ἀφε-

σιν ἁμαρτιῶν καὶ νὰ εὐλογήσῃ “*τὸν στέφανον τοῦ ἐνιαυτοῦ τῆς χρηστότητός Του*”:

“Συνηγμένοι, ἐπὶ τὸ αὐτό, εἰς αἰῶνων λῆξιν καὶ χιλιετιῶν,

αἰτούμεθα διανυθῆναι τὸν αἰῶνα τὸν νέον ἐπ’ εὐλογίαις

ἐν φωτισμῷ τοῦ προσώπου σου”,

γράφει εἰς τὸ 4ον τροπάριον τῆς «Λιτῆς».

Εἰς τὸ «Κάθισμα», πού ψάλλεται εἰς τὸν Ὁρθρον μετὰ τὸν «Πολυέλαιον», παρακαλεῖ τὸ Θεὸν λέγων:

“Δώρησαι τὴν σὴν εἰρήνην ταῖς ἐκκλησίαις

καὶ αἰῶνι δὸς τῷ νέῳ ἀνύσαι δόλιχον

εὐλογίαις ταῖς σαῖς”,

ἐνῶ εἰς τὸ β' τροπάριον τῶν «Ἀποστίχων» τοῦ Ἑσπερινοῦ προσθέτει:

“Αἰτοῦμέν σε, Κύριε, ἐνιαυτὸν εὐλόγησον

καὶ αἰῶνα τὸν ἐπιόντα,

ἵνα ὁ λόγος σου τρέχῃ καὶ δοξάζεται

εἰς σωτηρίαν παντὸς τοῦ κόσμου”.

Διαισθανόμενος, τέλος, ὁ Μητροπολίτης προσωπικὸν χρέος εὐχαριστίας πρὸς τὸν προάναρχον Θεόν, διότι ἡξιώθη νὰ ἴδῃ τὸ τέλος “*τοῦ αἰῶνος τοῦ διαγενομένου καὶ πονηροῦ*”, ἱκετεύει καὶ πάλιν, δεόμενος πρὸς τὸν Θεόν: “*ἐνιαυτοῦ ἀπαρχὴν Σοὶ δεκτοῦ εὐλόγησον*” (Α' τροπάριον τῆς Ε' ὠδῆς τοῦ Κανόνος).

Ἀκόμη καὶ εἰς τοὺς ἱεροὺς ἐκείνους τόπους “*οὗ ἔστησαν οἱ πόδες*” τοῦ Θεανθρώπου Λυτρωτοῦ καὶ συνεδέθησαν μὲ τὴν ἐπίγειον παρουσίαν Του, ὅπως τὸ “*ἱερώτατον Σπήλαιον*” τῆς Βηθλεέμ, ἐκεῖ δηλαδὴ ὅπου “*ἐν τῷ καιρῷ τῆς εὐδοκίας*” (ἀ' στιχηρὸν Ἀποστίχων) “*εὗρε ἀνάκλισιν γεννηθεὶς ὁ Λυτρωτῆς*” (ἀ' τροπάρ. Δ' ὠδῆς), καθὼς καὶ εἰς τὴν «θεοβάδιστον» πόλιν τῶν Ἱεροσολύμων, τὴν ἀποστολικὴν καθέδραν, ἐκεῖ ὅπου ἐπραγματοποιήθη ἡ “*σύναξις τῶν Πατριαρχῶν*” διὰ τὸν πανορθόδοξον ἐορτασμόν τοῦ Ἰωβηλαίου, δὲν παραλείπει νὰ ἀναφερθῇ ὁ Ὑμνογράφος μὲ τὸ ἀκόλουθον ἰδιόμελον τροπάριον εἰς ἥχον β', πού ψάλλεται μετὰ τὸν Ν' ψαλμόν, εἰς τὸν Ὁρθρον:

“Ἱερουσαλήμ, ἡ πόλις ἡ ἁγία, ἡ πάλαι τὴν πρὸς τοὺς πατέρας ἐπαγγελίαν γενομένην κηρύξασα, σὺ καὶ τοῦ νέου Ἰσραὴλ τῆς χάριτος ἀποστολικῆς καθέδρα ἐπεγνώσθης.

Νῦν δὲ τοῖς ἔθνεσιν εὐαγγελίζου,

*ἃ ἤκουσας καὶ εἶδες τῇ δισχιλιετῇ σου
παρουσία καὶ ἐνεργείᾳ, ἵνα ὁ κόσμος
γινώσκῃ τοῦ Θεοῦ τὸ σωτήριον».*

Τέλος καὶ ὁ «Κανὼν» τῆς Ἀκολουθίας εἶναι
θεολογικώτατος καὶ πολὺ διδακτικός. Εἶναι εἰς
ἤχον πλάγ. τοῦ δ' καὶ φέρει τὴν ἐξῆς ἀκροστιχίδα:
“Δόξα τῷ ποιητῇ τῶν αἰώνων. Νικοδήμου”, μετὰ
δύο ἀρχικά γράμματα τοῦ τίτλου τοῦ συντάκτου
τῆς Ἀκολουθίας Μ.Π., δηλαδή τοῦ Μ(ητροπολί-
του) Π(ατρῶν).

Ἡ ὅλη φράσις τῆς ἀκροστιχίδος ἀποτελεῖται
ἀπὸ 32 στοιχεῖα τοῦ ἀλφαβήτου, συνεπῶς καὶ
ὅλος ὁ «Κανὼν» περιλαμβάνει 32 τροπάρια, κατα-
νεμόμενα σὲ ὀκτὼ ὠδὰς. Παραλείπεται καὶ ἐδῶ ἡ
β' ὠδή, ὅπως συμβαίνει εἰς τοὺς μετὰ τὸν ΙΑ'
αἰῶνα συντεθεμένους Κανόνας.

Διὰ τῶν τροπαρίων τοῦ Κανόνος ὁ σεβ. Μη-
τροπολίτης, μετὰ τὸν ἔντεχνον ὕμνογραφικόν του
λόγον, μετὰ τὴν γλωσσικὴν καλλιτέλειαν ποὺ τὸν δια-
κρίνει, μετὰ συντόμους καὶ σαφεῖς ἐκφράσεις δια-
χρονικοῦ χαρακτήρος, μετὰ εἰκόνες παραστατικές,
ἀνάγεται σὲ ὑψηλὴς ἔννοιες δογματικὰς καὶ θεο-
λογικὰς, ἀναφερόμενος εἰς τὴν δημιουργίαν τοῦ
κόσμου καὶ τοῦ ἀνθρώπου, εἰς τὸ μυστήριον τῆς
θείας Ἐνανθρωπήσεως καὶ εἰς τὴν διὰ τοῦ Ἰησοῦ
Χριστοῦ ἀναβλύσασαν χάριν καὶ σωτηρίαν. Εἰδι-
κότερα, εἰς τὰς ἐπὶ μέρους ὠδὰς ὁμολογεῖται τὸ
ἀκένωτον τῆς φιλανθρωπίας τοῦ Θεοῦ καὶ ἀνα-
γνωρίζεται ἡ δύναμις τῆς ἁμαρτίας, ἡ ὁποία ὅμως
δὲν ἴσχυσε μέχρι τέλους, ἐφ' ὅσον, μετὰ τὴν ἐκ
Παρθένου γέννησιν τοῦ Λυτρωτοῦ, ἐνεκρώθη ἡ
κακία καὶ ἡ ἁμαρτία, ἐπεὶ δὲ *“νέαν γέννησιν ἔσχεν
ὁ κλητὸς τοῦ Θεοῦ λαὸς ὁ χριστῶννυμος, ἀναγεν-
νημένος ἐκ Πνεύματος Ἁγίου...”* (Ἀπὸ β' τροπ.
τῆς Στ' ὠδῆς).

Μετὰ τὴν Στ' ὠδὴν παρατίθεται τὸ «Κοντά-
κιον» εἰς τὸ ὁποῖον βιβλικὴ ἱστορία καὶ θεολογία
συνάπτονται ἀρμονικῶς πρὸς τὴν ποίησιν καὶ τὸ
μέλος, τὴν καλλιτέλειαν καὶ τὴν δαψίλειαν τῶν
νοημάτων. Εἶναι εἰς ἤχον πλάγιον τοῦ δ', πρὸς τὸ
“Τῇ ὑπερμάχῳ” καὶ ἔχει ὡς ἐξῆς:

*“Ὁ τῶν ἀπάντων ποιητὴς Θεὸς καὶ Κύριος
ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι κόσμον ἤγαγε
θεαρχίῳ Αὐτοῦ ρήματι τεχνουργήσας.
Καὶ τὴν κτίσιν ὠραῖσας ἀπεφάνητο*

“καλὸν λίαν», ὡς τὸ Σύμπαν ἐθεάσατο.

Αὐτῷ ἄσωμεν. Δόξα σοι Θεὲ προάναρχε”.

Ἀκολουθεῖ ὁ «Οἶκος» καὶ τὸ «Συναξάριον»
ἔπονται δύο «ἐξαποστειλάρια», τῆς Ἑορτῆς τῶν
Χριστουγέννων καὶ τοῦ Ἰωβηλαίου καὶ τὰ 4 στι-
χηρὰ προσόμοια τῶν Αἰνῶν εἰς ἤχον δ' μετὰ τὸ «Δο-
ξαστικόν».

Τέλος ἡ ὅλη ὕμνογραφικὴ σύνθεσις ἐπισφραγί-
ζεται μετὰ δύο «Μεγαλυνάρια» καὶ τὸ ἀκόλουθον
δίστιχον:

*“Δισχιλιέτηρον ὕμνον ταπεινῶς σοι προσῆξα
Μνήσθητι, Σώτερ μου, τοῦ Πατρῶν Ἐπισκό-
που”.*

Συμπερασματικῶς ἡ νέα Ἀσματικὴ Ἀκολουθία
τοῦ σεβ. Μητροπολίτου Πατρῶν κ. Νικοδήμου
τὴν ὁποίαν μετὰ πᾶσαν δυνατὴν συντομίαν παρου-
σίασα ἐνώπιόν σας ἐν τῷ συνόλῳ τῆς κρινομένη
εἶναι ἓνα ὁλοκληρωμένον ὕμνογραφικὸν κείμε-
νον, ἐκ τοῦ ὁποίου καταδεικνύεται, διὰ μίαν ἀκό-
μη φορὰν, τὸ εὖρος τῶν θεολογικῶν καὶ ὕμνολο-
γικῶν ἱκανοτήτων καὶ τῶν προσωπικῶν πνευμα-
τικῶν βιωμάτων τοῦ ἐμπνευσμένου ὕμνογράφου.

Πέρα ἀπὸ τὸν ἱκετευτικὸν καὶ δοξολογικὸν χα-
ρακτήρα, ποὺ διακρίνει τὴν Ἀκολουθίαν, οἱ ἐπὶ
μέρους ὕμνοι αὐτῆς δημιουργοῦν ἀνατάσεις πνευ-
ματικὰς, οἰκοδομοῦν μετὰ τὴν πληρότητα τῶν δι-
δαγμάτων καὶ νοημάτων, διδάσκουν μετὰ τὴν πλου-
σίαν ἀγιογραφικὴν καὶ πατερικὴν των σκέψιν κα-
παροτρύνουν τοὺς πιστοὺς εἰς τὴν ἀσκήσιν γνησί-
ου καὶ ἀληθοῦς χριστιανικοῦ βίου.

Ἀναντιρρήτως ὁ σεβ. Μητροπολίτης Πατρῶν
ὁ ὁποῖος κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο συνεπλήρωσε
ἐξήκοντα ἔτη εἰς τὴν ἱερωσύνην, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ
τριάκοντα τρία ἀρχιερατικῆς διακονίας, μετὰ τὴν
πληρότητα τῆς θεολογικῆς καὶ τῆς θύραθεν παι-
δείας του, μετὰ τὸ ὑψηλὸν ἐπίπεδον τῆς ἑλληνομα-
θείας του, μετὰ τὴν πηγαίαν ποιητικὴν καὶ θρησκευ-
τικὴν του ἔμπνευσιν, παρήγαγε ἓνα ἀκόμη λαμ-
πρὸν ὕμνογράφημα, εἰς τὸ ὁποῖον κατῴρθησε νό-
συμπυκνώσει ὅλα ἐκεῖνα τὰ ἀπαραίτητα λατρευ-
τικὰ στοιχεῖα, διὰ τὸν πληρέστερον ἐορτασμὸν
τοῦ μεγάλου ἱστορικοῦ γεγονότος τοῦ Χριστιανι-
σμοῦ καὶ τῆς Ὁρθοδοξίας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ τῆς 11ης Μαΐου 2000

Ἡ Ἐπιτροπὴ ἐξ Ἀρχιερέων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἀποτελουμένη ἀπὸ τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας Ζακύνθου κ. Χρυσόστομον, Ναυπάκτου καὶ Ἀγίου Βλασίου κ. Ἱερόθεον καὶ Σάμου καὶ Ἰκαρίας κ. Εὐσέβιον, συναντήθηκε σήμερα 11 τοῦ μηνὸς Μαΐου μὲ τὸν Ὑπουργὸν Δημοσίας Τάξεως κ. Μιχαὴλ Χρυσοχοϊδὴν καὶ συζήτησε τὸ θέμα τῆς ἐκδόσεως τῶν νέων ταυτοτήτων τῶν ἀστυνομικῶν ὑπαλλήλων καὶ τοῦτο διότι ἡ Ἐκκλησία ἐγένετο ἀποδέκτης πολλῶν ἐρωτημάτων ἀπὸ τοὺς ἀστυνομικοὺς ὑπαλλήλους γιὰ τὸ θέμα αὐτό.

Ἡ συνάντησις ἐγένετο σὲ ἓνα κλίμα κατανοήσεως καὶ γνώσεως τῶν πραγμάτων. Ἀντηλλάγησαν διάφορες ἀπόψεις τόσο γιὰ τὴν ἐνδειξὴ τοῦ θρησκευματος ὅσο καὶ γιὰ τὴν ὑπαρξὴ τῆς λευκῆς λωρίδας μηχανικῆς ὀπτικῆς ἀνάγνωσις.

Ὁ κ. Ὑπουργὸς Δημοσίας Τάξεως ὑπεσχέθη ὅτι θὰ ἀπαντήσῃ γραπτῶς στὸ ἐγγράφο ποῦ τοῦ ἀπέστειλε σχετικῶς μὲ τὸ ὡς ἂν θέμα ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος, μὲ Συνοδικὴ Ἐξουσιοδότηση, ὥστε ἡ Ἱερὰ Σύνοδος νὰ λάβῃ τὴν τελικὴν ἀποφάσειν Αὐτῆς.

Ἐλπίζεται ὅτι τὸ ὅλο θέμα τῶν νέων ταυτοτήτων θὰ ἀντιμετωπισθῇ μὲ ἓνα πνεῦμα συναίνεσης ὥστε νὰ μὴ διασαλευθῇ ἡ κοινωνικὴ συνοχή.

(Ἐκ τῆς Ἀρχιγραμματείας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου)

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΥΠΟΥ τῆς 20ῆς Μαΐου 2000

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, σὲ συνεργασία μὲ τὸν Εὐρωπαϊκὸ Ὄργανισμὸ «European Round Table of Charitable Social and Welfare Associations, E.E.I.G.», διοργάνωσε ἀπὸ 19ης ἕως 20ῆς Μαΐου 2000 στὴν αἴθουσα ἐκδηλώσεων τῆς Χ.Α.Ν. (Ακαδημίας 36 καὶ Ὁμήρου), Εὐρωπαϊκὴ Διάσκεψη στὴν Ἑλλάδα μὲ θέμα: «Ὁ Ρόλος καὶ ἡ Ἐνδυνάμωσις τῶν Μὴ Κυβερνητικῶν Ὁργανώσεων Προνοίας εἰς Ἐθνικὸν καὶ Εὐρωπαϊκὸν Ἐπίπεδον».

Ἀφορμὴ γιὰ τὴν πρώτη αὐτὴ ἐκδήλωση σὲ Κράτος - Μέλος, μὲ συμμετοχὴ τῆς νέας Εὐρωπαϊκῆς Ἐπιτροπῆς, ὑπῆρξε ἡ συμφωνία τῶν Κρατῶν - Μελῶν γιὰ τὴν συνεργασία τῶν Ἐθελοντικῶν Ὁργανισμῶν Προνοίας (Maastricht, Διακήρυξις 23).

Οἱ ἐργασίαι τῆς Εὐρωπαϊκῆς Διασκέψεως ἄρχισαν τὸ πρωὶ τῆς Παρασκευῆς 19ης Μαΐου 2000 μὲ χαιρετισμοὺς καὶ εἰσηγητικὴ ὁμιλίαν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Χριστοδούλου. Τὴν Κυβέρνηση ἐκπροσώπησε ἡ Γενικὴ Γραμματεὺς τοῦ Ὑπουργείου Προνοίας κ. Μαρία Μπελδέκου. Εἰσηγήσεις πραγματοποιοῖσαν μεταξὺ ἄλλων ἡ κ. Ἄννα Διαμαντοπούλου, Ἑλληνίδα Ἐπιτροπὸς στὴν Εὐρω-

παϊκὴ Ἐνωση μὲ θέμα: «Ὁ ρόλος τοῦ Ἐθελοντικοῦ Τομέα στὴν Εὐρωπαϊκὴ Ὀλοκλήρωση», ὁ κ. Ἀλέξανδρος Ἀλαβάνος, Μέλος τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Κοινοβουλίου, μὲ θέμα: «Τὸ Εὐρωπαϊκὸ Κοινοβούλιο γιὰ τὸν Ἐθελοντικὸ Τομέα», ὁ κ. Bernd - Otto Kuper, Πρόεδρος τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Ὁργανισμοῦ ETWelfare, ἡ Mary Preston, ἀπὸ τὴν Γραμματεία τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐπιτροπῆς, ἡ κ. Giacomina Cassina, Ἀντιπρόεδρος τῆς Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς καὶ Κοινωνικῆς Ἐπιτροπῆς κ.ἄ.

Ὁ στρατηγικὸς στόχος αὐτῆς τῆς διασκέψεως εἶναι ἡ ἐνημέρωση τῶν ἐνδιαφερομένων γιὰ τὸν ρόλο τῶν ΜΚΟ Προνοίας ὥστε νὰ ἐπιτευχθεῖ ἡ ἐνδυνάμωση, ἡ συνεργασία καὶ ἡ ἀνάπτυξη στενότερων δεσμῶν συνεργασίας μὲ τὸ Κράτος, τὸν ἰδιωτικὸν τομέα καὶ τὴν Εὐρωπαϊκὴν Ἐνωση.

Ἡ διήμερη αὐτὴ συνάντησις ἔφερε κοντὰ ἀξιόλογους ὁμιλητὲς ἀπὸ τὴν Εὐρωπαϊκὴν Ἐπιτροπὴ, τὸ Εὐρωπαϊκὸ Κοινοβούλιο, τὴν Οἰκονομικὴ καὶ Κοινωνικὴ Ἐπιτροπὴ καὶ τὸν τομέα τῶν Τραπεζῶν καὶ τῆς Βιομηχανίας, οἱ ὅποιοι τόνισαν, ὁ καθένας ἀπὸ τὴν σκοπιὰ του, τὴν σημασίαν τῆς ἐθελοντικῆς πρωτοβουλίας στὴν Πρόνοια καὶ τὴν Κοινωνικὴ φροντίδα, τὴν ἀνάγκη ἀξιοποιήσεως μὲ σωστὸ τρόπο τῆς ἐθελοντικῆς ἐργασίας, καθὼς καὶ τὴν ἀνάγκη νὰ ἀναπτυχθοῦν στενότεροι δεσμοὶ συνεργασίας μεταξὺ Μὴ Κυβερνητικῶν Ὁργανώσεων καὶ τῶν θεσμικῶν ὀργάνων τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως.

Τὴν Διάσκεψη παρακολούθησαν ἐκπρόσωποι ἐθνικῶν ἐθελοντικῶν ὀργανισμῶν Προνοίας ἀπὸ τὴν Ἰταλία, Ἱρλανδία, Γερμανία, Ἀγγλία καὶ Κύπρο, οἱ ὅποιοι παρουσίασαν μαζί μὲ Ἑλλήνες ὁμιλητὲς τὰ πρότυπα ὀργάνωσης καὶ συνεργασίας τοῦ ἐθελοντικοῦ Κοινωνικοῦ Τομέα στὶς χώρες τους.

Κατὰ τὴν ἐργασίαν τῆς Διάσκεψης ὅλοι οἱ Σύνεδροι ἔκριναν ὡς ἀναγκαῖα τὰ ἑξῆς:

α) Τὴν ἀναβάθμισιν τοῦ ρόλου τῶν ἰδιωτικῶν κοινωνικῶν ὑπηρεσιῶν, μὴ κερδοσκοπικοῦ χαρακτήρος, σὲ σχέση μὲ τὸ Κράτος ἀλλὰ καὶ τὴν Εὐρωπαϊκὴν Κοινότητα.

β) Τὴν ἐκπροσώπησιν τῶν ὑπηρεσιῶν αὐτῶν στὸν διάλογο μὲ τοὺς κοινωνικοὺς ἐταίρους καὶ μὲ τὴν Εὐρωπαϊκὴν Ἐπιτροπὴ.

γ) Τὸν καθορισμὸ ἀπὸ τὸ ἰδιαίτερον κοινωνικοπολιτικὸ καὶ πολιτισμικὸ πλαίσιο κάθε χώρας τῶν μηχανισμῶν ἐνδυνάμωσης, δικτύωσης καὶ ἐκπροσώπησε τῶν προαναφερθεῖσιν ὑπηρεσιῶν. Αὐτὸ στὴν χώρα μας θὰ ἐπιτευχθεῖ μὲ οὐσιαστικὸν διάλογο καὶ συνεργασία μεταξὺ ὅλων ὅσοι προσφέρουν ἀφιλοκερδῶς ὑπηρεσίες Κοινωνικῆς φροντίδας καὶ Μέρειμας.

δ) Τὴν συμμετοχὴ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου στὸ παραπάνω πρόγραμμα γιὰτὶ ὁ ἐθελοντικὸς τομέας περιλαμβάνει καὶ τὸ τεράστιον διακονικὸ καὶ φιλανθρωπικὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως καὶ κάθε ἀναγνωρισμένου θρησκευτικοῦ δόγματος.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, μὲ ἀφορμὴ τὰ ὅσα ἐγίναν γνωστὰ ἀπὸ τοὺς 18 ὁμιλητὲς

της Εύρωπαϊκής Διασκέψεως και με γνώμονα τὸ συμφέρον τῶν ἐξυπηρετουμένων ἀπὸ τὶς ἑκατοντάδες μὴ κυβερνητικὲς κοινωνικὲς ὑπηρεσίες, μὴ κερδοσκοπικοῦ χαρακτῆρος, ποὺ προσφέρουν ἔργο στὴν χώρα μας, προσφέρεται νὰ ἀναλάβει τὴν ἐνημέρωση ὅλων τῶν συνέδρων, καὶ αὐτῶν ποὺ γιὰ κάποιο λόγο δὲν μπόρεσαν νὰ παρακολουθήσουν, γιὰ τὰ πεπραγμένα τῆς Διάσκεψης καὶ νὰ συμβάλει συντονισμένα στὴν συνέχιση ἐνὸς διαλόγου μετὰ προοπτικὴ τὴν ἐξεύρεση καὶ δημιουργία ἐνὸς μηχανισμοῦ ἐκπροσώπησης καὶ ἐνδυνάμωσης τοῦ ρόλου τῶν ΚΜΟ Πρόνοιας σὲ Ἐθνικὸ καὶ Διακρατικὸ Ἐπίπεδο.

(Ἐκ τῆς Ἀρχιγραμματείας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου)

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΥΠΟΥ τῆς 29ης Μαΐου 2000

Ἀναφορικὰ μετὰ τὸ θέμα ποὺ προέκυψε ἀπὸ τὴν ἀποσπασματικὴ μετάδοση μέσῳ τοῦ Α.Π.Ε. τμήματος τῆς ὁμιλίας τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου πρὸς τοὺς Ἀρχοντας ὀφφικιάλους τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας - Μέλη τῆς Ἀδελφότητος «Παναγία ἡ Παμμακάριστος», τὸ ἀπόγευμα τῆς Παρασκευῆς, 26ης Μαΐου ἐ.ἔ., στὴν Ἱερὰ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης, γεγονὸς ποὺ ἐπιχειρήθηκε νὰ συσχετισθεῖ, ὅπως παραδόξως, μετὰ τὸ θέμα τῶν ταυτοτήτων στὴν Ἑλλάδα, ἀπὸ τὴν Ἀρχιγραμματεία τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, μετὰ κατηγορηματικὸ τρόπο, διευκρινίσθηκε ὅτι μετὰ τῶν δύο αὐτῶν θεμάτων δὲν ὑπῆρχε καμμία ἀπολύτως σχέση. Σὲ δήλωση ποὺ ἐκδόθηκε σήμερα τὸ πρωῒ συγκεκριμένα ἀναφέρεται ὅτι:

«Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον δηλώνει ἐπισήμως ὅτι ὅσα ἐλέχθησαν ἐν Χάλκῃ, τὴν 26ην τ.μ., ὑπὸ τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, δὲν ἔχουν καμμίαν ἀπολύτως σχέσιν πρὸς τὸ ἐπίμαχον θέμα τῶν ταυτοτήτων ἐν Ἑλλάδι, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον δὲν τοποθετεῖται, ἐπεὶ δὲ τὸ θεωρεῖ ἐσωτερικὸν θέμα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Οἱ λόγοι τοῦ Πατριάρχου ἐλέχθησαν ἐξ ἄλλης ἀφορμῆς καὶ ἀναφέρονται εἰς τελείως διάφορον θέμα καὶ τοῦτο ἐξάγεται σαφῶς ἀπὸ τὴν προσηκτικὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ὅλου κειμένου τῆς προσφωνήσεώς Του πρὸς τοὺς Ἀρχοντας ὀφφικιάλους τοῦ Πατριαρχείου».

Ταῦτα γιὰ τὴν πληρότητα τῆς ἐνημερώσεως τῶν Μ.Μ.Ε. καὶ τοῦ Χριστεπωνύμου Πληρώματος τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας.

(Ἐκ τῆς Ἀρχιγραμματείας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου)

Ἐπὶ λέξει ὁ Παναγιώτατος στὸν λόγο του, μετὰ ἄλλων τόνισε καὶ τὰ ἐξῆς, τὰ ὁποῖα ἀποσπασματικὰ καὶ ὅπως μεταδόθηκαν, ὡς μὴ ὠφελε, δημιούργησαν τὸν σκεπτικὸν θόρυβο:

«Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία δὲν ἀπειθαρχεῖ πρὸς τοὺς Νόμους τῶν Κρατῶν, ἐντὸς τῶν ὁποίων ὑπάρχουν τὰ μέλη αὐτῆς. Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ρητῶς διέστείλε τὰ καθήκοντα τοῦ πολίτου πρὸς τὴν κρατικὴν ἐξουσίαν, ἀπὸ τὰ καθήκοντα τοῦ πιστοῦ πρὸς τὸν Θεόν,

εἰπὼν τὸν θαυμάσιον ἐκεῖνον λόγον «ἀπόδοτε τὰ τοῦ Καίσαρος τῷ Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ» (Ματθ. 22, 21). Ἐν συμφωνίᾳ πρὸς τὴν ἐντολὴν ταύτην τοῦ Κυρίου ὁ Ἀπόστολος Παῦλος διευκρινίζει ὅτι αἱ κρατικαὶ ἐξουσίαι εἶναι τεταγμέναι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ (Ρωμ. 13, 1) καὶ ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ ὑποτασσόμεθα εἰς αὐτὰς «οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργήν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν» (Ρωμ. 13, 5). Αὐτὸ τὸ πνεῦμα τῆς νομιμοφροσύνης πρὸς τὴν πολιτικὴν ἐξουσίαν ἐκφράζει καὶ ὁ συγγραφεὺς τῆς πρὸς Διόγνητον Ἐπιστολῆς, γράφων τὸν δεῦτερον αἰῶνα μετὰ Χριστὸν ὅτι οἱ Χριστιανοὶ «πείθονται τοῖς ὠρισμένοις νόμοις καὶ τοῖς ἰδίῳ βίοις νικῶσι τοὺς νόμους» (Ρ.Γ. 2, 1173). Καὶ ὅλη ἡ μακραίων ἱστορία τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας ὑπὸ διαφόρους ἐξουσίας, μαρτυρεῖ, ὅτι αὕτη κατὰ κανόνα ὑπῆρξε νομοταγὴς καὶ μόνον ὅτε ἐτίθετο θέμα ἀρνήσεως τοῦ Χριστοῦ, ἐφήρμοξε τὸ «πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις».

Αὕτη βεβαίως ἡ νομιμοφροσύνη δὲν σημαίνει ὅτι οἱ πιστοὶ παραιτοῦνται τῶν δικαιωμάτων, τὰ ὁποῖα ἀναγνωρίζει εἰς αὐτοὺς ὁ Νόμος. Αὐτὸς ὁ Κύριος, ὁ Ὅποιος εἶναι τὸ πρότυπὸν μας, ὅταν ἐραπίσθη παρανόμως ἡλεγε τὸν ραπίσαντα εἰπὼν: «εἰ κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ· εἰ δὲ καλῶς, τί με δέρεις;» (Ἰωάν. 18, 23). Παρομοίως καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ὅτε παρανόμως ἐδάρη, ἠξίωσε τὴν δημοσίαν ἀναγνώρισιν τοῦ σφάλματος τῆς ἀρχῆς καὶ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς τιμῆς αὐτοῦ, ὅπερ καὶ ἐγένετο (Πραξ. 16, 37 - 39). Εἰς ἄλλην δὲ περίπτωσιν ἤσκησε τὸ νόμιμον δικαίωμά του, ὅπως κριθῇ ἡ υπόθεσις του ὑπὸ τοῦ Καίσαρος (Πράξ. 25, 11), καὶ οὐχὶ ὑπὸ τοῦ τοπικοῦ δικαστοῦ. Πάντα ταῦτα ὑποδηλοῦν ὅτι ὁ χριστιανὸς εἶναι μὲν νομοταγὴς, δικαιοῦται ὅμως καὶ νὰ ἀπαιτήσῃ νὰ ἰσχύσουν καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ, ὅσα οἱ νόμοι τῆς χώρας του προβλέπουν.

Ἐν προκειμένῳ δὲ οἱ νόμοι τῆς Χώρας ἡμῶν ταύτης καὶ τῆς διεθνούς κοινότητος, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ ἡ χώρα ἀνήκει, ἀναγνωρίζουν τὴν θρησκευτικὴν ἐλευθερίαν, ἡ ὁποία περιλαμβάνει ὡς οὐσιώδεις καὶ ἀναπόσπαστον στοιχεῖον αὐτῆς καὶ τὸ δικαίωμα ἐκάστης θρησκείας, ὅπως αὐτοεκπαιδεύῃ τοὺς λειτουργοὺς της, τηροῦσα τοὺς Νόμους τοῦ Κράτους, οἱ ὁποῖοι, ἐν οὐδεμίᾳ περιπτώσει δύνανται νὰ ἐπιβάλλουν τοιοῦτους ὅρους, ὥστε οὐσιαστικῶς νὰ ἀναιρῆται τὸ δικαίωμα τοῦτο».

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΥΠΟΥ τῆς 29ης Μαΐου 2000

Ἐξ αἰτίας τοῦ ἀνακύψαντος κρίσιμου θέματος περὶ τῶν ταυτοτήτων καὶ τῆς ἐπικειμένης συγκλήσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τὴν 6η Ἰουνίου ἐ.ἔ., ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος, κατὰ τὴν ἑκτακτὴ Συνεδρία τῆς 26ης Μαΐου ἐ.ἔ., ἀπεφάσισεν τὴν ἀναβολὴ τῆς προγραμματισθείσης γιὰ τὴν 9η Ἰουνίου ἐ.ἔ., εἰρηνικῆς Ἐπισκέψεως τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου στὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρωσίας.

Ἡ Ἐπίσημη Ἐπίσκεψη τοῦ Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὴν ἀδελφὴ Ὁρθόδοξη Ρωσικὴ Ἐκκλησία, θὰ πραγματοποιηθεῖ σὲ εὐθετώτερο χρόνο.

(Ἐκ τῆς Ἀρχιγραμματείας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου)

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΥΠΟΥ τῆς 30ῆς Μαΐου 2000

Στὰ πλαίσια τῶν ἐκδηλώσεων ποὺ ἔχει προγραμματίσει ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος γιὰ τὸν ἑορτασμὸ τῶν 2000 ἐτῶν ἀπὸ τὴν Γέννηση τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ πραγματοποιήθηκε τὴν Κυριακὴ 28 Μαΐου ἐ.ἔ. Παμμοναστικὴ Ἀγρυπνία στὴν Ἱερὰ Μονὴ Ἀγίας Τριάδος - Ἀγίου Νεκταρίου στὴν Αἴγινα. Στὴν ἀγρυπνία, ποὺ ἄρχισε στὶς 22.00, χοροστάτησε ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος συμπαραστατούμενος ἀπὸ τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτες Κεφαλληνίας κ. Σπυρίδωνα, Καστορίας κ. Σεραφεῖμ, Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ κ. Δανιὴλ καὶ Ταμιάθεως κ. Ἰωακείμ τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας.

Κατὰ τὴν διάρκειά τῆς ὁλονυκτίου ἀγρυπνίας, στὴν ὁποία συμμετεῖχαν πολλοὶ μοναχοὶ καὶ μοναχὲς καθὼς καὶ πλῆθος κόσμου, ἔψαλαν χοροὶ πολλῶν μοναχῶν ἀπὸ ὁλόκληρὴ τὴν Ἑλλάδα.

Περὶ τὸ τέλος τῆς ἀγρυπνίας ἐγκρίθηκε ὁμόφωνα ἀπὸ τοὺς παρισταμένους μοναχοὺς καὶ μοναχὲς τὸ ἀκόλουθο

Ψ Η Φ Ι Σ Μ Α Τ Ω Ν ΜΟΝΑΧΩΝ
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΑΜΜΟΝΑΣΤΙΚΗ ΑΓΡΥΠΝΙΑ
28/29 Μαΐου 2000

εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν Ἀγίου Νεκταρίου Αἰγίνης

Οἱ συναχθέντες μετὰ ἀπὸ ἀπόφαση τῆς Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν εὐλογία τοῦ Προκαθημένου Αὐτῆς Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ.κ. Χριστοδούλου καὶ μετέχοντες στὴν παμμοναστικὴ ἀγρυπνία τῶν Ἱερῶν Μονῶν ὅλης τῆς Ἑλλάδος, ὑπὸ τὴν σκέπη τοῦ ἐν Ἀγίοις Πατρὸς ἡμῶν Νεκταρίου, Ἐπισκόπου Πενταπόλεως τοῦ Θαυματουργοῦ, στὸ πλαίσιο τῶν ἑορτασμῶν γιὰ τὴν συμπλήρωση 2000 ἐτῶν ἀπὸ τῆς Γεννήσεως τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ μὲ νωπὴ τὴν ἐμπειρία τῆς πνευματικῆς πανδαισίας τῆς ὁλονυκτίου ἀγρυπνίας, αἰσθανόμεθα ἐπιτακτικὴ τὴν ἀνάγκη νὰ ἐκφράσουμε μὲ εἰλικρίνεια καὶ παρρησία τὴν σθεναρὴ μας ἀντίθεση καὶ διαμαρτυρία στὰ τεκταινόμενα τῶν τελευταίων ἡμερῶν.

Ἡ μοναχικὴ παράδοση, ἐμπνευσμένη καὶ ἐμφορομένη ἀπὸ τὸ ἀκαταμάχητο καὶ ἀσυμβίβαστο φρόνημα πλῆθους μαρτύρων καὶ ὁμολογητῶν τῆς πίστεώς μας ἀρνεῖται νὰ ἀποδεχθεῖ ἀντορθόδοξους καὶ ἀντεθνικὲς ἐπιβολὰς ὅπως ἡ πρόσφατα ἀναγγελθεῖσα ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴ Κυβέρνηση γιὰ τὴ διαγραφὴ τοῦ θρησκευματος ἀπὸ τὰ δελτία ταυτότητος τῶν Ἑλλήνων πολιτῶν.

Ἡ ἱστορικὴ μας πορεία, ὁ τρόπος καὶ ἡ ἐμπειρία ζωῆς καὶ υπάρξεώς μας ὡς Ἑλλήνων καὶ Ὁρθόδοξων, ἡ χορεία τῶν ἐθνομαρτύρων καὶ ἀγωνιστῶν τῆς ἐλευθερίας τοῦ Γένους μας μᾶς ἐνέπνευσαν τὴν βιωματικὴ ταύτιση τοῦ ἔθνους μας μὲ τὴν Ἀγία Ὁρθόδοξο Ἐκκλησίαν μας.

Ἡ σύγχρονη καὶ συντονισμένη, νεοεποχικοῦ τύπου ἐπίθεση κατὰ τῆς Ὁρθοδοξίας δὲν ἐξαντλεῖται, θεθαίως, στὴν διαγραφὴ μόνον τοῦ θρησκευματος ἀπὸ τὶς ἀστυνομικὲς ταυτότητες. Ἀποτελεῖ ἀντίθετα «τὴν αἶχμή τοῦ δόρατος» μίας σειρᾶς ἐπιλεγμένων ἐπιβολῶν ποὺ ἀποσκοποῦν στὴν ἀποδυνάμωση τῆς

Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῆς θέσεώς της στὴν ἐλληνικὴ κοινωνία καὶ στὴν ἱστορία τοῦ Λαοῦ μας.

Ἡ προσπάθεια αὕτῃ στηρίζεται καὶ συνηγορεῖται ἀπὸ γνωστούς καὶ κατονομασμένους κύκλους στὴν χώρα μας, ἀπὸ πρόσωπα ποὺ αὐτοκλήτως ὀρίζονται ὡς «ὕψηλὴ διανόηση» καὶ «ὑπερασπιστὲς» τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων. Συνδέεται ἐπίσης καὶ καταλήγει στοὺς κρατικοὺς σχεδιασμοὺς γιὰ τὴν ἐπιβολὴ νέων ταυτοτήτων καὶ τοῦ ἠλεκτρονικοῦ φακελώματος καθὼς καὶ στὸ σχετιζόμενο μὲ τὴν συμφωνία Σένγκεν νομοθετικὸ πλαίσιο (νομοθετικὲς ρυθμίσεις γιὰ τὴν δῆθεν προστασία τοῦ πολίτη, Ἀρχὴ Προστασίας Προσωπικῶν Δεδομένων κ.λπ.).

Μὲ συναίσθηση τῆς κρισιμότητος τῶν στιγμῶν καὶ μὲ βαθειὰ ἐπίγνωση τῶν εὐθυνῶν μας ἀπέναντι στοῦν Θεὸ καὶ στὴν Ἱστορία τοῦ τόπου μας, ὡς ὀρθόδοξοι Μοναχοὶ καὶ ἐκφραστὲς, μετὰ τῆς Μητρὸς καὶ Ἀγίας μας Ἐκκλησίας, τῆς ἀκριβείας τῆς ἀληθοῦς πίστεώς μας καὶ ἀνιοδιοτελεῖς καὶ ἐνθουσιώδεις ἀγωνιστὲς τῆς ἐλευθερίας καὶ τῶν ἐθνικῶν μας δικαίων, ἀρνούμεθα κατηγορηματικὰ τὴν ἀποδοχὴ τετελεσμένων γεγονότων καὶ δηλώνουμε ἀπερίφραστα πὼς δὲν πρέπει νὰ συμβιβασθοῦμε μὲ ἀνελεύθερες τακτικὲς καὶ ἐπιβολὰς.

Ἐπιθυμοῦμε νὰ ἐκφράσουμε τὶς θερμότερες εὐχαριστίες μας πρὸς τὴν Ἱερὰ Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τὸν Προκαθημένο Αὐτῆς Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλο ποὺ μὲ τὸ ἐμπνευσμένο ἀνακοινωθέν τῆς 26ῆς Μαΐου ἀπήντησαν σθεναρὰ στὶς κυβερνητικὲς ἀπειλές, ἀγωνιζόμενοι γιὰ τὰ δίκαια τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἔθνους μας.

Στὸν ἀγῶνα αὐτὸ ἐκφράζουμε τὴν ἀμέριστη συμπαράστασή μας καὶ τὴν ἐκ ψυχῆς διάθεση ὅλων τῶν δυνάμεών μας, καθὼς καὶ τὴν πεποίθηση γιὰ ἀνάλογη συμπεριφορὰ καὶ ἐκ μέρους τοῦ πιστοῦ Λαοῦ, ποὺ πάντοτε στὸ παρελθὸν ἀπέδειξε τὴν πίστη καὶ τὴν ἐμπιστοσύνη του στὴν διακριτικὴ καθοδήγηση τῶν Σεπτῶν Ἱεραρχῶν τῆς Ἐκκλησίας μας κινούμενος ἀπὸ τὸ ἀλάνθαστο καὶ ὁμολογιακὸ ὀρθόδοξο αἰσθητήριό του. Τέλος,

Ἐμεῖς οἱ Μοναχοί, ἡ εἰρηνικὴ στρατιὰ τῆς Ἐκκλησίας, βέβαιον ὄντες γιὰ τὴν τελικὴ νίκη, ἐφ' ὅσον «μείζων ὁ ἐν ἡμῖν ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ», ἐπικαλούμεθα τὴν Χάρη τοῦ Παντοδυνάμου Θεοῦ καὶ Πατρὸς ἡμῶν, τοῦ διασκεδάζοντος τὰς βουλὰς τῶν ἐθνῶν, τῆς Ὑπερμάχου Στρατηγοῦ Παναγίας Μητέρας μας καὶ πάντων τῶν Ἀγίων, ὡς νοητὴ παρεμβολὴ στοῦν ἀνένδοτο ὑπὲρ τῆς Πίστεως καὶ τοῦ Γένους ἀγῶνα μας.

(Ἐκ τῆς Ἀρχιγραμματείας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου)

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΥΠΟΥ τῆς 2ας Ἰουνίου 2000

Ἐν σχέσει πρὸς τὰ ὅσα διέρρευσαν κατὰ τρόπον ἀντιδεοντολογικὸν ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὰς ἀπόψεις τὰς ὁποίας διέτύπωσαν τὰ μέλη τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Νομικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 31ῆς Μαΐου ἐ.ἔ., ἐκ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἀνακοινῶνται τὰ ἀκόλουθα:

1. Κατὰ τὴν ὡς ἄνω συνεδρίαν, ἐγίνε συζήτησις καὶ

άνταλλαγή απόψεων επί νομικῶν ζητημάτων, σχετιζομένων πρὸς τὴν μὴ ἀναγραφὴν τοῦ θρησκευματος εἰς τὰς ταυτότητας.

2. Αἱ ὁποῖαι ἐπιστημονικαὶ γνώμαι διευτυπώθησαν, ἀπηχοῦν ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον τὰς προσωπικὰς ἀπόψεις μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς, αἱ ὁποῖαι δὲν δεσμεύουν τὰ ὄργανα τῆς Ἐκκλησίας.

3. Δὲν ὑπῆρξε ὁμοφωνία, οὔτε ἔγινε ψηφοφορία, οὔτε συνετάγη κείμενον ὑπὸ τύπον ὑπομνήματος, ἢ εἰσηγήσεως πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον.

4. Ἀπλῶς ἐπαναβεβαιώθη, ὅτι εἰς τὰ νομικὰ ζητήματα χωροῦν διαφορετικαὶ τοποθετήσεις καὶ ἐρμηνεῖαι, ἐκάστη τῶν ὁποίων διεκδικεῖ δι' αὐτὴν τὸ ἀλάθητον.

5. Ὁμοφώνως ἔγινε δεκτόν, κατὰ τὴν ὡς ἄνω συνεδρίαν, ὅτι: α) ἰσχύει σήμερον ὁ Νόμος 1988/1991 ὁ ὁποῖος ἐπιβάλλει ὡς ὑποχρεωτικὴν τὴν ἀναγραφὴν τοῦ θρησκευματος εἰς τὰς ταυτότητας καὶ β) ἡ «ἀπόφαση» τῆς Ἀρχῆς Προστασίας Προσωπικῶν Δεδομένων, ἔχει τὸν χαρακτήρα συστάσεως.

(Ἐκ τῆς Ἀρχιγραμματείας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου)

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΥΠΟΥ τῆς 8ης Ἰουνίου 2000

Ἀπὸ τὴν Ἱερὰ Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀνακοινοῦται ὅτι τὴν Τετάρτη 14ῃ Ἰουνίου 2000 καὶ ὥρα 7 μ.μ. πραγματοποιεῖται στὴν Πλατεία Ἀριστοτέλους τῆς Θεσσαλονίκης παλλαϊκὴ συγκέντρωση διαμαρτυρίας γιὰ τὴν ἀπαγόρευση ἀναγραφῆς τοῦ θρησκευματος στὰ Δελτία τῶν Ἀστυνομικῶν Ταυτοτήτων τῶν Ἑλλήνων Πολιτῶν. Ὁμιλητὴς θὰ εἶναι ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Χριστόδουλος.

(Ἐκ τῆς Ἀρχιγραμματείας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου)

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΥΠΟΥ τῆς 9ης Ἰουνίου 2000

Τὸ Συνοδικὸ πολίτευμα ἀποτελεῖ οὐσιώδεις γνώρισμα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀπ' ἀρχῆς, γεγονὸς τὸ ὁποῖο ἐπιτρέπει στὰ μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας νὰ διατυπώνουν καὶ νὰ ἐκφράζουν ἐλεύθερα τοὺς προβληματισμούς, τὶς θέσεις καὶ τὶς ἀπόψεις τοὺς ἐν Συνόδῳ καὶ διαλόγῳ μέσα σὲ πνεῦμα ἀγάπης καὶ εἰρήνης. Οἱ ἀποφάσεις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἀποτελοῦν ἔκφραση τῆς πλειοψηφίας καὶ τῆς συνθέσεως τῶν ἀπόψεων καὶ μὲ αὐτὸ τὸν τρόπο ἡ Ἐκκλησία ἐκφράζει τὴν ἀλήθεια τῆς ἐν τόπῳ καὶ χρόνῳ γιὰ τὰ ἀνακύπτοντα προβλήματα.

Δημιουργεῖ ὥστόσο σοβαρὰ ἐρωτήματα, καὶ καταγγέλλεται στὸν Ἑλληνικὸ Λαό, ἢ προσπάθεια κάποιων κύκλων, διὰ τῆς παραπληρήσεως τῶν Μ.Μ.Ε., νὰ ἐμφανίζουν Ἱεράρχες, ὅτι διαφοροποιοῦνται καὶ ἀποστασιοποιοῦνται ἀπὸ τὶς ἀποφάσεις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς 8ης Ἰουνίου, οἱ ὁποῖες ἐλήφθησαν ὁμοφώνως.

Διευκρινίζεται, ὅτι μόνον δύο ἐκ τῶν Ἀρχιερέων, οἱ ὁποῖοι συμμετεῖχαν στὴν Ἱερὰ Σύνοδο τῆς Ἱεραρχίας τῆς 8ης Ἰουνίου, καὶ οὐδεὶς ἕτερος, διετύπωσαν κάποιες ἐπιφυλάξεις ὅχι ἐπὶ τῆς οὐσίας τῶν ἀποφάσεων, ἀλλὰ γιὰ τὴν πραγματοποίηση τῶν εἰρηνικῶν παλ-

λαϊκῶν συγκεντρώσεων, φοβούμενοι ἔκτροπα, τὰ ὁποῖα πιθανὸν νὰ προέλθουν ἀπὸ κύκλους ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας, γιὰ νὰ τὴν δυσφημήσουν.

(Ἐκ τῆς Ἀρχιγραμματείας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου)

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΥΠΟΥ τῆς 13ης Ἰουνίου 2000

Τὴν ἀνεπιφύλακτη συμπαράστασή τους πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος στὸ σοβαρὸ θέμα τῆς μὴ ἀναγραφῆς τοῦ θρησκευματος στὰ Δελτία Ταυτότητας ἄρχισαν ἤδη νὰ ἐκδηλώνουν Ὁρθόδοξα Πατριαρχεῖα καὶ Ἐκκλησίες, μετὰ τὴν σχετικὴ ἐνημέρωσή τους μὲ εἰδικὲς πρὸς τοῦτο ἐπιστολὲς ποὺ ἀπέστειλε πρὸς ὅλους ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Χριστόδουλος.

Σὲ ἐπιστολὴ τοῦ πρὸς τὸν Μακαριώτατο, ἡ Α.Θ.Μ. ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων κ.κ. Διόδωρος, μεταξὺ ἄλλων τονίζει:

«Ἐκφράζοντες ὁλόθυμον καὶ ἀμέριστον τὴν συμπαράστασιν ἡμῶν πρὸς τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα, τὴν Ἀγιωτάτην Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ τὸν φιλόχριστον Ἑλληνικὸν Λαόν, δικαίως ἀγωνιζομένην καὶ ἐπιζητοῦσαν τὴν διὰ δημοκρατικῶν διαδικασιῶν συνεργασίαν μετὰ τῆς Πολιτείας, στηρίζομεν εὐλικρινῶς τὸ ἀναφαίρετον δικαίωμα ἐνὸς ἐκάστου τῶν Ἑλλήνων, ἵνα ἐλευθέρως διαδηλοῖ τὸ θρησκευμα αὐτοῦ καὶ ἀναγράφῃ τοῦτο προαιρετικῶς εἰς τὰ δελτία ταυτοτήτων.

Τοῦτο ἐπιμαρτυροῦντες προσέτι καὶ ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτις εἰς τὰς χώρας εἰς τὰς ὁποίας ἐκτείνεται ἡ δικαιοδοσία τοῦ ἡμετέρου Πατριαρχείου τῶν Ἱεροσολύμων, ἀναγράφεται τὸ θρησκευμα ἐνὸς ἐκάστου τῶν πολιτῶν, θεωροῦμεν ἔτι περισσότερον ἐπιβεβλημένην τὴν ἀναγραφὴν τοῦ θρησκευματος εἰς τὰς ταυτότητας τοῦ βαθέος θρησκευομένου Ὁρθοδόξου Ἑλληνικοῦ Λαοῦ».

Σὲ τηλεφωνικὴ, ἐξάλλου, ἐπαφὴ τοῦ μὲ τὸν Μακαριώτατο, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Τιράνων κ. Ἀναστάσιος θεβαίωσε γιὰ τὴν συμπαράστασή του καὶ τὴν ὁλόθυμη συμμετοχή του στὴ προσπάθεια τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος νὰ μὴν ἰσχύσει ἡ ἀπάλειψη τῆς ἀναγραφῆς τοῦ θρησκευματος στὰ Δελτία Ταυτοτήτων.

Ἐπίσης ἡ Ἐκτακτος Διπλὴ Ἱερὰ Σύναξις τῶν Ἀντιπροσώπων καὶ Προϊσταμένων ὄλων τῶν Ἱερῶν Μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους ποὺ πραγματοποιήθηκε χθὲς καὶ σήμερα στὶς Καρυές ἐξεδήλωσε τὴν ἀπεριόριστη συμπαράστασή της στὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ δήλωσε ὅτι ἐκπρόσωποί της θὰ συμμετάσχουν καὶ θὰ ἀπευθύνουν χαιρετισμὸ πρὸς τὸ χριστεπώνυμο πλήρωμα στὶς λαοσυνάξεις τῆς Θεσσαλονίκης καὶ τῶν Ἀθηνῶν.

Παράλληλα τὴν συμπαράστασή τους ἐκδηλώνουν μὲ συγκινητικὸ τρόπο μὲ ἐπιστολὲς καὶ συγκέντρωση ὑπογραφῶν, Σύλλογοι, Ὁργανώσεις, Σωματεῖα, Φορεῖς καὶ χιλιάδες μεμονωμένοι πολῖτες.

(Ἐκ τῆς Ἀρχιγραμματείας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου)

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΥΠΟΥ τῆς 14ης Ἰουνίου 2000

Συνεχίζονται μὲ ἀμείωτο ρυθμὸ οἱ Ἐκδηλώσεις συμπαραστάσεως πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος στὸ σοβαρὸ θέμα τῆς ἀναγραφῆς τοῦ θρησκευματος στὰ

Δελτία Ταυτότητας των Ελλήνων Πολιτών.

Σε απάντησή του σε σχετική επιστολή του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Αθηνών και Πάσης Ελλάδος κ. Χριστοδούλου, ο Μακαριώτατος Πατριάρχης Μόσχας κ. Άλέξιος εκφράζοντας τα αίσθήματα θαυμάτης άνησυχίας και ειλικρινούς αδελφικής συμπαθείας προς τὸ πρόσωπο του Αρχιεπισκόπου και ὁλοκλήρου τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας ἀναφέρει μεταξύ άλλων και τὰ ἑξῆς:

«Πρὸς μεγάλην θλίψιν ἡμῶν, σήμερον ἡμεῖς εἴμεθα μάρτυρες, ὅτι τὰ ἀχαλίνωτα στοιχεῖα τοῦ κόσμου τούτου, εἰς τὴν προσπάθειαν αὐτῶν νὰ ὑποτάξουν ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν των τὰς ψυχὰς και τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων, ἀπειλοῦν νὰ καταστρέψουν τὰς ἐπὶ δεκαετίας δημιουργηθείσας και συγχῶς δοκιμασθείσας ὑπὸ τοῦ χρόνου, ἀρμονικὰς σχέσεις μεταξύ Ἐκκλησίας και Κράτους εἰς τὴν Ἑλλάδα, αἱ ὁποῖαι ἐθεμελιώθησαν διὰ τοῦ ἀλληλοσεβασμοῦ και τῆς ἀπὸ κοινοῦ καρποφόρου συνεργασίας.

Εἰς αὐτὴν τὴν δημιουργηθεῖσαν κατάστασιν ἡμεῖς ἐκφράζομεν τὴν θερμὴν ἡμῶν ἀλληλεγγύην πρὸς τὸν εὐλογημένον Ἑλληνικὸν Λαόν, ὁ ὁποῖος μὴ ὑπολιγίζοντας εἰς τίποτε, παραμένει πιστὸς εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Παράδοσιν και πλήρης ἀποφασιστικότητος νὰ ὑπερασπίσῃ τὴν ἐθνικὴν και πνευματικὴν του πρωτοτυπίαν.

Οἱ Ρῶσσοι Ὁρθόδοξοι θαυμάζουν τὴν σταθερότητά σας και δι' ἐγκαρδίῳν προσευχῶν πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ τῶν ὁμοδόξων ἀδελφῶν αὐτῶν, εἶναι και πάντοτε θὰ εἶναι μαζί σας».

Καταλήγοντας ἡ Αὐτοῦ Μακαριότης ὁ Πατριάρχης Μόσχας προσθέτει:

«Εἰς αὐτὴν τὴν δύσκολον δι' ὑμᾶς στιγμὴν, ἐξ ὀνόματος ὁλοκλήρου τοῦ πληρώματος τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, εὐχόμεθα εἰς Ὑμᾶς και πρὸς τὸ Θεόσωστον ποίμνιον ὑμῶν, τὴν ἐξ ὕψους εὐλογημένην ἐνίσχυσιν και παρακαλοῦμε νὰ δεχθῆτε τὰς εἰλικρινεῖς δηλώσεις ἡμῶν περὶ τῆς ἀπολύτου ὑποστηρίξεως τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος».

(Ἐκ τῆς Ἀρχιγραμματείας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου)

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΥΠΟΥ τῆς 16ης Ἰουνίου 2000

Ἐν ὧσιν τῆς προγραμματιζομένης Λαοσυνάξεως τῆς 21ης μηνὸς Ἰουνίου ἐ.ἔ. στὴν Πλατεία Συντάγματος ἀναγγέλλεται ὅτι:

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Καισαριανῆς, Βύρωνος και Ὑμητοῦ κ. Δανιήλ, ὁ ὁποῖος ὀρίσθηκε ἀπὸ τὴν Ἱερὰ Σύνοδο γιὰ τὴν προετοιμασίαν τῆς Ἐκδηλώσεως, θὰ δώσει ἐνημερωτικὴ συνέντευξιν πρὸς τὰ Μέσα Μαζικῆς Ἐνημερώσεως.

Ἡ συνέντευξιν θὰ πραγματοποιηθῇ τὴν Τρίτῃ 20ῇ Ἰουνίου ἐ.ἔ. καὶ ὥρα 1 μ.μ. στὰ Γραφεῖα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, Ἰωάννου Γενναδίου 14, 2ος ὄροφος, στὴν αἴθουσα Συνεδριῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

(Ἐκ τῆς Ἀρχιγραμματείας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου)

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ τῆς 20ῆς Ἰουνίου 2000

Ἀπὸ τὴν Ὁργανωτικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Λαοσύναξης

τῶν Ἀθηνῶν, ἀνακοινώνεται ὅτι ὁλοκληρώθηκαν οἱ προετοιμασίες γιὰ τὴν πραγματοποίησίν τῆς.

Ἡ προθυμία και ἡ ἀποφασιστικότητα ἑκατοντάδων χιλιάδων Λαοῦ γιὰ συμμετοχὴ στὴ συγκέντρωση τῆς Τετάρτης 21ης Ἰουνίου, ὑπερβαίνει κάθε προσδοκία.

Γιὰ τὶς συγκινητικὰς λαϊκὰς ἐκδηλώσεις τῶν πιστῶν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐκφράζει τὶς θαυμάτες και εὐγνώμονες εὐχαριστίες τῆς.

(Ἐκ τῆς Ὁργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς)

ΙΕΡΑ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΘΗΝΩΝ

**Ἑορταστικὴ ἐκδήλωση γιὰ τὴν λήξιν
τῶν φετινῶν συναντήσεων τῶν Σχολῶν Γονέων
τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν**

Μὲ τὴν εὐκαιρίαν τῆς λήξεως τῶν συναντήσεων τῶν Σχολῶν Γονέων τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν γιὰ τὴν περίοδο 1999 - 2000 θὰ πραγματοποιηθῇ αὐριο τὸ πρωτὶ (9.30 - 13.00) ἑορταστικὴ ἐκδήλωση στὴν Ἱερὰ Μονὴ Τιμίου Προδρόμου Καρέα.

Τὸ πρόγραμμα τῆς ἐκδήλωσης περιλαμβάνει ὑπαίθρια Θεία Λειτουργία, ὁμιλίες, καθὼς και ἀπονομὴ ἀναμνηστικῶν στοὺς ἐκπαιδευτὲς - ὁμιλητὲς τῶν Σχολῶν. Ἀκολούθως θὰ παρατεθεῖ γεῦμα ἀγάπης.

Οἱ σαράντα Σχολὲς Γονέων δημιουργήθηκαν σὲ ἰσάριθμες Ἑνορίες τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν μετὰ ἀπὸ πρωτοβουλία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν και πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Χριστοδούλου μὲ σκοπὸ τὴν συμπάρσταση τῆς Ἐκκλησίας στὴν ἐπίλυση τῶν προβλημάτων ποὺ ἀντιμετωπίζουν οἱ γονεῖς στὴ σύγχρονη ἐλληνικὴ οἰκογένεια.

Τὸ γενικὸ θέμα τῶν φετινῶν συναντήσεων ἦταν ὁ «Ὁ θεσμὸς τῆς οἰκογένειας», θέμα τὸ ὁποῖο ἐξετάσθηκε πολὺπλευρα ἀπὸ ψυχολόγους, παιδαγωγούς, ἱατρούς, λογοτέχνες και κληρικοὺς μὲ ἐντυπωσιακὴ μάλιστα συμμετοχὴ τῶν γονέων.

(26.5.2000)

(Ἐκ τοῦ Γραφείου Τύπου)

**Ἐπιστολὴ συμπάρστασης τοῦ Μακαριωτάτου
πρὸς τὸν Πρόεδρο τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ
Συμβουλίου γιὰ τὴν θεβήλωση ἐβραϊκῶν
τάφων στὸ Γ' Νεκροταφεῖο**

Τὴ θλίψιν και τῶν ἀποτροπιασμῶν τοῦ γιὰ τὴν θεβήλωση ἐβραϊκῶν τάφων στὸ Γ' Νεκροταφεῖο μὲ τὴν ἐπ' αὐτῶν ἀναγραφὴ ναζιστικῶν ἐμβλημάτων, ἀλλὰ και γιὰ ἀνάλογη βάνδαλη ἐνέργεια στὴν πόλιν τῆς Θεσσαλονίκης, ἐκφράζει ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν και πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Χριστόδουλος μὲ ἐπιστολὴν τοῦ πρὸς τὸν Πρόεδρο τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ Συμβουλίου κ. Μωϋσῆ Κωνσταντίνην.

Ὁ Μακαριώτατος σημειώνει ὅτι αἰσθάνεται ντροπὴ γιὰ τοὺς Ἕλληνες, ποὺ ἀπετόλμησαν μία τέτοια ἀνοίκεια, ἀσεβὴ και βάνδαλη πράξιν, τὴν ὁποία και καταδικάζει ἀπερίφραστα. Ὅπως χαρακτηριστικὰ ἐπισημαίνει, «στὸν τόπο αὐτὸ δὲν ἐβλάστησε ποτὲ τὸ ἀγκάθι τοῦ ρατσισμοῦ, τῆς μισαλλοδοξίας ἢ τῶν διακρίσεων σὲ βάρος ἀνθρώπων μὲ διαφορετικὴ πίστιν ἢ

γλώσσα ή και παιδεία... καθώς ο έλληνοκύριος πολίτης και το χριστιανικό μας ήθος, μας επέβαλαν από την αρχή την αποδοχή του «άλλου», που είτε ως αλλόφυλος, είτε ως αλλόδοξος, είτε και ως αλλόπιστος δεν έπαυσε ποτέ να είναι ο Άνθρωπος, το παιδί του Θεού και μάλιστα ή έμψυχη εικόνα Του πάνω στη γή». Ο Μακαριώτατος μάλιστα υπογραμμίζει: «Οι Έλληνες ανά τους αιώνες υπήρξαμε λαός με ευγένεια και με σεβασμό προς κάθε έτερότητα. Θλίβομαι όμως για την από μέρους των ελαχίστων αμαύρωση αυτής της παράδοσης, που δεν πρέπει να παύσει να μας έμπνέει και στο μέλλον».

Καταλήγοντας ο Προκαθήμενος της Έλλαδικής Εκκλησίας τονίζει: «Προσεύχομαι για την μετάνοια και τη σωτηρία της ψυχής εκείνων που απέτολμσαν την αποτρόπαιη πράξη και σπεύδω να σās έκφρασω τη βαθύτατη συμπάθειά μου και τη διαβεβαίωσή μου ότι αγωνίζομαι και θα αγωνίζομαι για να μη φυτρώσουν ποτέ στην ελληνική μας πατρίδα τα πικρά χόρτα του μίσους και της απόρριψης των «άλλων». Σ' αυτόν τον αγώνα είμαι βέβαιος ότι συντρέχουν και όλοι οι Έλληνορθόδοξοι, επειδή έχουν ένστερνισθει τα διδάγματα της αγάπης, που ή πίστη των τους έχει διδάξει».

(29.5.2000)

(Εκ του Γραφείου Τύπου)

Συνάντηση του Μακαριωτάτου με τον επίτιμο Πρόεδρο της Νέας Δημοκρατίας, πρώην Πρωθυπουργό κ. Κων/νο Μητσοτάκη

Ο Μακαριώτατος Άρχιεπίσκοπος Άθηνων και πάσης Ελλάδος κ.κ. Χριστόδουλος δέχθηκε σήμερα το μεσημέρι στο Άρχιεπισκοπικό Μέγαρο την επίσκεψη του Επίτιμου Προέδρου της Νέας Δημοκρατίας, πρώην Πρωθυπουργού, κ. Κων/νου Μητσοτάκη.

Η συνάντηση διήρκεσε περίπου σαράντα λεπτά και μετά το πέρας αυτής, ο κ. Μητσοτάκης έκανε προς τους εκπροσώπους των Μ.Μ.Ε. την ακόλουθη δήλωση:

«Θέλω να ελπίζω ότι ή κυβέρνηση, έστω και την τελευταία ώρα, θα θελήσει να κάμει έναν νηφάλιο και τίμιο διάλογο με την Εκκλησία πάνω στο πρόβλημα που έχει ανακύψει. Ο κ. Σημίτης είναι ο πρώτος Πρωθυπουργός, από τότε που υπάρχει ελεύθερο ελληνικό κράτος, που περιφρονεί και αγνοεί την Εκκλησία. Είναι λάθος. Θα το πληρώσει όχι μόνον ή κυβέρνηση –αυτό λίγο με απασχολεί– αλλά, εάν τα πράγματα άφεθούν έτσι όπως είναι, θα ύποσσει ζημία το κράτος, ή Ελλάς. Και θα ήθελα να προσθέσω το εξής. Όταν ο νόμος του 1991 επέβαλε ύποχρεωτικά την άναγραφή του θρησκεύματος, δεν δημιουργήθηκε γι' αυτήν την άκραία σχετικά θέση άνάλογο πρόβλημα. Και τότε ή θέση την οποία είχε πάρει το ΠΑΣΟΚ, και ή θέση την οποία είχε πάρει και ή Επιστημονική Υπηρεσία της Βουλής, ήταν ότι ήταν συνταγματική ή προαιρετική άναγραφή. Τί συνέβη από τότε και σήμερα οι «προοδευτικοί» κρίνουν ότι είναι άντισυνταγματική ή προαιρετική άναγραφή; Νομίζω ότι αυτό το θέμα πρέπει να πάρει το ταχύτερο ένα τέλος και αυτό άποτελεί χρέος της κυβέρνησης».

Σε σχετική έρώτηση δημοσιογράφου για το εάν το

όλο θέμα είναι τόσο σημαντικό ώστε να δικαιολογεί το θόρυβο που έχει δημιουργηθεί, ο κ. Μητσοτάκης άπάντησε:

«Το κακό είναι ότι έδημιούργησαν εκ του μη όντος ένα πρόβλημα. Στο τέλος – τέλος οι ταυτότητες πρόκειται να ισχύσουν μετά δύο, τρία ή τέσσερα χρόνια. Ήταν άνάγκη ή κυβέρνηση να δημιουργήσει ένα τέτοιο πρόβλημα το οποίο κινδυνεύει –διότι ύπάρχουν και άκραία στοιχεία μη ελεγχόμενα–, να εκθέσει την Ελλάδα διεθνώς και να ζημιώσει τη χώρα;

Ο Πρωθυπουργός, το έχω πει και άλλοτε, πρέπει να βλέπει πέρα από τη μύτη του. Πρέπει να προβλέπει. Και ο κ. Σημίτης από αυτή την πλευρά έκανε ένα πολύ βαρύ λάθος. Άς το επανρθώσει έπιτέλους όσο ύπάρχει καιρός. Ύπάρχουν έπιτέλους και νηφάλιοι άνθρωποι γύρω του.

Και άκόμα θα πω και κάτι τελευταίο. Δεν ύπάρχει καμία άμφιβολία κατά τη γνώμη μου, νομική άποψη είναι, ότι ο γενικός νόμος περί άτομικών στοιχείων δεν κατάργησε τον ειδικό νόμο του 1991 ο οποίος επέβαλε την ύποχρεωτική άναγραφή του θρησκεύματος στην ταυτότητα. Εάν ο κ. Σημίτης αλλάζει γνώμη, όφείλει να φέρει το θέμα στη Βουλή. Η Έθνική Άντιπροσωπεία και οι Έλληνες Βουλευτές που έχουν νωπή την έντολή του λαού πρέπει να αποφασίσουν και όχι όποιοιδήποτε άπίθανοι σύμβουλοι περί τον Πρωθυπουργό».

(5.6.2000)

(Εκ του Γραφείου Τύπου)

Επιμνημόσυνη δέηση για τον Stephen Saunders στον Ί. Ναό Αγ. Διονυσίου

Μετά από παράκληση της Βρετανικής Πρεσβείας παραχωρείται ο εκτός του Ίερού Βήματος χώρος του Ί. Ναού του Αγίου Διονυσίου του Άρεοπαγίτου, προκειμένου να τελεσθεί επιμνημόσυνη δέηση για τον δολοφονηθέντα Άγγλο Ταξίαρχο Stephen Saunders.

Η παραχώρηση άπεφασίσθη διότι ο Άγγλικανικός Ναός των Άθηνων ύπέστη σοβαρές ζημιές από τον πρόσφατο σεισμό της 7ης Σεπτεμβρίου 1999 και εύρίσκεται εκτός λειτουργίας.

(16.6.2000)

(Εκ του Γραφείου Τύπου)

ΙΕΡΑΙ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΣ

Ίερά Μητρόπολις Αίτωλίας και Άκαρνανίας

Προς τὰ Κρατικά και Ίδιωτικά Κανάλια της Τηλεοράσεως.

Μετά βδελυγμίας καταγγέλλομεν, ότι άνεκοινώθη από κάποιο Κανάλι της Τηλεοράσεως, ότι ή Ίερά Μητρόπολις Αίτωλίας και Άκαρνανίας δεν θα συμμετάσχει εις τον άγώνα της Εκκλησίας κατά της μη άναγραφής του θρησκεύματος εις τās νέας ταυτότητας.

Ούδεν ψευδέστερον τούτου. Ήμεις, ως και σύμμαχος ο πιστός και Όρθόδοξος Λαός της Ίεράς Μητροπόλεως Αίτωλίας και Άκαρνανίας είμεθα εις το πλευρόν της Ίεραρχίας και πανέτοιμοι να αγωνισθώμεν και να συμμετάσχομεν εις όλας τās έκδηλώ-

σεις της διαμαρτυρίας, που έχουν προγραμματισθή.

(9.6.200)

Ο Μητροπολίτης

† Ο Αιτωλίας και Ακαρνανίας ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

Κοινοποιήσις

Άγιαν και Ίερὰν Σύνοδον της Ἐκκλησίας της Ἑλλάδος, Ἀθήνας.

Ίερὰ Μητρόπολις Ἀττικῆς

Ἐκ της Ίερᾶς Μητροπόλεως Ἀττικῆς ἀνακοινούται ὅτι ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας κ.κ. ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ, συντάσσεται πλήρως μὲ τις ἀποφάσεις της Ίεραρχίας της Ἐκκλησίας της Ἑλλάδος της 6ης Ἰουνίου 2000 καὶ συμπαρίσταται ἐκθύμως πρὸς κάθε ἀγωνιστικὴ προσπάθεια τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ.κ. ΧΡΙΣΤΟΥΔΟΥΛΟΥ καὶ τῶν Σεβασμιωτάτων Ίεραρχῶν γιὰ τὴν προαιρετικὴ ἀναγραφὴ τοῦ θρησκευματος στὶς ταυτότητες.

Οἱ πληροφορίες ποὺ ἀναμεταδίδονται ἀπὸ τὰ ἐντυπα καὶ ἠλεκτρονικὰ μέσα πληροφορήσεως, περὶ δῆθεν ἀποστασιοποιήσεως καὶ διαφοροποιήσεως τοῦ Σεβασμιωτάτου ἀπὸ τις ἀποφάσεις της Ίεραρχίας εἶναι ψευδεῖς, ἀνυπόστατες καὶ πιθανὸν ὑποβολιμαῖες γιὰ νὰ ἐμφανίσουν διχασμένη τὴν Ίεραρχία.

(8.6.2000)

(Ἐκ τοῦ Γραφείου Τύπου)

Ίερὰ Μητρόπολις Καλαθρύτων καὶ Αἰγιαλείας

ΨΗΦΙΣΜΑ

τῆς ἐκτάκτου συνάξεως τοῦ ἐφημεριακοῦ Κλήρου τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Καλαθρύτων καὶ Αἰγιαλείας κατὰ τῶν νέων ταυτοτήτων

«Ὅλοι ἐμεῖς οἱ Ἐφημέριοι τῆς ἱστορικῆς, μαρτυρικῆς καὶ πολυπαθοῦς Ίερᾶς Μητροπόλεως Καλαθρύτων καὶ Αἰγιαλείας συγκεντρωθήκαμε σήμερον Παρασκευῇ 26 Μαΐου 2000 στὸ Αἶγιο, ἔπειτα ἀπὸ πρόσκληση τοῦ Σεβασμιωτάτου Ποιμενάρχου μας κ.κ. Ἀμβροσίου, γιὰ νὰ ἐνημερωθῶμε καὶ γιὰ νὰ λάβωμε θέση πάνω στὸ ἐπίμαχο ζήτημα τῆς μὴ ἀναγραφῆς τοῦ θρησκευματος στὰ νέου τύπου Δελτία Ταυτότητος, ἔπειτα ἀπὸ τις δηλώσεις τοῦ Πρωθυπουργοῦ κ. Κώστα Σημίτη, ποὺ ἔγιναν ἐνώπιον τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων τὸ βράδυ τῆς 23ης Μαΐου ἔ.ε.

Μετὰ ἀπὸ τὴν σχετικὴ ἐνημέρωση καὶ ἔπειτα ἀπὸ διαλογικὴ συζήτηση, μὲ πλήρη συναίσθηση τῆς εὐθύνης μας τόσο ἐναντὶ τοῦ ποιμνίου μας, ὅσο καὶ ἐναντὶ τῆς ἱστορίας τοῦ Γένους μας, ὁμοφώνως ψηφίσαντες,

Διακηρύσσουμε:

1. Ἡ ἀναγραφὴ τοῦ θρησκευματος δὲν ἀπαγορεύεται ἀπὸ κανένα νόμο ἢ ψήφισμα τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως. Ὅταν δηλώνω τὸ θρησκευμὰ μου «αὐτοπροσδιορίζομαι», δηλαδὴ δηλώνω τὸ εὐρύτερο κοινωνικὸ μου χῶρο καὶ συγχρόνως χαρακτηρίζω τὸν ἑαυτό μου. Τὸ προνόμιο τοῦτο εἶναι ἀναφαίρετο δικαίωμα κάθε πολίτη μὴς ἐλεύθερης Δημοκρατικῆς Χώρας.

2. Συνεπῶς ἡ ἀποστέρηση τοῦ δικαίωματος τοῦ-

του παραβιάζει τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα τῶν Ὁρθοδόξων Ἑλλήνων Πολιτῶν.

3. Οἱ ἐξαγγελίες τοῦ Πρωθυπουργοῦ κ. Σημίτη παραβιάζουν θεμελιώδη ἄρθρα τοῦ Συντάγματος καὶ μάλιστα τις διατάξεις τῶν ἁρθρῶν 1 παρ. 3, 2 παρ. 1, 13 παρ. 1, 14 παρ. 1 καὶ 16 παρ. 2, ἄρθρα τὰ ὁποῖα κάνουν λόγο «περὶ τῶν ἐξουσιῶν, ποὺ πηγάζουν ἀπὸ τὸ Λαό, περὶ σεβασμοῦ καὶ προστασίας τῆς ἀξίας τοῦ ἀνθρώπου, περὶ τοῦ ἀπαραιτήτου τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως, περὶ τῆς ἀναπτύξεως τῆς ἐθνικῆς καὶ θρησκευτικῆς συνειδήσεως ὡς βασικῆς ἀποστολῆς τοῦ Κράτους» κ.ἄ.

4. Ἡ ἀναγραφὴ τοῦ θρησκευματος στὸ Δελτίο ταυτότητος, ἂν μὴ τι ἄλλο εἶναι κεκτημένο δικαίωμα τοῦ Ἑλλήνα πολίτη. Οὐδεὶς ἀφαιρεῖ κεκτημένα δικαιώματα!

5. Ὅθεν ἡ ἀπαγόρευση τῆς ἀναγραφῆς τοῦ θρησκευματος ἔχει μέγιστη σπουδαιότητα καὶ σημασία γιὰ τὴ ζωὴ μας καὶ γιὰ τὴν μελλοντικὴ πορεία τοῦ ἔθνους μας. Ἡ ἐπιχειρούμενη ὑπεραπλούστευση τῶν πραγμάτων μὲ ἐπιχειρήματα ὅπως αὐτὰ περὶ κρατικοῦ ἐγγράφου καὶ μὲ ἀστεία ὅπως ὅτι στὸν Παράδεισο ὁ Θεὸς δὲν ζητᾷ ταυτότητες εἶναι μόνο γιὰ ἀφελεῖς, προβάλλονται δὲ μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ συγκαλύψουν τὸ ἐπιχειρούμενο ἐγκλημα κατὰ τῆς ὑποστάσεώς μας ὡς Ἑλληνο - Ὁρθοδόξων Πολιτῶν!

6. Ἡ ἀπαγόρευση τῆς ἀναγραφῆς τοῦ θρησκευματος στὴν ταυτότητα σηματοδοτεῖ τὴν ἀρχὴ μὴς σειρᾶς ἀλλαγῶν, οἱ ὁποῖες ἔνα καὶ μόνο σκοπὸ ἐξυπηρετοῦν, τὸ νὰ ἀποκόψουν τὸν Ἑλληνα ἀπὸ τις ρίζες του καὶ νὰ ἀποχρωματίσουν τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὸν χαρακτηριστὴρα τῆς ὡς κοιτίδος τῆς Ὁρθοδοξίας. Τὰ μέτρα τῆς Κυβερνήσεως ἀποσκοποῦν δηλ. στὸ νὰ δημιουργηθῇ ἓνα Κράτος θρησκευτικὰ ἀχρωμάτιστο!

7. Ἄρα τὸ Σχέδιο Κίσινγκερ τίθεται σὲ ἐφαρμογὴ. Ἡ Ἑλλάδα, ὅπως εἶναι σήμερον, ἀποτελεῖ ἐμπόδιο στὴν πραγματοποίησιν τῶν σχεδιῶν τῆς Νέας Ἐποχῆς καὶ τῆς Παγκοσμιοποιήσεως τῆς Κοινωνίας! «Ὁ ἑλληνικὸς Λαὸς εἶναι ἀτίθασος», εἶπεν ὁ Κίσινγκερ καὶ προσέθεσε: «πρέπει νὰ πλήξουμε βαθειὰ στὶς πολιτικές του ρίζες... ἐννοῶ δηλαδὴ, νὰ πλήξουμε τὴ γλῶσσα, τὴ θρησκεία, τὰ πνευματικὰ του ἀποθέματα, ὥστε νὰ ἐξουδετερώσουμε κάθε δυνατότητά του νὰ ἀναπτυχθῇ, νὰ διακριθῇ, νὰ ἐπικρατήσῃ». Αὐτό, λοιπόν, τὸ σχέδιο πνευματικῆς συρρικνώσεως καὶ θρησκευτικοῦ ἀποχρωματισμοῦ τῆς Ἑλλάδος τίθεται τώρα σὲ ἐφαρμογὴ. Ὁ Πρωθυπουργός μας, ἔπειτα ἀπὸ τις εὐχαριστίες του πρὸς τὸν Πλανητάρχην Πρόεδρον Κλίντον (τὸ βράδυ τῶν γεγονότων στὰ Ἰμια), θέτει τώρα σὲ ἐφαρμογὴ καὶ ὑπηρετεῖ τὸ Σχέδιο Κίσινγκερ!

8. Ἀλλ' ὅμως τὰ σχέδια ἐκτάκτου ἀνάγκης, προκειμένου νὰ ἐπιτύχουν, χρειάζονται Στρατηγούς καὶ ὄχι Πρωθυπουργούς! Νὰ γιατί ὁ κύριος Κώστας Σημίτης αὐτοπροσδιορίζεται τώρα ὡς Πρωθυπουργὸς τῆς αὐθαρεσίας, Πρωθυπουργὸς τοῦ «ἀποφασίζομεν καὶ διατάσσομεν»! Στὴ Βουλὴ ἐξήγγειλε μέτρα, τὰ ὁποῖα ἔλαβε αὐτὸς μόνος ἐρήμην τοῦ κυρίαρχου Λαοῦ, ἐρήμην τῆς Βουλῆς, ἐρήμην τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου! Ἀποφασίζει καὶ ἐνεργεῖ ὡς Δικτάτωρ! Ὡς Ἑλληνες Πολῖτες διερωτώμεθα: καταλύθηκε ἡ

Δημοκρατία στην Ελλάδα; Όδηγείται έστω και μερικώς στο έκτελεστικό απόσπασμα;

9. Διά των αποφάσεων του ό κ. Σημίτης εξαπάτησε τόν Έλληνικό Λαό. Κατά τήν πρόσφατη έκλογική ανάμετρηση απέκρυψε τὰ σχέδιά του γιά τίς ταυτότητες και τίς όποιες άλλες αλλαγές εξέγγειλεν ήδη ό Ύπουργός τής Δικαιοσύνης κ. Μιχ. Σταθόπουλος. Έμείς έγκαίρως είχαμε διατυπώσει έγγράφως τὰ σχετικά έρωτήματα μέ τήν από 24 Μαρτίου έ.έ. ΑΝΟΙΚΤΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ μας. Γιατί έκώφευσε τότε; Γιατί υπέκλειψε τήν ψηφο τών Όρθοδόξων πιστών;

10. Ό Ύπουργός τής Δικαιοσύνης κ. Μιχ. Σταθόπουλος, έξωκοινοβουλευτικός παράγων, ένεργών χωρίς προσωπικό πολιτικό κόστος, ύποψιαζόμεθα ότι έπελέγη ως ό κατάλληλος άνθρωπος γιά νά ξηλώση αυτό τό περιλαμπρο οικόδόμημα του Έλληνοχριστιανικού Πολιτισμού. Ήσαν γνωστές οι θέσεις του, γι αυτό άκριβώς και ό διορισμός του υπήρξε πρόκληση. Πολύ φοβούμεθα, ότι εξελίσσεται σέ Έφιάλητ του νεωτέρου Έλληνισμού.

11. Ό Πρωθυπουργός προβάλλεται πιά ως άναξιόπιστο πρόσωπο, άφου –παρά τίς διαβεβαιώσεις του, διαβιθασθείσες πρός τόν Μακαριώτατο Αρχιεπίσκοπο Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ.κ. Χριστόδουλο διά του Ύπουργού Παιδείας κ. Πέτρου Εύθυμιού, ότι θα πέσουν οι τόνοι και ότι θα πορευθούμε σέ διάλογο– σέ μιά περίοδο κατά τήν όποία ό Προκαθήμενος τής Έκκλησίας εύρίσκετο έκτός τής Χώρας, άνέτρεψε τὰ συμφωνηθέντα και ένήργησε μονομερώς και άύθαιρέτως!

12. Μέ τίς αποφάσεις του ό Πρωθυπουργός προκαλεί έτσι ξαφνικά και άνευ αίτίας μιά κοινωνική άναταραχή. Πολύ φοβούμεθα ότι ή έπιλογή αυτού του τρόπου ένεργείας είναι μιά πολύ καλά ύπολογισμένη πρᾶξις, ώστε νά άποπροσανατολισθή ό Λαός και ή προσοχή του νά στραφή πρός τήν Έκκλησία και νά μὴ σκέπτεται τὰ έθνικά θέματα, σέ μιά περίοδο κατά τήν όποία συνάπτονται συμφωνίες μέ τήν γείτονα Τουρκία, ύπό τήν καταθλιπτική παρουσία και καθοδήγηση τής Κας Όλμπράϊτ, Ύπουργού Έξωτερικών τών Η.Π.Α., ή όποία έγινε γνωστή από τούς βομβαρδισμούς τής Σερβίας, βομβαρδισμούς που έγιναν γιά άνθρωπιστικούς λόγους... έναντίον άμάχων!

Στό τραπέζι τών διαπραγματεύσεων μέ τήν Τουρκία έχουν τεθή ύψίστης σπουδαιότητος ζητήματα, που έχουν σχέση μέ τήν έθνική μας αξιοπρέπεια, μέ τήν κυριαρχία μας στο Αίγαίο και μέ άλλα ζωτικής σημασίας έθνικά θέματα. Τό ξεπούλημα τής βραχονησίδος Ίμια, στην όποία σήμερα ούδεις Έλλην ήμπορεί νά μεταβή, άποτελεί ήδη ένα κακό προηγούμενο! Ένα κομμάτι έλληνικού έδάφους χαρακτηρίσθηκε ήδη «γκρίζα ζώνη» και άποκόπηκε πλέον από τόν κορμό τής Ελλάδος! Όδηγούμεθα και σέ περαιτέρω ταπεινώσεις; Τό μέλλον θα δείξη. Έμείς απλώς έπισημαίνουμε τήν μεθοδολογία τής Κυβερνήσεως.

13. Και τώρα θέλουμε νά άπευθυνθούμε στους χριστιανούς τών Ένοριών τής Έπισκοπής μας.

Άγαπητοί μας Χριστιανοί, τέκνα ήμών έν Κυρίω αγαπητά.

Μέ πλήρη τήν αίσθηση τής εϋθύνης μας ένώπιον

Θεού και ανθρώπων, αλλά και ένώπιον τής ιστορικής πορείας του Έθνους μας, σάς δηλώνουμε, ότι αυτό καθ' έαυτό τό ζήτημα τών ταυτοτήτων δέν είναι ζήτημα πίστεως. Ούτε εάν θα άναγράφεται τό θρησκευμά μας στην ταυτότητά μας γινόμεθα καλοί χριστιανοί, ούτε εάν θα άποσιωπάται τοϋτο χαρακτηρίζομαστε ως κακοί χριστιανοί! Έν τούτοις, όπως διαμορφώνεται σήμερα ή κατάσταση, ή ταυτότητα άποκτά άυτομάτως μιά ξεχωριστή σημασία: δέν είναι ένα απλό κρατικό έγγραφο άναγνωρίσεως, όπως θέλει νά λέγη ό Πρωθυπουργός, αλλά ένα μέσον όμολογίας πίστεως! Έχθροί τής Όρθοδοξίας και του Έλληνισμού έπιχειρούν διά του τρόπου αυτού νά άποχρωματίσουν θρησκευτικά τήν Ελλάδα τών Ηρώων και τών Μαρτύρων και νά έγκαταστήσουν ένα θρησκευτικά άχρωμάτιστο Κράτος. Νά σθήσουν δηλ. ό,τι περιλαμβάνει ό όρος «έλληνο-χριστιανικός πολιτισμός», νά άποσυνδεθί ή Ελλάδα από τόν έναγκαλισμό τής μέ τήν Όρθοδοξία! Μετά τίς ρυθμίσεις γιά τό θρήσκευμα, θα ακολουθήσουν νεώτερες, διά τών όποιών θα εισάγεται τό ήλεκτρονικό φακέλλωμα, ή μαγνητική λωρίδα μέ τὰ άθέατα και μὴ άναγνώσιμα στοιχεία τής, ό λεγόμενος Bar Code, ό όποιος βασίζεται και θεμελιώνεται στον δυσώνυμο αριθμό του Άντιχρίστου, τό γνωστό αριθμό 666 κ.ά. Μέ τήν άπαγόρευση τής άναγραφής του θρησκευματος στην ταυτότητα άρχίζει λοιπόν τό ξήλωμα τής έθνικής μας αυτοσυνειδήσιας! Μόνο γιά τό λόγο αυτό ή άποδοχή ή ή άπόρριψη του νέου τύπου ταυτότητας είναι ζήτημα ύψίστης σημασίας: θα ψηφίσουμε τήν διατήρηση ή τήν κατάλυση τής Όρθοδοξίας και του Έλληνισμού.

Άς τό επαναλάβωμε: Τό ζήτημα τής άναγραφής του θρησκευματος στην ταυτότητά μας δέν άποτελεί προϋπόθεση τής ψυχικής μας σωτηρίας. Ό Άπόστολος Ιάκωβος λέγει: «δείξόν μοι τήν πίστιν σου έκ τών έργων σου» (Ιακ. β' 18). Ήλθε όμως ή ώρα, που ή ταυτότητά μας μεταβάλλεται σέ όργανο ή μέσο όμολογίας τής πρός τόν Σωτήρα Χριστό πίστεώς μας. Στην έποχή τών Μαρτύρων και τών Όμολογητών οι έχθροί του Χριστού δέν ζητούσαν τήν εύθεία άρνηση του Χριστού. Έλεγαν στους ύποψηφίους Μάρτυρες: ρίψτε λίγο θυμίαμα στο θωμό του ψεύτικου θεού, στο θωμό τών ειδώλων, τόσο λίγο μόνο, και θα σου χαρίσουμε τή ζωή! Μερικοί είτε από φόβο, είτε από ύπολογισμό υπέκυπταν! Η ιστορία τούς ώνόμασε «πεπτωκότες». Οι πολλοί, άντιθέτως, δέν έδέχθησαν τόν συμβιβασμό και ώδηγήθηκαν στο Μαρτύριο! Όμολόγησαν τόν Χριστό και έσωσαν τήν Όρθόδοξη πίστη μας! Είναι οι Μάρτυρες τής Έκκλησίας μας! Τό δένδρο τής Όρθοδόξου Πίστεως ποτίζεται από τό αίμα τών Μαρτύρων τής Όρθοδοξίας! Τό δένδρο τής έλευθερίας ποτίζεται από τό αίμα τών Μαρτύρων τής Όρθοδοξίας! Ζητούνται λοιπόν νέοι Μάρτυρες γιά τήν Πίστη μας και νέοι Ήρωες γιά τήν Πατρίδα μας.

Όστε ή άποδοχή τής ταυτότητος, χωρίς τήν άναγραφή του θρησκευματος, είναι σαν νά βάλης λίγο θυμίαμα στο θωμό τής άπιστίας! Γι αυτό και μόνο σάς καλούμε και σάς παρακαλούμε νά μὴ παραλάβετε τίς νέες ταυτότητες. Σας καλούμε νά γίνετε άντιρρησίες τής συνειδήσεως και νά προβάλλετε λόγους συνειδή-

σεως, ώστε να μη σās εξαναγκάσουν να παραλάβετε την νέα ταυτότητα. Οί Μάρτυρες του Ίεχωβά, προβάλλοντας λόγους συνειδήσεως, απαλλάσσονται της υποχρεώσεως να φέρουν όπλα στο στρατό και κάνουν την στρατιωτική τους θητεία σε κοινωνικές δραστηριότητες. Βροντοφωνάξετε παντού, ώστε να σās άκούση ή Έλλάδα, να σās άκούση ή Εύρώπη, να σās άκούση ό κόσμος όλος. Βροντοφωνάξετε με όση δύναμη έχετε:

ΟΧΙ, στίς νέες ταυτότητες!

ΟΧΙ, στο ήλεκτρονικό φακέλλωμα!

ΟΧΙ, στον Άντίχριστο και στον άριθμό του!

Είμαστε αντίρρησιές συνειδήσεως!

Όσοι έχετε ήδη ταυτότητες παλαιού τύπου να τις φυλάξετε σαν κόρη όφθαλμού. Θα σās χρειασθούν μέχρι θανάτου για τις συναλλαγές σας.

Όσοι δεν έχετε, σπεύσατε να εκδώσετε διαβατήρια. Είναι μια éναλλακτική λύση.

Με πατρική αγάπη προς όλους σας
και με όλόθερμες εύχες προς τον Κύριόν μας και
Σωτήρα του κόσμου Ίησουν Χριστόν

Ό Μητροπολίτης και Έπίσκοπος των ψυχών σας
† Ό Καλαβρύτων και Αίγιαλείας ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ

Οί Έφημέριοι της Ένορίας σας και πρεσβευταί ύμών
προς τον Κύριον.

Ίερά Μητρόπολις Λήμνου

Ή Ίερά Μητρόπολις Λήμνου, με τις εύχες και εύλογίες του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου μας στίς 3 Μαΐου όργάνωσε έόρτια Πασχалиνή εκδήλωση, προς τιμήν της νεολαίας του νησιού στην 130 Σμηναρχία Μάχης. Ή εκκίνηση έγινε με πούλμαν που διέθεσε ή πολεμική άεροπορία από την πόλη της Μύρινας.

Τό πρόγραμμα άρχισε με Θεία Λειτουργία στο έκκλησάκι του Αγίου Γεωργίου έντός της Μονάδος. Στην συνέχεια είχε πρωινό στον χώρο άναψυχής των άξιωματικών και άκολούθησε ξενάγηση στους χώρους της άεροπορίας. Τό μεσημέρι παρατέθηκε τράπεζα από τὰ άρνιά που έψησαν στην σούβλα σμηνίτες και παιδιά, ενώ όρχήστρα άποτελούμενη από στρατιώτες και μαθητές έπαιξαν διάφορα κομμάτια ροκ και παραδοσιακής μουσικής.

Εκπρόσωπος των παιδιών εύχαρίστησε τον Σεβασμιώτατο για την ώραία πρωτοβουλία που είχε να μαζευτούνε σ' αυτό τον χώρο. Έπίσης ό Διοικητής της Μονάδος εύχαρίστησε κι εκείνος τὰ παιδιά και τον Μητροπολίτη για την χαρά που τους δώσανε με την παρουσία τους, πέρα άπ' τὰ συνηθισμένα ύπηρεσιακά καθήκοντα. Την εκδήλωση έκλεισε ό Σεβασμιώτατος, ό όποιος κάλεσε τὰ παιδιά να 'ρθούν πιό κοντά στην Έκκλησία. Είπε συγκεκριμένα ότι: «έμείς τείνουμε τό χέρι σε σās με πολύ άγωνία και ποιμαντική εύθύνη, περιμένουμε και την δική σας άνταπόκριση στο κάλεσμα της Έκκλησίας...». Ό Σεβασμιώτατος κλείνοντας ύπεσχέθη στα παιδιά ότι θ' άκολουθήσουν κι άλλες τέτοιες εκδηλώσεις για τους νέους με την άρχή της νέ-

ας κατηχητικής περιόδου από τον Σεπτέμβριο.

Τὰ παιδιά ένθουσιάστηκαν και τό έδειξαν από την άρχή με την συμμετοχή τους. Παρόλο που οί καιρικές συνθήκες δεν ήταν καθόλου καλές άνταποκρίθηκαν εκδηλώνοντας έντονα την χαρά τους. Φεύγοντας και άποχαιρετώντας την Σμηναρχία τὰ παιδιά, δύο πολεμικά άεροπλάνα πετώντας πολύ χαμηλά άνταπέδωσαν τον χαιρετισμό τους...

(Έκ της Ί. Μητροπόλεως)

Ίερά Μητρόπολις Νεαπόλεως και Σταυρουπόλεως

Με θέμα: «τὰ στάδια εξέλιξεως της οίκογενείας» και όμιλητή τον πρωτοπρεσβύτερο π. Άδαμάντιο Αύγουστιδη θεολόγο - ψυχίατρο, κληρικό της Ί. Μητροπόλεως Θηβών και Λεβαδείας, πραγματοποιήθηκε ίερατική σύναξη στον Ί. Καθεδρικό Ναό του Τιμίου Προδρόμου Νεαπόλεως.

- Την Κυριακή 2 Άπριλίου και στα πλαίσια των έορταστικών εκδηλώσεων για τό Ίωθλαίο των 2000 χρόνων από της Γεννήσεως του Κυρίου, πραγματοποιήθηκε με τη φροντίδα της Ί. Μητροπόλεως και τη φιλοξενία του Ί. Ν. Αγ. Κων/νου και Έλένης Ήλιουπόλεως, ήμερίδα των Ένοριακών Νεανικών Έστιών με θέμα: «Όρθόδοξες Νεανικές Κινήσεις στο σύγχρονο κόσμο - Εύθύνη και προτεραιότητες». Εισηγητές ήσαν έκ μέρους της Ί. Μητροπόλεως ό Πρωτ/ρος π. Βασίλειος Καλλιακμάνης, Καθηγ. Πανεπιστημίου, έκ μέρους της Όμοσπονδίας Όρθοδόξων Νεολαίων «ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ» ό Πρόεδρός της κ. Έμ. Κουμπαρέλης και έκ μέρους της Διαβαλκανικής Όμοσπονδίας Όρθοδόξων Νεολαίων ό Γεν. Γραμματέας της κ. Ίω. Ζερβός.

- Την Κυριακή της Σταυροπροσκυνήσεως και άμέσως μετά την Θ. Λειτουργία συγκεντρώθηκαν οί εκπρόσωποι των Νεανικών Έστιών με τους Προέδρους ίερείς και μέσα σ' ένα κλίμα που τό χαρακτήριζε ό παλμός και ή ένταση έγινε ένας δημιουργικός διάλογος μετά από τις κατάλληλες εισηγήσεις.

Κατ' άρχήν έγινε εύρεία ενημέρωση για τις δραστηριότητες του Συνδέσμου που στηρίζεται:

1. Στην εκκλησιολογική ένότητα σε επίπεδο νεολαίας που εκφράζεται και στην Ίεραποστολή.

2. Στην έπιθυμία επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ των νέων.

3. Στη διατήρηση της ένότητας αλλά και της ιδιαιτερότητας στίς Έκκλησίες της Διασποράς. Ένημερωθήκαμε για τις δραστηριότητες της Διαβαλκανικής Όμοσπονδίας που έχουν ως σκοπό:

4. Την έπαφή και επικοινωνία των νεολαίων των Όρθοδόξων Βαλκανικών Λαών.

5. Τις εκδόσεις όρθοδόξων θεολογικών βιβλίων σε διάφορες βαλκανικές γλώσσες και ιδιαίτερα τη βουλγαρική.

- Με κάθε έπισημότητα τελέσθηκαν στίς 15.4.2000, τὰ θυρανοίξια του νέου ένοριακού Ναού των Τριών Ίεραρχών Εύόσμου, από τον Σεβ. Νεαπόλεως και Σταυρουπόλεως κ. Διονύσιο.

- Την Παρασκευή 12.5.2000, πραγματοποιήθηκε

στην Ίερά Μητρόπολη Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως ἡμερίδα καθηγητῶν θεολόγων τῶν Γυμνασίων καὶ Λυκείων τῆς Μητροπολιτικῆς μας Περιφερείας.

Τὸ θέμα τῆς ἡμερίδος ἦταν: «Ὁ θεολόγος μεταξὺ Σχολείου καὶ Ἑνορίας» καὶ εἰσηγητὲς ὁ Αἰδεσιμ. Πρωτ/ρος π. Γεώργιος Μεταλληνός, Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ ὁ κ. Βασίλειος Κοντοβάς, καθηγητὴς - θεολόγος.

Πρὶν τὴν ἔναρξη τῶν εἰσηγήσεων ἀναγνώσθηκε σχετικὸ μήνυμα τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Χριστοδούλου, ἐνῶ ὁ Σεβ. Ποιμενάρχης μας κ. Διονύσιος στὸ σύντομο χαιρετισμὸ του, ἀναφέρθηκε στὴν προσφορὰ τῶν θεολόγων - καθηγητῶν καὶ χαρακτήρισε τὸ ἔργο τους ὡς ἔργο «ἁμβωνος ἐν τῇ ἐκπαιδεύσει». Τοὺς προέτρεψε δὲ στὴν μέγιστη δυνατὴ συστράτευση πρὸς τὸν ἕναν καὶ μοναδικὸ σκοπὸ ποὺ εἶναι φωτισμὸς καὶ σωτηρία τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς ἡμερίδας, ὁ Σεβ. Νεαπόλεως κ. Διονύσιος, παρέθεσε γεῦμα πρὸς τιμὴν ὅλων τῶν Θεολόγων τῆς Μητροπολιτικῆς του Περιφερείας στὴν αἴθουσα ΞΕΝΙΑ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως.

π. Ν. Κ.

Ίερά Μητρόπολις Πατρῶν

Ἡ Ίερά Μητρόπολις Πατρῶν διαψεύδει κατηγορηματικῶς τὸ λεχθὲν εἰς ἀθηναϊκὸν τηλεοπτικὸν σταθμὸν ὅτι ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης αὐτῆς κ. Νικόδημος εἶναι ἀντίθετος πρὸς τὰς εἰρηνικὰς διαμαρτυρίας, τὰς ὁποίας ἀπεφάσισεν καὶ διοργανώνει ἡδὴ ἡ Ίερά Σύνοδος.

Ὁ Σεβασμιώτατος εἶναι σύμφωνος πρὸς ὅλας τὰς ἀποφάσεις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τὰς ἀφορώσας εἰς τὸ ἐπίμαχον θέμα τῶν ταυτοτήτων.

(9.6.2000)

(Ἐκ τῆς Πρωτοσυγκελλίας)

Ίερά Μητρόπολις Χίου

Τὴν 17ην Μαΐου 2000, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Χίου κ. Διονύσιος, προσκεκλημένος ἀπὸ τὴν Χιακὴν Ὁμοσπονδίαν Ν.Υ., μετέβη στὴ Νέα Ὑόρκη, συνοδευόμενος ἀπὸ τὸν Γενικὸν Ἀρχιερατικὸν Ἐπίτροπον Αἰδεσιμολ. Πρωτοπρ. Δημήτριον Κ. Γεόμελον, προκειμένου νὰ συμμετάσχουν στὶς τιμητικὰς ἐκδηλώσεις, γιὰ τὴ συμπλήρωση, στὴν Ίερά Μητρόπολη Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἴνουσσῶν, εἴκοσι χρόνων συνεχοῦς, ἐργῶδους καὶ ἐπιτυχημένης Ἀρχιερατείας τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Χίου κ. Διονυσίου.

Πρέπει, ὅμως, νὰ σημειωθῇ, ὅτι τὸ γεγονὸς αὐτό, τῆς ἀποτίσεως δηλ. τιμῆς καὶ σεβασμοῦ στὸν Ποιμενάρχην τῆς Χίου, γιὰ τὰ 20 ἔτη τῆς Ἀρχιερατείας του ἀπὸ τὴν Χιακὴν Ὁμοσπονδίαν Ν.Υ., πραγματοποιεῖται καὶ καταγράφεται ὡς ἱστορικὸ καὶ σημαντικὸ γεγονὸς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας τῆς Χίου γιὰ δύο λόγους:

Πρῶτον, διότι ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Χίου κ. Διονύσιος, Χάριτι Θεοῦ, εἶναι ὁ μακροβιότερος Μητροπολίτης τῆς νεωτέρας, τουλάχιστον, μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Χίου, περιόδου, καί, δεύτερον, γιατί, μὲ τὰ συνεχῆ ἐποικοδομητικὰ ταξίδια του στὴν Ἀμερική, 30

τὸν ἀριθμὸν, «ἤπλωσε τὰς παλάμας καὶ ἤνωσε», μὲ τὴν Ἀρχιερατικὴν του χάρη καὶ παρουσία, τὴν πλούσια πατρικὴν του ἀγάπην, τὸ συνεχὲς ἐνδιαφέρον του καὶ τὶς εὐστοχες νοθεσίες του, τοὺς γηγενεῖς Χιώτες μὲ τοὺς Ὁμογενεῖς.

Στὸ Ἀεροδρόμιο J. F. KENNEDY ὑπεδέχθη τὸν Σεβασμιώτατον ὁ κ. Γεώργιος Ἀλμυρούδης, Πρόεδρος τοῦ Ἰδρύματος Γηριατρικῆς Χίου.

Τὴν 18ην Μαΐου, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Χίου κ. Διονύσιος, ἐπεσκέφθη τὸν Πρόεδρον τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου Ν. Ὑόρκης κ. PETER F. VALLONE, στὸ Δημαρχεῖο τῆς Ν. Ὑόρκης.

Τὴν 19ην Μαΐου, ὁ Σεβασμιώτατος, μετὰ τοῦ Γενικοῦ Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου, τῶν κ.κ. Βουλευτῶν, τοῦ κ. Γεωργίου Συριώδη καὶ τοῦ κ. Γεωργίου Ἀλμυρούδη, ἐπεσκέφθη, στὴν κατοικία του, τὸν Σεβασμιώτατον πρ. Ἀρχιεπίσκοπον Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς κ. Ἰάκωβον, μὲ τὸν ὁποῖον τὸν συνδέουν, ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν, αἰσθήματα τιμῆς καὶ σεβασμοῦ. «Εἶναι ὁ πνευματικὸς μου υἱός, μὲ ἐκκλησιαστικὴ ἔννοια, τὸν ὁποῖο γνωρίζω ἀπὸ τὴν διακονία του στὸν Ίερό Μητροπολιτικὸ Ναὸ Ἀθηνῶν. Ἐκτοτε, τὸν ἀγαπῶ καὶ ἔχω ἐκτιμῆσει τὴν προσφορὰ του στὴν Ἐκκλησία», ἐτόνισε χαρακτηριστικὰ ὁ Σεβασμιώτατος κ. Ἰάκωβος. Ὁ Σεβασμιώτατος Χίου προσέφερε στὸν Σεβασμιώτατον Ἀρχιεπίσκοπον πρ. Ἀμερικῆς εἰκόνα τῆς Ἀγ. Μαρκέλλης, εἰκόνα τῶν Ἀγίων Μηνᾶ, Βίκτωρος καὶ Βικεντίου (Ἱ. Μητροπολιτικὸς Ναὸς Χίου), ὅπου εἶχε, πρὸ ἐτῶν, λειτουργήσῃ, καὶ μαστίχα σὲ δάκρυ καὶ γλυκὸ. Ὁ Σεβασμιώτατος κ. Ἰάκωβος προσέφερε στὸν Σεβασμιώτατον Χίου Ἀρχιερατικὸ Ἐγκόλπιο καὶ εὐχήθηκε νὰ συνεχίσῃ, μὲ τὴν Χάρη τοῦ Θεοῦ, γιὰ πολλὰ ἀκόμη χρόνια, νὰ ποιμαίνει ὑποδειγματικὰ, τὴν Ίεράν Μητρόπολιν Χίου.

Τὴν ἐπομένην, 20ὴν Μαΐου, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Χίου κ. Διονύσιος, ἐπεσκέφθη τὸ Γηροκομεῖο τοῦ Ἁγίου Μιχαὴλ στὸ Bronx Ν.Υ., τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς, ὅπου ἐνδαισιώνονται 56 Ἑλλήνες τρόφιμοι, ἄνδρες καὶ γυναῖκες.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς 20ῆς Μαΐου, στὸ Χιώτικο Σπίτι στὴν Ἀστόρια Ν. Υ., πραγματοποιήθηκε μὴ συγκλονιστικὴ, ὅσο καὶ συγκινητικὴ Τιμητικὴ Ἐκδήλωση, γιὰ τὰ εἴκοσι χρόνια Ἀρχιερατείας τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Χίου κ. Διονυσίου, στὴν ὁποία συμμετεῖχαν ἐπίσημοι καὶ περισσότεροι ἀπὸ 400 Ἕλληνες, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἕνας μεγάλος ἀριθμὸς ἦσαν Χιώτες καὶ Εὐβοεῖς.

Ἡ Ἐκδήλωση ἄρχισε μὲ τὴν ἀνάκρουση τῶν Ἑθνικῶν Ὑμνων Ἀμερικῆς καὶ Ἑλλάδος, ποὺ ἐσκόρπισε ρίγη συγκινήσεως. Μετὰ τὴν προσευχὴ ἀπὸ τὸν Θεοφιλέστατον Ἐπίσκοπον κ. Φιλόθεο, Ἐκπρόσωπο τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς κ. Δημητρίου, ἔγινε ἕνα καλωσόρισμα τῶν προσκεκλημένων ἀπὸ τὸν κ. Ἀλέξανδρον Ντούλην, τ. Πρόεδρον τῆς Χιακῆς Ὁμοσπονδίας, καὶ ἀκολούθησαν Χαιρετισμοί, ἀπὸ:

1. τὸν κ. Νικόλαον Φύλλαν, Πρόεδρον τῆς Χιακῆς Ὁμοσπονδίας,

2. τὸν κ. Βασίλειον Φιλίππου, Ἀναπληρωτὴν τοῦ Γενικοῦ Προξένου τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας.

3. τὸν κ. Δημήτριον Πλατῆν, Γενικὸν Πρόξενον τῆς Ἑλλάδος,

4. τὸν κ. Ἀναστάσιον Νεράτζην, Βουλευτὴν Β΄ Περιφέρειας Πειραιῶς,

5. τὴν κ. Ἐλπίδα Τσουρῆ - Παπαληοῦ, Βουλευτὴν Χίου,

6. τὸν κ. Ἀθανάσιον Βαρίνον, Βουλευτὴν Χίου,

7. τὸν κ. Petty Sfikas, State Senator Maryland.

8. τὸν κ. Φερνάντο Φέρρερ, Νομάρχην Bronx, ὁ ὁποῖος ἐπέδωκε τιμητικὸ Δίπλωμα στὸν Σεβασμιώτατο, καὶ

9. τὸν κ. Peter F. Vallone, Πρόεδρον τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου N. Ὑόρκης, ὁ ὁποῖος, ἐπίσης, ἐπέδωκε τιμητικὸ Δίπλωμα.

Ἐκτενέστερα, στὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Διονυσίου, ἀναφέρθηκε, μὲ γλαφυρὸ καὶ ἔντονα συναισθηματικὸ τόνο, ἡ Φιλόλογος κ. Ἀθηνᾶ Τσόκου - Κρεμμύδα, Διευθύντρια τῶν Ἑλληνικῶν Προγραμμάτων τῶν Σχολείων τοῦ Ἀγ. Δημητρίου Ἀστόριας.

Ἀκολούθησε Χαιρετισμὸς ἀπὸ τὸν Πρόεδρο τοῦ Ἰδρύματος Γηριατρικῆς Χίου κ. Γεώργιο Ἀλμυρούδη, ὁ ὁποῖος, ἀφοῦ ἐτόνισε τὴν ἀνάγκη δημιουργίας αὐτοῦ τοῦ Ἰδρύματος προκειμένου νὰ βοηθήσῃ στὴν ἐξάλειψη τῆς ντροπῆς ποὺ παρουσιάζει τὸ Γηροκομεῖο Χίου, λόγῳ ἐλλείψεως χρηματικῶν πόρων, εἶπε, ὅτι κάτι τέτοιο δὲν θὰ μπορούσε νὰ γίνῃ καὶ νὰ ξεκινήσῃ, χωρὶς τὴν παρουσία καὶ τὴν εὐλογία τοῦ φορέως τῆς ἀγάπης Σεβ. Μητροπολίτου Χίου κ. Διονυσίου, στὸν ὁποῖο προσέφερε Ἀρχιερατικὴ Μίτρα, ὡς ἐπαναβεβαίωση τῆς ἀρχιερατικῆς του ἀξιοσύνης, ἀναφωνήσας, μαζὶ μὲ ὅλους τοὺς προσκεκλημένους, τὸ «Αἰῶς»!

Στὴ συνέχεια, ὁ Σεβασμιώτατος μὲ καταφανὴ συγκίνηση, ἐξέφρασε λόγον εὐχαριστίας πρὸς ὅλους τοὺς ὁμιλήσαντες καὶ τοὺς προσκεκλημένους καὶ κατέληξε μὲ τὴν διαβεβαίωση, ὅτι δὲν θὰ παύσῃ νὰ ἐργάζεται γιὰ τὴ σωτηρίᾳ, τὴν προκοπὴ καὶ τὴν εὐημερίᾳ ὅλων τῶν πνευματικῶν παιδιῶν του.

Ἀκολούθως, ὁ Σεβασμιώτατος ἐπέδωκε τὸν χρυσοῦν Σταυρὸν τοῦ Ἀγ. Ἰσιδώρου στὸν Πρόεδρο τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου N. Ὑόρκης κ. Peter F. Vallone, γιὰ ὅσα ἔχει προσφέρει καὶ γιὰ ὅσα θὰ προσφέρῃ γιὰ τοὺς Χιώτες, στὸν κ. Ἀλέξανδρον Ντούλην, τ. Πρόεδρον τῆς Χιακῆς Ὁμοσπονδίας καὶ τὸν κ. Νικόλαον Φύλλαν, Πρόεδρον τῆς Χιακῆς Ὁμοσπονδίας.

Τὴν 21ην τοῦ μηνός, Ἑορτὴν τῶν Ἀγίων Ἰσαποστόλων Κωνσταντίνου καὶ Ἐλένης, ὁ Σεβασμιώτατος ἱερούργησε στὸν Ἱερὸ Ναὸ Ἀγίου Νικολάου Flushing N. Y.

Στὸ τέλος τῆς Θ. Λειτουργίας, ὁ Σεβασμιώτατος ἐβράβευσε, μὲ τὸν χρυσοῦν Σταυρὸν τοῦ Ἀγίου Ἰσιδώρου τὴν Χοράρχην τῆς μικτῆς Χορωδίας τοῦ Ἀγ. Νικολάου, γιὰ τὴν ἀρίστη ἐκτέλεση τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὕμνων.

Ἀμέσως μετὰ ἐπεσκέφθη τὸν Πανευβοϊκὸ Σύλλογο Ἀμερικῆς, ποὺ πραγματοποιοῦσε τὸ πασχαλινὸ γεῦμα του, σὲ ἐστιατόριο τῆς Ἀστόριας, τοὺς εὐλόγησε καὶ τοὺς ὠμίλησε μὲ λόγια πατρικὰ συγκινημένους, γιατί ἦταν ἀνάμεσα σὲ Εὐβοεῖς φίλους καὶ γνωστούς, προσέφερε τὴν εἰκόνα τῆς Ἁγίας Ματρώνης καὶ ἐτίμησε τὸν Πρόεδρο τοῦ Πανευβοϊκοῦ Συλλόγου Ἀμερικῆς κ. Ἰωάννην Κοτρόζον μὲ τὸν χρυσοῦν Σταυρὸν τοῦ ἁγίου Ἰσιδώρου.

Τὸ ἀπόγευμα, ὁ Σεβασμιώτατος ἐπεσκέφθη τοὺς Καρδαμυλίτες τῆς Ὁμογένειας στὸ πνευματικὸ Κέντρο τους, τὸ Καρδαμυλίτικο Σπίτι, στὸ Μπροῦκλιν, ποὺ φέτος συμπληρώνει 65 χρόνια ζωῆς καὶ δημιουργικῆς παρουσίας.

Τὴν 22αν Μαΐου, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Χίου κ. Διονύσιος, ἐπεσκέφθη, εἰς τὴν Ἱερὰν Ἀρχιεπισκοπὴν, τὸν Σεβασμιώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀμερικῆς κ. Δημήτριον. Ἡ συνάντησις ὑπῆρξε θερμοτάτη. Ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος ἐδέχθη τὸν Χίου μετὰ τοῦ π. Δημητρίου στὸ προσωπικὸ του Γραφεῖο καὶ ἐξέφρασε τὴν πολλὴν χαρὰ του γιὰ τὴν συνάντηση, δεδομένου, ὅτι, ὅπως εἶπε, γνωρίζεται μὲ τὸν Σεβασμιώτατον ἀπὸ τὸ ἔτος 1947. Ἐξακολουθεῖ νὰ παραμένῃ ἀναλλοίωτος, εἶπε, κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ γεύματος ποὺ παρέθεσε πρὸς τοὺς ἐπισκέπτες, δυνατός καὶ ποιμαίνει μυροβόλον Ἱερὰν Μητρόπολιν. Τὰ μῦρα τῆς Χίου δείχνουν τὴν εὐαισθησία τῶν κατοίκων, κάτι ποὺ ἐκφράζεται μὲ τὴν μεγάλῃ ἀγάπῃ τοῦ ποιμνίου στὸν Ποιμενάρχῃ του, ἀλλὰ καὶ παλαιότερα, μὲ τοὺς ἀγῶνες γιὰ τὴν ἐλευθερία. Ἔχετε προσφέρει πολλὴ ἀγάπη στοὺς Ὁμογενεῖς, συνέχισε, γι' αὐτὸ κι ἐκεῖνοι σᾶς ἀγαποῦν τόσο πολὺ. Ὁ Θεὸς νὰ σᾶς διαφυλάττῃ καὶ πάντοτε ἀκμαῖος νὰ συνεχίζετε τὴν πεπνυμένη Ποιμαντορίᾳ σας.

Ὁ Σεβασμιώτατος Χίου ἐξέφρασε τὴ χαρὰ του γιὰ τὴν ὁμορφὴ αὐτὴ συνάντηση στὴν Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ, ποὺ πραγματοποιεῖται μετὰ τὴν ἀνάληψη τῶν ἀρχιεπισκοπικῶν καθηκόντων ἀπὸ τὸν Σεβασμιώτατον Ἀμερικῆς κ. Δημήτριον, τὸν ὁποῖον εὐχαρίστησε ἐκ μέρους τῶν Χίων Ὁμογενῶν γιὰ τὴν ἀγάπῃ καὶ τὸ ἐνδιαφέρον, μὲ τὸ ὁποῖο τοὺς περιβάλλει. Γι' αὐτὸ ἐτίμησε τὸν Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπο μὲ τὸν χρυσοῦν Σταυρὸν τοῦ Ἀγίου Ἰσιδώρου, προσέφερε δὲ εἰς αὐτὸν καὶ σταυρὸν εὐλογίας, εἰκόνα τῆς Ἁγίας Μαρκέλλης καὶ Χιώτικη μαστίχα, τῆς ὁποίας ἐπέσήμανε τίς θεραπευτικὲς ιδιότητες. Δὲν παρέλειψε μάλιστα νὰ προσκαλέσῃ τὸν Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπο νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν Χίο καὶ ἀπὸ κοινὰ νὰ γνωρίσῃ τὸν μυροβόλο Κάμπο, τὰ Μαστιχοχώρια καὶ τὰ Ἱερὰ Προσκυνήματα τῆς Χίου.

Στὴ συνέχεια, στὸ Προξενεῖο τῆς Ἑλλάδος στὴ Νέα Ὑόρκη, ἐπεσκέφθη τὸν Γενικὸ Πρόξενο τῆς Ἑλλάδος στὴν Νέα Ὑόρκη, κ. Δημήτριο Πλατῆ, ἀπὸ τὸν ὁποῖο ἐνημερώθηκε γιὰ τὰ ζητήματα τῆς Ὁμογένειας γενικότερα καὶ εἰδικότερα τῆς Χιακῆς Ὁμογένειας.

Ὁ Γενικὸς Πρόξενος ἐξέφρασε τὴ χαρὰ του γιὰ τὴν ἐπίσκεψιν αὐτὴ καὶ ὠμίλησε κολακευτικὰ γιὰ τίς δραστηριότητες τῆς Χιακῆς Ὁμογένειας, μὲ μέλη τῆς ὁποίας συνδέεται ἐγκάρδια. «Γιὰ ὅσα, λοιπόν, γιὰ τοὺς Χιώτες μας πράττετε, θὰ ἤθελα νὰ σᾶς ἀπονείμω τὸν Χρυσοῦν Σταυρὸν τοῦ Ἀγίου Ἰσιδώρου», εἶπε ὁ Σεβασμιώτατος, «ὥστε, μὲ τὴν εὐλογία τοῦ Ἀγίου, νὰ συνεχίζετε τὸ σπουδαῖο ἔργο, ποὺ ἐπιτελεῖτε».

Πρωτοπρ. τοῦ Οἴκουμ. Θρόνου
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Κ. ΓΕΟΜΕΛΟΣ
Γενικὸς Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Στὰ πλαίσια τῶν ἐκδηλώσεων τῆς Δισχιλιετηριῆδας,

ἄρχισε τις ἐργασίες του σήμερα, Κυριακή 11 Ἰουνίου, στὰ Ἱεροσόλυμα, τὸ Πανορθόδοξο Ἐπιστημονικὸ Συμπόσιο, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Μακαριότητος τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων κ.κ. Διοδώρου τοῦ Α', μὲ θέμα: «Ἡ Μαρτυρία τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὴν Τρίτη Χιλιετία».

Στὸ Συμπόσιο, οἱ ἐργασίες τοῦ ὁποίου θὰ διαρκέσουν ὡς τις 17 Ἰουνίου, μετέχουν ὅλες οἱ ἀνὰ τὸν κόσμο Ὁρθόδοξες τοπικὲς Ἐκκλησίες, μὲ ἐκπροσώπους τους, οἱ ὅποιοι καὶ μετέφεραν τὰ ἐνθερμα Μηνύματα τῶν Προκαθημένων τους, γιὰ τὴν αἴσια ἔκθασή του.

Τὸ θέμα τοῦ Συμποσίου, στὶς διάφορες πλευρές του, θὰ ἀναπτυχθεῖ ἀπὸ ἐξέχουσες προσωπικότητες τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ἐπιστήμης, ὅχι δὲ μόνο τῆς Θεολογικῆς.

Ἡ ὁργάνωση τοῦ Συμποσίου εἶχε ἀνατεθεῖ ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο Ἱεροσολύμων σὲ Ἐπιτροπὴ ἀπὸ διακεκριμένους Πανεπιστημιακοὺς τῆς Ἑλλάδας, μὲ Πρόεδρο τὸν Καθηγητὴ κ. Ἠλία Οἰκονόμου.

Τὴν ἐναρκτήρια συνεδρίαση τοῦ Συμποσίου ἐτίμησε μὲ τὴν παρουσία του καὶ εὐλόγησε ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Ἱεροσολύμων κ.κ. Διόδωρος, ὁ ὁποῖος μὲ τὸ μεστὸ Μήνυμά του προσδιόρισε τὴν προοπτικὴ τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς αὐτῆς σύναξης.

Στὴ συνεδρίαση προσῆλθαν καὶ ἐκπρόσωποι τῶν Χριστιανικῶν Κοινοτήτων Ἱεροσολύμων, Ρωμαιοκαθολικῆς, μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν ἐκπρόσωπο τοῦ Ἀποστολικοῦ Δελεγάτου τοῦ Βατικανοῦ, Ἀρμενικῆς, Κοπτικῆς, Αἰθιοπικῆς καὶ Διπλωματικοὶ τῆς Ἑλλάδας, μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Γενικὸ Πρόξενο τῆς Ἑλλάδας στὰ Ἱεροσόλυμα κ. Πέτρο Παναγιωτόπουλο.

Τις ἐργασίες τοῦ Συμποσίου προοιμίασε ὁ Σεβασμιώτατος Γέρων Μητροπολίτης Βόστρων κ. Τιμόθεος, μὲ τὸν εὐστοχο λόγο του, πάνω στὸ θέμα: «Ἡ Ἐκκλησία Ἱεροσολύμων: Ἀπὸ τῆς Μαρτυρίας τῆς Δισχιλείας, στὴ Μαρτυρία τῆς Τρίτης Χιλιετίας».

Ἡ ἐκδήλωση ἔκλεισε μὲ ὠραιότατους χορωδιακοὺς ἐκκλησιαστικοὺς ὕμνους, ποὺ τοὺς ἀπέδωσε μὲ ἐπιτυχία ἡ χορωδία τῆς Ἀραβο-ορθοδόξου Κοινότητος τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων, μὲ χοράρχη τὸν κ. Λῶρενς Σαμούρ.

(11.6.2000)

(Ἀπὸ τὴν Ὁργανωτικὴ Ἐπιτροπὴ)

ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ἡ ἐφημερίδα τοῦ Βατικανοῦ «L' Osservatore Romano» μᾶς πληροφορεῖ, ὅτι ὁ Πάπας Ἰωάννης - Παῦλος Β', δεχθεὶς εἰς ἀκρόασιν τὸν νέον πρέσβυν τῆς Ἑλλάδος στὴν «Ἀγία Ἐδρα», ἐξῆρε τὴ συμβολὴ τῆς μεσογειακῆς Ἑλλάδος στὴ δημιουργία τῶν παραδόσεων καὶ τῶν ἐπιτευγμάτων τῆς Εὐρώπης καὶ στὴν ἐξάπλωσι τοῦ χριστιανικοῦ μηνύματος. Ἐπομένως -ὡς προσέθεσεν ὁ Προκαθήμενος τῆς ΡΚαθολικῆς Ἐκκλησίας-, ἐὰν ἡ Εὐρώπη θέλῃ νὰ μείνῃ πιστὴ στὸ πνεῦμα, ποὺ τὴ δημιούργησε, πρέπει νὰ ἐπανεξετάσῃ τὸ ζήτημα τῆς πραγματώσεως τῶν ἠθικῶν καὶ πνευματικῶν ἀξιών τῆς ἀνθρωπιστικῆς της παραδόσεως.

- Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς Πίστews τῆς Συνόδου τῶν ΡΚαθολικῶν Ἐπισκόπων τῆς Γερμανίας Καρδινάλιος Friedrich Wetter, ἀναφερόμενος εἰς τὸ ζήτημα τῆς χειροτονίας τῶν γυναικῶν, ἐδήλωσεν, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, τὰ ἑξῆς: «Ἀπὸ ἐτῶν τὸ ἐρώτημα, ἐὰν καὶ γυναῖκες εἶναι δυνατόν νὰ δέχωνται τὴν ἱερατικὴν χειροτονίαν, τaráσσει τὰ πνεύματα. Αὐτὸ εἶναι εὐεξήγητον εἰς μίαν ἐποχὴν, ἡ ὁποία χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὴν προβολὴν τῆς ἰσότητος ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν εἰς ὅλους τοὺς κοινωνικοὺς τομεῖς. Δι' αὐτὸ τὸ θέμα δὲν διεξάγεται μόνον συζήτησις, ἀλλὰ καὶ διατυπώνεται ἡ ἀπάντησις, νὰ ἀνοίξῃ ἐπὶ τέλους εἰς τὰς γυναῖκας ὁ δρόμος πρὸς τὴν ἱερωσύνην. Ὁ Πάπας Ἰωάννης Παῦλος Β' ἀντέταξεν, ὅτι αὐτὸ δὲν εἶναι δυνατόν. Εἰς τὸ ἔγγραφόν του «*Ordinatio Sacerdotis*» τῆς 22ας Μαΐου 1994 διεκήρυξεν «ὅτι ἡ Ἐκκλησία κατ' οὐδένα τρόπον εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τὰς γυναῖκας τὴν ἱερατικὴν χειροτονίαν... Ἀλλὰ παρὰ ταῦτα δὲν ἔχει ἐπέλθει ἡρεμία διὰ τὸ πρόβλημα. Τὸ πρόβλημα τῆς χειροτονίας τῶν γυναικῶν ἀνήκει εἰς τὰ μεγάλα προβλήματα τῆς ἐποχῆς μας, τοῦθ' ὅπερ ἔχει ἤδη τονισθῇ ὑπὸ τοῦ Πάπα Ἰωάννου ΚΓ'. Τὸ πρόβλημα τῆς ἀπαγορεύσεως τῆς ἱερατικῆς χειροτονίας εἰς τὰς γυναῖκας ἀφορᾷ ὅχι μόνον στὴν εἰκόνα τῆς γυναικός, ἀλλὰ καὶ στὴν ἐν γένει Ἀνθρωπολογία, ὅπως καὶ στὴν Ἐκκλησιολογία, καὶ προκαλεῖ τὴν θεολογικὴ ἐπιστήμην νὰ δώσῃ ἀπαντήσεις. Αὐτὴ πρέπει νὰ δεῖξῃ τί ὑπάρχει πίσω ἀπὸ τὴ διακήρυξιν τοῦ Πάπα, ἐπειδὴ ἡ ἀπαγόρευσις τῆς ἱερατικῆς χειροτονίας στὶς γυναῖκες δὲν ἔχει ὡς αἰτίαν τῆς κοινωνικοπολιτιστικῆς προϋποθέσεως... Τὴ σχετικὴ ἀπάντησις πρέπει νὰ ἀναζητήσωμε στὴν ἐκκλησιαστικὴ παράδοσιν».

Οἱ ἀπόψεις αὐτὲς τοῦ καρδινάλιου Friedrich Wetter, ὁ ὁποῖος εἶναι Ἀρχιεπίσκοπος Μονάχου καὶ Φράιζινγκ, περιέχονται στὸν Πρόλογο, τὸν ὁποῖο ἔγραψε στὸ βιβλίον: Gerhard Ludwig Müller, *Der Empfänger des Weihesakraments. Quellen zur Lehre und Praxis der Kirche, nur Männern das Weihesakrament zu spenden*. (Ὁ ἀποδέκτης τοῦ Μυστηρίου τῆς χειροτονίας. Πηγὲς γιὰ τὴ διδασκαλία καὶ τὴν πράξι τῆς Ἐκκλησίας, νὰ ἐπιτρέπῃ μόνον σὲ ἄνδρες τὸ Μυστήριον τῆς Χειροτονίας), Würzburg 1999, σ.σ. 1 - 510.

Ε.Δ.Θ.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Ὁ Γραμματεὺς τοῦ Παπικοῦ Συμβουλίου Ἐνότητος ἐπίσκοπος Walter Kasper ἀνγγέλειεν ὅτι ἡ ΡΚαθολικὴ καὶ ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία ἐτοιμάζουν κοινὴν διακήρυξιν, ἡ ὁποία θὰ ἐξαίρῃ ὅ,τι συνδέει ταύτας. Θὰ προβληθοῦν λ.χ. ἡ κοινὴ πίστις εἰς τὴν Ἁγίαν Τριάδα, παρόμοιαι ἀπόψεις διὰ τὴν οὐσίαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὰ Μυστήρια, ἡ κοινὴ πίστις εἰς τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου κ.ά. Ἐκτὸς τούτων αἱ δύο Ἐκκλησίαι θὰ προβοῦν εἰς τὸν ὀρισμὸν κοινῆς Διαρκούς Ἐπιτροπῆς γιὰ τίς σχέσεις μεταξύ τους. Ἐκτὸς τῶν κοινῶν σημείων πίστεως ὑπάρχουν πολλὰ προβλήματα, ὡς λ.χ. τὰ προβλήματα τοῦ πρωτείου τοῦ Πάπα, τῆς χειροτονίας τῶν γυναικῶν καὶ τῆς ἰσχύος τῶν ἀγγλικανικῶν χειροτονιῶν.

Ε.Δ.Θ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Όργανωσις παλλαϊκῶν συγκεντρώσεων

Στὸ Ἀνακοινωθὲν τῆς κατὰ τὴν 6η τρ. μ. συγκληθείσης Ἱ. Συνόδου τῆς Σεπτῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τονίζονται, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, τὰ ἑξῆς, πὺν ἀναφέρονται στὴν κυβερνητικὴ ἀπόφασι γιὰ τὴν μὴ ἀναγραφὴ τοῦ θρησκευύματος στὶς ταυτότητες:

«Ἡ Ἱεραρχία πιστεύει ὅτι καὶ αὐτὲς τὶς κρίσιμες - ὥρες πὺν ὀρθώνονται ἀπειλητικὰ μεγάλα προβλήματα γιὰ τὸν Λαὸ μας, ἀκαίρως καὶ τελείως ἀφυλογογητὰ ἐδημιουργήθη ἓνα τέτοιο σοβαρὸ ζήτημα πὺν ἀπειλεῖ νὰ διχάσει τὸν Λαὸ καὶ νὰ θίξει τὸν ἰσθμὸ τῆς κοινωνικῆς συνοχῆς. Ἡ Ἐκκλησία δὲν διανοεῖται νὰ μιμηθεῖ ἐκείνους πὺν ὀδηγοῦν τὸν Λαὸ μας σ' αὐτὴν τὴν κατεύθυνση γι' αὐτὸ καὶ ἐμμένει στὴν υἱοθέτηση εἰρηνικῶν μέτρων νηφάλιας ἀντίστασης πρὸς τὶς αὐθαίρετες λύσεις πὺν ἐπιβάλλονται στὴν ράχη τοῦ Λαοῦ μας. Ὅμως ταυτόχρονα ἐπιθυμεῖ νὰ διακηρύξει ὅτι καταφεύγει πρὸς τὸ Λαὸ πὺν πιστεύει καὶ τὸν καλεῖ σὲ διαμαρτυρία κατὰ τῆς διαγραφῆς τοῦ θρησκευύματος ἀπὸ τὶς ταυτότητες καὶ κατὰ τῆς μετατροπῆς τῆς Ἑλλάδος σὲ ἄθρησκη χώρα. Τὴ μορφή αὐτῆς τῆς διαμαρτυρίας ἔχουν κατὰ καιροὺς υἱοθετήσει καὶ ἄλλοι Εὐρωπαϊκοὶ Λαοί, πὺν ἤθελαν νὰ μεταπείσουν τὶς Κυβερνήσεις τους ἀπὸ τῆς λήψεως συγκεκριμένων μέτρων πὺν ἐστρέφοντο κατὰ τοῦ Λαοῦ καὶ τῆς Πίστεώς του. Σύμφωνα μὲ ἀπόφαση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας διοργανώνονται δύο ἐπὶ τοῦ παρόντος παλλαϊκῆς συγκεντρώσεις στὴ Θεσσαλονίκη (14.6.2000) καὶ στὴν Ἀθήνα (21.6.2000) καὶ καλεῖται σύσσωμος ὁ Λαὸς τῆς Ἐκκλησίας νὰ εἶναι παρὼν εἰρηνικά, ἥσυχα καὶ ἀποφασιστικά στὶς διαμαρτυρίες αὐτές».

Ἡ μαρτυρία τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὴν τρίτη Χιλιετία

Τὸ Σεπτὸν Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων, μέσα στὰ πλαίσια τῶν πανορθόδοξων καὶ παγκριστιανικῶν ἐορτασμῶν τοῦ ἱωβηλαίου ἔτους 2000, ὀργανώνει στὴν ἀγία πόλι τῶν Ἱεροσολύμων ἀπὸ τὴν 10ῃ ἕως τὴν 19 Ἰουνίου ἐ.ἔ. Ἐπιστημονικὸν Θεολογικὸν Συμ-

πόσιον, στὸ ὁποῖο ὑπὸ πολλὰς ὀπτικὰς γωνίες καὶ ὑπὸ πολλῶν Ἑλλήνων καὶ ξένων Ὀρθοδόξων εἰσηγητῶν θὰ ἐξετασθῇ σφαιρικῶς ἡ “Μαρτυρία τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὴν τρίτη Χιλιετία”.

Ἡ ἄρτια ὀργάνωσις τοῦ Συμποσίου, ἡ ὁποία προετοιμάσθηκε ἀπὸ Ἐπιτροπὴν, προεδρευομένην ἀπὸ τὸν καθηγητὴν κ. Ἡλίαν Οἰκονόμον, εἶναι ἐγγύησις ὅτι καὶ στὰ Ἱεροσόλυμα θὰ ἔχουμε κατὰ τὸν τρέχοντα μῆνα Ἀνθεστήρια Ὀρθοδόξον Θεολογίαν, ἡ ὁποία θὰ δείξῃ ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἡ κιβωτὸς τῆς αἰωνίας διαχρονικῆς ἀληθείας ἡ ὁποία σώζει τὸν ἄνθρωπο καὶ τὸν βοηθεῖ μέσα στὶς ἐκάστοτε συγκεκριμένες χωροχρονικὰς συνθήκες καὶ μεταβολὰς νὰ βιώνῃ καὶ πραγματώνῃ τὶς ὑπερκείμενες πάσης μεταβολῆς αἰώνιες διαχρονικὰς ἀνθρωπιστικὰς καὶ πολιτιστικὰς ἀξίες, τὶς ὁποῖες καθηγίασεν ἡ πρὸ 2000 ἐτῶν Γέννησις τοῦ Θεανθρώπου Κυρίου.

“Ἡ Πολιτεία ὠφελεῖται”

Στὸν ἀστήρικτο ἰσχυρισμὸ, ὅτι ἡ ἀναγραφὴ τοῦ θρησκευύματος στὶς ταυτότητες καταργεῖ δῆθεν τὴ θρησκευτικὴ ἐλευθερία καὶ καθιερώνει τὶς δῆθεν διακρίσεις, τὸ περιοδικὸ “Ἰωάννης ὁ Βαπτιστὴς” ἀπαντᾷ ὡς ἑξῆς:

«Ἡ ἀναγραφὴ τοῦ θρησκευύματος εἶναι ἔκφρασις θρησκευτικῆς ἐλευθερίας. Ὅρθως ἔγραψε πανεπιστημακὸς νομικός: “Δὲν διαθέτουμε τὴ στοιχειώδη λεβεντιὰ νὰ ποῦμε τί πιστεύουμε;”. Ἀλλοίμονο, ἂν στὴν ἐποχὴ μας δὲν αἰσθάνεται ἐλεύθερος ὁ πολίτης νὰ ἐκφράσῃ τὶς θρησκευτικὰς του πεποιθήσεις! Γιατί νὰ θεωρῆται π.χ. μέλος τῆς Ἐκκλησίας κάποιος, πὺν δηλώνει ἐμφανῶς, ὅτι εἶναι ἄθεος; Ἀλλωστε οὐδεμία ἐπίπτωσι καὶ συνέπεια ἔχει ἡ θρησκευτικὴ του ιδιότητα, ὡς πρὸς τὰ ἀστικά του δικαιώματα, ἐφ' ὅσον φυσικὰ σέβεται τοὺς νόμους τοῦ κράτους.

Ἡ ἀνάγκη τοῦ θρησκευύματος ἀποτελεῖ στοιχεῖο ἀπαραίτητο καὶ γιὰ τὴ στατιστικὴ ἐνημερότητα μιᾶς χώρας. Ἡ Ἐκκλησία δὲν ἔχει νὰ ὠφεληθῇ σὲ τίποτε ἀπὸ τὴν ἀναγραφὴ ἢ μὴ τοῦ θρησκευύματος. Οἱ πιστοὶ συναποτελοῦν τὸ μυστικὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, χωρὶς νὰ ἔχουν ἀνάγκη τὴν ἐξωτερικὴ ἐπισή-

μανση μιᾶς χάριτης ἢ ἡλεκτρονικῆς ταυτότητας. Ἀλλ' ἡ Πολιτεία ὠφελεῖται ἀπὸ τὴ στατιστικὴ γνῶσι τῆς θρησκευτικῆς πίστεως τῶν πολιτῶν τῆς».

Ἐκδηλώσεις πρὸς τιμὴν τῆς Ἀγίας Λυδίας

Στὸ τεύχος Ἰουνίου τοῦ περιδικοῦ «Ἐφημέριος» ὑπάρχει ἑκτενὲς χρονικὸ τῶν τριημέρων διορθοδόξων ἐκδηλώσεων, ποὺ ἔγιναν στοὺς ἀρχαίους Φιλίππους τῆς Μακεδονίας καὶ στὴν Καβάλα πρὸς ἐορτασμὸν τῆς μνήμης τῆς Ἰσαποστόλου Ἀγίας Λυδίας τῆς πορφυροπώλιδος, πρώτης γνωστῆς χριστιανῆς ἐπὶ εὐρωπαϊκοῦ ἐδάφους. Οἱ ἐκδηλώσεις αὐτές, ποὺ ὁργανώθηκαν μὲ πρωτοβουλίαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου κ. Προκοπίου, ἐντάχθηκαν στὰ πλαίσια τοῦ παγκριστιανικοῦ, πανορθόδοξου καὶ πανελληνίου ἐορτασμοῦ τῶν Ἰωβηλαίων τῶν 2000 ἐτῶν ἀπὸ τὴν Γέννησι τοῦ Σωτῆρος καὶ τῶν 1950 ἐτῶν ἀπὸ τὴν κατόπιν θείας κλήσεως ἔλενσι τοῦ Ἀπ. Παύλου στὴ Νεάπολι (σημερινὴ Καβάλα) καὶ στοὺς Φιλίππους, ὅπου πρῶτον γεγονὸς ὑπῆρξεν ἡ βάπτισις τῆς Λυδίας στὰ ὕδατα τοῦ μικροῦ Ζυγάκτη ποταμοῦ.

«Σύνδεσμος Γυναικείων Χριστιανικῶν Σωματίων»

Στὴ συνέχεια ἐξαίρομεν τὸ γεγονός, ὅτι ὁ διακρινόμενος γιὰ τὴν ρηξικέλευθη ποιμαντικὴ δρασί του Σεβ. Μητροπολίτης Φιλίππων κ. Προκόπιος, στὸ τέλος τῶν ἐκδηλώσεων πρὸς τιμὴν τῆς ἁγίας Λυδίας παρουσίασε στίς παρευρισκόμενες ἐκπροσώπους τῶν Χριστιανικῶν Σωματίων σχέδιον «Καταστατικοῦ τοῦ ἰδρυομένου Συνδέσμου Γυναικείων Χριστιανικῶν Σωματίων: ἡ Ἰσαπόστολος Λυδία ἡ Φιλίππησία», στὸν ὁποῖο ἔχει ἤδη ἐνταχθῇ καὶ θὰ ἦταν δυνατόν καὶ θὰ ἔπρεπε νὰ ἐνταχθοῦν ὡς ὁργανικὰ μέλη καὶ ἄλλες χριστιανικὲς Γυναικεῖες Ὁργανώσεις καὶ Σωματεῖα ὅλων τῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν.

Οἱ συμμετέχουσες στὸν Σύνδεσμο γυναῖκες θὰ ἔχουν ὡς προστάτιδά τους τὴν Ἁγία Λυδία, τὴν πρώτη αὐτῆς χριστιανὴ γυναῖκα ἐπὶ εὐρωπαϊκοῦ ἐδάφους καὶ θὰ ἔχουν ὡς πνευματικὸν ὁρμητήριον καὶ ἐφαλτήριό τους τοὺς ἀρχαίους Φιλίππους, τὸ ἀνακαινισμένο Βαπτιστήριον τῆς Ἀγίας Λυδίας καὶ τὸ παρακείμενο θαυμασιό Συνεδριακὸ Κέντρο.

«Ὅταν στὸ προσεχὲς μέλλον θὰ ἔχη ἀποκρυσταλλωθῇ ὁριστικῶς τὸ περιεχόμενον τοῦ Καταστατικοῦ

τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος Συνδέσμου καὶ ὅταν σὲ εἶδ ἐορταστικὴ ἐκδήλωσι θὰ γίνῃ ἡ ἔγκρισις αὐτοῦ, ἐξομεν νὰ ἔχουν συνδεθῇ ὁργανικῶς μὲ τὸν Σύνδεσμον ὅλες οἱ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ἐκκλησίας ἀξιεπινως ἐργαζόμενες Χριστιανικὲς Γυναικεῖες Ὁργανώσεις. Ἀναμφιβόλως θὰ διατηροῦν τὴν αὐτοτέλεια: ἰδιομορφία τους, ὡς καὶ τὴν εἰδοποιὸ διαφορὰ τῶν συγκεκριμένων στόχων καὶ τομέων τῆς ἐργασίας, ἀλλὰ ὅλες θὰ ἔχουν συνειδήσι ὅτι συνδέονται διὰ τῆς πρώτης Εὐρωπαϊκῆς Χριστιανῆς Ἀγίας Λυδίας καὶ ἀποβλέπουν στὴν πνευματικὴ ἀναγέννησιν τῶν Ὁρθόδοξων χωρῶν καὶ ὅλης τῆς Εὐρώπης.

Ἀνατριχιαστικὰ στοιχεῖα

Ἐξ ἀφορμῆς τῆς αὐξήσεως τῶν βιασμῶν στὴ χώρα μας Ὁρθόδοξον Ἑλληνικὸν Περιοδικὸν ἐπισήμνει εὐστόχως τὰ ἑξῆς:

Τὰ στοιχεῖα εἶναι ἀνατριχιαστικά. Στὴ χώρα μὲ γίνονται 4.500 βιασμοὶ τὸ χρόνο. Οἱ ἀριθμοὶ ποὺ ἰμοσιεύθηκαν στὸν καθημερινὸ Τύπο εἶναι ἀμείλικτοι. Ἀπὸ αὐτοὺς μόνο 50 φτάνουν στὸ δικαστήριον, ἐκδίδονται μόνις 9 καταδικαστικὲς ἀποφάσεις καὶ ποινὴ δὲν ξεπερνᾷ στὴ χειρότερη περίπτωση τὰ χρόνια. Μὲ ἄλλα λόγια, ὅπως ἐλέχθη, τὸ ἀπεχθέστε ἐγκλημα, ἡ χειρότερη μορφή βίας, χειρότερη καὶ ἀπὸ τὸ φόνο, καθὼς ἐξουθενώνει καὶ ἀτιμᾷ ὄχι μόνον σῶμα, ἀλλὰ καὶ τὴν ψυχὴ τοῦ θύματος, συχνὰ δὲν μωρεῖται κἄν ἡ ἡ τιμωρία εἶναι ἐξωφρενικὰ ἐπικῆς. Δυστυχῶς ἡ ἀσέβεια πρὸς τὸ ἀνθρώπινον σῶμα, ἡ βεβήλωση τοῦ ἔμφυχου αὐτοῦ ναοῦ τοῦ Θεοῦ, εἶναι γενικότερο φαινόμενο τῆς ὑλιστικοῦς τούμενης ἐποχῆς μας. Ἡ ὑλιστικὴ ἀντίληψις τοῦ σῶματος, ἡ σαρκολατρικὴ θεώρησις του, κατάντησε διφρημοτικὴ βιομηχανία ἐξευτελιστικὴ τῆς προσωπικότητος. Στὸν ἀδηφάγο βωμὸ τῆς σύγχρονης νεοειδολολατρίας θυσιάζονται ὄχι μονάχα ἡ αἰδώς, ἡ καλίσθησις, ὁ αὐτοσεβασμὸς, ἡ ὑγεία τοῦ σώματος. Θυσιάζονται προπαντὸς ὅλα τὰ ἀξιολογικὰ στοιχεῖα τιμῆς καὶ τῆς ἀξιοπρεπείας τοῦ ἀνθρώπου. Ὅποτε ἀπὸ ὅλα αὐτά, τὴν ἀποδυνάμωση τῶν ἠθικῶν ἀξιών καὶ τὴν προβολὴ τοῦ ἀχαλίνωτου ἐρωτισμοῦ, δὲν εἶναι παράξενο τὸ φαινόμενο τῆς αὐξήσεως τῶν βιασμῶν καὶ τῆς ἀτιμωρησίας τους. Θὰ ἀναζητηθοῦν ἐπιτέλους καὶ θὰ στιγματισθοῦν οἱ σύγχρονι δολιοφθορεῖς τῆς κοινωνίας μας; Ἔως πότε θὰ ἀνχώμεθα τὴν ἀπροκάλυπτη φθορὰ καὶ διαφθορὰ

ἀπὸ τοὺς ὑπανθρώπους τῆς ὥμῃς ἐκμεταλλεύσεως;

Ὁργανωμένα ἐγκλήματα

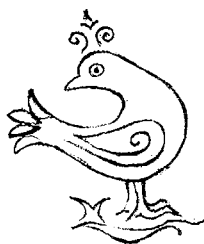
Γιὰ τὰ πληθυνόμενα ὀργανωμένα ἐγκλήματα, ἄλλο Ὁρθόδοξο Ἑλληνικὸ περιοδικὸ παρουσιάζει καὶ ἀξιολογεῖ ὀρθῶς σημαντικὰ στοιχεῖα, ποὺ ἤλθαν πρὸ φῶς τῆς δημοσιότητος. Στὸ σχετικὸ δημοσίευμα λέγονται, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, τὰ ἑξῆς:

Τὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα ἀναφέρει ὁ Ἀντιπρόεδρος τοῦ Ἀρείου Πάγου κ. Εὐ. Κρουσταλλάκης, εἶναι κατ' ἐξοχὴν συγκλονιστικά. Ὁμιλῶν δηλαδὴ εἰς Ἐπιστημονικὸν Συνέδριον ἀπεκάλυψε τὸ μέγεθος, τὴν ἔκτασιν, τίς διαστάσεις τοῦ ἐγκλήματος. «Δὲν εἶναι τόσο ὁ ἀστρονομικὸς "ἐτήσιος τζίρος" του, ποὺ διεθνῶς ἐγγίζει τὰ 750 δὶς δολλάρια καὶ στὴ χώρα μας τὰ τέσσερα τρισεκατομμύρια δραχμῶν». Εἶναι κυρίως ἡ ἐπισήμανσις, ὅτι οἱ συμμορίες τοῦ ὀργανωμένου ἐγκλήματος ἔχουν πρόσβαση παντοῦ: «Στὶς δημόσιες ὑπηρεσίες καὶ στὶς ὑπηρεσίες διώξεως τοῦ ἐγκλήμα-

τος καὶ ἔχουν τὴν εὐχέρεια ἐπηρεασμοῦ προσώπων καὶ φορέων, ἀκόμη καὶ κρατικῶν λειτουργῶν». Καὶ διερωτᾶται: Πῶς νὰ ἀντιδράσῃ ἡ Πολιτεία, ὅταν ἐπισημαίνεται ὅτι ἡ διαφθορὰ στὶς κρατικὲς ὑπηρεσίες «εἶναι μιὰ μορφὴ ἐγκλήματος»;

Διερωτώμεθα καὶ ἡμεῖς. Πῶς; Ὑπάρχει τρόπος. Μᾶς τὸν ἐδίδαξεν ὁ Κύριος Ἰησοῦς: «Μετανοεῖτε καὶ πιστεῦετε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ», ἐκήρυξε (Μάρκ. α' 15). Καὶ ὅπου αὐτὸ τὸ Εὐαγγέλιον ἐκηρύχθη καὶ τὸ ἐνεκολπώθησαν ἐν μετανοίᾳ οἱ ἄνθρωποι, καὶ τὰ ἐγκλήματα διεκόπησαν καὶ ἡ κοινωνία μετεμορφώθη. Λοιπόν; Ἐὰν θέλωμεν πραγματικὰ τῆς κοινωνίας τὴν ἀλλαγὴν, ἃς κηρύξωμεν εἰς ἑαυτοὺς καὶ ἀλλήλους ἄρχοντες καὶ λαὸς τὴν μετάνοιαν καὶ τὴν ἐπιστροφὴν εἰς τὸν Χριστὸν καὶ τὸ Εὐαγγέλιόν Του. Εἶναι ἡ μόνη λύσις. Ἐὰν δὲν γίνῃ αὐτό, ἡ πρόοδος κάθε εἵδους ἐγκλήματος θὰ εἶναι ἀνοδική καὶ κατὰ πάντα καταστρεπτική.

Ε.Δ.Θ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἱερὰ Μητρόπολις Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας

Προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῆς δευτέρας κενῆς θέσεως Ἱεροκήρυκος τοῦ Ν. 817/1978 τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ ὑποβάλουν τὰς αἰτήσεις καὶ τὰ δικαιολογητικά των ἐντὸς 20ῆς ἡμέρας, διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Αἰγίῳ τῇ 24ῃ Μαΐου 2000

† Ὁ Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Ἀργολίδος

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων τῶν ἱερῶν Ναῶν

1) Ἀγίας Τριάδος Γυμνοῦ Ἀργους,

2) Ἀγίου Δημητρίου Ἀνυφίου Ναυπλίας καὶ

3) Ἀγίου Νικολάου Ἡραίου Ναυπλίας,

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 13ῃ Ἰουνίου 2000

† Ὁ Ἀργολίδος ΙΑΚΩΒΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Κασσανδρείας

ΕΠΙΣΚΟΠΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

ΚΛΗΤΗΡΙΟΝ ΕΠΙΚΡΙΜΑ

Πρὸς τὸν ἱερώτατον Διάκονον

Σιλουανόν, κατὰ κόσμον Ἐφραίμ Καρράσκο τοῦ Χουάν, ἀδελφὸν τοῦ ἡμετέρου Ἱεροῦ Ἑσυχαστηρίου Ὁσίου Ἀρσενίου τοῦ Καππαδόκη,

νῦν ἀγνώστου διαμονῆς.

Καλεῖσαι ἵνα ἐμφανισθῇς αὐτοπροσώπως ἐνώπιον τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κασσανδρείας τὴν 1ῃ Αὐγούστου 2000 ἡμέρα Τρίτη καὶ ὥρα 10 π.μ. ἐν τοῖς Γραφείοις τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κασσανδρείας, ἐν Πολυγύρῳ, ἵνα δικασθῇς ἐπὶ:

α) αὐθαιρέτῳ ἐγκαταλείψει τῆς ἱ. Μονῆς τῆς

μετανοίας σου,

β) αὐτοκαθαίρεσει ἐκ τοῦ ὑψηλοῦ ἐκ τοῦ Διακόνου καὶ ἐπὶ βαρυτάτῳ σκανδαλιστῶν,

ἀδικήματα ποῦ τιμωροῦνται ὑπὸ τῶν νόμων τῆς Ἐκκλησίας, ἥτοι: α) 62ου Ἀγίων, Ζ' τῆς Τετάρτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων.

Προσεπιδηλοῦμέν σοι, ὅτι, ἂν μὴ ἐμφανίσῃς ἡμέρᾳ τε καὶ ὥρᾳ θέλεις δικασθῇς

Ὁ Πρόεδρος τοῦ ἐπισκοπικοῦ δικαστηρίου

† Ὁ Κασσανδρείας

Ὁ Γραμματεὺς

Ἀντώνιος

Πρωτοπρεσβύτερος

Ἱερὰ Μητρόπολις Κυδωνίας καὶ Ἀποκορωνίου

Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 11/2000 Πράξεως ἡμετέρας κηρύσσομεν τὰς Ἐφημεριακὰς θέσεις: Γεωργίου Ἀλικάμπου Ἀποκορωνίου 2) «Κτῆς Θεοτόκου» Πεμονίων Ἀποκορωνίου 3) «Κτῆς Θεοτόκου» Κεφαλᾶ Ἀποκορωνίου 4) «Κτῆς Θεοτόκου» Πλάκας Ἀποκορωνίου 5) «Κτῆς Θεοτόκου» Φρὲς Ἀποκορωνίου 6) «Κτῆς Θεοτόκου» Προβάργματος Ἀποκορωνίου 7) «Κτῆς Θεοτόκου» Κορυφῆς Ἀποκορωνίου 8) «Κτῆς Θεοτόκου» Κορακίων Κυδωνίας 9) «Κτῆς Θεοτόκου» Βλαχερνιτῶν 10) «Κτῆς Θεοτόκου» Ὁρθονιῶν καὶ 11) «Κτῆς Θεοτόκου» Μαλάξης καὶ προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους κατὰ τὰ κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

† Ὁ Κυδωνίας καὶ Ἀποκορωνίου

ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ ΗΜΑΡΤΗΜΕΝ

Δὲν ἰσχύει ὁ Κανονισμὸς Διοικήσεως Λειτουργίας τοῦ Πνευματικοῦ Κέντρου «Κοσμάς Φλαμιάτος», ὁ ὁποῖος ἐκδόθηκε ἐν Ἀθήναις τὴν 1ῃ Ἀπριλίου 2000, μὴ τηρηθείσης τῆς νομίμου διατάξεως τοῦ Ἱδρύματος.

(Ἐκ τοῦ Κλάδου Ἐκδόσεων τῆς Ε.Μ.)

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΟΖ' - ΤΕΥΧΟΣ 7 - ΙΟΥΛΙΟΣ 2000
ΑΘΗΝΑΙ